

a (1), částice, navazovací, 1. *a*

1. *a*

1. A tak musel íst'. (SSN)

1. *A tak musel jít.*

a (2), spojka, odporovací, 1. *ale*

1. *ale*

1. Chtěl mu pomuc, a němuh. (SSN)

1. *Chtěl mu pomoct, ale nemohl.*

a (3), spojka, slučovací, 1. *a*

1. *a*

1. Byli tam tatiček a matička. (SSN)

1. *Byli tam tatíček a maminka.*

abo, spojka, vylučovací, 1. *nebo*, 2. *snad*

1. *nebo*

1. Chceš to abo to. (X)

1. *Chceš to nebo to.*

Varianty: *alebo* (X), *nebo* (X), *albo* (SNOS), *lebo* (SSN)

abšauer, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *chytrák*

Status: staré

aby (1), částice, 1. *ať*, 2. *aby*

1. *ať*

1. Aby už to bylo. (SSN)

1. *Ať už to je.*

2. Aby nepřýšlo co na obili. (SSN)

2. *Aby něco nepřišlo na obilí.*

2. *aby*

1. Přyšel sem, aby jō ti pomuh. (X)

1. *Přišel jsem, abych ti pomohl.*

aby (2), spojka, podřadící, 1. *aby*

1. *aby*

1. Daj to kusek dalej, aby to něspadlo. (SSN)

1. *Dej to kousek dál, aby to nespadlo.*

2. Pravěl mu, aby něchodil. (SSN)

2. *Řekl mu, aby nechodil.*

adelacyj, podstatné jméno, ž., -e, 1. *odklad*

1. *odklad*

1. Měl íst' na vojnu, ale dali mu adelacyj. (LSZ)

1. *Měl jít na vojnu, ale dali mu odklad.*

Status: staré

adresa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *adresa*

1. *adresa*

1. Pismo něpřyšlo, bo špatnu adresu mělo. (X)

1. *Dopis nepřišel, protože měl špatnou adresu.*

Varianty: atresa (SSN), atres (SSN)

advent, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *advent*

Varianty: agvent (SSN)

advokat, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *právník*

1. *právník*

1. Ten synek, to je taky advokat, ten umi odpovědět', až na řyt' sedně. (SSN)

1. *Ten chlapec, to je takový advokát, ten umí odpovědět, až si z toho člověk sedne na zadek.*

afina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ofina*

1. *ofina*

1. Ostřihol se na afinu. (SSN)

1. *Ostřihal se na ofinu.*

Status: staré

afryka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *africká tráva do matrací*

Afryka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *Afrika (kontinent)*

agat, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *akát*

agvent, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *advent*

Varianty: advent (X)

aha, citoslovce, 1. *aha*

1. *aha*

1. Aha, už tě mōm! (SSN)

1. *Aha, a mám tě!*

2. Aha, tuž tak to je. (SSN)

2. *Aha, tak takhle to je.*

achtlik, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *osmina litru*, 2. *štrample*

1. *osmina litru*

1. Dōl se achtlik vina. (SSN)

1. *Dal si osminku vína.*

Status: staré

ajbiš, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -e, 1. *ibišek*

aji, spojka, slučovací, 1. *a, i, a také*

1. *a, i, a také*

1. Jō by chtěl aji to. (SSN)

1. *Chtěl bych i to.*

ajmer, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 6. v ajmře, 1. *kbelík na vodu*

1. *kbelík na vodu*

1. Měl v ajmře vodu. (SNOS)

1. *Měl ve kbelíku vodu.*

Synonyma: amper (SSN), kybel (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt: Prajzská

ajnfachovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *jednoduchý*, 2. *prostý*

Status: staré

ajnzec, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *háčkovaná vložka do cích*

Status: staré

ajznbon, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *železnice*, 2. *dráha*

1. *železnice*

1. Je u ajznbonu. (LSZ)

1. *Je u dráhy.*

ajznboňok, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *železničář*

Status: staré

ajznboňsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *železničářský*

akortovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *úkolový*

1. *úkolový*

1. Byla to akortovō robota. (LSZ)

1. *Byla to práce na akord.*

akštok, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *náprava, dřevo ležící na ose vozu*

akurat (1), příslovce, způsobu, 1. *právě*, 2. *přesně*

1. *právě*

1. Prysšel akurat tak na čas. (SSN)

1. *Přišel právě na čas.*

2. přesně

1. To musí být všechno akurát. (SSN)

1. To musí být všechno přesně.

2. Akurát mu to pasuje. (SSN)

2. Padne mu to přesně.

akurát (2), příslovce, způsobu, 1. *naschvál, schválně*

1. *naschvál, schválně*

1. Akurát to zrobim. (SSN)

1. *Udělám to naschál.*

2. Akurát tam nepřijdu. (SSN)

2. *Schválně tam nepřijdu.*

akuratně, příslovce, způsobu, 1. *přesně*

1. *přesně*

1. Un to chce měť všechno akuratně. (SSN)

1. *Chce to mít všechno přesně.*

akuratni, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *přesný, pečlivý, pedantický*

Varianty: akuraty (SSN)

akuraty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *přesný, pečlivý, pedantický*

1. *přesný, pečlivý, pedantický*

1. Un je akuraty. (SSN)

1. *Je pečlivý.*

Varianty: akuratni (X)

albo, spojka, vylučovací, 1. *nebo*, 2. *snad*

1. *nebo*

1. Chceš to albo to. (SNOS)

1. *Chceš to nebo to.*

Varianty: abo (X), alebo (SNOS), lebo (SSN), nebo (X)

ale (1), citoslovce, 1. *ale*

1. *ale*

1. Ale co to robíš?! (SSN)

1. *Ale copak to děláš?!*

ale (2), spojka, odporovací, 1. *ale*

1. *ale*

1. Byla sem v městě, ale nic sem tam nekoupila. (SSN)

1. *Byla jsem ve městě, ale nic jsem tam nekoupila.*

ale ba, fráze, 1. *ale kdepak*, 2. *nikoliv*

1. *ale kdepak*

1. Ale ba, doma budeš sedět. (SSN)

1. *Ale kdepak, doma budeš sedět.*

alebo, spojka, vylučovací, 1. *nebo*, 2. *snad*

1. *nebo*

1. Chceš to alebo to. (X)

1. *Chceš to nebo to.*

Varianty: abo (X), albo (SNOS), lebo (SSN), nebo (X)

almara, podstatné jméno, ž., -y, 1. *skříň*

Status: staré

Varianty: almaryj (SSN)

almarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *skříň malá (na nádobí a jídlo)*

Status: staré

almaryj, podstatné jméno, ž., -e, 1. *skříň*

Varianty: almara (SSN)

alo, citoslovce, 1. *alou*

1. *alou*

1. Děcka, alo dom! (SSN)

1. *Děti, alou domů!*

Status: expr.

altershajm, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *domov důvodců*

Dodatek výskytu: Výskyt: Prajzská

alteře, podstatné jméno, m. mn. neživ., -y, 1. *sádky*, 2. *haltýře*

amoleta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *omeleta*

Varianty: amuleta (X)

amper, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *kbelík na vodu*

Status: staré

Synonyma: ajmer (SSN), kybel (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt: Císařská, zejm. směrem na Ostravu

amt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *úřad*

1. *úřad*

1. Měli vesele na štamdesamtě. (SNOS)

1. *Měli svatbu na obecním úřadě.*

Dodatek výskytu: Výskyt: Prajzská, též Krzanowice

amuleta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *omeleta*

Varianty: amoleta (SSN)

ancug, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *oblek*

Dodatek výskytu: Výskyt: spíše na Prajzské

ancušek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *obleček*

ancyfor, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *dítě neposlušné*

Status: expr.

ancyhel, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *dábel*, 2. *zlý člověk*

Status: staré

ancyjaš, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *neposlušné dítě, spratek*

1. *neposlušné dítě, spratek*

1. To je ancyjaš, něposlechně ani slova. (LSZ)

1. *To je spratek, neposlechne ani slovo.*

Status: expr.

ancykryst, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *d'áběl*

Varianty: jancykryst (SNOS)

aněl, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *anděl*

aněl, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *anděl*

Varianty: anjeł (SSN)

ani (1), spojka, srovnávací, 1. *jako*

1. *jako*

1. Spi ani zabity. (SSN)

1. *Spí jako zabity.*

2. Uvija se s idlem, ani dyby tři dni nějid. (SSN)

2. *Hledí jako tele na vrata.*

3. Šupōkuv měl ani fojtuv syn. (SSN)

3. *Pospíchá s jídlem.*

4. Są vyžrani ani krmni bravcy. (LSZ)

4. *Peněz měl jako fojtův syn.*

5. Hledi ani těla na nove vrata. (SNOS)

5. *Jsou vypasení jako prasata na porážku.*

ani (2), částice, modální, 1. *ani*

1. *ani*

1. Ani se mi tam něchce. (LSZ)

1. *Ani se mi tam nechce.*

ani (3), spojka, slučovací, 1. *ani*

1. *ani*

1. Něpravěl ani tak, ani tak. (SSN)

1. *Neřekl ani tak, ani tak.*

2. Un ani tak ni, ale ona, to je gyzd baba. (SSN)

2. *On ani tak ne, ale ona, to je potvora.*

3. Ani mi o tym němlov. (SSN)

3. *Ani mi o tom neříkej.*

4. Ani včyl, ani potym. (LSZ)

4. *Ani ted', ani potom.*

ani hyb, fráze, 1. *vůbec*

1. *vůbec*

1. Kura, ani hyb! (X)

1. *Sakra, ani kousek!*

2. A koně ani hyb. (SSN)

2. *A koně se nehnuly.*

anjel, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *anděl*

1. *anděl*

1. Un musěl vidět' lebo anjela stražneho. (LSZ)

1. *Musel snad vidět anděla strážného.*

Status: staré

Varianty: aněť (LSZ)

anjelsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *andělský*

Status: staré

anproba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zkouška (oděvu)*

Varianty: anpruba (SNOS), pruba (SSN)

anpruba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zkouška (oděvu)*

Varianty: anproba (SNOS), pruba (SSN)

Antek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *Polák*

apateka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *lékárna*

Varianty: apoteka (X), apatyka (LSZ)

apatyka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *lékárna*

Varianty: apateka (SSN, SNOS), apoteka (X)

apatykōř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *lékárník*

Status: staré

apfelmus, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *jablečná dřev*

Status: staré

Dodatek výskytu: Výskyt: Prajzská

apfelzyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pomeranč*

Status: staré

Synonyma: pomerančka (X), oranžka (X)

aportdekel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *poklop záchodový*

1. *poklop záchodový*

1. Šnycla jak aportdekel. (SNOS)

1. *Řízek velký jako víko od záchodu.*

apoteka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *lékárna*

Status: staré

Varianty: apateka (SSN, SNOS), apatyka (LSZ)

aprel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *duben*

Status: staré

Varianty: apryl (SNOS)

apryl, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *duben*

Varianty: aprel (SSN)

arabi, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *arabský*

1. *arabský*

1. arabi guma (LSZ)

1. *arabská guma*

arbata, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čaj*

1. *čaj*

1. arbata s cykem/arakem (LSZ)

1. *čaj s rumem*

Varianty: herbata (SNOS)

arenda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *obecní hospoda*

armbant, podstatné jméno, m. mn. neživ., -y, alt. skloň.: sg. m. armbant, bez armbantu, 1. *náramek*

asent, podstatné jméno, m. neživ., -ě, pl. -y, 1. *odvod*

1. *odvod*

1. Byl tři rōzy u asentě. (SSN)

1. *Byl třikrát u odvodu.*

Status: staré

Varianty: asentyrunk (LSZ)

asentyrunk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *odvod*

1. *odvod*

1. Něbyl ešče u asentyrunku. (LSZ)

1. *Nebyl ještě u odvodu.*

Status: staré

Varianty: asent (SSN)

aspoň, příslovce, míry, 1. *aspoň*

1. *aspoň*

1. Aspoň ti dō pokuj. (SSN)

1. *Aspoň ti dá pokoj. (SSN) Jdi tam aspoň ty. (SSN)*

2. Di tam aspoň ty. (SSN)

aša, podstatné jméno, ž., -e, 1. *popel*, 2. *škvára*

atres, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *adresa*

Status: staré

Varianty: *adresa* (SSN), *atresa* (SSN)

atresa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *adresa*

Varianty: *adresa* (SSN), *atres* (SSN)

auflaga, podstatné jméno, ž., -y, 1. *přípitek (pro celou společnost)*

1. *přípitek (pro celou společnost)*

1. Poručyl auflagu. (LSZ)

1. *Vyzval k přípitku.*

Varianty: *aufloga* (SSN)

aufloga, podstatné jméno, ž., -y, 1. *přípitek (pro celou společnost)*

Varianty: *auflaga* (LSZ)

aufpasovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *dávat pozor*, 2. *číhat*

1. *dávat pozor*

1. Aufpasuje na každy moje slovo. (LSZ)

1. *Dává pozor na každé moje slovo.*

Status: staré

august, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *šašek v cirkuse*

ausdruk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *výraz*

Status: staré

auslag, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *výloha, výkladní skříň*

1. *výloha, výkladní skříň*

1. Synek kopol do auslagu, že chce koňa. (LSZ)

1. *Chlapec kopal do výlohy, že chce koně.*

Status: staré

Varianty: ausloga (SSN, SNOS)

ausloga, podstatné jméno, ž., -y, 1. *výloha, výkladní skříň*

1. *výloha, výkladní skříň*

1. Maju tam okna jak auslogy. (SNOS)

1. *Mají tam okna jak výlohy.*

Status: staré

Varianty: auslag (LSZ)

Dodatek výskytu: Výskyt: Císařská

aušus, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *brakové zboží*, 2. *zmetek*

aušusovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *šmejdský, špatný*

azorek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *krátký svrchní kabátek*

Status: staré

až (1), částice, apelová, 1. *at'*

1. *at'*

1. At' se mi do toho něstrkōš. (SSN)

1. *At' se mi do toho nepleteš.*

až (2), příslovce, času, 1. *až*

1. *až*

1. Až do rana.

1. *Až do rána. Je ve vodě až po kolena.*

2. Je ve vodě až po kolena. (SSN)

Varianty: ež (3) (SSN)

až (3), spojka, podřadící, 1. až, 2. ať

1. až

1. Dočkaj, až to zrobim. (SSN)

1. Počkej, až to dodělám.

2. Zbytkovali, až z teho byl pláč. (SSN)

2. Dováděli, až byl pláč.

2. ať

1. Zavolali ho, až tam zajdě. (SSN)

1. Zavolali ho, ať tam zajde.

2. Řekni mu, až tam něchodi. (SSN)

2. Řekni mu, ať tam nechodí.

Varianty: ež (1) (SSN)

ažura, podstatné jméno, ž., -y, 1. povolený řádek ok (v punčoše), 2. druh výšivky

ba věru, částice, negační, 1. záporná odpověď na kladnou otázku

1. záporná odpověď na kladnou otázku

1. Matě hodně kobzoli? Ba věru. (LSZ)

1. Máže hodně brambor? Nemáme.

baba, podstatné jméno, ž., -y, 1. žena, 2. manželka

1. žena

1. starō baba (SSN)

1. stará žena

2. gyzd baba (SSN)

2. protivná žena

2. manželka

1. moja baba (SSN)

1. *moje manželka*

Synonyma: roba (SSN)

babečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ženuška*, 2. *manželka*

Status: zdrob.

Varianty: babka (SSN)

babi, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *ženský*

babi lišti, podstatné jméno, s., -'a, 1. *?jitrocel ?kopytník*

babjař, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *záletník, sukničkář*

Synonyma: babjoch (SSN)

babjoch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *záletník, sukničkář*

1. *záletník, sukničkář*

1. Un je babjoch, temu enem bab dat'. (LSZ)

1. *Je záletník, tomu akorát tak dát nějakou ženskou.*

Synonyma: babjař (SSN)

babka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *žena stará, menší postavy*, 2. *kovadlina na kování podkovy/kosy*, 3. *porodní bába*, 4. *petlička (k háčku)*, 5. *suchohřib*

Status: zdrob.

Synonyma: 2. *klepač* (SSN)

Varianty: babečka (SSN)

bäbrať se, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *vrtat se*, 2. *nimrat se*, 3. *kazit*

Výslovnost /bibrat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /babrat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

babrōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *nešika*, 2. *kazisvět*

babsko, podstatné jméno, s., -a, 1. *žena zlá*, 2. *manželka*, 3. *babizna*

Status: expr.

babsky, příslovce, způsobu, 1. *žensky*

babsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *ženský, babský*

1. *ženský, babský*

1. babskō gořalka (SSN)

1. *babská kořalka (hruškovice?)*

2. babsky dřyst (SNOS)

2. *indiánek*

babsky dřyst, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *indiánek*

babula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *jméno pro krávu*

babuša, podstatné jméno, ž., -e, 1. *šátek na babušku*

Varianty: *babuška (LSZ)*

babuška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *šátek na babušku*

Varianty: *babuša (SNOS)*

babuvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bábovka*

baby, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *druh hrušek*

Babylon, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *Litultovice - přezídvka*

Babyloňok, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *obyvatel Litultovic - přezdvka*

bacat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *bít (dětská mluva)*

1. *bít (dětská mluva)*

1. Dostaně nabacane! (SSN)

1. *Dostaneš naplácáno!*

2. Budu tě bacat'! (?)

2. *Náplácám ti!*

3. Něbacaj tu kočenku. (?)

3. *Neplácej to kočičku.*

bacnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *udeřit (dětská mluva)*

Synonyma: *bechnuť (SSN), buchnuť (SSN), gruchnuť (SSN)*

bačkor, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *bačkora*, 2. *nadávka dětská*

bafat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *štěkat, hafat*, 2. *dýmat při kouření*, 3. *lekat*

bafnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *zaštěkat*, 2. *vylekat*, 3. *zadýmit při kouření*

2. *vylekat*

1. Kura, tyž mě bafnu! (X)

1. *Sakra, tys mě vylekal!*

baganče, podstatné jméno, m. mn. neživ., -y, 1. *boty šněrovací z hověziny*

bago, podstatné jméno, s., -a, 1. *tabák žvýkací*, 2. *močka z fajfky*

bagon, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *prase tlusté*, 2. *břicho lidské velké*, 3. *člověk tlustý*

1. *prase tlusté*

1. Sedi rozvaleny jak bagon. (LSZ)

1. *Sedí rozvalený jako tlusté prase.*

2. *břicho lidské velké*

1. Ten bagon mu ale sedi. (LSZ)

1. *To břicho mu ale sekne.*

Varianty: bagun (LSZ)

bagovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *žvýkat tabák*

bagun, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *prase tlusté*, 2. *břicho lidské velké*, 3. *člověk tlustý*

Varianty: bagon (LSZ)

bahnisko, podstatné jméno, s., -a, 1. *bahno*, 2. *mokřina*

bachalusta, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *břicháč*, 2. *tlustoch*, 3. *velký pán*

bachenbory, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *lícousy*, 2. *kotlety*

Varianty: bachymbory (SNOS, SSN)

bachnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *bouchnout*, 2. *udeřit*, 3. *střelit*, 4. *praštit*

Varianty: bechnuť (SNOS, X, SSN, LSZ)

bachor, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *břicho*, 2. *břicho zvířecí*, 3. *tlusťoch*

1. *břicho*

1. Mō bachor jak těla. (LSZ)

1. *Má břicho jak tele.*

2. *břicho zvířecí*

1. Take hlyboke kolaje, koně se tam nořly ež po bachory. (LSZ)

1. *Takové hluboké koleje, koně se tam nořili až po břicho.*

2. Koza mō nadmuty bachor. (LSZ)

2. *Koza má nadmuté břicho.*

3. *tlusťoch*

1. Tam sed'ã bachořy na tym okresě. (LSZ)

1. *Tam na okrese sedí tlusťoši.*

Synonyma: břuch (SSN)

bachorek, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *žaludek prasečí*, 2. *žaludek nadívaný*

1. *žaludek prasečí*

1. Jeden presvuřt damy do bachorka a druhý do barbory. (LSZ)

1. *Jednu tlačenkú dáme do žaludku a druhý do jiného žaludku.*

Synonyma: barbora (SNOS), martin (SNOS)

bachory, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *vnitřnosti*

bachraty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *břichatý, tlustý, zavalitý*

1. *břichatý, tlustý, zavalitý*

1. Takō bachratō roba, ani zohnuť se němože. (LSZ)

1. *Taková tlustá ženská, ani ohnout se nemůže.*

bachrōč, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *břicháč, tlusťoch*, 2. *velký pán*

1. *břicháč, tlusťoch*

1. To je ale bachrōč! (SSN)

1. *To je ale tlusťoch!*

2. *velký pán*

1. *To mohou jen takoví velcí páni, ne chudý člověk.*

Synonyma: bachroň (SSN), břuch (SSN)

bachroň, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *břicháč, tlusťoch*, 2. *velký pán*

Synonyma: bachor (SSN), bachrůč (SSN)

bachrula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *žena tlustá*

bachymbory, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *lícousy*, 2. *kotlety*

Status: staré

Varianty: bachenbory (SNOS)

baj (1), částice, intenzifikační, 1. *asi, snad*

1. *asi, snad*

1. Un se baj myslí, že... (SSN)

1. *On si snad myslí, že...*

2. Přyd'tě baj zajtra. (LSZ) Un se baj boji. (LSZ)

2. *Přijďte asi zítra.*

3. *On se snad bojí.*

baj (2), částice, intenzifikační, 1. *až (o množství)*

1. *až (o množství)*

1. Možeš tam teho dat' baj dvě ležky! (X)

1. *Můžeš tam toho dát až dve lžičky!*

baj (3), příslovce, přitakávací, 1. *vždyť*

1. *vždyť*

1. No baj! (SSN)

1. *No vždyť!*

2. Tot' baj. (SSN)

2. *No vždyť.*

3. Baj tak. (LSZ)

3. *Vždyť tak to je.*

4. Tuž baj. (LSZ)

4. *Vždyť ano.*

baj (4), částice, modifikační, 1. *třeba i*

1. *třeba i*

1. Něbylo ho doma baj štrnast dni. (SSN)

1. *Nebyl doma třeba i čtrnáct dní.*

2. Un ji baj co zrobi. (SSN)

2. *Třeba jí něco provede.*

3. Pod' baj hev! (SSN)

3. *Pojd' třeba sem!*

baja, podstatné jméno, ž., -e, 1. *bajka*, 2. *povídáčka*, 3. *pohádka*, 4. *příběh*

1. *bajka*

1. To je takō starō baja. (SSN)

1. *Je to taková stará bajka.*

Synonyma: *povědačka* (SSN)

bajať, sloveso, V, -ō, -ōĭ, nedok., 1. *vypravovat (pohádky)*, 2. *vymýšlet si*

1. *vypravovat (pohádky)*

1. Jō sem mu bajala baj do pulnocy. (LSZ)

1. *Vyprávěla jsem mu asi do půlnoci.*

Varianty: *bajdať* (LSZ, SNOS)

bajc, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *mořidlo (nálev na zvěřinu)*

Varianty: *pajc* (SNOS)

bajcovat', sloveso, III, -uje, -ovōĭ, 1. *mořit (osivo)*, 2. *nakládat do mořidla*

1. mořit (osivo)

1. Žyto se bajcuje. (LSZ)

1. Pšenice se moří.

bajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. vypravovat (pohádky), 2. vymýšlet si

2. vymýšlet si

1. Un bajdō a lude ho posluchaju. (LSZ)

1. On si vymýšlí a lidé ho poslochají.

Varianty: bajat' (SSN)

bajoch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. vypravěč (nespolehlivý)

Synonyma: fulała (SSN)

bajs, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. kousnutí

1. kousnutí

1. Daj mi bajsa! (SNOS)

1. Dej mi kousnout!

bajscangy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. štípačky

Status: expr.

bajsler, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. kutil, 2. fušer

Varianty: bajstler (SSN), bajstliř (SNOS)

bajslilř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. kutil, 2. fušer

1. kutil

1. Un je bajslilř. (SSN)

1. On je kutil

Varianty: bajsler (SNOS), bajstler (SSN)

bajslvat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. spravovat (neodborně), 2. fušovat, 3. kutit

3. kutit

1. Un doma bajsluje. (SSN)

1. *On doma kutí.*

Varianty: bastlovať (X), bajstlovať (SNOS)

bajsnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *kousnout*

Status: expr.

bajsr, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *páčidlo*

Synonyma: brechštangla (SNOS)

Varianty: pajzr (SNOS), pajser (SNOS)

bajstler, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *kutil*, 2. *fušer*

Varianty: bajsler (SNOS), bajstliř (SNOS)

bajstlovať, sloveso, III, -uje, -ovōł, nedok., 1. *spravovat (neodborně)*, 2. *fušovat*, 3. *kutit*

Varianty: bastlovať (X), bajslovať (SSN)

bajta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *deska či vál s okrajem (řeznická, na nudle)*

Synonyma: bajtik (SNOS)

bajtik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *deska či vál s okrajem (řeznická, na nudle)*

Synonyma: bajta (SNOS)

bakany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *škaredý*, 2. *zamazaný*, 3. *špinavý*

1. *škaredý*

1. To je bakane. (SSN)

1. *To je škaredé.*

3. *špinavý*

1. Něber to do ruk, je to bakane. (LSZ)

1. *Neber to do rukou, je to špinavé.*

bakpulver, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *prášek kypřící*

bakvera, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sušenka*

Synonyma: kekslik (SNOS)

bal, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *ples*

1. ples

1. Tancuje jak na balu. (SSN)

1. Tancuje jako na plese.

balamuda, podstatné jméno, m. + ž., -y, 1. svůdník, lhář, našeptávác nepravostí

1. svůdník, lhář, našeptávác nepravostí

1. To je balamuda, ene tak děcka pobalamudit'. (SSN)

1. Je to lhář, jenom tak dětem lhát.

Varianty: bałamund (SNOS), bałamuta (SNOS)

balamund, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. svůdník, 2. lhář, 3. našeptávác nepravostí

Varianty: bałamuda (SNOS), bałamuta (SNOS)

balamuta, podstatné jméno, m. + ž., -y, 1. svůdník, lhář, našeptávác nepravostí

Varianty: bałamuda (SNOS), bałamund (SNOS)

balamutiť, sloveso, IV, -i, -iť, nedok., 1. lhát, klamat

1. lhát, klamat

1. To je balamuda, ene tak děcka pobalamudit'. (SSN)

1. Je to lhář, jenom tak dětem lhát.

Varianty: bałamudit' (SSN, SNOS)

balanc, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. rovnováha

balda, podstatné jméno, ž., -y, 1. hrouda, 2. hromada

Varianty: balda (SSN)

balda, podstatné jméno, ž., -y, 1. hrouda, 2. hromada

Varianty: balda (SNOS)

baldek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. hrouda, 2. hromada

baldrian, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. kozlík lékařský

balek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. trám, 2. špalek, 3. balík slámy kvádrový

1. trám

1. Smrdí až se balky ohybají. (X)

1. Smrdí, až se trámy ohýbají.

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

balovník, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, *1. účastník plesu*

1. účastník plesu

1. Balovnicy už přišli. (SSN)

1. Účastníci plesu už přišli.

balovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, *1. plesové, bálové*

1. plesové, bálové

1. balove šaty (SSN)

1. plesové šaty

bašánek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, *1. máta*

1. máta

1. Bašánek a fafrmenica, to są brater a sestra. (SSN)

1. Máta x a máta peprná, to jsou bratr a sestra.

2. Bašánek mō krabate lišti. (SSN)

2. Máta má vrásčité listí.

Výslovnost /bašánek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /bašynek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

balvan, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, *1. balvan, 2. kotouč, 3. vír*

2. kotouč

1. balvany dymu (SSN)

1. kotouče dýmu

balvanit' se, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., *1. vlnit se, 2. valit se*

1. vlnit se

1. Voda se balvani. (SSN)

1. *Voda se vlní.*

2. *valit se*

1. Voda se balvani. (SSN)

1. *Voda se valí.*

balzamina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pelargonie*

Status: staré

bambelať (se), sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *klátit se*, 2. *kývat se*, 3. *houpat se*, 4. *viklat se*, 5. *loudat se*, 6. *vrávorat*, 7. *potácet se*

Varianty: *bambylať (LSZ)*, *bombylať (X, SNOS)*, *bombelať*

bambylať (se), sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *klátit se*, 2. *kývat se*, 3. *houpat se*, 4. *viklat se*, 5. *loudat se*, 6. *vrávorat*, 7. *potácet se*

Varianty: *bombylať (LSZ)*, *bambelať (X, SNOS)*, *bombelať*

bana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dráha*, 2. *řádka*

1. *dráha*

1. Je u bany. (SSN)

1. *Pracuje u dráhy.*

2. Šel ku baně. (SSN)

2. *Dal se zaměstnat u dráhy.*

2. *řádka*

1. S tym traktorem idě zrobit' bany dluhe a rovne, to by kopačku nězrobil. (X)

1. *S tím traktorem jde udělat řádky dlouhé a rovné, to se s motykou nedá.*

Status: staré

baňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *dýně*, 2. *báň (ve věži)*, 3. *rána*, 4. *boule*, 5. *zbytnělina (zbytnělé nohy či prsa)*, 6. *pětka (známka)*, 7. *Vysoká škola báňská v Ostravě*

2. *báň (ve věži)*

1. Točy se jak holub na bani. (SSN)

1. *Točí se jako holub na báni.*

3. rána

1. Děl mu taku baňu, až se zatřepol. (SSN)

1. Dal mu takovou facku, až se zatřásl.

2. Baňu - a druhu na ňu! (SNOS)

2. (fráze:) Ránu, a ka ještě druhou.

5. zbytnělina (zbytnělé nohy či prsa)

1. nohy jak baně (SNOS)

1. nohy jako konve (oteklé); Ta měla prsa! (SNOS)

2. Ta měla baně! (SNOS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

baňáš, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *panchart* (dětská nadávka)

baňat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *kouřit*

Status: expr.

banda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tlupa*, 2. *houf*, 3. *hejno*, 4. *sebranka*

1. tlupa

1. Byla tam banda synkuv. (SSN)

1. Byla tam tlupa kluků.

2. Banda muzykantuv. (SSN)

2. Tlupa muzikantů.

bandur, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hadrová panenka*

bangajzel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *skoba*

banhof, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *nádraží*

Varianty: *banhov* (SNOS), *banhovo* (SSN, SNOS)

banhofjok, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *železničář*

Status: staré

Synonyma: *ajznboňok* (SSN)

banhov, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *nãdraží*

Varianty: banhof (SSN, LSZ, SNOS), banhovo (SSN, SNOS)

banhovo, podstatné jméno, s., -a, 1. *nãdraží*

Status: staré

Synonyma: banhof (SSN, LSZ, SNOS)

Varianty: banhof (SSN, LSZ, SNOS), banhov (SNOS)

baniš, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *panchart (dětšká nadãvka)*, 2. *dítě (hanlivě)*

bank, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *ponk*

baňka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ozdoba vánoční*, 2. *bandaska (na mléko)*, 3. *džbánek*

baňkart, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *panchart (dětšká nadãvka)*, 2. *dítě (hanlivě)*

banket, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *obrubník*

Varianty: panket (SNOS)

banovat', sloveso, III, -uje, -ovõl, nedok., 1. *litovat*

Status: staré

bant, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, také m. mn. banty, 1. *zãvës u dveří či okna*, 2. *kloub*

1. *zãvës u dveří či okna*

1. Vyvalil dveřý z bantuv. (SSN)

1. *Vyrazil dveře z pantů.*

2. *kloub*

1. Huba mu vylečela z bantuv. (LSZ)

1. *Držka mu vyletěla z kloubů.*

banteř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *tulák*, 2. *člověk nemající spaní*

bantovat', sloveso, III, -uje, -ovõl, nedok., 1. *vyrušovat ze spaní*, 2. *ponocovat*, 3. *vyrušovat*, 4. *plašit*, 5. *vrtat se v něčem*, 6. *toulat se*, 7. *alarmovat*

1. *vyrušovat ze spaní*

1. Kašlõl a bantovõl mě. (LSZ)

1. *Kašlal a rušil mě.*

2. *ponocovat*

1. Je nemocny, celu noc bantovōl. (SSN)

1. *Je nemocný, celou noc byl vzhůru. (SSN)*

2. Čekala sem, ež přydě, celu noc sem bantovala. (LSZ)

2. *Čekala jsem, až přijde, celou noc jsem probděla. (LSZ)*

5. *vrtat se v něčem*

1. Nēbantuj mi v tej kosni. (SSN)

1. *Nevrtej se mi v tom prádelníku.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bantvor, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *tasemnice*, 2. *tenké hlísty ve vodě*

baraba, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *pobuda*, 2. *lakomec*

Synonyma: *chachar* (LSZ), *tluk* (LSZ)

barabovať, sloveso, III, -uje, -ovōl, 1. *chovat se jako baraba*, 2. *flákat se*

baran, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *beran*, 2. *záda*

1. *beran*

1. Je hlupy jak baran. (SSN, SNOS)

1. *Je hloupý jako beran.*

2. Barane barane buc! (SSN)

2. *Barane barane buc!*

3. Až je v(y)lk syty a baran celý. (SNOS)

3. *(fráze:) Ať se vůk nají a beran zůstane celý.*

2. *záda*

1. Vzát' na barana. (SSN, SNOS)

1. *(fráze:) Vzít na záda.*

Synonyma: *baroš* (SSN)

barancovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *běhat se (koza, ovce)*

baranek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *beránek*, 2. *mrak malý*

2. *mrak malý*

1. Na nebi su baranky. (SSN)

1. *Na nebi jsou malé mraky.*

barani, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *beraní*

barani vajco, podstatné jméno, s., -a, 1. *houba či plod ocúnu*

baranica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *beranice*, 2. *hromádka výkalů*, 3. *ochlupení ženského pohlavního ústrojí*

1. *beranice*

1. Baranicu na hlavu a vjo na sanky. (SSN)

1. *Beranici na hlavu a hurá na sánky.*

baraniť, sloveso, IV, -i, -iľ, nedok., 1. *brát na záda*, 2. *narážet čelem*, 3. *lhát*

Synonyma: *baranovat'* (LSZ), 3. *cyganiť* (SSN)

baranovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *brát na záda*, 2. *narážet čelem*

Synonyma: *baraniť* (SSN)

barbora, podstatné jméno, ž., -y, 1. *rebarbora*

barbora, podstatné jméno, ž., -y, 1. *střevo tlusté prasečí*

Synonyma: *kateřyna* (SSN), *martin* (SNOS)

barchesy, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *písemnosti, papíry*

1. *písemnosti, papíry*

1. Daj ty barchesy přeč, budem obědvat'. (LSZ)

1. *Dej ty písemnosti pryč, budeme obědvat.*

barloh, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *brloh*, 2. *postel neupravená*, 3. *doupě*

1. *brloh*

1. Čěchy pokopane, taky barloh. (LSZ)

1. *Pospřeházené cíchy, takový brloh.*

baron, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *baron*

baron hnida, fráze, 1. *nafoukanec*

baroš, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *beran*, 2. *záda*

2. *záda*

1. Vzat' na baroša. Něšt' na barošu. (LSZ)

1. *(fráze:) Vzít na záda./Nosit na zádech.*

Synonyma: *baran* (SSN)

bartek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -'y, 1. *medvídek plyšový*, 2. *panenka*, 3. *okoun*, 4. *dítě*, 5. *dítě silné*

barva, podstatné jméno, ž., -y, 1. *barva*

1. *barva*

1. Ta děvucha němō žadneĵ barvy. (SSN)

1. *Ta dívka nemá žádnou barvu. (= je bledá.)*

barvit', sloveso, IV, -i, -iĵ, nedok., 1. *barvit*

bařyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bařina*

Synonyma: *bařynisko* (SSN), *bařysko* (SSN)

Varianty: *buřyna* (X)

bařynisko, podstatné jméno, s., -a, 1. *bařina*

Synonyma: *bařyna* (SSN), *buřyna* (X), *bařysko* (SNOS)

bařysko, podstatné jméno, s., -a, 1. *bařina*

Synonyma: *bařyna* (SSN), *buřyna* (X), *bařynisko* (SNOS)

basta, citoslovce, 1. *basta*

1. *basta*

1. Buděš doma a basta! (SSN)

1. *Budeš doma a basta!*

bastlovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *spravovat (neodborně)*, 2. *fušovat*, 3. *kutit*

Varianty: bajslovat' (SSN), bajstlovat' (SNOS)

baštoněc, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *rána pěstí*

bat' se, sloveso, nepr., bojím, bojiš, boji, bojimy, bojítě, bojū; bōl; buj! bujtě!, 1. *bát se*

1. *bát se*

1. Něbuj se, un něuhryze. (SSN)

1. *Neboj se, on nekousne.*

bator, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *břicho*

Status: expr.

Varianty: batur (SNOS)

batur, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. batur, 2. bez batora, 3. ku batoru, 1. *břicho*

Varianty: botor (SSN, LSZ, SNOS)

batyk, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *klacek*, 2. *kyj*, 3. *břevno*

Varianty: patyk (X)

baucher, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *placák*

bauplac, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *staveniště*

bavit', sloveso, IV, -i, -iļ, nedok., 1. *zdržovat*, 2. *bavit*

1. *zdržovat*

1. Něbav mě, bo mi třa prchat'. (LSZ)

1. *Nezdržuj mě, protože musím pospíchat.*

bavit' se, sloveso, IV, -i, -iļ, 1. *zdržovat se*, 2. *bavit se*

1. *zdržovat se*

1. Něbav se tam dluho. (SSN)

1. *Nezdržuj se tam dlouho.*

2. Něbudu se tam dluho bavit'. (LSZ)

2. *Nebudu se tam dlouho zdržovat.*

bazal, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, možná -a, pl. -e?, 1. *kámen tlučený*

bažan, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *bažant*

Varianty: bažant (SSN, X)

bažant, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *bažant*

Varianty: bažan (SSN)

bažyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *toužit*

bdina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *větry*, 2. *smrad*, 3. *nepatrná věc*

3. *nepatrná věc*

1. take bdiny (SSN)

1. *takové drobnosti*

bd'onek, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *chlapec/dívka malý/á*

1. *chlapec/dívka malý/á*

1. To je taky bd'onek. (SSN)

1. *Je to takový drobeček.*

Status: expr.

bebechy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *věci drobné*, 2. *blbosti (věci)*

beblat', sloveso, I, -'e, -oť, nedok., 1. os. j. č.: jō beblu, 1. *blábolit*, 2. *mluvit nejasně*, 3. *tlachat*, 4. *brblat*

1. *blábolit*

1. Kdo ví, co tam beble. (LSZ)

1. *Kdo ví, co tam blábolí.*

3. *tlachat*

1. Take hambalky, jō to už něbudu beblat'. (LSZ)

1. *Takové kecy, já to už nebudu tlachat.*

Synonyma: bebľošyt' (SSN)

bebloch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *člověk blábolící*, 2. *popleta*

Synonyma: bebľoň (SSN)

bebľoň, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *člověk blábolící*

Synonyma: bebľoch (SSN)

bebľošyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *blábolit*, 2. *mluvit nejasně*, 3. *mumlat*

1. *blábolit*

1. Furt pro sebe cosik bebľošy. (SSN)

1. *Pořád si pro sebe něco blábolí.*

Synonyma: bebľat' (SSN)

bečěčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *soudek*

1. *soudek*

1. Tyž zaš potkōl bečulečku! (SNOS)

1. *Ty jsi zase potkal soudek! (= Ty sis zase dal do nosu!)*

Výslovnost /bečěčka/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /bečyčka/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Status: zdrob.

Synonyma: bečuľka (SSN)

bečet', sloveso, IV, -y, -eť, nedok., 1. *bečet*, 2. *plakat*, 3. *rosit se*

2. *plakat*

1. Ene bečy, ene bečy. (SSN)

1. *Jenom pláče, jenom pláče.*

2. Něbeč už. (LSZ)

2. *Neplakej už.*

3. *rosit se*

1. Okna bečā. (LSZ)

1. *Okna se rosí.*

bečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sud*, 2. *tlust'och*

1. sud

1. bečka piva (SSN)

1. sud piva

2. bečka zela (SSN)

2. sud zelí

3. bečka na hnojačku (SSN)

3. sud na hnůj

bečkovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *bečkovat do sudu*, 2. *nadýmat*, 3. *popichovat*

1. *bečkovat do sudu*

1. V pivovaře bečkují pivo. (X)

1. *V pivovaru pivo bečkují.*

2. *nadýmat*

1. Borasku kravu bečkuje. (SSN)

1. *Chudačku krávu nadýmá.*

3. *popichovat*

1. Už ho to bečkuje. (SSN)

1. *Už ho vytáčí.*

bečoch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *uplakánek*

bečor, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *jedinice velký, těžký*, 2. *nadávka*, 3. *nežit*

Synonyma: beďar (SNOS, SSN)

bečulka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *soudek*

Status: zdrob.

Synonyma: bečěčka (SSN)

bedajla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *pedál (u kola)*

Varianty: bendala (SNOS)

beďar, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *jedinice velký, těžký*, 2. *nadávka*, 3. *nežit*

1. jedince velký, těžký

1. Ten kralík, to je beďar. (SSN)

1. Ten králík, ten je kus.

Synonyma: bečor (SNOS)

bedla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bedle (houba)*

bednarčyk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *přezdívka pro stolaře malého vzrůstu*

bedrunka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *slunéčko*

Varianty: berunka (SNOS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bedřyněc, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *bedrník obecný*

bedynovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *obsluhovat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bedynovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., +Dativ, +Akuzativ, 1. *posluhovat komu*, 2. *obsluhovat koho*

běhat' (se), sloveso, V, -ō, -ōl, 1. *být v říji (kráva, kobyla, fenka)*

běhavka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *průjem*

běhunka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kráva, která stále běhá ale nezůstává stelná*

becherek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *pohár*, 2. *miska*, 3. *kalíšek*

bechnat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *nadýmat*

Synonyma: bečkovat' (SNOS, SSN)

bechnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *bouchnout*, 2. *udeřit*, 3. *střelit*, 4. *praštit*

1. *bouchnout*

1. To to bechlo. (SSN)

1. *To ale bouchlo.*

2. *udeřit*

1. Bechnul s ním o zem. (SSN)

1. *Udeřil s ním o zem.*

4. *praštit*

1. Bechla sem do loža. (SNOS)

1. *Praštila jsem sebou do postele.*

Varianty: *bachnut'* (SNOS)

bechnuť sebu, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *spadnout*, 2. *praštit sebou*

bechyňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *tlustá žena*

Bejata, podstatné jméno, ž., -y, 1. *Beáta*

bek, citoslovce, 1. *fuj*

1. *fuj*

1. Něiz to, to je bek. (LSZ)

1. *Nejez to, je ti fuj.*

bek, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *pláč*, 2. *bekot*

1. *pláč*

1. Přyšel s bekem. (SSN)

1. *Přišel s pláčem.*

2. Bylo mu do beku. (SSN)

2. *Bylo mu do pláče.*

beľ, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *okov*, 2. *škopek*

1. *okov*

1. Mōm z teho hlōvu jak belu. (SNOS)

1. *Mám z toho hlavu jak okov.*

Synonyma: *bela* (SNOS), *gbeľ* (SSN)

bela, podstatné jméno, ž., -y, 1. *okov*, 2. *škopek*

1. *okov*

1. Mōm z teho hlōvu jak beľ. (SNOS)

1. *Mám z toho hlavu jak okov.*

Synonyma: beř (SNOS), gbeř (SSN)

běla, podstatné jméno, ž., -e, jen ve frázi, 1. *bělmo*

1. *bělmo*

1. Hledi samu bělu. (LSZ)

1. *Hledí, až mu je bělma vidět. (fráze: Hledí rozzlobeně/zlostně.)*

Běla, podstatné jméno, ž., -e, výslovnost může být až /B'ila/ (SNOS), 1. *Bělá*

1. *Bělá*

1. V Běle němaju řyti cele. (SNOS)

1. *(říkanka:) V bělé nemají řitě celé.*

Bělan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *obyvatel Bělé*

Varianty: Bělčan (SNOS)

Bělčan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *obyvatel Bělé*

Varianty: Bělan (SNOS)

beleco, zájmeno, neurčité, 1. *ledaco*

Varianty: byleco (SNOS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

belekdo, zájmeno, neurčité, 1. *leckdo*

Varianty: bylekdo (X)

belekery, zájmeno, neurčité, 1. *leckterý*, 2. *leckdo*

Varianty: bylekery (X)

běllice, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *třešeň (specifická odrůda)*

bělka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *houska*

1. *houska*

1. Bělka byla za šestku. (SSN)

1. *Houska byla za šestku.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

belkat', sloveso, V, -ō, -ōl, 1. *mluvit nesrozumitelně*, 2. *mluvit nesouvisle*

1. *mluvit nesrozumitelně*

1. Belkōl tam, nic němul ze sebe dostat'. (LSZ)

1. *Blekotal tam, nic ze sebe neuměl dostat.*

Synonyma: belkotat' (SSN)

belkot, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *člověk špatně mluvící*, 2. *člověk koktající*, 3. *člověk mluvící z cesty*, 4. *popleta*

belkotāt', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. os. j. č.: jō belkotōm/cu, 3. os. j. č.: un belkotō/ce,, 1. *mluvit špatně*, 2. *koktat*, 3. *blekotat*, 4. *blábolit*

1. *mluvit špatně*

1. Chtělch mu pysk rozbit', bo tam furt co belkotōl. (X)

1. *Chtěl jsem mu rozbít hubu, protože tam furt blbě kecal.*

2. *koktat*

1. Cosik tam belkoce, nic mu něrozuměť. (LSZ)

1. *Něco tam blekotá, nic mu není rozumět.*

Výslovnost /belkotat'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /belkotit'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Synonyma: belkat'

bělkovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *houskový*

bělohłovek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *přezdívk*a

Výslovnost /bělohłavek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /bělohłovek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

bělohřyvec, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *blondýn*

bělučky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *běloučký*

Synonyma: bilušynky (SSN)

Varianty: bilučky (SNOS), bělutky (SNOS), bilutky (SNOS, SSN, LSZ)

bělutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *běloučký*

Synonyma: bilušynky (SSN)

Varianty: bilučky (SNOS), bilutky (SNOS, SSN, LSZ), bělučky (SNOS)

Benčök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *obyvatel Benkovic*

Synonyma: Benkovjök (SNOS)

bendala, podstatné jméno, ž., -e, 1. *pedál (u kola)*

Varianty: bedajla (SNOS, LSZ, X)

Benešov, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *Benešov*

Benešovjan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *obyvatel Benešova*

Synonyma: Benešovjök (SNOS)

Benešovjök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *obyvatel Benešova*

Synonyma: Benešovjan (SNOS)

Dodatek výskytu: Výskyt: především u mladších generací

benešovsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *benešovský*

Benkojice, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *Benkovice*

Varianty: Benkovice (SNOS)

Benkovice, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *Benkovice*

Varianty: Benkojice (SNOS)

Benkovjök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *obyvatel Benkovic*

Synonyma: Benčök (SNOS)

benkovsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *benkovický*

berešnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *dohazovačka*

berešnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *dohazovač*

berni, přídavné jméno, -i, -i, -i, alt. skloň.: -i, -'e, -'ō, 1. *berní*

1. *berní*

1. na bernim úradě (SSN)

1. na berním úřadě

Status: novotvar, přejímka, čeština

berunka, podstatné jméno, ž., -y, 1. slunéčko

Varianty: bedrunka (SNOS, X)

besědník, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. návštěvník, 2. host

besědovat', sloveso, III, -uje, -ovōł, nedok., 1. besedovat, 2. zasedat

besědy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. besědy, 2. bez besěd, 3. k besědám, 1. beseda, 2. zasedání, 3. návštěva (sousedská)

1. beseda

1. Pujďem na besědy. (SSN)

1. Pujďeme na besedy.

2. Přejšel z besěd. (SSN)

2. Přejšel z besed.

3. návštěva (sousedská)

1. Přejď na besědy. (LSZ)

1. Přejď na návštěvu.

2. pozvat' na besědy (LSZ)

2. pozvat na návštěvu

Výslovnost 2. pádu pl. /besěd/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost 2. pádu pl. /bėsíd/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Varianty: vesědy (SNOS), bėsědy (SNOS)

bėsědy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. bėsědy, 2. bez bėsěd, 3. k bėsědám, 1. beseda, 2. zasedání, 3. návštěva (sousedská)

Výslovnost 2. pádu pl. /bėsěd/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost 2. pádu pl. /besid/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Varianty: vesědy (SNOS), besědy (SNOS, LSZ, SSN)

beskuryja, podstatné jméno, ž., -e, mírná nadávka, 1. bestie, 2. potvora

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bestviť, sloveso, IV, -i, -iť, nedok., 1. rozmazlovat

bestyja, podstatné jméno, ž., -e, 1. bestie

1. bestie

1. To je dluhe jak bestyja! (SNOS)

1. Je to dlouhé jako potvora. (= Je to strašně dlouhé.)

bešteť, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. příbor

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

beštymt, příslovce, způsobu, 1. určitě, 2. jistě

Synonyma: beztak (1) (SNOS, SSN)

bez (1), podstatné jméno, m. neživ., -ě, pl. -y, 1. bez, šerík

bez (2), předložka, +Gen., 1. beztoho

bezedno, podstatné jméno, s., -a, 1. tůň hluboká

1. tůň hluboká

1. V zatočyně v potoku je bezedno. (SSN)

1. V zátočině v potoce je hloubka.

bezmała (1), příslovce, způsobu, 1. asi, 2. zhruba, 3. skoro, 4. málem

1. asi

1. Bezmałaj dva. (SSN)

1. Asi dva.

3. skoro

1. Są to bezmała trzy tydně. (LSZ)

1. Jsou to skoro tři týdny.

Varianty: bezmałaj (SNOS, SSN)

bezmała (2), částice, modální, 1. asi, 2. prý, 3. nejspíš

2. prý

1. Bezmała buděťě pěstovat'. (LSZ)

1. *Prý budete chovat dítě.*

Varianty: bezmašem (SSN), bezmałas (SNOS)

bezmalaj, příslovce, způsobu, 1. *asi*, 2. *zhruba*, 3. *skoro*, 4. *málem*

Varianty: bezmała (1) (SNOS, SSN)

bezmałas, částice, modální, 1. *asi*, 2. *prý*, 3. *nejspíš*

Varianty: bezmašem (SSN), bezmała (2) (SNOS)

bezmašem, částice, modální, 1. *asi*, 2. *prý*, 3. *nejspíš*

2. *prý*

1. Bezmašem ho zavřeli. (SSN)

1. *Prý ho zavřeli.*

Varianty: bezmała (2) (SSN), bezmałas (SNOS)

beztak (1), částice, modální, 1. *beztoho*, 2. *jistě*, 3. *bezpochyby*

2. *jistě*

1. Beztak ni. (SSN)

1. *Jistě ne.*

Synonyma: beštymt (SNOS)

beztak (2), příslovce, způsobu, 1. *stejně*, 2. *i tak*

bezteho, příslovce, způsobu, 1. *stejně*, 2. *i tak*

bezubližnosti, příslovce, 1. *zaklínací formule*

1. *zaklínací formule*

1. Jō ti to řeknu bezubližnosti. (SSN)

1. *Já ti to řeknu ???.*

bezuch, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *návštěva*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bezuroku, fráze, 1. zaklínací formule (chránící (dobytek aj.) před uřknutím, uhranutím), 2. klobouk dolů, 3. všechna čest

1. zaklínací formule (chránící (dobytek aj.) před uřknutím, uhranutím)

1. Bezuroku telaj husátek. (SSN)

1. Na mou duši (?) tolik housátek.

2. Bezuroku taky šumny syneček. (SSN)

2. Na mou duši (?), takový pěkný chlapec.

Varianty: bezurokuv (SSN), bezyroku (SSN)

bezurokuv, fráze, 1. zaklínací formule (chránící (dobytek aj.) před uřknutím, uhranutím), 2. klobouk dolů, 3. všechna čest

Varianty: bezuroku (SSN), bezyroku (SSN)

bezušník, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. návštěvník

bezyroku, fráze, 1. zaklínací formule (chránící (dobytek aj.) před uřknutím, uhranutím), 2. klobouk dolů, 3. všechna čest

Varianty: bezurokuv (SSN), bezuroku (SSN)

běžet', sloveso, IV, -y, -eļ, nedok., 3. os. mn. č.: běžě, 1. téct

1. téct

1. Voda běžy. (SSN)

1. Voda teče.

2. Ten hrnec běžy. (SSN)

2. Ten hrnec protéká.

3. Krev mu běžy z nosa. (LSZ)

3. Z nosu mu teče krev.

4. Bečka běžy. (SNOS)

4. Sud protéká.

5. Ešče mu mlěko běžy po bradě. (SNOS)

5. Ještě mu teče mléko po bradě.

6. Voda běžy ze šlauchă. (SNOS)

6. *Voda teče z hadice.*

bibla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *bible*

Varianty: biblija (SSN)

biblija, podstatné jméno, ž., -e, 1. *bible*

Varianty: bibla (X)

bibza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *maličkost*, 2. *věc bezcenná*

1. *maličkost*

1. To je takō bibza. (SSN)

1. *Je to taková maličkost.*

bicygel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *kolo*

Synonyma: koło

bič, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *bič*

1. *bič*

1. Na vas je tŕa ene biča. (SSN)

1. *Na vás je potřeba bič.*

bičyk, podstatné jméno, m. neživ., -ă, pl. -y, 1. *bičík*, 2. *svlačec*

bičyky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *svlačec (Convolvulus)*

bičysko, podstatné jméno, s., -a, 1. *násada biče*

bida, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bída*, 2. *kaly uhelné*

1. *bída*

1. Žyje ve velkej bidě. (SSN)

1. *Žije ve velké bídě.*

2. Vydala se do bidy. (SSN)

2. *Vdala se do bídy.*

3. Něblinkaj do hrnkă a něvolaj bidu. (SSN)

3. (říkanka:) *Nezvoň na hrnek a nevolej bídu.*

4. Tfy, takō bida a tak se vystraĵa. (SSN)

4. *Fuj, taková bida a tak se strojĵ.*

bidlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *bidlo*

1. *bidlo*

1. To je bidlo, jak kury sĵdajĵ. (SSN)

1. *To, na co sĵdajĵ slepice, je bidlo.*

bidnavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *trochu horší*, 2. *špatný*

1. *trochu horší*

1. Jačmeň je letoš bidnavy. (LSZ)

1. *Ječmen je letos horší.*

bidny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chudý (peněžně)*, 2. *malý*, 3. *špatný*, 4. *hubený*, 5. *sešlý*, 6. *nezdravý*

2. *malý*

1. bidne zarobky (SSN, LSZ)

1. *malé vĵdělky*

4. *hubený*

1. Je vĵyl taky bidny. (SSN)

1. *Je teď takový hubený.*

Synonyma: 4. *suchy* (SSN), *chudy* (SSN)

bidolačyť, sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *stonat*, 2. *živořit*

1. *stonat*

1. Furt bidolačy, ta dluho něbudě. (LSZ)

1. *Pořád stĵně, ta dlouhou žít nebude.*

2. *živořit*

1. Ti enem bidolačĵ, němajĵ ničeho. (LSZ)

1. *Ti jen živoří, nic nemají.*

Synonyma: kotlačyt'

bigel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *řemen s třmenem, část kupř. chomoutu*, 2. *ramínko*

1. *řemen s třmenem, část kupř. chomoutu*

1. Bigle a zaražky u chomuta, co zavěsí pobočníky. (SSN)

1. ???

biglovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *žehlit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bigus, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *prach uhelný*

bijōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *člověk, který se pere*, 2. *druh tance (Kravaře)*

biksa, podstatné jméno, ž., -e, taky pl. -y, 1. *plechovka (menší)*, 2. *krabice plechová*

Synonyma: biksla (SNOS, LSZ)

biksla, podstatné jméno, ž., -e, taky pl. -y, 1. *plechovka*, 2. *krabice plechová*

Synonyma: biksa (SNOS)

bilit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *bílit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

Bilov, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *Bílov*

Synonyma: Biřovo (SNOS)

Bilovec, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *Bílovec*

Bilovo, podstatné jméno, s., -a, 1. *Bílov*

Synonyma: Biřov (SNOS)

biltek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *bílek*, 2. *bělmo*

bilučky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *běloučký*

Synonyma: bilušynky (SSN)

Varianty: bělutky (SNOS), bilutky (SNOS, SSN, LSZ), bělučky (SNOS)

bilušynky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *běloučký (ještě zdrobněleji)*

Synonyma: bilutky (SSN)

bilutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *běloučký*

Synonyma: bilušynky (SSN)

Varianty: bilučky (SNOS), bělutky (SNOS), bělučky (SNOS)

bily, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: bilšy/ō/e, 1. *bílý*

1. *bílý*

1. bily žyd (LSZ)

1. *nežidovský nepoctivý obchodník*

bimbačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tramvaj (stará)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bimbás, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *trouba*, 2. *nešika*

bimbat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *zvonit*, 2. *pohybovat se kyvadlově*

bindla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kravata*

Status: staré

birna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *žárovka*

Varianty: brna (SNOS)

birny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chamtivý*, 2. *chtivý*

1. *chamtivý*

1. Ona je moc birnō. (SSN)

1. *Je moc chamtivá.*

biskvit, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *piškot*

Varianty: bisvit (SNOS)

bisvit, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *piškot*

Varianty: biskit (SNOS)

bit', sloveso, III, -je, -ł, nedok., 1. *bít*

bit' se, sloveso, III, -je, -l, nedok., 1. *bít se*

1. *bít se*

1. Bijų se jak psi. (SSN)

1. *Bijí se jako pomatení.*

bit' se na zabitu, fráze, 1. *bít se na smrt*

Bitov, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *Bítov*

Bitovjök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *obyvatel Bítova*

bivol, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *skot velký uherský rohatý*, 2. *nadávká*, 3. *buvol*

bizamrata, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ondatra*

blacko, podstatné jméno, s., -a, 1. *bláto*

Synonyma: bláto (SSN, LSZ)

blafarňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *ústa*

blafat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *tlachat*, 2. *štěkat*, 3. *vzněcovat se*

blafnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *štěknout*, 2. *špitnout*, 3. *vznítit se*

blajchovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *bílit prádlo (na slunci)*

Varianty: blejchovat' (SSN)

blajštyft, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *tužka*

Synonyma: blajvas (SNOS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

blajvas, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *tužka*

Status: staré

Synonyma: blajštyft (SNOS)

Varianty: blajvaz (SSN)

blajvaz, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *tužka*

Synonyma: blajštyft (SNOS)

Varianty: blajvas (SSN)

blamažovat' se, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *ztrapnit se*

blamba, podstatné jméno, ž., -y, jen ve frázi, 1. *kaše*

1. *kaše*

1. Kobzole są už na blambu. (LSZ)

1. *Brambory už jsou na kaši.*

2. Řydky na blambu. (LSZ)

2. *Řídký na kaši.*

blambaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vytahaný (oděv, kůže, ...)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

blambořyt', sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *kručet v břiše*

1. *kručet v břiše*

1. Blambořy mu od hladu v břuchu. (LSZ)

1. *Hlady mu kručí v břiše.*

blana, podstatné jméno, ž., 1. *blána*

1. *blána*

1. To maso je samō blana. (SSN)

1. *To maso je samá blána.*

blanka, podstatné jméno, ž., 1. *blána*, 2. *bubínek (ušní)*

Status: staré

blankat', sloveso, V, -ō, -ōĭ, nedok., 1. *zvonit malým zvonkem*

1. *zvonit malým zvonkem*

1. Pravě blankalo poledňo. (SSN)

1. *Zrovna zvonilo poledne.*

blato, podstatné jméno, s., -a, 1. *bláto*

Synonyma: bĭacko (SSN, LSZ)

blatoň, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -ě, 1. *valník*

blatoňok, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *valník*

Synonyma: blatoňok (SSN, LSZ)

blednuť, sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *blednout*

Synonyma: blatoň (LSZ)

bledy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bledý*

1. *bledý*

1. Je bledy jak stěna. (SSN)

1. *Je bledý jako stěna.*

blecha, podstatné jméno, ž., 1. *blecha*

blejch, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *bělidlo*

blejchovat', sloveso, III, -uje, -ovōľ, nedok., 1. *bílit prádlo (na slunci)*

Varianty: blajchovat' (X)

bleska, podstatné jméno, s. mn., blesek, 1. *oči*

1. *oči*

1. Něvybleščaj na mě ty bleska. (SSN)

1. *Nekul na mě ty oči.*

Varianty: blesky (LSZ), bleskoně (LSZ)

bleskoně, podstatné jméno, m. mn. neživ., -i, 1. *oči*

Varianty: blesky (LSZ), bleska (SSN)

blesky, podstatné jméno, ž. mn., blesek, 1. *oči*

Varianty: bleska (SSN), bleskoně (LSZ)

blešyněc, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *výkal bleší*

blicka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *baterka (svítilna)*

Status: expr.

blindy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *klapky náoční*

blink, citoslovce, 1. zvuk kopnutí, 2. zvuk zazvonění

1. zvuk kopnutí

1. A krava blink! (LSZ)

1. A kráva koplá.

2. zvuk zazvonění

1. Jel na kole a blink blink na chodcuv. (LSZ)

1. Jel na kole a cink cink na chodce.

blinkat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. zvonit, 2. cinkat, 3. kopat

3. kopat

1. Kuň blinkō. (LSZ)

1. Kuň kope.

blinknut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. zazvonit, 2. udeřit

2. udeřit

1. Jak tě blinknu! (SSN)

1. Až tě udeřím.

bliskat' se, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. blýskat se

blisknut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. zablýsknout se

bliščet' se, sloveso, IV, -y, -eļ, nedok., 1. lesknout se

1. lesknout se

1. Bliščy se to jak psě kulky. (SSN)

1. Leskne se jak psí koule.

blízko, příslovce, místa, komp.: bližej, 1. blízko

blízky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: bližy/ō/e, 1. blízký

bližňa, podstatné jméno, s., -at'a, 1. dvojče

bližutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. blizoučký

bloščka, podstatné jméno, 1. ploštice

Synonyma: ploščyca (SSN)

blot, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *plotna*

1. *plotna*

1. Postavit' na blot. (LSZ)

1. *Postavit na plotnu.*

2. Strhnut' z blota. (LSZ)

2. *Sejmout s plotny.*

Varianty: blota (SSN)

blota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *plotna*

Varianty: blot (SSN)

blōzen, podstatné jméno, m. živ. oso., 1. *blāzen*

1. *blāzen*

1. Maju ho za blōzna. (SSN)

1. *Dělají si z něj legraci.*

2. Rub se blōzny z keho inšeho, ni ze mě. (SSN)

2. *Dělej si srandu z někoho jiného, ne ze mne.*

3. Un je same blōzny. (SSN)

3. *Je samý žert.*

4. Un je do blōznuv. (SSN)

4. *Rád žertuje.*

5. Ona něrozumi blōznum. (SSN)

5. *Nejsou s ní žádné žerty.*

Výslovnost /blāzen/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /blōzen/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /blāzen/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

blōzenky, podstatné jméno, m. mn. živ. oso., -uv, jen ve frázi, 1. *blāzny*

1. blázny

1. dělat' se z keho blazenky (LSZ)

1. *dělat si z někoho blázny*

Výslovnost /blázenky/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /blózenky/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /blázenky/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

blōznica, podstatné jméno, ž., 1. *blázinec*

Výslovnost /blaznica/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /blóznica/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /bláznica/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Synonyma: hlupnica (SSN)

bludit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *bloudit*

blumy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *řvestky (odruřdy, velké řervené)*

bluzka, podstatné jméno, ř., 1. *blůzka*

bo (1), částice, intenzifikační, 1. *asi*, 2. *patrně*

1. *asi*

1. Bo to tak budě. (SSN)

1. *Asi to tak bude.*

bo (2), příslovce, příčiny, 1. *jinak, nebo, sic*

1. *jinak, nebo, sic*

1. Daj mu to, bo tě piznu. (LSZ).

1. *Dej mu to, nebo tě uhodím.*

bo (3), spojka, příčinná, 1. *protože*, 2. *neboř*, 3. *poněvadř*

1. *protože*

1. Nepřýdu tam, bo němōm čas. (SSN)

1. *Nepřijdu tam, protože nemám čas.*

2. neboť

1. Něidě dom, bo se boji taty. (LSZ)

1. *Nejde domů, protože se bojí táty.*

bob, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *bob*

bobčyněc, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *trus kozí*

1. *trus kozí*

1. Koza byla puštěnō, po celým dvoře sam bobčyněc. (LSZ)

1. *Koza byla puštěná, po celém dvoře všude kozí trus.*

bobčyt', sloveso, IV, -y, -yl, nedok., 1. *vypouštět bobky*

1. *vypouštět bobky*

1. Koza bobčy. (LSZ)

1. *Koza kálí.*

bobek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *prcek*

1. *prcek*

1. Un je taky bobek. (SSN)

1. *Je takový prcek.*

2. Ten bobek mały, ani nēzabeklo. (LSZ)

2. *Ten prcek mały, ani nazebečel.*

bobek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *trus*

1. *trus*

1. Są tam ene kozi bobky. (LSZ)

1. *Je tam jen kozí trus.*

bobkuv list, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. bez bobkoveho lista, 1. *bobkový list*

bobobo, citoslovce, 1. *zvuk strašení*

bobōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *strašpytel (dětsky)*, 2. *strašidlo*

1. *strašpytel (dětsky)*

1. To je taky bobök děcko, všude musím s ním chodit'. (LSZ)

1. Je to takový strašpytel, všude musím chodit s ním.

bobök, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *temný mrak*, 2. *strašidlo*

1. temný mrak

1. Boböky vylezajú. (LSZ)

1. Vycházejí temné mraky.

bobolec, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *otok způsobený štípnutím hmyzu*, 2. *bolák*

1. otok způsobený štípnutím hmyzu

1. Sem od tych komaruv sam bobolec. (LSZ)

1. Jsem od těch komárů samý štípanec.

bobolusek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *rozrazil potoční*

bobovnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *místo, kde rostou boby*

bocaň, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *čáp*

1. čáp

1. černý jak bocaň (LSZ)

1. černý jako čáp

Status: staré

Varianty: botaň (SSN), bocjan (SSN), bočan (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hošťákovice

bocjan, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *čáp*

Varianty: bocaň (SSN), botaň (SSN), bočan (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Štáblovice

bočan, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *čáp*

Varianty: bocaň (SSN), botaň (SSN), bocjan (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bočnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *boční deska vozu*, 2. *postranice*

bočyt' se, sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *mračit se*, 2. *dívat se bokem/úkosem*

1. *mračit se*

1. Něbuč se, vypadáš jak zbuj. (SSN)

1. *Nemrač se, vypadáš jako zbojník.*

bodaj, příslovce, způsobu, 1. *sotva*

Varianty: bodej (SSN)

bodajco, zájmeno, neurčité, 1. *leccos*

bodej, příslovce, způsobu, 1. *sotva*

Varianty: bodaj (SSN)

bodlavý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bodavý*, 2. *pichlavý*

1. *bodavý*

1. To je bodlavō krava, ta bodě. (LSZ)

1. *To je bodavá kráva, ta bodá.*

bohactvi, podstatné jméno, s., -a, 1. *bohatství*

Varianty: bohactvo (X)

bohactvo, podstatné jméno, s., -a, 1. *bohatství*

Varianty: bohactvi (SSN)

bohatý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bohatý*

bojovník, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *meduňka lékařská*

bok, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *bok*, 2. *strana*

1. *bok*

1. Bok u lužka. (SSN)

1. *Strana postele.*

bokem, příslovce, místa, 1. *stranou*, 2. *po straně*

1. *stranou*

1. Un tak enem bokem, pokryjomku. (SSN)

1. *Dělá vše stranou, tajně.*

2. Vyřídili smy to bokem. (LSZ)

2. *Vyřídili jsme to stranou.*

boláčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *rána bolavá*, 2. *bolák*

Výslovnost /bolička/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /bolačka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

bolave, podstatné jméno, s., -eho, 1. *místo bolavé*, 2. *rána*

1. *místo bolavé*

1. Žduchnul mě do bolaveho. (SSN)

1. *Žduruhl mě to bolavého místa.*

bolavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: *bolavější/ō/e*, 1. *bolavý*

bolbelat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *klátit se*, 2. *kývat se*, 3. *houpat se*, 4. *viklat se*, 5. *loudat se*, 6. *vrávorat*, 7. *potácet se*

Varianty: *bambylat'* (LSZ), *bambelat'* (X, SNOS), *bombylat'* (LSZ)

bolečko, podstatné jméno, s., -a, 1. *míček*

boleň, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -ě, 1. *bolen*

bolešť, podstatné jméno, ž., -i, 1. *bolest*

1. *bolest*

1. Němuh bolešť'ų vydržet'. (SSN)

1. *Nemohl bolestí vydržet.*

bolet', sloveso, IV, -i, -eł, nedok., 1. *bolet*

bolko, podstatné jméno, s., -a, 1. *míč*

1. *míč*

1. Hazat' s bolkem. (LSZ)

1. *Házet míčkem.*

bolo, podstatné jméno, s., -a, 1. *bolístka*

1. *bolístka*

1. Daj, pofukōm ti bolo. (LSZ)

1. *Pojď, pofoukám ti bolístku.*

bolovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *bolívat*

1. *bolívat*

1. Boluje ju v krku. (SSN)

1. *Bolívá ji v krku.*

bombela, podstatné jméno, ž., -e, 1. *houpačka plátěna, pro dítě*

Synonyma: *bombelōk (LSZ)*

bombelōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *loudal*, 2. *houpačka plátěna, pro dítě*

2. *houpačka plátěna, pro dítě*

1. Dala děcko do bambylōka a okopovala řepu. (LSZ)

1. *Dala dítě do houpačky a okopávala řepu.*

Synonyma: *bombela (SNOS)*

Varianty: *bambylōk (LSZ)*

bombiček, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *bombonek*

bombik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *bombon*

1. *bombon*

1. Un je na bombiky jak had na mléko. (SSN)

1. *Un je na bombóny jako had na mléko. (= jako vosu na sladké)*

bombikovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *mající rád sladké*

1. *mající rád sladké*

1. Un je bombikovy. (SSN)

1. *Má rád bombóny.*

bombylat' (se), sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *klátit se*, 2. *kývat se*, 3. *houpat se*, 4. *viklat se*, 5. *loudat se*, 6. *vrávorat*, 7. *potácet se*

1. klátit se

1. Co se tam bombylůš? (SSN)

1. Proč se tam klátíš?

4. viklat se

1. Nohy se mu bambylaju. (LSZ)

1. Nohy se mu vyklají.

Varianty: bambylat' (LSZ), bambelat' (X, SNOS), bombelat'

bombylůk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. loudal, 2. houpačka plátěna, pro dítě

Synonyma: bombela (SSN)

Varianty: bambelůk (SNOS)

bombylomby, citoslovce, 1. zvuk zvonů

1. zvuk zvonů

1. Bombylomby bom, pod'tě děti dom. (SSN)

1. Bim bam, děti domů k nám.

bor, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. les borovicový

boraska, podstatné jméno, ž., -y, 1. ubožačka, 2. chudačka

borasko, podstatné jméno, s., -a, 1. ubožátko, chud'átko

1. ubožátko, chud'átko

1. Borasko, to je mi ho luto. (LSZ)

1. Chud'átko, to mi jej je líto.

borek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. vrták

Synonyma: něboziz (SSN)

borhovat', sloveso, III, -uje, -ovõl, nedok., 1. půjčovat si

Status: staré

borõk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. ubožák, 2. chudák

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

borōsek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. ubožáček, 2. chudáček

Výslovnost /borasek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /borosek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /borásek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

borovica, podstatné jméno, ž., -e, 1. borovička

borovička, podstatné jméno, ž., -y, 1. druh alkoholu

borta, podstatné jméno, ž., -y, 1. lemovka ozdobná

bortychla, podstatné jméno, ž., -e, 1. slinták

Status: staré

Synonyma: lac (SSN), lacek (SSN)

boruvi, podstatné jméno, s., -ja, 1. borůvčí

1. borůvčí

1. Byli v samém boruvju. (SSN)

1. Byli v samém borůvčí.

boruvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. borůvka, 2. zaschlé bláto na (dlouhé) sukni

bořvoj, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. nezdvořák, 2. nevychovanec

1. nezdvořák

1. Ty bořvoju něvykomendyrovany. (SSN)

1. Ty nezdvořáku zpropadený.

boskem, příslovce, způsobu, 1. naboso, 2. neokovaný (o koni)

1. naboso

1. Chodi boskem. (SSN)

1. Chodí boso.

2. neokovaný (o koni)

1. Kuň je boskem. (LSZ)

1. Kuň je neokovaný.

botañ, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *čáp*

Varianty: bocaň (SSN), bočan (X), bocjan (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Štítina

botek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *bota (nízká), polobotka*

Varianty: butek (SSN)

božatečko, podstatné jméno, s., -a, 1. *chud'átečko, 2. ubožátečko*

božatko, podstatné jméno, s., -a, 1. *chud'átko, 2. ubožátko*

1. *chud'átko*

1. Božatko male, už pynka. (LSZ)

1. *Chud'átko malé, už spinká.*

božy, přídavné jméno, -y, -y, -y, alt. skloň.: -i, -'e, -'ō, 1. *boží*

1. *boží*

1. Čekō na to jak na božy smilovani. (LSZ)

1. *Čeká na to jak na boží smilování.*

božy dřevko, podstatné jméno, s., -a, 1. *Pelyňek - Artemisia abrotanum*

božyt' se, sloveso, IV, -y, -yľ, nedok., 1. *dovolávat se Boha, 2. zapřísahat se, 3. hrozit se*

bračko, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *podomní obchodník s krosnou (ze Slovenska)*

brada, podstatné jméno, ž., -y, 1. *brada, 2. vousy na bradě*

bradaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bradatý, 2. vousatý*

bradavka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bradavice*

Synonyma: kuřy řyt' (SSN)

brak, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *druh*

1. *druh*

1. Na sláměnce se ryby brakuju, každý brak indě. (LSZ)

1. *Ryby se třídí na slámené ošátce, každý drih jinam.*

brakovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *třídít*, 2. *chybět*

1. *třídít*

1. Ryby se brakují na brakovní. (LSZ)

1. *Ryby se třídí v síti na třídění ryb.*

2. *chybět*

1. Teho sěna nōm budě do vesna brakovat'. (LSZ)

1. *To seno nám bude do jara chybět.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

brakovňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *síť na třídění ryb*

braňaky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *část bran*

Synonyma: zuby (SSN)

braňaky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *zuby u bran*

bránit' se, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *bránit se*

1. *bránit se*

1. Branil se smrti, ale nadarmo. (SSN)

1. *Bránil se smrti, ale nadarmo.*

branovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *opracovávat branami*, 2. *vláčet*

brant, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *zápal*, 2. *sněť*, 3. *zánět*, 4. *horečka omladnic*

1. *zápal*

1. Dostōl brant do nohy. (SSN)

1. *Dostal do nohy zápal.*

2. *sněť*

1. Dostala brant do nohy, musěli jí ju uřezat'. (LSZ)

1. *Dostala do nohy sněť, museli jí ju uřezat.*

brantal, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *velký hřebík*, 2. *hřeb v branách*

brany, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *brány*

branzol, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *vložka do boty*, 2. *stélka*

branža, podstatné jméno, ž., -e, 1. *sebranka*

braove, podstatné jméno, s., -eho, 1. *vepřové maso*

braovina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vepřové maso*

braovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vepřový*

1. *vepřový*

1. braove maso (SSN)

1. *vepřové maso*

brat', sloveso, I, -e-e, -/-ōl, nedok., 1. *brát*, 2. *měnit stav (zdravotní, emocionální, ...)*, 3. *projevovat náklonnost*

2. *měnit stav (zdravotní, emocionální, ...)*

1. Už ho to zas bere. (SSN)

1. *Opět se mu projevuje nemoc.*

2. Bere se to moc do hlōvy. (SSN)

2. *Už se zase zlobí.*

3. Ona na něho bere. (SSN)

3. *Projevuje mu náklonnost.*

4. Praša na sebe bere. (SSN)

4. *Prase tloustne.*

3. *projevovat náklonnost*

1. Ona na něho bere. (SSN)

1. *Projevuje o něj zájem.*

brat' slub, fráze, 1. *uzavírat sňatek*

brater, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *bratr*

bratersky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bratrský*

bratraněc, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -y, 1. *bratranec*

bratransky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bratranecký*

1. *bratranecký*

1. Bratranske děti. (SSN, LSZ)

1. *Děti, jejich rodiče jsou bratraci.*

bratřýček, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *bratřiček*

bratvuřt, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *vuřt na zapékání*

brav, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *vepř (velký)*

1. *vepř (velký)*

1. To je pěkný brav. (SSN)

1. *To je pěkný vepř.*

2. Take bravery lidé zabijajú. (LSZ)

2. *Takové vepře lidi zabíjejí.*

bravek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -'y, 1. *vepř*

1. *vepř*

1. krmny bravek (LSZ)

1. *vepř na výkrm*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bravenčy, přídavné jméno, -y, -y, -y, 1. *mravenčí*

bravenčyrka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *mraveniště*

Synonyma: mraveniščo (X)

braveněc, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *mravenec*

bravske, podstatné jméno, s., -eho, 1. *vepřové maso*

bravsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *prasečí*

brazda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *brázda*

1. *brázda*

1. Sadim kobzole do brazdy za pluhem. (SSN)

1. *Sadím brambory do brázdy za pluhem.*

brco, podstatné jméno, s., -a, 1. *brdce (část vah u vozu), rozporka*, 2. *nohy křivé*

1. *brdce (část vah u vozu), rozporka*

1. Mō nohy jak brco. (LSZ)

1. *Má nohy jak brdce. (=Má křivé nohy.)*

brčet', sloveso, IV, -y, -eť, nedok., 1. *bručet*, 2. *frkat na písťalku*

breclík, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *preclík*

Varianty: *preclík (SSN)*

bremza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *brzda*

Synonyma: *šlajf (SSN)*

Varianty: *brenza (LSZ)*

bremzovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, nedok., 1. *brzdit*

Varianty: *brenzovat' (LSZ)*

bren, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *denaturovaný līh*

brenza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *brzda*

Synonyma: *šlajf (SSN)*

Varianty: *bremza (SSN)*

brenzovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, nedok., 1. *brzdit*

Varianty: *bremzovat' (SSN)*

brevijōř, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *breviář*, 2. *kniha*, 3. *listina*

2. *kniha*

1. To je brevijařuv, něohlupnětě z teho? (LSZ)

1. *To je knih, nezhloupete z toho?*

brezle, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *strouhanka (z housek)*

brkat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *utrhovat se*

1. *utrhovat se*

1. Co po mě brkō, co sem i enem přeřydila. (LSZ)

1. Co se na mě utrhuje, co jsem jí jenim provedla?

brla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *berla*

1. berla

1. Chodi o brlách. (SSN)

1. Chodí o berlích.

brliny, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *horní i dolní spokovací bidla žebřin*

brna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *žárovka*

Varianty: birna (SNOS)

brněť, sloveso, IV, -i, -ěš, nedok., 1. *hučet*, 2. *trnout*, 3. *bručet (nevolí)*

1. hučet

1. V ušách mi brni. (SSN)

1. Hučí mi v uších.

2. Brni mu v hlōvě. (SSN)

2. Hučí mu v hlavě.

2. trnout

1. Ruka mi brni. (SSN)

1. Trne mi ruka.

2. Ruky mi brňā. (LSZ)

2. Ruce mi trnou.

3. bručet (nevolí)

1. Jō sem brněl, něbylo mi to recht. (LSZ)

1. Nespokojeně jsem bručel, nelíbilo se mi to.

brod, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *brod*

brodek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *brod malý*

Varianty: brudek (SSN, X)

brodit' se, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *brodit se*

1. *brodit se*

1. Furt se enem ve vodě brod'ã. (SSN)

1. *Pořád se jenom brodí ve vodě.*

broskva, podstatné jméno, ž., -e, 1. *broskvev*

brozit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *prosit úpěnlivě*

Status: staré

brožek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *krecht malý*

brstva, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vrstva*, 2. *vrstva obilí ve stodole*

brudek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *brod malý*

Varianty: brodek (SSN)

bruh, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *bruh*, 2. *bez broha*, 3. *ku brohu*, 1. *krecht*

1. *krecht*

1. Třa dat' kobzole do broha. (SSN)

1. *Je třeba dát brambory do krechtu.*

bruch, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *kýla*

1. *kýla*

1. Mō bruch. (SSN)

1. *Má kýlu.*

brumajzla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *hudební nástroj ústní*

Synonyma: brumla (SSN)

brumla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *hudební nástroj ústní*, 2. *nic*

2. *nic*

1. Dostaneš brumlu. (SSN)

1. *Nedostaneš nic./Dostaneš prd.*

Synonyma: brumajzla (SSN)

brunatny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hnědý*

brusit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *brousit*

bruslek, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *živůtek na svátek*

brusrygel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *rozpěra (v kovu)*

brutfana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pekáč*

Synonyma: brutfanka (SSN, LSZ)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

brutfanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pekáč*

Synonyma: brutfana (LSZ)

Varianty: brutfaňka (INF1)

brutfaňka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pekáč*

Synonyma: brutfana (LSZ)

Varianty: brutfanka (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Svoboda

bryčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *povoz osobní, lehčí, nekrytý*

bryja, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kaše z rozvařeného sušeného ovoce (zahuštěná mlékem a moukou)*, 2. *kaše*

brzo (1), příslovce, míry, 1. *málem, téměř, skoro*

1. *málem, téměř, skoro*

1. brzo ze dvou kilo (SNOS)

1. *skoro dvě kila*

2. brzo zadarmo (SNOS)

2. *téměř zadarmo*

3. brzo nic (SNOS)

3. *málem nic*

brzo (2), příslovce, času, 1. *brzy*

1. *brzy*

1. Přyd' brzo. (SSN)

1. *Přijd' brzy.*

2. To brzo budě takove. (SSN)

2. *Takové to brzy bude.*

břānčet', sloveso, IV, -y, -eĭ, nedok., 1. *drnčet*

Výslovnost /břānčet'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /břynčet'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

břēh, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. břēh, 2. bez břēha, 3. ku břēhu, 1. *břeh*, 2. *svah*, 3. *úbočí*

Výslovnost /břeh/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /břyh/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /břēh/ potvrzena v: Hlučín (Exil.), MŮŽETE DODAT

břem, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *modřín*

břemenko, podstatné jméno, s., -a, 1. *nůše malá*

Synonyma: noška (SSN)

břemeno, podstatné jméno, s., -a, 1. *nůše*

Synonyma: noša (SSN)

břemovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *modřínový*

březa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bříza*

březovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *březový*

březula, podstatné jméno, ž., -y, 1. *název pro krávu*

břrud, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *špína*

břruch, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *břicho*

břruchala, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *břricháč*

Synonyma: břruchōč (SSN)

břuchoč, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *břicháč*

Synonyma: břuchala (SSN)

břuřec, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *plátek špeku z břicha*

břuřek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *bříško*

1. *bříško*

1. Z hruřek boli břuřek. (SSN)

1. (*říkanka:*) *Z hruřek bolí bříško.*

břýčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *břečka*

břýdit', sloveso, IV, -i, -il, 1. *ošklivit se, štítit se*

1. *ošklivit se, štítit se*

1. Ho ty bachory břýd'ų. (SSN)

1. *Štítí se těch vnitřností.*

2. Z techo chlopa mě břýdi. (SSN)

2. *Ten muž se mi oškliví.*

břýdky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *špinavý*, 2. *ošklivý*, 3. *nechutný*, 4. *hnusný*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

břýdök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *špinavec*, 2. *ošklivec*, 3. *sprost'ák*

1. *špinavec*

1. Ten břýdök břýdky! (SSN)

1. *Ten špinavec špinavý.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

břýdura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *špinavice*, 2. *ošklivka*, 3. *sprost'ačka*

břýla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pole kamenité*, 2. *plochý kámen*

břýlka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *políčko kamenité*

břýnk, citoslovce, 1. *zvuk zařinčení*, 2. *zvuk zatřískání*

1. *zvuk zařinčení*

1. A narōz břynk do okna. (SSN)

1. A najednou třístk do okna.

břynkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. řinčet, 2. třískat

břynknuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. zařibinčet, 2. třísknout, 3. udeřit

3. udeřit

1. Jō ti jednu břynknu! (SSN)

1. Já ti jednu vrazím!

Synonyma: piznuť (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

břytva, podstatné jméno, ž., -y, 1. břitva

1. břitva

1. Je ostrý jak břitva. (SSN)

1. Je ostrý jako břitva.

buben, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. buben

bubenek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. bubínek

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bubnovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. bubnovat

buc (1), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. člověk nepřijemný

1. člověk nepřijemný

1. To je taky buc. (SSN)

1. Je to takový nepřijemný člověk.

buc (2), citoslovce, 1. zvuk úderu čelem, ducání

1. zvuk úderu čelem, ducání

1. Barany barany buc. (SSN)

1. Berany berany buc. (pověřadlo při hře s dítětem)

bucat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. udeřit čelem (ve hře)

bucnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *uderit čelem (ve hře)*

bučet', sloveso, IV, -y, -eť, nedok., 1. *bučet*

buda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bouda*, 2. *stánek na pouti*, 3. *cikánský povoz*

1. *bouda*

1. Marš do budy! (SSN)

1. *Alou do boudy!*

2. *stánek na pouti*

1. Na posvícenu są budy. (SSN)

1. *Na posvícení jsou stánky.*

3. *cikánský povoz*

1. cyganskō buda (SSN)

1. *cikánský povoz*

2. Cygani majú budy před hospodų. (LSZ)

2. *Cikáni mají před hospodou povozy.*

budik, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *budík*

Status: novotvar, přejímka, čeština, budík

budit', sloveso, IV, -i, -iť, nedok., 1. *budit*

budōř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *prodavač v boudě (na pouti)*

budzať, sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *bouzet*

buch, citoslovce, 1. *zvuk bouchnutí*

1. *zvuk bouchnutí*

1. Na svaty Duch do vody buch. (SSN)

1. *(pranostika:)*

buchať, sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *bouchat*

buchetka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *nábovka*

buchnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *bouchnout*, 2. *praštit*, 3. *rozhodnout se, oženit se*

1. *bouchnout*

1. Buchlo to. (SSN)

1. *Bouchlo to.*

3. *rozhodnout se, oženit se*

1. Kdy do toho buchněť?

1. *Kdy se rozhodnete?/Kdy se oženíte?*

buchta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *buchta*, 2. *rána pěstí*

buchtovat, sloveso, III, -uje, -ovōŕ, nedok., 1. *bouchat do zad*

1. *bouchat do zad*

1. Syncy se buchtuju.

1. *Kluci se bouchají do zad.*

buk (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *buk*, 2. *ráno (jen ve frázi)*

1. *buk*

1. Zdravy jak buk. (LSZ)

1. *Zdravý jako buk. (= Zdravý jako řípa.)*

2. Hledi jak hrom do buka. (LSZ)

2. *Hledí jako hrom du buku. (= Mračí se.)*

2. *ráno (jen ve frázi)*

1. Dře od buka do buka. (SSN)

1. *(fráze:)*

2. *Pracuje od rána do noci.*

buk (2), podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *ovád*

1. *ovád*

1. Ščypnul ho buk. (SSN)

1. *Štípнул ho ovád.*

2. Uščypnul mě buk. (LSZ)

2. *Štípnul ho ovád.*

Varianty: bunk (1) (X)

bukovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bukový*

bukša, podstatné jméno, ž., -e, 1. *středová část kola (výtočka)*

bukvica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *bukvice*

bul, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *bul*, 2. *bez bolu*, 3. *ku bolu*, 1. *bol*

1. *bol*

1. Ta mō velký bul, bo ji děcko umřelo. (SSN)

1. *Ta má velký bol, protože ji zemřelo dítě.*

2. od sameho bolu (SSN)

2. *samou bolestí*

3. Bol taky němōm, že by musěla křýčet'. (LSZ)

3. *Nemám takové bolesti, abych musela křičet.*

Varianty: bol

bula (1), podstatné jméno, ž., -e, 1. *boule*, 2. *hlupačka*

bula (2), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *hlupák*, 2. *sprošák*

bulat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *převracet*, 2. *kácet*, 3. *bourat*, 4. *nechodit do práce/školy*

2. *kácet*

1. bulat' stromy (LSZ)

1. *kácet stromy*

3. *bourat*

1. bulat' pec (LSZ)

1. *bourat pec*

4. *nechodit do práce/školy*

1. bulat' šychtu (LSZ)

1. *nejít na šichtu*

bulikovat', sloveso, III, -uje, -ovǎl, nedok., 1. *obelhávat*

1. *obelhávat*

1. Un vas enem bulikuje. (SSN)

1. *Jen vás obelhává.*

bulit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *převracet*

bulnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *zameškat práci/školu*

Synonyma: zbulit' (LSZ)

buloč, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *někdo, kdo nechodí do práce/školy*

bumler, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *loudal*, 2. *výletník, turista*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bumlovat', sloveso, III, -uje, -ovǎl, nedok., 1. *procházet se bez cíle, loudat se*, 2. *provádět turistiku*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

buncat' se, sloveso, V, -ǎ, -ǎl, nedok., 1. *loudat se, bloumat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

bunčala, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *bručoun*

bunčet', sloveso, IV, -y, -el, nedok., 1. *bručet*, 2. *nadávat*

Synonyma: brnět' (LSZ), dudlat' (LSZ)

bunčök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *bručoun*

Synonyma: bunk (SSN)

bunek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *káča (hračka)*

bunk (1), podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *ovád*

Varianty: buk (2) (SSN)

bunk (2), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *bručoun*

Synonyma: bunčök (SSN)

buntek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *rozporek*

buntovať, sloveso, III, -uje, -ovôľ, nedok., 1. *vzbouzet*, 2. *budit*, 3. *alarmovat*

buntram, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *trám hlavní, na němž je krov*

burdaček, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *dvě sukně spolu sešité*

Status: staré

burdakovať, sloveso, III, -uje, -ovôľ, nedok., 1. *vát obilí*, 2. *běhat se (o krávě) (Březová)*

burdök, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *fukar*

Synonyma: *focher (SSN)*, *fachel (SSN)*

burmister, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, (za Rak.), 1. *starosta*

Synonyma: *starosta (SSN)*, *fojt (SSN)*

burnus, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *zimník*

Synonyma: *těply kabat (SSN)*

buryk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *tlusté dítě*

buřka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bouře*

buřyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bažina*

Synonyma: *bařynisko (SSN)*, *bařysko (SSN)*

Varianty: *bařyna (SSN)*

buřyt', sloveso, IV, -y, -yľ, nedok., 1. *buřit*, 2. *tlouct*, 3. *bouřit, hřmět*, 4. *hustě pršet/sněžit*, 5. *kálet*

1. *buřit*

1. Di odevřet', kdosik tam buřy. (SSN)

1. *Jdi otevřít, někdo tam buří.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

buřť, sloveso, I, -ě, -, nedok., bodu, boděš, bodě, bodomy, bodotě, bodaju; bud, bodla; bod'!
bod'tě!, 1. *bodat*, 2. *trkat*

2. *trkat*

1. Koza bodě. (SSN)

1. *Koza trká.*

but, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *bota (vysoká)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

butek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *bota (nízká), polobotka*

Varianty: botek (LSZ)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

butik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *bota malá vysoká*

buznica, podstatné jméno, ž., -e, jen ve frázi:, 1. *místonost velká neútluná*

1. *místonost velká neútluná*

1. Je tu zima jak v buznicy. (SSN)

1. (fráze:) *Je tu zima jako v psírně.*

byček, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *býček*

bydenter, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *obsluha, 2. sloužící*

bydlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *drobné domácí zvířectvo, 2. živobytí*

2. *živobytí*

1. Pokluzat' bydlo. (LSZ)

1. *uklízet bydlení*

2. Mrzi mu dobře bydlo. (LSZ)

2. (pořekadlo:) *Mrzí jej dobré bydlo. (= Nevází si toho, co má.)*

3. Mrzi ho dobre bydlo. (SSN)

3. (pořekadlo:) *Mrzí jej dobré bydlo. (= Nevází si toho, co má.)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

byk (1), podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *býk, 2. nadávka velkému člověku, 3. hra durák*

3. *hra durák*

1. hrat' byka (SSN)

1. *hrát duráka*

byk (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *škráloup*

byk (2), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, žertem, 1. *svůdník, člověk podvádějící s mnoha ženami*

1. *svůdník, člověk podvádějící s mnoha ženami*

1. Obecní byk jedě na motorce. (LSZ)

1. *Obecní býk (= místní svůdník) jede na motorce.*

Status: expr.

byleco, zájmeno, neurčité, 1. *ledaco*

Varianty: beleco (SNOS)

bylekdo, zájmeno, neurčité, 1. *leckdo*

Varianty: belekdo (SNOS)

bylekery, zájmeno, neurčité, 1. *leckterý*, 2. *leckdo*

Varianty: belekery (SNOS)

byť, sloveso, nepr., nedok., sem, sy, je, smy, ště, su; sem je, sy je (sje), smy su, ště su; něsem/sem něni, smy něsu, 1. *být*, 2. *vyjádření neprodleného záměru*

1. *být*

1. Bylo mu zle. (SSN)

1. *Bylo mu zle. (SSN)*

2. Bylo vidat' až na prajzsku hranicu. (SSN)

2. *Bylo vidět až na pruskou hranici. (SSN)*

3. To budě vašo. (SSN)

3. *To je asi vaše. (SSN)*

4. Byť jō na jeho místě. (SSN)

4. *Kdybych byl na jeho místě. (SSN)*

5. Un už tu dlouho něbudě. (SSN)

5. *Už tady dlouhou nebude (zemře). (SSN)*

2. *vyjádření neprodleného záměru*

1. Jō ti budu trōvu šmatlat'! (SSN)

1. Já ti dám šlapat po trávě!

byť + inf. slovesa, fráze, neurč., 1. mít potřebu, 2. mít povinnost

1. mít potřebu

1. Bylo robít', tež bys měl. (SSN)

1. Mělo se pracovat, taky bys měl.

2. mít povinnost

1. Na bylo přýšť'. (SSN)

1. Měli jsme přijít.

byť divoky, fráze, 1. být na pováženou

byť do blōznuv, fráze, 1. rád žertovat

1. rád žertovat

1. Un je do blōznuv. (SSN)

1. Rád žertuje.

byť hev, fráze, 1. být v plné síle, 2. být tady

byť hladem, fráze, 1. hladovět, nemět co jíst

1. hladovět, nemět co jíst

1. Byl hladem. (SSN)

byť hyn, fráze, 1. být zničený, 2. být zkažený

Varianty: byť přeč (LSZ)

byť jak hobel, fráze, 1. být opilý

1. být opilý

1. Je jak hobel. (SSN)

1. Je opilý.

byť jak hōd na mlěko, fráze, 1. lačný, chtivý

byť kemu haňba, fráze, 1. být někomu hanba

1. být někomu hanba

1. Na, něni vas haňba? (SSN)

1. *No není vám hanba?*

2. Bylo ho haňba. (SSN)

2. *Bylo mu hanba.*

byť komu, fráze, 1. jmenovat se

1. *jmenovat se*

1. Jemu (kor. Onemu) je tež Jan. (LSZ)

1. *On se také jmenuje Jan.*

2. Bylo mu Francek. (SSN)

2. *Jmenoval se Francek.*

byť na hruzu, fráze, 1. hrozný

1. *hrozný*

1. To je na hruzu. (SSN)

1. *To je hrůza.*

byť na keho, fráze, 1. podobat se někomu, 2. mít vůči někomu určitý postoj

1. *podobat se někomu*

1. Ona je na svoju mamu. (X)

1. *Podobá se své matce.*

2. *mít vůči někomu určitý postoj*

1. Un je na mě zly. (X)

1. *Zlobí se na mě.*

byť na něčym, fráze, 1. živit se něčím

1. *živit se něčím*

1. Sem enem na mleku. (LSZ)

1. *Živím se jen mlékem.*

byť na svojim chlebě, fráze, 1. *živit se sám*

byť od čeho, fráze, 1. *být proti (ně)čemu*

byť přeč, fráze, 1. *být zničený*, 2. *být zkažený*

Varianty: byť hyn (LSZ)

byť přy sobě, fráze, 1. *být obtloustlý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

byť přy sobě, fráze, 1. *být při smyslech*, 2. *být při vědomí*

byť s kym popřýky, fráze, 1. *hněvat se na někoho*

byť same blōzny, fráze, 1. *rád žertovat*

1. *rád žertovat*

1. Un je same blōzny. (SSN)

1. *Je samý žert.*

byť v sobě, fráze, 1. *hádat se*

byti, podstatné jméno, s., -a, 1. *bytí, žití*

1. *bytí, žití*

1. Je to k byťu. (LSZ)

1. *Je to k žití./Dá se s tím žít./Je to únosné.*

byvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *bývat*, 2. *bydlet*

2. *bydlet*

1. Byvatě furt na starym? (LSZ)

1. *Bydlíte stále na starém?*

Synonyma: meškat'

bzum, citoslovce, 1. *nic*, "kulové"

1. *nic*, "kulové"

1. Dostaneš bzum. (SSN)

1. *Nedostaneš nic.*

2. Je mu bzum. (LSZ)

2. *Nic mu není.*

Synonyma: bzyk (LSZ)

bzyk, citoslovce, 1. *nic*

1. *nic*

1. Vidělch tam bzyk. (X)

1. *Nic jsem tam neviděl.*

2. Je ti bzyk po tym. (LSZ)

2. *Nic ti do toho není.*

Synonyma: bzum (SSN, LSZ)

cajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *capat*, 2. *ubírat se*

1. *capat*

1. Ona furt cajdō do města. (SSN)

1. *Pořád si to štrádá do města.*

cajk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *látka bavlněná*

cajkovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *bavlněný*

campory, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *oblečení nevkusné*

cancor, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *cár*

1. *cár*

1. Potrhōl to tak, že z teho byly enem cancory. (SSN)

1. *Potřhal to tak, že z toho byly jen cáry.*

cap, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, jen v nadávce, 1. *kozel*, 2. *zvíře velké*, 3. *nadávka pro muže*

1. *kozel*

1. hlupy jak cap (SSN, LSZ)

1. *hloupý jako kozel*

2. zvíře velké

1. Kupila sem krsňoka, a včyl mōm tōkeho capa. (LSZ)

1. Koupila jsem ???, a teď mám takovou potvoru.

3. nadávka pro muže

1. Synkovi se nědivim, ale temu staremu capovi. (LSZ)

1. Klukovi se nedivím, ale tomu starému volovi ano.

capek, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, zdobnělé, 1. kozel, 2. zvíře velké, 3. nadávka pro muže

capkať, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. chodit drobnými krůčky

capnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. plesknout, 2. spadnout, 3. lapit někoho

Varianty: čapnuť (X)

capovina, podstatné jméno, ž., -y, 1. pach po kozlovi

cebula, podstatné jméno, ž., -e, 1. cibule

cebulovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. cibulový

cedit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. cedit

ceditko, podstatné jméno, s., -a, 1. cedník

ced'ōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. cedník (velký)

cecha, podstatné jméno, ž., -y, 1. útrata v hostinci, 2. cícha

1. útrata v hostinci

1. Zaplatil za něho cechu. (SSN)

1. Zaplatil za něj útratu.

2. Platil celu cechu. (LSZ)

2. Platil celou útratu.

Status: staré

cechovina, podstatné jméno, ž., -y, 1. látka na cíchy

cejcha, podstatné jméno, ž., -y, 1. cícha, 2. povlak

Varianty: cychy (X)

celer, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *celér*

celidana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vlaštovičník*

celina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlína žlutá/červená, z níž se dělají cihly*

1. *hlína žlutá/červená, z níž se dělají cihly*

1. Proti kopcu mají holu celinu. (LSZ)

1. *Naproti kopci mají holý jíl.*

celinder, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *cylindr (lampy i klobouku)*

celučky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *celičký*

cely, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *celý*

cep, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *cep*, 2. *biják (část cepu)*

1. *cep*

1. hlupy jak cep (SSN)

1. *hloupý jako cep*

2. jazyk tvrdý jak cep (LSZ)

2. *jazyk tvrdý jako cep (fráze typu: jazyk ostrý jako břitva)*

cepjanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *držadlo cepu*

Synonyma: huška (SSN, LSZ)

cera, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dcera*

Synonyma: děvucha (SSN), děvuška (SSN)

cesta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cesta*

cestečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *stezka*

cmer, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *usazenina z rozpuštěného másla*

cmudit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *doutnat*, 2. *čadit*

1. *doutnat*

1. Něska mi pod blotem enem cmudi. (LSZ)

1. *Dnes mi to pod plotnout jenom doutná.*

2. *čadit*

1. Co ta lampa tak cmudi? (LSZ)

1. *Proč ta lampa tak čadí?*

Varianty: čmudit' (X)

co (1), zájmeno, tázací, 1. *co*, 2. *proč*, 3. *kolik*

1. *co*

1. Co praviš? (SSN)

1. *Co říkáš?*

2. Co ti je? (SSN)

2. *Co ti je?*

3. Co těž to tam je? (SSN)

3. *Copak to tam je?*

2. *proč*

1. Co bečyš? (SSN)

1. *Proč brečíš?*

2. Co se tak ženěš? (SSN)

2. *Proč tak zpěcháš?*

3. *kolik*

1. Co jich tam bylo! (SSN)

1. *Kolik jich tam bylo!*

2. Co tam bylo lud'a! (SSN)

2. *Kolik tam bylo lidí!*

co (2), zájmeno, vztažné, 1. *který*, 2. *co*

1. *který*

1. Pně, co sviťu. (SSN)

1. Pařezy, které svítí.

2. co

1. Něni temu dávno, co tam byl. (SSN)

1. *Není to tak dávno, co tam byl.*

co (3), zájmeno, neurčité, 1. něco, 2. každý, 3. mnoho, dost

1. něco

1. Matě tam co? (SSN)

1. *Máte tam něco?*

2. Mlůvtě o čym! (SSN)

2. *Mluvte o něčem!*

3. Kdyby byl co dobrého, tak by to něrobil. (SSN)

3. *Kdyby byl dobrý, nedělal by to.*

4. Čym tym čevo začpat'. (SSN)

4. *Nečím nacpat střevo. (= Něco bych snědl.)*

2. každý

1. Co rok, to prorok. (SSN)

1. *(pořekadlo:) Co rok, to prorok.*

2. Co druhy děň. (SSN)

2. *Každý druhý den.*

3. Co chvila cosik vyvedě. (SSN)

3. *Každou chvíli něco provede.*

3. mnoho, dost

1. Mōm co robit'. (SSN)

1. *Je dost práce.*

2. Je ho co něšt'. (SSN)

2. *Je ho dost co nést. (= Je těžký.)*

co chvíľä, fráze, 1. každou chvíli

Výslovnost /co chvíla/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /co chvílu/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

coby, spojka, podřadící, 1. aby

1. aby

1. Jō musim přypijat', coby to splakla. (LSZ)

1. Musím připíjet, aby to spláchla.

coby enem, spojka, podřadící, 1. byt' jen

1. byt' jen

1. Jō by sama šla kopat' ty křypopky, co by enem před sebu. (LSZ)

1. Šla bych ty příkopy kopat sama, byt' jenom ty před sebou.

cofačku, příslovce, způsobu, 1. pozpátku

Synonyma: curykačku (LSZ)

Varianty: cufačku (LSZ)

cofat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. couvat, 2. posunovat

Varianty: cufat' (LSZ)

cofnut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. couvnout, 2. posunout

cokel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. podezdívka

col, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. palec/coul (míra), 2. clo

1. palec/coul (míra)

1. Col žōdnō mira. (LSZ)

1. fráze: Nemusí to být tak přesné.

colovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. palcový (x palců dlouhý)

1. palcový (x palců dlouhý)

1. dvucolovy (SSN)

1. dvoupalcový

colštok, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *měřítka tesařská (na couly)*

coluvky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *hřebíky coulové*

cosik, zájmeno, vztažné, 1. *cosi*, 2. *něco*

Varianty: *cosyk* (SSN)

cosyk, zájmeno, vztažné, 1. *cosi*, 2. *něco*

Varianty: *cosik* (X)

crbat', sloveso, I, -e, -oť, nedok., 1. *dávat málo (mléka)*, 2. *téct slabě*

1. *dávat málo (mléka)*

1. Krava včyl enem crbe. (LSZ)

1. *Kráva ted' dáva jen málo.*

2. *téct slabě*

1. To už něběžy, enem crbe. (LSZ)

1. *To už neteče, jenom kape.*

crbnut', sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *dát málo (mléka)*, 2. *kápnout*

1. *dát málo (mléka)*

1. Krava mi už crbně enem hultek mléka. (LSZ)

1. *Káva mi už dá jen málo, jen malý hlt mléka.*

2. *kápnout*

1. Dy sem tam enem crbla toho rumu. (LSZ)

1. *Vždyť jen sem tam kápla toho rumu.*

crkev, podstatné jméno, ž., -e, 1. *církev*

cubrník, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *tyč oblá prostrkávaná uchy zednického džberu*

cudit', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *čistit*

1. *čistit*

1. cudit' studňu (SSN, LSZ)

1. *čistit studnu*

cufačku, příslovce, způsobu, 1. *pozpátku*

Synonyma: curykačku (LSZ)

Varianty: cofačku (LSZ)

cug, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *vlak*, 2. *tah*, 3. *průvan*

1. *vlak*

1. Jak se temu pravi, ten divoky cug. (LSZ)

1. *Jak se tomu říká, ten divoký vlak.*

2. *tah*

1. Ten pec němō žōdneho cugu. (LSZ)

1. *Ten pec vůbec netáhne.*

3. *průvan*

1. Tu matě kajsik cug, tahně vōm tu. (LSZ)

1. *Máte tu někde průvan, strašně vám tu táhne.*

Status: staré

cugle, podstatné jméno, 1. *otěže? uzda?*

cuker, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *cukr*

cukle, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *dřeváky*, 2. *bačkory*

Status: staré

cuklōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hřebík na přibíjení krytiny*

cukrove, podstatné jméno, s., -eho, 1. *cukroví*

cukrový, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *cukrový*

cukruvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cukrovka*, 2. *hrdlička*

Varianty: herlička (SSN)

Dodatek výskytu: Ve významu 2. potvrzeno: Kravaře, Darkovice

culat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *močit (děcky)*

culik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *přirození chlapecké*

1. *přirození chlapecké*

1. Schovaj culik. (LSZ)

1. *Schovej pindíka.*

Synonyma: cyplik (LSZ)

culoch, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *peřidna stará, opotřebovaná*

cumel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *dudlík*

cumlat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *cucat (objekt je celý uvnitř úst)*, 2. *sát*

2. *sát*

1. kozla jak cumle (LSZ)

1. *kůzle, když saje*

cupat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *cupitat (dětsky)*

cupkat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *cupitat (dětsky)*

1. *cupitat (dětsky)*

1. Synek už cupkō. (LSZ)

1. *Chlapec už cupitá.*

cupnut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *dupnout*, 2. *uhodit mírně*, 3. *upadnout*

1. *dupnout*

1. Cupni nožku. (LSZ)

1. *Dupni nožkou.*

curdit', sloveso, IV, -i, -iļ, nedok., 1. *doutnat*

Status: staré

Synonyma: cmudit' (LSZ)

curnut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *nalít trochu*

1. *nalít trochu*

1. Curni se tam věc toho rumu. (LSZ)

1. *Nalij si tam trochu víc toho rumu.*

curyk (1), citoslovce, 1. *volání na koně, aby couvnul*

curyk (2), příslovce, místa, 1. *zpátky*

curykačku, příslovce, způsobu, 1. *pozpátku*

Synonyma: *cofačku (LSZ), cufačku (LSZ)*

curykat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *jet zpátky*, 2. *couvat*

Synonyma: *curykovat' (SSN)*

curykovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *jet zpátky*

Synonyma: *curykat' (SSN)*

cušpajz, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *příkrm*

cuzy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *cizí*

1. *cizí*

1. Je na mě jak na cuzeho. (SSN)

1. *Chová se ke mně jako cizímu.*

cuž, částice, modální, 1. *copak*, 2. *což*

2. *což*

1. Nu cuž. (LSZ)

1. *No co.*

cveček, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *cvoček*

cvibak, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *druh jemného pečiva*

cvik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, jen ve rčení, 1. *cvik*

1. *cvik*

1. Ja děti, dostali ště cvika za něbožyka. (SSN)

1. *(fráze:) Tak děti, za nebožtíka jste dostaly cvika.*

Status: staré

cvikat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *štípat*, 2. *stříhat (kupř. kleštěmi)*

1. štípat

1. cvikat' listky (LSZ)

1. štípat lístky

cvikel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. klín, 2. cíp

1. klín

1. cvikel v galetach (LSZ)

1. klín kalhot

2. cíp

1. cvikel pola (LSZ)

1. cíp pole

cvikla, podstatné jméno, ž., -e, též 2. '-y (X), 1. řepa

cviknut', sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. štípnout

cvitr, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. oboupohlavní kůzle, 2. obojetník

cybant, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. kování podušky u vozu

Varianty: cybanty (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt: obecně na středním Opavsku

cybanty, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. kování podušky u vozu

Varianty: cybant (LSZ)

Dodatek výskytu: Výskyt: obecně na středním Opavsku

cycat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. sát, 2. cucat

cycek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. prs, 2. struk

cykala, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. cucal

cykat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. sát, 2. cucat

Status: expr.

cykula, podstatné jméno, ž., -y, 1. cucalka

cy Cory, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. prsy velké (ženské)

cyfrblot, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *ciferník*

cygan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *cikán*, 2. *lhář*, 3. *druh tance (Kravaře)*, 4. *karetní hra*

1. *cikán*

1. černý jak cygan (LSZ)

1. *černý jako cikán*

2. *lhář*

1. Cyganě jeden, něcygaň. (LSZ)

1. *Lháři jeden, nelži.*

cygaňa, podstatné jméno, s., -aťa, 1. *cikánče*

cyganit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *lhát*, 2. *podvádět (v kartách)*

Synonyma: *baranit'* (LSZ)

cyganka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cikánka*, 2. *lhářka*, 3. *název pro krávu*, 4. *druh hrušek*

cyganstvo, podstatné jméno, s., -a, 1. *lež*

1. *lež*

1. To je všecho same cyganstvo. (LSZ)

1. *Všechno to je samá lež.*

cygara, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cigáro*, 2. *cigareta*

cygaretla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cigareta*

Status: staré

cygorka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pohanka*

Synonyma: *čekanka (SSN)*, *starō divka (SSN)*

cygrment, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *koza zlá*

cygrmutra, podstatné jméno, ž., -y, 1. *koza dobrá*

cyhelňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *cihelna*

cyhla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cihla*

cyhlař, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *cihlář*

1. *cihlář*

1. Sy jak cyhlař zamazany. (SSN)

1. *Jsi umazaný jako cihlář.*

cyhlička (ze železkem), podstatné jméno, ž., -y, 1. *žehlička*

cyhlový, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *cihlový*

cychy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *cícha*, 2. *povlak*

Varianty: *cejcha* (SSN)

cykat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *nalívat něco po troškách*, 2. *stříkat*, 3. *močit*, 4. *mukat*, 5. *tikat*

4. *mukat*

1. Ani něcykaj! (SSN)

1. *Ani muk!*

5. *tikat*

1. Hodiny už ledva cykajū. (LSZ)

1. *Hodiny už skoro netikají.*

cyknuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *nalít něco po trošce*, 2. *kapnout*, 3. *stříknout*, 4. *tiknout*, 5. *hlesnout*

1. *nalít něco po trošce*

1. Cykni mi tu lury trochu. (SSN)

1. *Nalij mi tu trochu kávy.*

2. *kapnout*

1. Tresklo to, až se cyknuť do galat. (X)

1. *Bouchlo to, až si ukápl do kalhot.*

5. *hlesnout*

1. Němožeš ani cyknuť. (LSZ)

1. *Nemůžeš ani ceknout/muknout.*

cymbaľ, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *loudal*

Synonyma: cymboch (SSN), cymbilius (SSN)

Varianty: cymbaľa (SSN)

cymbaľa, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *loudal*

Synonyma: cymboch (SSN), cymbilius (SSN)

Varianty: cymbaľ (SSN)

cymbalek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *loudal (zdrobněle)*

cymbat', sloveso, V, -ō, -ōľ, nedok., alt. časování: I: un se cymbe, cymbōľ (MS), 1. *jít pomalu, loudat se*

Synonyma: ležt' (LSZ)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

cymbat' se, sloveso, V, -ō, -ōľ, nedok., 1. *loudat se*, 2. *chodit pomalu*

1. *loudat se*

1. cymbat' se sem a tam (LSZ)

1. *loudat se sem a tam*

cymbilius, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *loudal*

Synonyma: cymbaľa (SSN), cymboch (SSN)

cymboch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *loudal*

Synonyma: cymbaľa (SSN), cymbilius (SSN)

cymbula, podstatné jméno, ž., -y, 1. *loudalka*

cyment, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *cement*

cyngat', sloveso, V, -ō, -ōľ, nedok., 1. *cinkat*

1. *cinkat*

1. Zvoneček cyngō. (SSN)

1. *Zvoneček cinká.*

cyp, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *přirození mužské*, 2. *nadávka*

2. nadávka

1. Ty cype jeden cypovsky! (SSN)

1. Ty kreténe jeden kreténský.

cypaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *pitomý*, 2. *mající mužské přirození (velké)*

Synonyma: cypovsky (SSN)

cypek, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -'y, 1. *přirození mužské (zdrobněle)*, 2. *nadávka (mírná)*

cypfelmycka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kulich, čepice s bambulí*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

cyplik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *přirození chlapecké*

Synonyma: culik (LSZ)

cypovina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hloupost*

cypovsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *pitomý*

Synonyma: cypaty (X)

cysarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cesta*

cysarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *silnice státní*

Status: staré

čabrat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *máchat*, 2. *babrat se*

1. *máchat*

1. Co furt čapřeš v tej vodě? (SSN)

1. *Co to pořád mácháš v té vodě?*

Varianty: čaprat' (SSN)

čačany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *pěkný*, 2. *čistý*, 3. *upravený*

1. *pěkný*

1. To je čačane. (SSN)

1. *To je pěkné.*

čáčavka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čočka*

Synonyma: čočka (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

čáčky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *tretky*

čáčy, podstatné jméno, s., -, 1. *věc pěkná*

1. *věc pěkná*

1. To je čáčy. (SSN)

1. *To je ale pěknost.*

čach, citoslovce, 1. *zvuk šplouchání*

čachat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *máchat*, 2. *přepírat v čisté vodě*, 3. *šplouchat*

čachat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *koupat se (šplouchavě)*

čachnout', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *šplouchnout*

čachrař, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *obchodník nepoctivý*, 2. *popleta*

čachrovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *obchodovat nepoctivě*, 2. *vyměňovat něco*, 3. *plézt něco*

čachy, citoslovce, 1. *zvuk šplouchání*

čaj, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -e, 1. *čaj*

Synonyma: tej (SSN)

čajka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čejka*

čampała (X), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *nešika*, 2. *nemotora*

Varianty: čumpała (SSN)

čampaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nešikovný*, 2. *nemotorný*

Varianty: čumpaty (SSN)

čaňatat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *kymáčet se*

1. *kymáčet se*

1. Čaňatō se ani mucha v pomyjäch. (SSN)

1. *Kymácí se jako moucha v pomyjích.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

čapaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nízký*, 2. *rozložitý, placatý, ploský*, 3. *splasklý*

2. *rozložitý, placatý, ploský*

1. Mō čapaty nos. (SSN)

1. *Má plochý nos.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

čapečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čepička*

čapěť, sloveso, IV, -i, -ěť, nedok., 1. *sedět na bobek*

1. *sedět na bobek*

1. Kura čapi. (SSN)

1. *Slepice sedí.*

2. Syncy čapjů u ohňa. (SSN)

2. *Kluci sedí u ohně.*

Synonyma: čupěť (X)

čapka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čepice*

čapnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *sednout si na bobek, dřepnout si*, 2. *chytit*

1. *sednout si na bobek, dřepnout si*

1. Čapnul sem se, aby mě něbylo vidat'. (SSN)

1. *Sednul jsem si, aby mě nebylo vidět.*

2. Kuřyčka, čapla! (SSN)

2. *Volání na slepici.*

2. *chytit*

1. Čapli ho hned na druhý děň. (SSN)

1. *Chytili ho hned druhý den.*

Varianty: capnuť (SLZ)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

čapošek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. muž rozložitý, nízký

čapoška, podstatné jméno, ž., -y, 1. žena rozložitá, nízká

1. žena rozložitá, nízká

1. Děvuchy na Štítině byly prvej take čapošky. (SSN)

1. Děvčata ve Štítině byla dříve taková rozložitá.

čaprat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. máchat, 2. babrat se

Varianty: čabrat' (SSN)

čara, podstatné jméno, ž., -y, 1. čarodějnice

Status: expr.

Synonyma: čarodenica (SSN)

čarodenica, podstatné jméno, ž., -e, 1. čarodějnice

1. čarodějnice

1. Ty hromskō čarodenico! (SSN)

1. Ty strašná čarodějnice!

Synonyma: čara (SSN)

čarōky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. druh bran na kypření půdy

Status: staré

čas, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. doba, 2. počasí

1. doba

1. Dluhy čas už u nas něbyl. (SSN)

1. Nebyl u nás už dlouhou dobu.

2. To je do času. (SSN)

2. ???

3. Čas od času. (SSN)

3. Čas od času.

4. Po čas vojny. (SSN)

4. *Po dobu trvání války.*

5. Za ten čas. (SSN)

5. *Za tu dobu.*

6. V ten čas. (SSN)

6. *V té době.*

7. To bylo loni o tym časě. (SSN)

7. *To bylo loni v tuto dobu.*

8. Letnim časem. (SSN)

8. *V létě.*

9. Už je na časě. (SSN)

9. *Už je na čase.*

10. Raz za čas. (SSN)

10. *Jednou za čas.*

11. Něma času. (SSN)

11. *Nemá čas.*

2. počasí

1. Včyl je pěkný čas. (SSN)

1. *Je teď pěkné počasí.*

2. Dře mě v kloubách, to je na inšy čas. (SSN)

2. *Bolí mě klouby, asi se bude měnit počasí.*

často, příslovce, míry, komp.: častějšy/ō/e, 1. často

častovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. hostit někoho (zvláště alkoholem)

čeho, zájmeno, tázací, 1. cože

1. cože

1. Čeho? Nėslyšelch tě. (X)

1. *Cože? Neslyšel jsem tě.*

čechman, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *čert (tabuové slovo)*

1. *čert (tabuové slovo)*

1. Do čechmana, co tam robíš? (SSN)

1. *K čertu, co tam děláš?*

čekani, podstatné jméno, s., -aňa, 1. *čekaná*

čekanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pohanka*

Synonyma: *cygorka (SSN), starō divka (SSN)*

čekat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *čekat*

čeladnik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *čeledník, jídelna pro chasu*

čelo, podstatné jméno, s., -a, 1. *čelo*

čelušť, podstatné jméno, ž., -i, pl.: 1. *čelušti, 1. čelist, 2. místo u pekařské pece, kam se shrně žhavé uhlí při pečení chleba*

čempel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *nůž tupý*

čemu, zájmeno, tázací, 1. *proč*

1. *proč*

1. Čemu to robítě? (SSN)

1. *Proč to děláte?*

2. Čemu – bo mō koza remu a pes psinku, něptaj se ty hlupy synku. (SSN)

2. *(říkanka:) Proč – protože koza má rýmu a pes psinku, neptej se ty hloupý synku.*

Synonyma: *na co (SSN), po čym (SSN)*

čepane, podstatné jméno, s., ?, 1. *nádobí*

1. *nádobí*

1. Idu myt' čepane. (INF2)

1. *Jdu mít nádobí.*

Varianty: *čepaně (SSN)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Petřkovice

čepaně, podstatné jméno, s., -aňa, 1. *nádobí*

Varianty: čepane (INF2)

čepit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *čepit*

1. *čepit*

1. Čepit' něvěstu do kaptura. (SSN)

1. ?

černavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *černavý*

černice, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *druh třešní*

černidlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *inkoust*

Status: staré

černopalek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *brunet*

černošek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *černoch malý*

černošek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *houba hřibovitá s černou sametovou hlavičkou*

černutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *čerňoučký*

černy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *černý*

černy jak dudek, fráze, 1. *špinavý*

čerstvy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *čertsvý*, 2. *svěží*

čert, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *čert*

1. *čert*

1. To su čerti. (SSN)

1. *To jsou čerti.*

červeň, podstatné jméno, m. neživ., červňa, 1. *červen*

červenavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *načervenalý*

červene očko, podstatné jméno, s., -a, 1. *druh ryby*

červenec, podstatné jméno, m. neživ., červenca, 1. *červenec*

červenka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *červenka*, 2. *nemoc vepřů*

červenō, podstatné jméno, ž., -ej, 1. *krev*

1. *krev*

1. Jak tě břynknu, hned ti červenō poběžy! (SSN)

1. *Jak tě praštím, hned ti poteče krev!*

červeňutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *červeňoučký*

červený, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *červený*

červený chvost, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *rehek (Ruticilla tithus)*

čeřenec, podstatné jméno, m. neživ., čeřenca, 1. *čeřen*

česat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *česat*

česky (1), přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *český*

česky (2), podstatné jméno, m. neživ., -eho, 1. *peníz*

1. *peníz*

1. pětadvacet českých (SSN)

1. *pětadvacet českých korun*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Borová

česnek, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *česnek*

česnekačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *polévka česneková*

Synonyma: varmuška (SSN), česnekula (SSN)

česnekula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *polévka česneková*

Synonyma: varmuška (SSN), česnekačka (SSN)

četník, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *četník*

četníky, podstatné jméno, m. mn. živ., -uv, 1. *četnická stanice*

1. *četnická stanice*

1. Idu na četníky. (SSN)

1. *Jdu na četnickou stanici.*

čevo, podstatné jméno, s., -a, 1. *střevo*

Synonyma: střevo (SSN)

či [mě/tě/ho/...] něni, fráze, 1. ?

1. ?

1. Čy mě něni? (INF2)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Petřkovice (INF3)

čkat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., +Dativ, 1. *škytat*

1. *škytat*

1. Mi se čkō, kdosič mě spominō. (SSN)

1. *Škytām, někdo na mě myslí.*

članek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *článek*

1. *článek*

1. Všecke články mō odřene. (SSN)

1. *Má odřené všechny články.*

člověk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *člověk*

1. *člověk*

1. To je gyzd, ni člověk. (SSN)

1. *To je neřád, ten člověk.*

2. Co se člověk sam nězrobi, to němō. (SSN)

2. *Co si člověk neudělá sám, to nemá.*

čmudit', sloveso, IV, -i, -iļ, nedok., 1. *doutnat*, 2. *čadit*

Varianty: cmudit' (LSZ)

čnolka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *přezka*

čočka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čočka*

Synonyma: čačavka (SSN)

čoro moro, fráze, 1. *opilý*

Varianty: čury mury (SSN)

čpat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *cpát*

čub, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *slovo ve frázích*

čuba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kopa, do níž se skládají snopy*

čubaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *homolovitý*, 2. *kuželovitý*

čuch, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *čich*, 2. *pach*

1. *čich*

1. Un mō dobry čuch. (SSN)

1. *Má dobrý čich.*

2. Šel po čuchu. (SSN)

2. *Šel po čichu.*

2. *pach*

1. Nēmō to žōdneho čuchu. (SSN)

1. *Nemá to žádný pach.*

čuchať, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *čichat*

čuchnuť (1), sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *páchnout*, 2. *zapáchnout*

čuchnuť (2), sloveso, II, -ně, -nuļ, nedok., 1. *zapáchat*

čujny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *čilý*, 2. *bystrý*

1. *čilý*

1. To je ešče čujnō robka. (SSN)

1. *To je čilá žena.*

čokolada, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čokoláda*

čokoladovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *čokoládový*

čuly, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: *čulejšy/ō/e (?)*, 1. *čilý*

1. *čilý*

1. Un je taky čuly chlopek. (SSN)

1. Je takový čilý chlapík.

čumpa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *žena nepořádná*

čumpala, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *nešika*, 2. *nemotora*

Varianty: čampała (X)

čumpaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nešikovný*, 2. *nemotorný*

Varianty: čampaty (X)

čun, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *člun*

čuňa, podstatné jméno, ž., -ě, Patrně převzato z jiného nářečí. (SSN), 1. *huba*

1. huba

1. Daj mu po čuni! (SSN)

1. Dej mu do držky!

čunovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *jezdit na člunu*

čupět', sloveso, IV, -i, -ěl, nedok., 1. *sedět na bobek*

Synonyma: čapět' (SSN)

čupnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *sednout si (na bobek)*

1. sednout si (na bobek)

1. Čupni se pěkně na hrneček. (SSN)

1. Sedni si pěkně na hrnec.

čurkem, příslovce, způsobu, 1. *čůrkem*

1. čůrkem

1. Voda běžela čurkem. (SSN)

1. Voda tekla čůrkem.

čury mury, fráze, 1. *opilý*

1. opilý

1. Un je čury mury. (SSN)

1. *Je opilý.*

Varianty: čoro moro (X)

čuf', sloveso, III, -je, -l, nedok., Pasivní konstrukce často bez pomocného slovesa byt': "Kura to je smrad, to čuf' po zkažených vajíčkách.", 1. *cítit*

1. *cítit*

1. Pes cosik čuje. (SSN)

1. *Pes něco cítí.*

2. Němožu ho ani čuf'. (SSN)

2. *Nemohu ho ani cítit. (= Nemohu ho vystát).*

3. To čuf' ztuchlinu. (SSN)

3. *Je to cítit zatuchlinou.*

čvat', sloveso, I, -e, -oľ, nedok., 1. *štvát někoho proti někomu*

1. *štvát někoho proti někomu*

1. Un ju čve proti mě. (SSN)

1. *Poštvává ji proti mně.*

čy (1), spojka, vylučovací, 1. *či*, 2. *nebo*

2. *nebo*

1. Šel tam či nešel. (SSN)

1. *Šel tam nebo nešel.*

čy (2), částice, tázací, 1. *jestli*, 2. *zda*, 3. *zdali*

2. *zda*

1. Čy to něviš? (SSN)

1. *Cožpak ty to nevíš?*

3. *zdali*

1. Čy to tak může? (SSN)

1. *Cožpak se to tak může?*

čyča, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kočka (děcky)*

čyčy, citoslovce, 1. *volání na kočku*

čyhat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *čihat*

čyhnuť (na něco), sloveso, II, -ně, -nuł, nedok., 1. *lačnit*

1. *lačnit*

1. Un na to čyhně. (SSN)

1. *Lační po tom.*

čyhy, citoslovce, 1. *volání na koně "nalevo"*

čyj, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *čí*, 2. *cizí*

2. *cizí*

1. Svojo drž a čyjeho se něchytaj. (SSN)

1. *Svého se drž a na cizí nesahej.*

čyko, podstatné jméno, s., -a, 1. *nedopalek cigarety*

1. *nedopalek cigarety*

1. Kuřy čyka. (SSN)

1. *Kouří nedopalky.*

čym, příslovce, míry, 1. *čím*

1. *čím*

1. Čym věc se s hovnem maže, tym věc smrdi. (SSN)

1. *Čím víc se hovnem maže, tím víc smrdí.*

čynit' se, sloveso, IV, -i, -ił, nedok., 1. *činit se, usilovat o něco (tužit se?)*

1. *činit se, usilovat o něco (tužit se?)*

1. Un se věyl čyni. (SSN)

1. *Ted' se činí.*

čynruvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *klouzačka*

1. *klouzačka*

1. Děcka są na čyndrůvce. (SSN)

1. Děti jsou na klouzačce.

Synonyma: klizačka (MS)

čyp čyp, citoslovce, *1. volání na slepice*

čyrček, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, *1. střízlík*

Status: staré

Varianty: čyž (SSN), čyžek (SSN), čyžorek (SSN), čyžyk (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

čystō, podstatné jméno, ž., -ej, *1. druh kořalky*

1. druh kořalky

1. Dajtě mi čystej s hořku. (SSN)

1. Dejte mě kořalku.

čyst'utky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, *1. čisťoučký*

čysty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: čyštějšy/ō/e, *1. čistý*

1. čistý

1. čysty jako šklo (SSN)

1. čistý jako sklo

čytani, podstatné jméno, s., -aňa, *1. čtení*

1. čtení

1. To je pěkne čytani. (SSN)

1. To je pěkné čtení.

čytać, sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., *1. číst, 2. počítat, 3. sčítat, 4. počítat s někým, 5. soudit, 6. doufat, očekávat*

1. číst

1. Čytajū v knížkách. (SSN)

1. Čtou si v knížkách.

2. počítat

1. Kelko za to čytōš? (SSN)

1. Kolik za to počítáš?

3. sčítat

1. Včyl to budēm čytat'. (SSN)

1. Teď to budem sčítat.

4. počítat s někým

1. Čytōl sem s vōmā. (SSN)

1. Počítal jsem s vámi.

6. doufat, očekávat

1. Čytōm, že přydě dešč. (SSN)

1. Očekávám, že bude pršet.

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

čyž, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *čížek*

Status: staré

Varianty: čyrček (SSN), čyžek (SSN), čyžorek (SSN), čyžyk (SSN)

čyžek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *čížek*

Status: staré

Varianty: čyrček (SSN), čyž (SSN), čyžorek (SSN), čyžyk (SSN)

čyžorek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *střízlík*

Status: staré

Varianty: čyrček (SSN), čyž (SSN), čyžek (SSN), čyžyk (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hněvošice

čyžyk, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *střízlík*

Status: staré

Varianty: čyrček (SSN), čyž (SSN), čyžek (SSN), čyžorek (SSN)

dach, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *střecha*

1. *střecha*

1. Sedi chlopek na dachu, kuřý fajfku tabōku. (SSN)

1. (*říkanka:*) *Sedí mužík na střeše, kouří fajfku tabáku.*

Status: staré

dajucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *štedrý*, 2. *rād dávající*

1. *štedrý*

1. Un něni taky dajucny. (SSN)

1. *Není takový štedrý.*

dalava, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dálka*

1. *dálka*

1. Do takej dalavy. (SSN)

1. *Do takové dálky.*

daleko, příslovce, způsobu, komp.: dal, dalej, 1. *daleko*

dalekucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *velmi daleký*

daleky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. *dalšy/ō/e*, 1. *daleký*

damfmašyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *stroj parní*

Varianty: *damfovō mašyna* (SSN)

damfovō mašyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *stroj parní*

Varianty: *damfmašyna* (SSN)

damfovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *parní*

Status: staré

daň, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *daň*

Synonyma: *štōjer* (SSN)

darebōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *povaleč*

darebōkovat', sloveso, III, -uje, -ovōł, nedok., 1. *povalovat se*

1. *povalovat se*

1. Enem darebōkuje. (SSN)

1. *Jen se povaluje.*

daremnina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *maličkost*, 2. *hloupost*

1. *maličkost*

1. To sų take daremniny. (SSN)

1. *Jsou to takové maličkosti.*

daremný, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *marný*

1. *marný*

1. daremne starošti (SSN)

1. *marné starosti*

darmo, příslovce, způsobu, 1. *nadarmo*, *zbytečně*

1. *nadarmo*, *zbytečně*

1. Darmo mluviť. (SSN)

1. *Škoda slov.*

darovat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *darovat*, 2. *prominout*, 3. *odpustit*

2. *prominout*

1. Dočkaj ty gyzde, to ti nedaruju. (SSN)

1. *Počkej, ty hajzle, to ti neprominu.*

dařyt' se, sloveso, IV, -y, -yľ, nedok., 1. *dařit se*

1. *dařit se*

1. Zle se mu dařýlo, včyl se mu dařý dobře. (SSN)

1. *Dařilo se mu špatně, teď se mu daří dobře.*

däsno, podstatné jméno, s., -a, 1. *dáseň*, 2. *část hrabí*, "*kaj se zuby zastrkujų*"

Výslovnost /disno/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /d'asno/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Synonyma: 2. vylék (SSN)

dat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *dát*

1. *dát*

1. Daj mu prst a chyti celu ruku. (SSN)

1. *Dej mu prst a chytí celou ruku.*

2. Dajtě nōm věděť, kdy budě vesele. (SSN)

2. *Dejte nám věděť, kdy bude svatba.*

3. Dajtě už mi pokuj. (SSN)

3. *Dejte mně už pokoj.*

4. To sem mu dała. (SSN)

4. *To jsem mu dala.*

5. Potem mu nědaj, dy mō taky hlad. (SSN)

5. *A pak mu nedej, když má takový hlad.*

6. Nēdō mu to povaha. (SSN)

6. *Nedovolí mu to jeho povaha.*

7. Nēdalo mu to, aby se něšel podívat'. (SSN)

7. *Nedalo mu to, aby se nešel podívat.*

dat' /jméno/, fráze, 1. *pojmenovat*

1. *pojmenovat*

1. Dali mu Jozef. (SSN)

1. *Pojmenovali ho Jozef.*

dat' cyať, fráze, 1. *kojit*

dat' do frcu, fráze, 1. *dát do zastavárny*, 2. *zahodit, ztratit, zmeškat*

dat' hubu, fráze, 1. *políbit*

1. *políbit*

1. Daj mi huby! (SSN)

1. *Dej mi pusu!*

dat' hubu, fráze, 1. *pohádat se s někým*

1. *pohádat se s někým*

1. Ja, ta ti dō hubu. (SSN)

1. *Jo, ta ti pěkně vynadá.*

dat' po čuni, fráze, 1. *zbít, zmlátit*

1. *zbít, zmlátit*

1. Daj mu po čuni! (SSN)

1. *Dej mu do držky!*

dat' se do čuba, fráze, 1. *opít se*

dat' se do nosa, fráze, 1. *opít se*

1. *opít se*

1. Dōl se do nosa. (SSN)

1. *Dal si do nosu. (=Opil se.)*

dat' se na, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *stát se*

1. *stát se*

1. Dōl se na tatika. (SSN)

1. *Stal se otcem.*

2. Na keho se to dało, to djabla jedno. (SSN)

2. *Co se s ním stalo, s čertětem jedním.*

d'bat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *dbát*

1. *dbát*

1. Ona nēd'bō o děcka. (SSN)

1. *Ona o děti nedbá.*

děcko, podstatné jméno, s., -a, 1. *děcko*

děcky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *děcký, dětinský*

1. děcký, dětinský

1. Je eště taky děcky. (SSN)

1. Je ještě takový dětinský.

dečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. přikrývka (malá), 2. ubrus

dědina, podstatné jméno, ž., -y, 1. vesnice

dech, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. dech

1. dech

1. Němože dechu popadnuť. (SSN)

1. Neumí popadnout dech.

2. Něbylo o nim slechu dechu. (SSN)

2. Nebylo on něm ani slechu.

deka, podstatné jméno, ž., -y, 1. přikrývka

dekel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. poklice, 2. víčko

Varianty: deklo (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

deklo, podstatné jméno, s., -a, 1. poklice, 2. víčko

Varianty: dekel (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

dělat, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. dělat

dělit, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. dělit, 2. rozdělovat

delšyt, sloveso, IV, -y, -ył, nedok., 1. dloužit

děň, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -i, 2. bez dňa, 3. ku dňu, 1. den

1. den

1. V jednym dňu. (SSN)

1. V jeden den./Za jeden den.

2. Mō psě dni. (SSN)

2. *Má psí dny. (=Chodí po hospodách.)*

3. přede dněm (SSN)

3. *přede dnem*

děň na děň, fráze, 1. *stále*

denko, podstatné jméno, s., -a, 1. *dno kulaté horní u máselnice*

depnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *šlápnout*

1. *šlápnout*

1. Depnul do bláta. (SSN)

1. *Šlápnul do bláta.*

děprem, částice, modifikační, 1. *teprve*

1. *teprve*

1. Jō ji děprem povim. (SSN)

1. *Já jí teprve řeknu.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

deptať, sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *šlapat*

deptovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, nedok., 1. *šlapat opakovaně/dlouhodobě*

deputatnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. ?

deputatnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *deputátník*, 2. *zemědělský dělník*

Status: staré

desečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *destička*

deset, číslovka, základní, 2. bez deseti, 1. *deset*

desítka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *desítka*

deska, podstatné jméno, ž., -y, 1. *prkno*, 2. *radlice*, 3. *deska u vozu*

Dodatek výskytu: Ve významu 2. potvrzeno: Služovice

dešč, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *děšť*

1. *děšť*

1. Metě tam deščem, utěkajtě, bo dešč idě! (SSN)

1. Mete tam dešč'em, utěkejte, protože jde dešč!

2. Zytra přydě dešč. (SSN)

2. Zítřa přídě dešč.

deščulka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *desk u sešitu*

Status: staré

děťo, podstatné jméno, s., -a, pl.: 1. *děti*, 1. *dítě*

devět, číslovka, základní, 2. bez devíti, 1. *devět*

Status: staré

děvucha, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *dívka*

děvucha, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dívka*, 2. *dcera*

děvuška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *holka (malá)*, 2. *dceruška*

děvušyn, přídavné jméno, -y, -ō, -e, také: -, '-e, '-a, 1. *dívčí*, 2. *dívčín*

děvušysko, podstatné jméno, s., -a, 1. *dívka zhruběle*

dezenter, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *zběh*

d'gnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *bodnout*, 2. *štípnout*

Varianty: dignuť (X), zignuť (X)

dignuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *bodnout*, 2. *štípnout*

Varianty: d'gnuť (SSN), zignuť (X)

díl, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *díl*

1. díl

1. Každý dostaně svůj díl. (SSN)

1. Každý dostane svůj díl.

2. Rovnym dílem. (SSN)

2. Rovným dílem.

dít'a, podstatné jméno, s., -a't'a, 1. *dítě*

dit'atko, podstatné jméno, s., -a, 1. *děťátko*

div, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *div*

1. *div*

1. Div, že to něodležel. (SSN)

1. *Div, že kvůli tomu neonemocněl.*

2. Ta v'om robila divy. (SSN)

2. *Ta v'ám ale vyváděla.*

divat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *dívat se*

divit' se, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *divit se*

1. *divit se*

1. Na nědivtě se mu. (SSN)

1. *No nedivte se mu.*

divka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *děvečka*

1. *děvečka*

1. Takō divka a ešče se s lalkāmā hraje. (SSN)

1. *Taková slečna a hraje si ještě s panenkami.*

2. tlustō divka (SSN)

2. *tlustá děvečka*

divny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *divný*

divočyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *člověk divoký*

1. *člověk divoký*

1. Un je takō divočyna. (SSN)

1. *Je to takový divoch.*

div'ok, podstatné jméno, m. živ. oso., 1. *podivín*

divoky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *divoký*

diža, podstatné jméno, ž., -e, 1. *díže*

djabel, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *d'áběl*, 2. *čert*

1. *d'áběl*

1. Mōm teho do djabla. (SSN)

1. *Mám toho čertovsky (hodně).*

2. Ty djabke stojabelny. (SSN)

2. *Ty d'áble zpropadený.*

3. To je žyvy djabel ten synek. (SSN)

3. *Ten kluk je skutečný d'ábel.*

djabelsky (1), příslovce, způsobu, 1. *d'ábelsky*

1. *d'ábelsky*

1. Na něho može anjelsky lebo djabelsky. (SSN)

1. *Může se k němu chovat jako anděl nebo jako čert.*

djabelsky (2), přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *d'ábelský*

djabla, podstatné jméno, s., -a'a, 1. *d'áblík*, 2. *čertík*

djas, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *d'as*

1. *d'as*

1. Do djasa stareho, co to robitě?! (SSN)

1. *Ksakru, co to děláte?*

dla, předložka, +Gen., zřídka, 1. *pro*

dla teho, spojka, vysvětlovací, 1. *proto*

dlabat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., jō dlabu; vydlab/vydlabaj!, 1. *dlabat*, 2. *kašlat na něco*

dlaň, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *dlaň*

1. *dlaň*

1. Svrbi mě dlaň, dostanu peníze. (SSN)

1. *Svědí mě dlaň, dostanu peníze.*

dlavit' se, sloveso, IV, -i, -iļ, nedok., 1. *dávit se*

dlažka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *podlaha*

dlažyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *dláždit*

dlubat', sloveso, I, -e, -oť, nedok., 1. *dloubat*, 2. *vrtat*, 3. *hloubit*, 4. *provokovat*

4. *provokovat*

1. Furt do mě dlube. (SSN)

1. *Pořád mě provokuje.*

dlubnut', sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *dloubnout*, 2. *vrtnout*, 3. *rýpnout*

3. *rýpnout*

1. To sem do ni zas dlubla. (SSN)

1. *To jsem do ní zase jednou rýpla.*

dlubovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, nedok., 1. *dloubávat*, 2. *vrtávat*, 3. *hloubávat*, 4. *provokovávat*

dluh, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *dluh*

1. *dluh*

1. Musí se vykopat' z dluhuv. (SSN)

1. *Musí se vykopat z dluhů.*

dluhucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dlouhatánský*

dluhy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: *delšy/ō/e*, 1. *dlouhý*

1. *dlouhý*

1. Něbyl u nas jak je rok dluhy. (SSN)

1. *Nebyl u nás, jak je rok dlouhý. (= Dlouho u nás nebyl.)*

2. Dluhy čas sem o nim něslyšel. (SSN)

2. *Neslyšel jsem o něm dlouhou dobu.*

3. Je mu čas dluhy. (SSN)

3. *Má dlouhou chvíli. (= Nudí se.)*

dmuchat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *foukat*

1. foukat

1. Musíš dmuchat', ešče to je horke. (SSN)

1. Musíš foukat, je to ještě horké.

dmuchnut', sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *fouknout*

dmuť, sloveso, II, -e, -uť, nedok., 1. *dmout*

dniť se, sloveso, IV, -i, -iť, nedok., 1. *rozednívat se*

dňuvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zaměstnání denní*

do, předložka, +Gen., 1. *do (směr)*, 2. *k*, 3. *do (míra)*, 4. *na (účel)*, 5. *do (výsledek/způsob)*

2. k

1. Přyšel do nas. (SSN)

1. Přišel k nám.

2. Idu do masařa. (SSN)

2. Jdu k řezníkovi.

3. Třa išť do sěna. (SSN)

3. Je třeba jít na seno.

4. Idu do řepy. (SSN)

4. Jdu na řepu.

5. do kobzoli (SSN)

5. na brambory

3. do (míra)

1. Smál se do puknuťa. (SSN)

1. Smál se až k prasknutí.

2. Tam třa robiť do roztrhaňa. (SSN)

2. Musí se tam pracovat až do roztrhání.

3. Ižtě do puknuťa. (SSN)

3. Jezte, dokud nepuknete.

4. Rubtě do zdechnuťa. (SSN)

4. *Pracujte, dokud nezdechnete.*

4. *na (účel)*

1. kabōt do cesty (SSN)

1. *kabát na cesty*

2. buty do roboty (SSN)

2. *boty na práci*

5. *do (výsledek/způsob)*

1. stavjat' do paniček (SSN)

1. *stavět [seno] do panáčků*

2. vazat' do snopkuv (SSN)

2. *vázat do snopků*

3. šatka do ficka (SSN)

3. *šátek uvázaný do "ficka"*

4. nadat' do voluv/do svini (SSN)

4. *nadávat do volů/sviní*

5. Čy to je do smichu? (SSN)

5. *Cožpak to je ke smíchu?*

6. Ona je moc do světa. (SSN)

6. *Je moc světová.*

7. Un něni do roboty. (SSN)

7. *Nemá se moc k práci.*

8. smät' se do ocy (SSN)

8. *smát se do očí*

do djasa i trochu, fráze, 1. *hodně*

do imentu, fráze, 1. *docela, zcela*

1. *docela, zcela*

1. Zyd to do imentu. (SSN)

1. *Celé to snědl.*

Status: staré

d'obat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *zobat*, 2. *popichovat*

1. *zobat*

1. Kury d'obu. (SSN)

1. *Slepice zobou.*

2. Ona furt do mě d'obe. (SSN)

2. *popichovat*

1. *Ona mě pořád popichuje.*

dobit', sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *zbít*

1. *zbít*

1. Jō ho dobiju, teho gyzda. (SSN)

1. *Já ho umlátím, toho hajzla.*

d'obnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *zobnout*

1. *zobnout*

1. To sem ju d'obla, až vi, že se nědōm. (SSN)

1. *To jsem ji zobla, at' ví, že se nedám.*

d'obōk, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *zobák*, 2. *ústa (zhrběle)*

Synonyma: d'ub (X)

Varianty: d'ubōk (MS)

dobrat', sloveso, I, -e-e, -/ōl, dok., 1. *nalézt*

1. *nalézt*

1. Němože na sebe košule dobrat'. (SSN)

1. *Neumí najít košili, která by mu padla.*

dobroděj, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *dobroděj*

dobrot', podstatné jméno, ž., -i, 1. *dobro(ta)*

1. *dobro(ta)*

1. Dajtě to po dobroti. (SSN)

1. *Dejte to po dobrém.*

2. Pravěl sem mu z dobroti. (SSN)

2. *Řekl jsem mu to z dobroty.*

dobrota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dobrota*

1. *dobrota*

1. Ta přy nim užyla dobroty. (SSN)

1. *Ta si u něj zažila dobrého.*

dobrotivý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dobrotivý*

dobrotka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dobrůtek*

dobrutka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *žena nevalné pověsti*

Status: expr.

dobry, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dobrý*

1. *dobrý*

1. dobrō hodina (SSN)

1. *dobrá hodina*

2. Šak jō ti budu rōz dobry. (SSN)

2. *Však jednou ti budu k něčemu dobrý.*

dobře, příslovce, způsobu, 1. *dobře*, 2. *snadno*

1. *dobře*

1. Bylo jich dobře z dvacet. (SSN)

1. *Bylo jich dobrých dvacet.*

2. *snadno*

1. Vům se to dobře řekně. (SSN)

1. *Vám se to snadno řekne.*

dobyť, sloveso, nepr., dok., 1. *dobýt*

dobytek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *dobytek*

dobývat, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *dobývat*

dobývat se, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *dobývat se, snažit se někam (neprávem) dostat*

1. *dobývat se, snažit se někam (neprávem) dostat*

1. Dobyvōl se do kurnika. (SSN)

1. *Dobýval se do kurníku.*

2. Dobyvō se do dveřy. (SSN)

2. *Dobýval se do dveří.*

docajdat, sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *dojít někam loudavě*

dočkat, sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *počkat*, 2. *poshovět*

1. *počkat*

1. Dočkaj dočkaj, co dostaněš. (SSN)

1. *Počkej, počkej, něco dostaneš.*

2. *poshovět*

1. Dočkajtě mi ešče. (SSN)

1. *Poshovte mi ještě.*

dočkat, sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *počkat*

dodat, sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *dodat*

dodělat, sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *dodělat*

dodom, příslovce, místa, 1. *domů*

Synonyma: dom (SSN)

dofackat, sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *zfackovat*, 2. *dofackovat*

dohled, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *dohled*

1. *dohled*

1. Un mō nad tym dohled. (SSN)

1. *Má nad tím dohled.*

dohnať, sloveso, nepr., dok., un doženě, dohnōł, 1. *dohnat*

dohodit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., imp. dohud'!, 1. *dohodit*

dohorať, sloveso, I, -e, -ōł, dok., 1. *dohořet*

dohrať, sloveso, III, -je, -ł, dok., též V: jō dohrōm, ty dohrōš, un dohrō, my dohrōmy, vy dohrōtě, oni dohrajū (X), 1. *dohrát*, 2. *přihrát, nahrát (kupř. míč)*

dohromady, příslovce, způsobu, 1. *dohromady, spolu*

1. *dohromady, spolu*

1. Třa to dat' dohromady. (SSN)

1. *Je třeba to dát dohromady.*

doch, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, ve frázi, 1. *došek*

1. *došek*

1. Zmoknul jak doch. (SSN)

1. *Zmoknul jako došek. (=jako krysa)*

dochodit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *dokončit, nabýt*

1. *dokončit, nabýt*

1. Roky mu dochod'ų v dubnu. (SSN)

1. *V dubnu bude plnoletý.*

2. Koláče už dochod'ų. (SSN)

2. *Koláče se už dopékají.*

dochtur, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 2. bez dochtora, 3. ku dochtorovi, 1. *doktor*

dojdzeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *došlý*, 2. *dokončený (kupř. dopečený, dokynutý, dokvašený, etc.)*

2. *dokončený (kupř. dopečený, dokynutý, dokvašený, etc.)*

1. Halečky už sų dojdzene. (SSN)

1. *Knedlíky už jsou hotové.*

dojeni, podstatné jméno, s., -eňa, 1. *dojení*

1. *dojení*

1. Na jedno dojeni dō telej mlēka. (SSN)

1. *Na jedno dojení dá tolik mlēka.*

dojitʹ, sloveso, IV, -i, -iļ, nedok., 1. *dojit*, 2. *dávat mléko*

2. *dávat mléko*

1. Krava už doji. (SSN)

1. *Kráva už dává mléko.*

dojny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dojný*

1. *dojný*

1. dojnō krava (SSN)

1. *dojná kráva*

dojštʹ, sloveso, nepr., viz *išť*, 1. *dojít*, 2. *dokončit* (*kupř. dopéct, dokynout, dokvasit, dovařit atd.*)

1. *dojít*

1. Muka nōm došla. (SSN)

1. *Došla nám mouka.*

2. *dokončit* (*kupř. dopéct, dokynout, dokvasit, dovařit atd.*)

1. Nēch ty kolače ešče dojštʹ. (SSN)

1. *Nech ty koláče ještě dokynout/dopéct.*

2. Halečky už sų dojdzene. (SSN)

2. *Knedlíky už jsou hotové.*

Synonyma: 1. *vyjštʹ* (SSN)

dokadʹ, spojka, podřadící, 1. *dokud*

Synonyma: *zakedʹ* (SSN)

Varianty: doked' (SSN, X)

dokaličyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. zmrzačit

doked', spojka, podřadící, 1. dokud

Synonyma: zaked' (SSN)

Varianty: dokad' (SSN, X)

dokoła, příslovce, způsobu, 1. dokola

1. dokola

1. Furt pletě cosik dokoła. (SSN)

1. Pořád dokola něco plete.

2. To musi dokoła obkrat'. (SSN)

2. To se musí dookola obkrájet.

dokonat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. dokončit, 2. zemřít

2. zemřít

1. Myslela sem, že už dokonōm. (SSN)

1. Myslel jsem, že už umřu.

dokořañ, příslovce, způsobu, 1. dokořañ

1. dokořañ

1. Něchōl dveřy dokořañ otevřene. (SSN)

1. Nechal dveře otevřené dokořañ.

dokrčeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. skrčený, 2. pokrčený

1. skrčený

1. Mōš ty šaty cele dokrčene. (SSN)

1. Máš ty šaté celé skrčené.

dokrčyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. skrčit, 2. pokrčit

dokupy, příslovce, způsobu, 1. dohromady

1. dohromady

1. Pod'tě dokupy. (SSN)

1. *Pojd'te dohromady.*

Status: staré

dolamany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *polámaný*, 2. *rozbitý*

1. *polámaný*

1. Vuzek je celý dolamany. (SSN)

1. *Vozík je celý dolámaný.*

dolamat', sloveso, I, -e, -ōł, dok., 1. *rozbít*, 2. *polámat*

dolifrovat', sloveso, III, -uje, -ovōł, dok., 1. *dodat*, 2. *obstarat*, 3. *dohodit*

1. *dodat*

1. Kdo ti to dolifrovōł? (SSN)

1. *Kdo ti to dodal?*

Status: staré

dom, příslovce, místa, 1. *domů*

Synonyma: *dodom* (SSN)

doma, příslovce, místa, 1. *doma*

1. *doma*

1. To sem se najid jako doma. (SSN)

1. *To jsem se najedl jako doma.*

domacy, přídavné jméno, -y, -y, -y, 1. *domáci*

domlacka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *snop poslední mlácený*

Status: staré

domluva, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dohoda*, 2. *smlouva*

1. *dohoda*

1. To něni domluva. (SSN)

1. *To není domluva.*

domluvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *domlouvat se*

domluvit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *domluvit*

1. *domluvit*

1. Us smy domluvili. (SSN)

1. *Už jsme se domluvili.*

domluvit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *domluvit se*

dopadnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *dopadnout*

1. *dopadnout*

1. Jak tě dopadnu, to ti děprem dōm. (SSN)

1. *Až tě dopadnu, to ti teprve dám!*

dopadnuť se, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *přepočítat se*, 2. *doběhnout se*

1. *přepočítat se*

1. To se rōz dopadnuť. (SSN)

1. *To se jednou přepočítal.*

dopalit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *dopálit*

dopalovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *štvát, dopalovat*

1. *štvát, dopalovat*

1. Furt mě dopaluje. (SSN)

1. *Pořád mě štve.*

doposavad', příslovce, času, 1. *dosud*

dopředu, příslovce, místa, 1. *dopředu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

doslech, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *doslech*

1. *doslech*

1. Podle doslechu. (SSN)

1. *Podle doslechu.*

došť, příslovce, míry, 1. *dost*

1. *dost*

1. Un němō nikda došť. (SSN)

1. *Nemá nikdy dost.*

2. No došti, že ště přyšli. (SSN)

2. *No dost, že jste přišli.*

3. Na něho nětřa moc, došť malo a už je zle. (SSN)

3. *Na něj toho není třeba moc, dost málo a už je zle.*

4. Už by teho baj bylo došť. (SSN)

4. *Už by toho bylo i dost.*

Varianty: došti (SSN), dosyt' (X)

dostat', sloveso, II, -ně, -l, dok., 1. *dostat*

1. *dostat*

1. Dostōl dvacet korun. (SSN)

1. *Dostal dvacet korun.*

2. Dočkaj, ty dostaneš namigane. (SSN)

2. *Počkej, ty dostaneš naplácáno.*

dostat' co po haluzi, fráze, 1. *skoro zdarma*, 2. *nenormální způsobem*

dostat' se, sloveso, II, -ně, -l, dok., 1. *dostat se*, 2. *pochodit*

2. *pochodit*

1. To sem se dostōl. (SSN)

1. *To jsem pochodil.*

došti, příslovce, míry, 1. *dost*

Varianty: došť (SSN), dosyt' (X)

dostōvat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *dostávat*

Výslovnost /dostavat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /dostovatʹ/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /dostávatʹ/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

dostrojitʹ, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *upravit se*, 2. *vystrojit se*

1. *upravit se*

1. Co se nědstrojiš? Chodiš ani chachar. (SSN)

1. *Proč se neupravíš? Chodíš jako šašek.*

dosytʹ, příslovce, míry, 1. *dost*

Varianty: došti (SSN), dostʹ (SSN)

dosyta, příslovce, míry, 1. *do sytosti*, 2. *dosti*

došahovatʹ, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *dosahovat*

došek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *došek*

doškovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *doškový*

1. *doškový*

1. doškovō chalupa (SSN)

1. *doškový dům*

doškyvatʹ, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *dodat*, 2. *zprostředkovat*, 3. *dohodit*

1. *dodat*

1. Un nōm to doškykovōl. (SSN)

1. *Dodal nám to.*

Status: staré

dotirny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dotěrný*

1. *dotěrný*

1. Un je dotirny. (SSN)

1. *Je dotěrný.*

2. Ty osy sų dotirne. (SSN)

2. *Ty vosy jsou dotěrné.*

dotisnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *dotisknout*, 2. *dotlačit*, 3. *vtěsnat*

3. *vtěsnat*

1. Un se všudě dotisně. (SSN)

1. *Vecpe se všude.*

dōvat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *dávat*

Výslovnost /davať/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /dovať/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /dāvavť/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

dovirat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *důvěřovat*

1. *důvěřovat*

1. Takemu psisku nělza dovirat'. (SSN)

1. *Takovému psovi nelze důvěřovat.*

Status: staré

dōvno, příslovce, času, komp.: *davnějšy/ō/e*, 1. *dávno*, 2. *totální (zvýrazňující)*

1. *dávno*

1. Un už to mō dōvno fertig. (SSN)

1. *On to má už dávno hotové.*

2. *totální (zvýrazňující)*

1. To je dōvno takō truba. (SSN)

1. *To je absolutní trouba.*

2. Ty sy dōvno pohľupavy. (SSN)

2. *Ty jsi totálně hloupý.*

Výslovnost /davno/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /dovno/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /dāvno/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

dovrchu, příslovce, místa, 1. *nahoru*

dozadku, příslovce, místa, 1. *dozadu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

dozdřet', sloveso, IV, -y, -eļ, dok., 1. *dohlédnout*

1. *dohlédnout*

1. Němožu tam dozdřet'. (SSN)

1. *Nedohlédnu tam.*

Status: staré

dožera (1), podstatné jméno, m. + f., -y, 1. *provokant*, 2. *jedinec problémový*

1. *provokant*

1. Ten synek, to je dožera. (SSN)

1. *Ten chlapec, ten je provokatér.*

dožera (1), podstatné jméno, ž., -y, 1. *starost*, 2. *trápení*

1. *starost*

1. S ním je enem dožera. (SSN)

1. *Jsou s ním jen starosti.*

Synonyma: dožyrka (SSN)

dožrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōļ, dok., 1. *nazlobit (se)*, 2. *dopálit (se)*

dožyčyt', sloveso, IV, -y, -yļ, dok., 1. *dodat*, 2. *zprostředkovat*

1. *dodat*

1. Stryk Francek mi tu kozu dožyčyli. (SSN)

1. *Tu kozu mi dodal strýc Francek.*

Status: staré

dožyrat' (se), sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *zlobit (se)*, 2. *dopalovat (se)*

dožyrka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *starost*, 2. *trápení*

Synonyma: dožera (SSN)

draho, příslovce, způsobu, 1. *draze*

drahota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *drahota*

1. *drahota*

1. Robil drahoty. (SSN)

1. *Dělal drahoty.*

drahy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: dražy/ō/e, 1. *drahý*

1. *drahý*

1. Dušo drahō! (SSN)

1. *Duše drahá!*

2. Ludkove drazy! (SSN)

2. *Lidé drazí!*

drajdrutka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sukně sváteční (krojová)*

Status: staré

drajfus, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *trojnožka*

Status: staré

drak, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *drak*

drap, citoslovce, 1. *citoslovce chytnutí*

1. *citoslovce chytnutí*

1. Drap ho za nohu! (SSN)

1. *Chňap ho za nohu!*

Varianty: draps (SSN)

drapat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *škrábat*

drapnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *chytnout*, 2. *lapit*

1. *chytnout*

1. Jak tě drapnu! (SSN)

1. *Až tě chytím!*

Varianty: drapsnuť (SSN)

drapsnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *chytnout*, 2. *lapit*

Varianty: drapnuť (SSN)

draščyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *sybat smětí*

dratva, podstatné jméno, ž., -e, 1. *drátev*

dražnit', sloveso, IV, -i, -iť, nedok., 1. *dráždit*

1. *dráždit*

1. Zlého psa nělza dražnit'. (SSN)

1. *Zlého psa by se nemělo dráždit.*

drebenčyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *dupati*, 2. *cupotat*

1. *dupati*

1. Jakby pět koni drebenčylo po cestě. (SSN)

1. *Jakoby na cestě dupalo pět koní.*

drhnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *drhnout*

drhnuť dlažku, sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *vytírat podlahu*

drchta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *plachta na trávu*

Synonyma: travnica (SSN)

Varianty: drychta (SSN)

drkotat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., alt. časování: un se drkoce, drkotōť se, 1. *chvět*, 2. *třást*

1. *chvět*

1. Nohāmā jo začōľ drkotat'. (SSN)

1. *Začaly se mi třást nohy.*

drkotat' se, sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., alt. časování: un drkoce, drkotōť, 1. *chvět se*, 2. *třást se*

1. *chvět se*

1. Cely se zimū drkotō. (SSN)

1. *Celý se zimou chvěje.*

drni, podstatné jméno, s., -'a, 1. *drny*

Status: staré

drobit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *drobit*

drobjazg, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *drobotina*, 2. *drobnost*

drobne, podstatné jméno, m. mn. neživ., -ych, 1. *drobné*

1. *drobné*

1. Jō s nim němōm žōdne drobne. (SSN)

1. *Nemám s ním nic společného.*

drobňučky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *drobňoučký*, 2. *maličký*

Synonyma: drobňutky (SSN)

drobňušnyky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *drobňoučký velmi*, 2. *maličký velmi*

drobňutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *drobňoučký*, 2. *maličký*

Synonyma: drobňučky (SSN)

drobny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *drobný*, 2. *malý*

1. *drobný*

1. To je drobnō děvucha. (SSN)

1. *To je drobná dívka.*

2. drobne kobzole (SSN)

2. *drobné brambory*

drozd, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *drozd*

drpať, sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *odlupovat*, 2. *sdírat s povrchu*, 3. *vrtat se v něčem*, 4. *chodit drobnými krůčky*

1. *odlupovat*

1. Drpe skurku s chleba. (SSN)

1. *Odloupává kůrku s chleba.*

drpnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *dloubnout*, 2. *rýpnout*

dršlōk, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *cedník*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Mokrý Lazce

drubeř, podstatné jméno, ž., -e, 1. *drůbež*

Varianty: drubež (SSN, X)

drubež, podstatné jméno, ž., -e, 1. *drůbež*

Varianty: drubeř (SSN)

drubka, podstatné jméno, s. mn., -e-k, 1. *droby (z drůbeže)*

druhy, číslovka, řadová, 1. *druhý*

1. *druhý*

1. Vezmem to z druhého konca. (SSN)

1. *Vezmeme to z opačného konce.*

drut, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *drát*

druťany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *drátěný*

drutař, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *dráteník*

drutovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *drátovat*

družba, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *mládenec svatební*

druždit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *křupat pod nohama*

1. *křupat pod nohama*

1. Rozsypōl tu sul a včyl to druždi. (SSN)

1. *Rozsypal tu sul a ted' to tu křupe pod nohami.*

družka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *družička*

drychetka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *plachta bílá do města*

drychta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *plachta na trávu*

Synonyma: travnica (SSN)

Varianty: drchta (SSN)

držet', sloveso, IV, -y, -eł, nedok., 1. *držet*

dřet', sloveso, I, -e, -eł, nedok., 1. *dřít*, 2. *odírat*, 3. *odkorovat*, 4. *ošubat*

1. dřít

1. Dře mě v ruce. (SSN)

1. *Mám revmatické bolesti v ruce.*

2. Dře od buka do buka. (SSN)

2. *Pracuje od rána do večera.*

2. odírat

1. peřý dřet' (SSN)

1. *dřít peří*

3. odkorovat

1. dřet' koruny (na pile) (SSN)

1. *odkorovat stromy*

dřevjany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp.: dřevjanějšy/ō/e, 1. *dřevěný*

dřevo, podstatné jméno, s., -a, pl.: 1. dřeva, 2. bez dřev, 3. ku dřevům, 1. *dřevo*

1. *dřevo*

1. sladke dřevo (SSN)

1. *sladké dřevo*

2. dřevo na podpalku (SSN)

2. *dřevo na podpal*

Výslovnost 2. pádu pl. /dřev/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost 2. pádu pl. /dřyv/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost 2. pádu pl. /dřěv/ potvrzena v: Hlučín (Exil.), MŮŽETE DODAT

dřvi, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *dveře*

Varianty: dveřy (SSN)

dřychvost, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *rehek*

Synonyma: červený chvost (SSN)

dřyk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *dřič*, 2. *pohodný*

dřymala, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *někdo, kdo rád dříme*

1. *někdo, kdo rád dříme*

1. Dřymala udřymany. (SSN)

1. *Velký spavec*

dřymat', sloveso, I, -e, -oř, jō dřymu, 1. *dřímat*

dřymota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dřímota*

1. *dřímota*

1. Bere mě dřymota. (SSN)

1. *Bere mě spánek.*

dřyst, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *trus drůbeže*, 2. *kec*

dřystala, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *tlučhuba (mužský)*

dřystat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *kálet řídce*, 2. *žvanit*

2. *žvanit*

1. Dřystōř tře po tře a po žōdnej. (SSN)

1. *Žvanil a k ničemu to nebylo.*

dřystnuť, sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *fláknout*, 2. *zažvanit*

dřystula, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tlučhuba (ženská)*

dub, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *dub*

1. *dub*

1. Hledi jak hrom do duba. (SSN)

1. *Hledí jako hrom do dubu. (fráze typu: Hledí jako tele na nová vrata.)*

d'ub, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *zobák*, 2. *ústa (zhrběle)*

Synonyma: d'obōk (SSN)

d'ubat', sloveso, I, -e, -ōř, nedok., 1. *zobat (jen o drůbeži)*

1. *zobat (jen o drůbeži)*

1. Kura d'ube. (SSN)

1. *Slepice zobe.*

2. Kury d'ubu/d'ubaju. (SSN)

2. *Slepice zobají.*

dubi, podstatné jméno, s., -ja, 1. *dubový les*

Synonyma: dubina (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Březová

dubina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dubový les*

Synonyma: dubi (SSN)

dubinka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *duběnka*

d'ubnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *zobnout (jen o drůbeži)*

d'ubök, podstatné jméno, m. neživ., -ä, pl. -y, 1. *zobák*, 2. *ústa (zhrběle)*

Synonyma: d'ub (X)

Varianty: d'obök (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

dubovy, přídavné jméno, -y, -ö, -e, 1. *dubový*

duda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *holub v nose*

1. *holub v nose*

1. Mō dudy v nosě. (SSN)

1. *Má v nose holuby.*

dudek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *dudek*, 2. *špína (nadávka)*

2. *špína (nadávka)*

1. Ty dudku jeden ududany! (SSN)

1. *Ty špíno!*

duch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *duch*

1. *duch*

1. Přyšel jak duch. (SSN)

1. *Přišel jako duch.*

2. Ztratil se jak duch. (SSN)

2. *Ztratil se jako duch.*

3. Je jak bez ducha. (SSN)

3. *Je jako bez duše.*

4. V něm kuska ducha něni. (SSN)

4. *Není v něm kousek ducha.*

5. Na svaty duch do vody buch. (SSN)

5. *(pranostika:) Na svatý duch do vody buch.*

dukát, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *dukát*

1. *dukát*

1. dukatāmā platit' (SSN)

1. *platit dukáty*

dukoment, podstatné jméno, m. neživ., -u, pl. -a, 1. *doklad*

důl, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. bez doļa, 3. ku doļu, 1. *důl*

1. *důl*

1. Kalus volō, buch do doļa. (SSN)

1. *(říkanka:) Volá kalous, buch do doļu.*

důlek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *důlek*

1. *důlek*

1. Zrobili se důlek a hraju kuličky. (SSN)

1. *Udělal důlek a hrají kuličky.*

dulny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dolní*

1. *dolní*

1. dulny rynek (SSN)

1. *dolní náměstí*

dum, podstatné jméno, m. neživ., -u, 2. bez domu, 3. ku domu, 1. *dům*

1. *dům*

1. velké domy (SSN)

1. *velké domy*

dupa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zadnice*

1. *zadnice*

1. Dostál po dupě. (SSN)

1. *Dostal na prdel.*

dupať, sloveso, I, -e, -oť, nedok., 1. *souložit*

Synonyma: *dupčýt* (SSN)

dupčýt, sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *souložit*

Synonyma: *dupať* (SSN)

dupek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *člověk malý*

dupka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zadnice zdrobněle*

1. *zadnice zdrobněle*

1. Krupky padaly mu z dupky. (SSN)

1. *(říkanka:) Kroupy mu padaly z prdélky.*

2. Co nepřyneseš na dupce, něni v chalupce. (SSN)

2. *(říkanka:) Co nepřineseš na zadku, není doma. (= Co nemáš fyzicky, jakobys neměl).*

3. Dupa v kraglu. (SSN)

3. *nadávká*

d'ura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *díra*, 2. *vězení*

1. *díra*

1. Spadnul do d'ury. (SSN)

1. *Spadl do díry.*

2. *vězení*

1. Sedi v d'urĕ. (SSN)

1. Je ve vězení.

d'uravy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *děravý*

1. děravý

1. d'uravy kabōt (SSN)

1. děravý kabát

2. Mi se zdō, že mōš hlōvu d'uravu. (SSN)

2. Mě se zdá, že máš hlavu děravou.

d'ureĕka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *díreĕka*

d'urka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dírka*

dusit', sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *dusit*

1. dusit

1. Mora ho dusi. (SSN)

1. Mora ho dusí.

dusit' se, sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *dusit se*

duša, podstatné jméno, ž., -e, 1. *duše*, 2. *dřeň* (u bezu černého), 3. *pneumatika*

1. duše

1. Dušu by z človĕka vytřepōl. (SSN)

1. Duši by z človĕka vytřepal.

2. Na mu dušu. (SSN)

2. Na mou duši.

3. Ja dušo moja, to tak něidĕ. (SSN)

3. Já, duše moje, tak to nejde.

4. Něbylo tam ani žyvej duše. (SSN)

4. Nebyla tam ani živá duše.

5. Na hromskō dušo stodjabelna. (SSN)

5. *Ale krucinál.*

2. *dřeň (u bezu černého)*

1. V tym dřevě je duša. (SSN)

1. *V tom dřevě je dřeň.*

3. *pneumatika*

1. Musím se koupit novu dušu do koła. (SSN)

1. *Musím si koupit novou pneumatiku od bicyklu.*

dušalky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *druh hrušek*

dušno, příslovce, způsobu, 1. *dusno*

dušovat se, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *zapřísahat se*

dverka, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *dvířka*

dveřy, podstatné jméno, ž. mn., -y, 1. *dveře*

Varianty: dřvi (X)

dvojaky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dvojí*, 2. *dvojítý*

1. *dvojí*

1. Měli dvojake maso. (SSN)

1. *Měli dva druhy masa.*

dvojušňōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hrnec dvouuchý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Raduň

dvorek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *vrátka, branka*

Synonyma: furtka (SSN), vratka (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Štítina

dvorka, podstatné jméno, s. mn., -e-k, 1. *dvířka u kamen*

Synonyma: furtka (SSN)

dvorskō chasa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dvorská chasa*

dvucolovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *dvoupalcový*

dvur, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. bez dvora, ku dvoru, 1. *dvůr*, 2. *statek*

1. *dvůr*

1. Robjã ve dvoře. (SSN)

1. *Pracují na dvoře.*

dy(tʻ), spojka, vysvětlovací, 1. *vždytʻ*, 2. *tak*

1. *vždytʻ*

1. Dy je to svatō pravda. (SSN)

1. *Vždytʻ je to svatá pravda.*

2. Dytʻ je už člověka haňba vyjstʻ. (SSN)

2. ???

3. Zrub se to sōm, dy to chceš mētʻ. (SSN)

3. *Udělej si to sám, když to chceš mít.*

2. *tak*

1. Dy už to zrub. (SSN)

1. *Tak už to udělej.*

dyby (1), spojka, podřadící, 1. *kdyby*

1. *kdyby*

1. Dyby tak muh, jak němože. (SSN)

1. *Kdyby mohl ještě tak moc, jak nemůže. (Fráze vyjádřující únavu).*

2. Dyby ni vas, už by mě tu něbylo. (SSN)

2. *Nebýt vás, už bych tu nebyl.*

3. Dyby co bylo, tak mě zavolajtě. (SSN)

3. *Kdyby se něco dělo, zavolejte mě.*

dyby (2), částice, apelová, 1. *kěž*

1. *kěž*

1. Dyby už přyšel. (SSN)

1. *Kéž by už přišel.*

2. Dyby tak přšel. (SSN)

2. *Kéž by tak přišel.*

3. Dyby chod' rōz co zrobit. (SSN)

3. *Kéž by něco aspoň jednou udělal.*

dycky, příslovce, času, 1. *vždy*

1. *vždy*

1. Un dycky cosy nastvōřō. (SSN)

1. *Vždycky něco natropí.*

dychat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *dýchat*

dychavica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *astma*

dym, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *dým*, 2. *kouř*

dymit' se, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *dýmit se*, 2. *kouřit se*

dymnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *udeřit*

1. *udeřit*

1. Jak ti jednu dymnu! (SSN)

1. *Až ti jednu praštím!*

dyvan, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *pohovka*

egzecyrōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *cvičiště*

Status: staré

ech, citoslovce, 1. *ach*, 2. *meh*

1. *ach*

1. Ech, dyby už bylo po tym. (SSN)

1. *Ach, kdyby už bylo po tom.*

ekstra, příslovce, způsobu, 1. *zvlášť*

1. *zvlášť*

1. To musítě dat' ekstra. (SSN)

1. *To musíte dát zvlášť.*

ekstrovat' kemu v idle, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *vařit někomu zvlášť*

ekstrovni, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *zvláštní*

elektryka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *elektrina*, 2. *elektronika*

eli, spojka, tázací, 1. *zda*, 2. *jestli*

1. *zda*

1. Eli tež to zrobi? (SSN)

1. *Zdali to udělá?*

2. Eli už to vi? (SSN)

2. *Zdali už to ví?*

Varianty: elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), jesli (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně Opavsko

elizli, spojka, tázací, 1. *zda*, 2. *jestli*

Status: staré

Varianty: eli (SSN, ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), jesli (ČJA5), ježli (ČJA5)

ene, příslovce, míry, 1. *jen*

Varianty: enem (SSN)

enem, příslovce, míry, 1. *jen*

1. *jen*

1. Byl tam ene hodinu. (SSN)

1. *Byl tam jen hodinu.*

2. Něch se enem opovōžy! (SSN)

2. *Nechť se jen opováží!*

Varianty: ene (SSN)

entlich, příslovce, způsobu, 1. *konečně*

1. *konečně*

1. Entlich přyšel. (*)

1. *Konečně přišel.*

Autentické slovo ve významu čs. "konečně" nebylo zatím potvrzeno. Doporučujeme proto používat buďto slovo "entlich" přejaté z němčiny, nebo jedno z těchto slov: koněčně (viz tam), ostatně (viz tam). Slovo "entlich" bylo zaznamenáno v praxi a existuje v blízkce příbzné slezštině ve tvaru "yntlich".

Status: novotvar, přejímka, slezština, slz. yntlich - něm. entlich

Synonyma: koněčně (*), ostatně (*)

eroplan, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *letadlo*

Synonyma: fliger (X)

esli, spojka, tázací, též s výslovností /ezli/, 1. *zda*, 2. *jestli*

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), esli (ČJA5), esy (ČJA5), ezli (ČJA5), ezli (SSN, ČJA5), ezy (ČJA5), jesli (ČJA5), jezli (ČJA5)

esli, spojka, podmiňovací, 1. *zda*, *jestli*, 2. *jestli*, *pokud*

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), esli (ČJA5), esy (ČJA5), ezli (ČJA5), ezli (SSN, ČJA5), ezy (ČJA5), jesli (ČJA5), jezli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně přechodová oblast

ešče, příslovce, míry, 1. *ještě*

1. *ještě*

1. Ešče rōz. (SSN)

1. *Ještě jednou.*

2. Ešče ni. (SSN)

2. *Ještě ne.*

3. Ešče – stare klešče. (SSN)

3. *Ještě – staré kleště. (Fráze)*

ešli, spojka, tázací, 1. *zda*, 2. *jestli*

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), ješli (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně Pražská

ešy, spojka, tázací, 1. *zda*, 2. *jestli*

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), ješli (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně směrem na Ostravu

ežli, spojka, tázací, 1. *zda*, 2. *jestli*

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), ješli (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně přechodová oblast

ež (1), spojka, podřadící, 1. *až*, 2. *než*

1. *až*

1. Jak by nuž ež po ilco vrazil. (SSN)

1. *Jakoby vrazil nuž až po jílec.*

2. Čekala sem, ež přyjde, celu noc sem bantovala. (SSN)

2. *Čekala jsem, až přijde, celou noc jsem probděla.*

2. *než*

1. Ež un zrobi jedno, jō budu měť deset. (SSN)

1. *Než udělá jedno, já udělám deset.*

2. Ež to všecko postpravuje, to ešče potrvō. (SSN)

2. *Než to všechno pospravuje, to bude trvat.*

3. Ež se un tam zacajdō, to potrvō. (SSN)

3. *Než se tam dobelhá, to potrvá.*

Varianty: až (3) (SSN)

ež (2), příslovce, způsobu, 1. *až*

1. *až*

1. Nuž ež po ilco vrazil. (SSN)

1. Vrazil nuž až po jílec.

ež (3), příslovce, času, 1. *až*

1. až

1. Take hlyboke kolaje, koně se tam nořily ež po bachory. (LSZ)

1. Takové hluboké brázdy, koně se tam nořili až po břicha.

Varianty: až (2) (SSN)

ežli, spojka, podmiňovací, 1. *zda, jestli*, 2. *jestli, pokud*

1. zda, jestli

1. Něvim, ežli přydě. (SSN)

1. Nevím, jestli přijde.

2. jestli, pokud

1. Ežli to mōš v pořadku, možeš íť. (SSN)

1. Jestli to máš v pořádku, můžeš jít.

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežy (ČJA5), ješli (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně Opavsko

ežy, spojka, tázací, 1. *zda*, 2. *jestli*

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ješli (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně Prajzská

fabryka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *fabrika, továrna*

facka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pohlavek, poliček*

fackat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *fackovat*

facnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *dát facku*

fač, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *povijan*, 2. *fáč*

Status: staré

fafrmenica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *máta peprná*

Synonyma: větrovō zelina (SSN)

fach, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *příhrádka*, 2. *předmět (školní/vědecký)*, 3. *obor*

fachel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *fukar*

Status: staré

Synonyma: burdak (SSN), focher (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Pustá Polom, Hlubočec

fachula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *pochodeň*, 2. *palice orobince*

Status: staré

faja, podstatné jméno, ž., -e, 1. *dýmka*, *fajfka*

Synonyma: fajfka (SSN)

fajčyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *kouřit dýmku*

fajer, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *oslava*

fajfečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dýmčička*

fajfka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dýmka*, *fajfka*

Synonyma: faja (SSN)

fajn, příslovce, způsobu, 1. *dobře*, *hezky*, *fajn*

1. *dobře*, *hezky*, *fajn*

1. To je fajn, že ti ten pysk ztřyskali. (SSN)

1. *To je dobře, že ti tu držku rozbili.*

fajně, příslovce, způsobu, 1. *dobře*, *hezky*, *fajn*

1. *dobře*, *hezky*, *fajn*

1. Tam mají fajně. (SSN)

1. *Tam je pěkně.*

fajnidlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *vybíravý člověk*

fajnovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vybíravý*

1. *vybíravý*

1. Ona je moc fajnovõ. (SSN)

1. *Je moc vybíravá.*

fajny, přídavné jméno, -y, -õ, -e, 1. *dobrý*, 2. *jemný*, 3. *vybraný*, 4. *hezký*, 5. *hodný*

1. *dobrý*

1. To je fajny tabõk. (SSN)

1. *To je dobrý tabák.*

2. *jemný*

1. To je fajny tabõk. (SSN)

1. *To je jemný tabák.*

3. *vybraný*

1. To je fajny tabõk. (SSN)

1. *Je takový pěkný.*

4. *hezký*

1. Un je taky fajny. (SSN)

1. *Je takový hodný.*

5. *hodný*

1. Un je taky fajny. (SSN)

fajramt, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 6. po fajramtě, 1. *ukončení práce*

Varianty: fajront (SSN)

fajront, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 6. po fajrontě, 1. *ukončení práce*

Varianty: fajramt (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

fald, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *záhyb*

falešny, přídavné jméno, -y, -õ, -e, 1. *neupřímný*

fana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *prapor*

1. prapor

1. Je to jak tureckō fana. (SSN)

1. *Je to jak turecký prapor. (fráze ve významu: Je to roztrhané/špinavé.)*

Status: staré

fangla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *naběračka zednická*

fara, podstatné jméno, ž., -y, 1. *fara*

farník, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *farník*

farnost', podstatné jméno, ž., -i, 1. *farnost*

farōř, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *farář*

faska, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kád'*

Synonyma: kadečka (SSN)

fazol, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *fazol*

fazolovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *fazolový*

fazoluvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *fazolová polévka*

fefermincovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *pepermintový*

fest, příslovce, míry, 1. *pevně*, 2. *velmi, hodně*

1. *pevně*

1. Fest to stahni. (SSN)

1. *Utáhni to pevně.*

fešōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *chlapec hezký*

feteran, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *veterán*

fetňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *trám podélný v krovu*

1. *trám podélný v krovu*

1. Krokvy sų na fetňach. (SSN)

1. *Krokve jsou na trámech.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hněvošice

ficek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *druh vázání šátku (zavázán vzadu)*

1. *druh vázání šátku (zavázán vzadu)*

1. Mō šátek do ficka. (SSN)

1. *Má šátek uvázaný "do ficka".*

Status: staré

fifidelko, podstatné jméno, s., -a, 1. *parádnice (zdrob.)*

Status: expr.

fifidlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *parádnice*

Status: expr.

figel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *žert*, 2. *vrtoch*, 3. *fígl*

1. *žert*

1. Robi same figle. (SSN)

1. *Dělá samé žerty.*

2. *vrtoch*

1. To by byl panský figel, aby to něšlo. (SSN)

1. *To by byl panský vrtoch, aby to něšlo.*

Status: expr.

figovník, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hoblík velký*

Status: staré

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Štablovice

figura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *postava*, 2. *bažiny ve výkopu podél trati*

2. *bažiny ve výkopu podél trati*

1. Šašy roště ve figuře. (SSN)

1. *Chvojí roste v bažině ve výkopu podél trati.*

fijalka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *violka*

fijalovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *fijalový*

fijon, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *švihák, hejsek*

1. *švihák, hejsek*

1. Podivajtě se, jaky je to fijon. (SSN)

1. *Podívejte se, jaký je to švihák.*

Status: expr.

fik, citoslovce, 1. *citoslovce rychlého pohybu (švih, sek, skok, atd.)*

1. *citoslovce rychlého pohybu (švih, sek, skok, atd.)*

1. Mik fik a už ho něbylo. (SSN)

1. *Hop šup a byl pryč.*

2. Mik fik přes krmik. (SSN)

2. *(říkanka:) Hop šup přes chlívěk.*

Status: expr.

fikany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *prohnaný, vychytralý*

1. *prohnaný, vychytralý*

1. Un je pane fikany. (SSN)

1. *On je pane prohnaný.*

fikat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *míhat*, 2. *stříkat*, 3. *řezat, tít*, 4. *utíkat*

fiknut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *mihnout (se)*, 2. *stříknout*, 3. *říznout, tnout*

1. *mihnout (se)*

1. Ene to fiklo a už to bylo. (SSN)

1. *Jen se to mihlo a už to bylo.*

2. *stříknout*

1. Jak to zmačknuł, tak to fiklo. (SSN)

1. *Když to zmačkl, stříklo to.*

Status: expr.

fila, podstatné jméno, ž., -y, 1. *náplň*

1. náplň

1. Musím filovat' dortu. (INF3)

1. *Musím naplnit dort krémem.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky (INF3)

filovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *plněný*

1. *plněný*

1. filovane bombiky (SSN)

1. *plněné bombóny*

filovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *plnit*

Status: staré

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky (INF3)

financ, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *finanční stráž*

finda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vindra*

1. *vindra*

1. Němō ani findy. (SSN)

1. *Nemá ani vindru.*

firhaňk, podstatné jméno, m. neživ., -ňka/-nga, 1. *záclona*, 2. *závěs*

Synonyma: firhaňka (SSN), zaclona (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

firhaňka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *záclona*

Synonyma: firhaňk (X), zaclona (SSN)

fíškus, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *člověk mazaný*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

fixovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *nadávat, klít, říkat "fix" (krucyfix)*

flagnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *udeřit*, 2. *zastřelit*

Status: expr.

flajster, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *náplast*

Status: staré

flaksa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *maso nepěkné, šlachovité*

flancka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sazenička*, 2. *rostlinka*

flaška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *láhev*

flaškovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *láhvový*

flek, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *skvrna*

flekaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *skvrnitý*

fliger, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *letadlo*

Synonyma: *eroplan* (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: *Darkovičky*

flinkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *mlátit*

Status: expr.

flinknuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *uderit*

Status: expr.

flinta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *puška*

fňuter, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *prase nebo slepice špatně vykleštěné, chovající se jako samec*

Status: staré + expr.

focher, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *fukar*

Synonyma: *burdak* (SSN), *fachula* (SSN)

fōjer, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *vatra, velký oheň*

Výslovnost /fajer/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /fojer/ potvrzena v: *Darkovičky*, MŮŽETE DODAT

fōjerhōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hák hasičský*

Výslovnost viz "fōjer" a "hōk".

Status: staré

fojerka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *křesadlo*

Výslovnost /fajerka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /fojerka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Status: staré

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: V. Hoštice

fojt, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, (arch.), 1. *starosta*

Status: staré

Synonyma: burmister (SSN), starosta (SSN)

fojstvi, podstatné jméno, s., -a, 1. *starostenství*

forel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *pstruh*

forot, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *zásoba*

1. zásoba

1. Napij se do forotu. (X)

1. Napij se do zásoby.

Varianty: forota (SSN)

forota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zásoba*

1. zásoba

1. Napij se do forotu. (X)

1. Napij se do zásoby.

Varianty: forot (X)

fortit' se, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *zásobovat se*

fortuch, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *zástěra (sváteční)*

1. zástěra (sváteční)

1. Marychen mō fajny fortuch. (INF1)

1. Marichen má pěknou zástěru.

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Svoboda

fortušek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *zástěra (malá)*

fošna, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *fošna, kláda*

fraj, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *prostranství volné, venek*, 2. *venek*

1. *prostranství volné, venek*

1. Stodola stojí na fraju. (SSN)

1. *Stodola stojí na volném prostranství.*

Status: staré

fraj, příslovce, způsobu, 1. *volno*

1. *volno*

1. Zytra môm fraj. (SSN)

1. *Zítra mám volno.*

Status: staré

frajter, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *svobodník*

Status: staré

frc, podstatné jméno, m. živ. oso., -u, 1. *zastavárna*

1. *zastavárna*

1. Dał to do frcu. (SSN)

1. *Dej to do zastavárny.*

Status: staré

frčēt, sloveso, IV, -y, -eļ, nedok., 1. *frčēt*

1. *frčēt*

1. V nosě ti frčy. (SSN)

1. *V nise ti frčí.*

frgula, podstatné jméno, ž., -y, 1. *píšťalka posvícenská či vyrobená ze stébla*

frizura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *účes*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

frkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *frkat*

1. *frkat*

1. Koně frkajū. (SSN)

1. *Koně frkají.*

frknut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *frknout*

frlačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kvedlačka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

frňok, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *nos*

Status: expr.

frnus, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *člověk vybíravý v jídle*

Status: staré + expr.

frnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *létnout*

frunkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *házet*

1. *házet*

1. Syncy frunkali kameňāmā. (SSN)

1. *Kluci házely kameny.*

Status: expr.

frunknut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *hodit*

Status: expr.

fučet', sloveso, IV, -y, -eł, nedok., 1. *fučet*, 2. *funět*

1. *fučet*

1. Věter fučy. (SSN)

1. *Vítr fučí.*

2. *funět*

1. Fučyš jak již. (SSN)

1. *Funiš jako ježek.*

fujat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *sněžít (silně)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

fujavica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *vánice sněhová*

fuk, citoslovce, 1. *citoslovce rychlého pohybu (hod, skok, běh, kotrmelec, atd.)*

1. *citoslovce rychlého pohybu (hod, skok, běh, kotrmelec, atd.)*

1. Myš fuk do d'ury. (SSN)

1. *Myš hop(la) do díry.*

Status: expr.

fuk, podstatné jméno, m. neživ., 1. *fuk, jedno, lhostejno*

1. *fuk, jedno, lhostejno*

1. Je mu to fuk. (SSN)

1. *Je mu to fuk.*

Status: expr.

fukat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *foukat*

1. *foukat*

1. Je to horke, musíš fukat'. (SSN)

1. *Je to horké, musíš foukat.*

fuknut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *fouknout*

fulala, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *vypravěč (nespolehlivý)*, 2. *lhář*, 3. *tlachal, žvanil*

Status: expr.

Synonyma: *bajoch* (SSN)

fulat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *tlachat, žvanit*

Status: expr.

fulat' někeho, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *klamat někoho, lhát někomu*

Status: expr.

fundament, podstatné jméno, m. neživ., -u, pl. -a, 1. *základ*

funt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *libra (1/2 kg)*

1. *libra (1/2 kg)*

1. puľ funta masa (SSN)

1. *puľ libry masa*

fura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *fůra*

1. *fůra*

1. To stojí furu peniz. (SSN)

1. *To stojí hromadu peněz.*

furka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *fůra (malá)*

furman, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -ě, 1. *vozka*

furmanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *práce furmanská*

furt, příslovce, času, 1. *pořád, stále*

1. *pořád, stále*

1. Un furt zaškvařa. (SSN)

1. *On pořád otravuje a provokuje.*

furtka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vrátka, branka*, 2. *dvířka u kamen*

1. *vrátka, branka*

1. Zavíraj tu furtku. (INF)

1. *Zavři ta vrátka.*

Synonyma: *dvorek (SSN)*, *dvorka (SSN)*

Dodatek výskytu: Ve významu 1. potvrzeno: Kravaře, Svoboda, Darkovičky // Ve významu 2. potvrzeno: Štítina

fus, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *vous*

1. *vous*

1. Utrěl fusy. (SSN)

1. *Utřel si vousy.*

2. Něsměj se pod fusāmä. (SSN)

2. *Nesměj se pod vousy.*

fusakla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *ponožka*

fusaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vousatý*

Varianty: fušaty (X)

fušaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vousatý*

Varianty: fusaty (SSN)

fusisko, podstatné jméno, s., -a, 1. *vousisko*

fusōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hexenšus*, 2. *nánožník*

1. *hexenšus*

1. Fusōk, to je jak pchně v křyžu. (SSN)

1. *Hexenšus, to je když člověka bolí v kříži.*

fusy, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *osiny*

futra, podstatné jméno, s. mn., -er, 1. *rám dveří*

futrbarch, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *druh látky*

Status: staré

futrbarška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kazajka z futrbarchu*

futro, podstatné jméno, s., -a, 1. *krmivo (zelené)*, 2. *zárubeň u dvěří*, 3. *podšívka*

2. *zárubeň u dvěří*

1. Stoji mezy futrāmä. (SSN)

1. *Stojí ve dveřích.*

3. *podšívka*

1. kabōt bez futra (SSN)

1. *kabát bez podšívky*

futrovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *krmený*

futrovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *krmit*, 2. *podšívát*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

fyrat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *létat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

gabat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *sahat*

1. *sahat*

1. Nětřra ti na to gabat'. (SSN)

1. *Nemám potřebu na to sahat.*

gabnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *sáhnout*

gagała, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ovoce drobné, nezralé*

Synonyma: gagałka (SSN)

gagałka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ovoce drobné, nezralé*

Synonyma: gagała (SSN)

gajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *viklat*

galan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *nápadník*, 2. *milovník*

galanit' se, sloveso, IV, -i, -ił, nedok., 1. *dvořit se někomu, chodit s či za někým*

1. *dvořit se někomu, chodit s či za někým*

1. Oni se galaňu. (SSN)

1. *Chodí spolu.*

galanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *nápadnice*, 2. *milovnice*

galatky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *kalhotky*

galaty, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *kalhoty*

Varianty: galety (SSN)

galety, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *kalhoty*

Varianty: galaty (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Benkovice, Pustá Polom

galgan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *darebák*

Status: expr.

ganěk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *chodba*

Status: staré

garat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *sahat*

1. *sahat*

1. Něgaraj na něho, bo tě uhryze! (SSN)

1. *Nešahej na něj, protože tě kousne.*

gardyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *záclona*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

garnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *sáhnout*

1. *sáhnout*

1. Garla sem na to, a to peň. (SSN)

1. *Sáhla jsem na to, a byl to pařez.*

gatě, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *spodky*

Synonyma: spodňōky (SSN)

gat'ky, podstatné jméno, ž. mn., -y, 1. *spodky, kalhotky*

gavaleryja, podstatné jméno, ž., -e, 1. *jezdectvo, kavalérie*

Status: staré

gavalir, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *kavalír*

1. *kavalír*

1. Gavalir, co do galat navalił. (SSN)

1. *(Říkanka:) Kavalír, jenž si nadělal do kalhot.*

Status: staré

gbel, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *okov, 2. škopek*

1. *okov*

1. Mōm hlavu jak gbel z teho vašeho hučeňa. (SSN)

1. Mám z toho vašeho hučení hlavu jako okov.

Synonyma: bela (SNOS), bel (SNOS)

gebno, podstatné jméno, s., -a, jen ve frázi, *1. dluh*

1. dluh

1. Kupuje na gebeno (SSN)

1. Kupuje na dluh.

Status: staré

gelender, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, *1. zábradlí*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

gepel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, *1. žentour*

Status: staré

ger, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, *1. bršlice kozí noha*

Status: staré

Varianty: gerovatina (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Štítina

gerovat', sloveso, III, -uje, -ovõl, nedok., *1. kvasit, 2. nadýmat, 3. hnít*

gerovatina, podstatné jméno, ž., -y, *1. bršlice kozí noha*

Status: staré

Varianty: ger (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Pustá Polom

gičaly, podstatné jméno, ž. mn., -/, *1. nohy (posměšně)*

1. nohy (posměšně)

1. Skovaj ty gičaly! (SSN)

1. Schovej ty haksny.

Status: expr.

gigat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *kejhat*

1. *kejhat*

1. Husi gigajų (SSN)

1. *Husy kejhají.*

Status: expr.

Varianty: gagať (X)

giskana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *konev*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

glajz, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *kolej*

Status: staré

glanc, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *lesk*

Status: staré

glancovat', sloveso, III, -uje, -ovōļ, nedok., 1. *leštit*

glejta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *glazura, poleva, smalt*

1. *glazura, poleva, smalt*

1. Upustil hrnek a glejta se ulupila. (SSN)

1. *Upustil hrnek a hlazura se odloupla.*

glem, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *kus*, 2. *balvan*

1. *kus*

1. Ten zežere takovy glem chleba. (SSN)

1. *Ten sní takový kus chleba.*

Status: expr.

Varianty: glemb (SSN)

glemb, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *kus*, 2. *balvan*

Varianty: glem (SSN)

glempír, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *klempír*

glot, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *druh látky, klot*

glungatʹ, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *kručet*, 2. *šplouchat*

1. *kručet*

1. Glungō mu v břuchu. (SSN)

1. *Kručí mu v břiše.*

2. *šplouchat*

1. V tym sudě glungalo. (SSN)

1. *V tom sudu šplouchalo.*

Status: expr.

Synonyma: gluratʹ (MS)

gluratʹ, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *kručet*, 2. *bublat*

Synonyma: glungatʹ (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

golaš, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *guláš*

Varianty: gulaš (X)

gor, příslovce, způsobu, 1. *úplně*

1. *úplně*

1. Un gor nic něvi. (SSN)

1. *Vůbec nic neví.*

goral, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *neotesanec*

1. *neotesanec*

1. Ty goralu jeden goralsky! (SSN)

1. *Ty neotesanče neotesaný!*

goralsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *neotesaný*

1. *neotesaný*

1. Ty goralu jeden goralsky! (SSN)

1. *Ty neotesanče neotesaný!*

gořala (1), podstatné jméno, ž., -y, 1. *kořalka (zhrub.)*

gořala (2), podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *opilec*

1. *opilec*

1. Francek je gořala. (SSN)

1. *Francek je opilec.*

gořalka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kořalka*

1. *kořalka*

1. Ta gořalka pěkně hřeje v břuchu. (SSN)

1. *Ta kořalka v břiše pěkně hřeje.*

2. Jō něpiju, ale rōz zavdy tež třa gořalku chrobōka otrávit'. (SSN)

2. *Já nepiji, ale jednou za čas je třeba kořalkou otrávit červa.*

grabala, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *nešika*

grabať, sloveso, I, -e, -ōļ, nedok., 1. *sahat neobratně*

grabaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nešikovný*

1. *nešikovný*

1. Mōš packy grabate. (SSN)

1. *Máš nešikovné ruce.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

grabnuť, sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *sáhnout neobratně*

graboch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *nešika*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

gracka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *motyka*

Status: staré

grad, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *stupeň*

1. *stupeň*

1. Ta gořalka mō svoje grady. (SSN)

1. Ta kořalka má fakr grády.

grajcarky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *druh švestek*

Status: staré

grajfnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *chytit, uchopit*, 2. *kousnout*

Status: expr.

graty, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *harampádí*

1. harampádí

1. Są tam stare graty. (SSN)

1. Je tam staré harampádí.

grcat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *zvracet, blít*

1. zvracet, blít

1. Nažrōł se a včyl grcō. (SSN)

1. Nažral se a ted' blije.

Synonyma: zvracať (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

grcnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *zvrátit, vyblít*

grejcar, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *krejcar*

1. krejcar

1. Je jak za grejcar běłka. (SSN)

1. (fráze:) Je malý.

grgat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *říhat*

Synonyma: grgať se (SSN)

grgat' se, sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *říhat*

1. říhat

1. Grgō se mi. (SSN)

1. *Říhám.*

Synonyma: grgat' (SSN)

grgnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *říhnout*

grgol, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *krk*, 2. *hrdlo*

grobijan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *hrubec*, *grobián*, *neotesanec*. *hrubián*

1. *hrubec*, *grobián*, *neotesanec*. *hrubián*

1. Ty grobijane grobsky! (SSN)

1. *Ty hrubiáne hrubiánský!*

grobsko, příslovce, způsobu, 1. *hrubě*, *neotesaně*

Varianty: grobsky (1) (SSN)

grobsky (1), příslovce, způsobu, 1. *hrubě*, *neotesaně*

1. *hrubě*, *neotesaně*

1. Hurknul na něho grobsko. (SSN)

1. *Hrknul na něj hrubě.*

Varianty: grobsko (SSN)

grobsky (2), přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrubý*, *grobiánský*, *neotesaný*, *hrubiánský*

1. *hrubý*, *grobiánský*, *neotesaný*, *hrubiánský*

1. Ty grobijane grobsky! (SSN)

1. *Ty hrubiáne hrubiánský!*

gruchat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *bouchat*, 2. *mlátit*, 3. *lomozit*, 4. *sněžit/pršet silně*

1. *bouchat*

1. Něgruchaj s tym tak. (SSN)

1. *Nebouchej s tím tak.*

gruchnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *bouchnout*, 2. *praštit*

1. *bouchnout*

1. Tam cosik gruchlo. (SSN)

1. *Něco tam bouchlo.*

gruchota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *harampádí*

1. *harampádí*

1. Příkladila se, ale mō to ene same gruchoty. (SSN)

1. *Uklidila si, ale má to jenom samé harampádí.*

grunt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *hospodářství*, 2. *pozemek*, 3. *sedlina kávová*

grunta, podstatné jméno, m. neživ., -u, pl. -a, 1. *základy budovy*

1. *základy budovy*

1. kopat' grunta (SSN)

1. *kopat základy*

gruntak, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *hospodářství (malé)*, 2. *pozemek (malý)*

gruntovni, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *základní*, 2. *základový*

grušpan, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *zimostráz (Buxus)*

gryfny, přídavné jméno, -y, -y, -y, 1. *šikovní*

Status: staré

gryncajg, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *zelenina*

Status: staré

Synonyma: zelenina (SSN)

Varianty: gryncojg (X)

gryncojg, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *zelenina*

Synonyma: zelenina (SSN)

Varianty: gryncajg (SSN)

gryskovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *krupičkový*

1. *krupičkový*

1. gryskovō muka (SSN)

1. *krupičková mouka*

Status: staré

gřamp, citoslovce, 1. citoslovce křupání, chroupání

1. citoslovce křupání, chroupání

1. Vlk zrobil gřamp gřamp a bylo zežrane. (SSN)

1. Vlk udělal křup křup a bylo sežráno.

Status: expr.

gřampat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. křupat, chroupat

Výslovnost /gřampat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /gřumpat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

gřampnut', sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. křupnout, chroupnout

gulaš, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. guláš

gulaš, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. guláš

Varianty: golaš (SSN)

guvno, podstatné jméno, s., -a, 1. hovno

1. hovno

1. Něchtěli židi many, dostali guvno. (SSN)

1. Židi nechtěli ???, dostali hovno.

Status: expr.

gvalt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. síla, 2. úsilí, 3. verva

1. síla

1. Chce to všecko gvaltem zrobit'. (SSN)

1. Chce to všechno silou udělat.

2. úsilí

1. K temu tři trochã gvaltu. (SSN)

1. Je k tomu třeba trochu úsilí.

3. verva

1. Sjel sem gvaltem s teho kopca nadul. (X)

1. Sjel jsem šupem s toho kopce dolů.

gvaltovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *spěchat, pospíchat*

1. spēchat, pospíchat

1. Něgvaltuj tak s tym! (SSN)

1. Nespěchej s tím tak.

gver, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *puška*

Status: staré

gych, citoslovce, 1. *citoslovce čvachnutí, chlustnutí*

1. citoslovce čvachnutí, chlustnutí

1. A ona gych na ně celu putňu. (SSN)

1. A vylila na ně celou putnu.

Status: expr.

gychat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *polévat*, 2. *pršet silně*

gychnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *prudce vylít vodu*, 2. *udeřit*

2. udeřit

1. Jak tě gychnu! (SSN)

1. Až tě udeřím.

gyps, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *sádra*

gypsovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *sádrovat*

gyzd (1), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *nadávka prevít*

1. nadávka prevít

1. Ty gyзде gyzdavy! (SSN)

1. Ty zatracený prevíte!

2. gyzd baba (SSN)

2. hrozná ženská

gyzd (2), podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *špína*

1. *špína*

1. Tam je gyzdu! (SSN)

1. *Tam je špíny.*

gyzdavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zpropadený, zatracený*

1. *zpropadený, zatracený*

1. Ty gyzde gyzdavy! (SSN)

1. *Ty zatracený prevíte!*

gyzdit' (se), sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *špinit (se)*

gyzduľa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *nadávka potvora*

haba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chleba (dětsky)*

Status: expr.

haby, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *věci staré, hlavně šatstvo*

1. *věci staré, hlavně šatstvo*

1. Na huře v almaryji sų same stare hany. (SSN)

1. *Na půde ve skříní jsou samé staré věci.*

Status: staré

hačat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *sedět (dětsky)*, 2. *sedat si (dětsky)*

Status: expr.

hačnuť, sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *sednout (dětsky)*

Status: expr.

hadi huba, podstatné jméno, ž., -y, UPŘESNIT, 1. *druh jedovaté houby*

hadi mlěko, podstatné jméno, s., -a, 1. *pryšec (Euphorbia cyparissias)*

Synonyma: pryšč (SSN)

hadra, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hadr*

hadrlök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *hadrář*

hadrych, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *ohnice (Raphanus)*

haf, citoslovce, 1. *citoslovce štěkotu*

hafat', sloveso, I, -e, -oř, nedok., 1. *štěkat (dětsky)*

hajcovat', sloveso, III, -uje, -ovř, nedok., 1. *topit v kamnech*, 2. *žhnout*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hajdalřk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *nepřřádný řlověk*

Status: expr.

Synonyma: řajdřk (SSN)

hajdy, citoslovce, 1. *citoslovce vyzívající ke zpěchu*

1. *citoslovce vyzívající ke zpěchu*

1. Hajdy do hospody! (SSN)

1. *Honem do hospody!*

2. Hajdy do luřka! (X)

2. *Alou do postele!*

Status: expr.

hajny, podstatné jméno, m. živ. oso., -eho, 1. *hajný*

hajruk, citoslovce, 1. *citoslovce při zvedání břemen, tahání lan a jiných výdejích síly*

Status: expr.

hajzel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *záchod*

hakla, podstatné jméno, ř., -e, 1. *tvárnice*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

halaburdi, podstatné jméno, s., -'a, 1. *staré věci, haraburdí*

Varianty: haraburdi (X)

halapařa, podstatné jméno, ř., -e, 1. *palice (nadávka)*

Status: expr.

halat', sloveso, V, -ř, -ř, nedok., 1. *hladit, laskat (dětsky)*

Status: expr.

halatat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *křičet, naříkat*

Status: expr.

hale, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *knedlíky (zhrub.)*, 2. *oči (expr.)*

2. *oči (expr.)*

1. Vybleščovāl hale. (SSN)

1. *Vylil oči.*

Status: expr.

halečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *knedlík*

1. *knedlík*

1. Halečky są ruzne – jačmene s kobzolāmä, žytne s bělku, kvasnicove, slivove. (SSN)

1. *Existují různé knedlíky – ječmenné s bramborami, pšeničné s houskou, kvasnicové, švestkové.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

halekat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hulákat, halekat*

Status: expr.

halena, podstatné jméno, ž., -y, 1. *halena*

haleř, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *halíř*

1. *halíř*

1. pět haleřy (SSN)

1. *pět halěřů*

hali, citoslovce, 1. *citoslovce hlazení (dětsky)*

1. *citoslovce hlazení (dětsky)*

1. Zrub hali hali. (SSN)

1. *Pohlad' to.*

Status: expr.

haloň, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -ě, 1. *okáč*

Status: expr.

haluž, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *větev*

haluzka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *větev malá*

halužy, podstatné jméno, s., -a, 1. *větvoví, větve*

ham, citoslovce, 1. *citoslovce jezení*

haman, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -ě, 1. *nenasyta*, 2. *lakotník*

hamat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *jíst hltavě*

hambale, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *věci velké, mohutné*

1. *věci velké, mohutné*

1. Un byl silny, un zdvihōl take hambale cely děň! (X)

1. *Byl silný, zvedal takové velké kusy celý den!*

hambalek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *trámec příčný mezi krovkami*

Status: expr.

hambalky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *věci nepořádně uložené, překážející*

Status: expr.

hamlary, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *třešně (specifický druh)*

Status: staré

hamovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *brzdit*, 2. *mírnit*

Status: staré

Varianty: *hemovat' (X)*

hamovat' se, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *brzdit se*, 2. *mírnit se*, 3. *ostýchat se*

1. *brzdit se*

1. Hamuj se trochu! (SSN)

1. *Brzd' se trochu!*

2. *mírnit se*

1. Hamuj se trochu! (SSN)

1. *Mírni se trochu!*

3. *ostýchat se*

1. Baj asi něchce řadit', bo se hamuje. (X)

1. *Nejspíš nechce mluvit ponašemu, protože se ostýchá.*

Status: staré

Varianty: hemovat' se (X)

Hana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *děvče uplakané*

1. *děvče uplakané*

1. kvašnō Hana

1. *"kyselá Hana"*

haňba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hanba*, 2. *ostuda*

1. *hanba*

1. Na, něni vas haňba? (SSN)

1. *No není vám hanba?*

2. Bylo ho haňba. (SSN)

2. *Bylo mu hanba.*

2. *ostuda*

1. Je to na haňbu. (SSN)

1. *To je na ostudu.*

2. Něni v ni kuska haňby. (SSN)

2. *Nemá v sobě špetku studu.*

haňbit' se, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *hanbit se*

handel, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *obchod*

handlerka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hokynářka*, 2. *obchodnice*

handler, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *obchodník*

handlovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *obchodovat*, 2. *smlouvat*

handžamindža, podstatné jméno, ž., -e, 1. *přirození ženské*

1. *přirození ženské*

1. Enem skovaj tu handžamindžu! (SSN)

1. *Schovej to!*

Status: expr. + staré, romština, rom. ??? + rom. minž (ženské přirození)

hanšpigel, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -e, 1. *šašek*

Status: staré

hapat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *spadnout (dětsky)*

1. *spadnout (dětsky)*

1. Hapała Anička. (SSN)

1. *Anička spadla.*

Status: expr.

haplovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *váznout (o stroji)*

1. *váznout (o stroji)*

1. Kajsik to musí haplovat'. (SSN)

1. *Někde musí váznout.*

haraburdi, podstatné jméno, s., -'a, 1. *staré věci, haraburdí*

Varianty: haaburdi (SSN)

harašně, příslovce, způsobu, 1. *chválitebně*, 2. *pěkně*

1. *chválitebně*

1. Zrobil to harašně. (SSN)

1. *Udělal to moc hezky.*

Status: expr. + staré

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Dolní Benešov

harašny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chválitebný*, 2. *pěkný*

Status: staré

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Dolní Benešov

harenda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *krčma*

harešt, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *vězení*

Varianty: harešta (X)

harešta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vězení*

Varianty: harešt (SSN)

harvošyt', sloveso, IV, -y, -yľ, nedok., 1. *mluvit hlasitě*, 2. *povykovat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kylešovice

harynek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *sled'*, *slaneček*

Varianty: herynek (X, MS)

hasit', sloveso, IV, -i, -iľ, nedok., 1. *hasit*

1. *hasit*

1. Šli hasit' staveni. (SSN)

1. *Šli hasit stavení.*

hasrman, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -ě, 1. *vodník*

hasrmanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hasrmanka*

hastroš, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *strašák*

hašpa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *skoba*, 2. *petlice*

haťapat'a, podstatné jméno, ž., -e, 1. *patlanina*

1. *patlanina*

1. Je to takō haťapat'a. (SSN)

1. *Je to taková patlanina.*

Status: expr.

havelok, podstatné jméno, m. neživ., (zřídka), 1. *svrchník*

1. *svrchník*

1. Vyslec se ten havelok. (SSN)

1. *Svleč si ten svrchník.*

Status: staré

havirňa, podstatné jméno, ž., 1. ?

haviř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *haviř*

havran, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *havran*

1. *havran*

1. O sedmi havranāch. (SSN)

1. *O sedmero havranech.*

hazat', sloveso, I, -ě, -ōl, nedok., un haže, oni hažų (ted')/un hazō, onu hazajų (opakovaně, častěji, delší dobu), 1. *házet*

hebama, podstatné jméno, ž., -y, 1. *porodní bába*

Status: staré

hedbav, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *hedvábí*

hej, citoslovce, 1. *citoslovce hej*

1. *citoslovce hej*

1. Vōm je včyl hej. (SSN)

1. *Je vām ted' hej.*

helokat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hulákat*, 2. *křičet na pastvě*

Status: expr.

hemovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *brzdit*, 2. *mírnit*

Status: staré

Varianty: hamovat' (SSN, X)

hemovat' se, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *brzdit se*, 2. *mírnit se*, 3. *ostýchat se*

Status: staré

Varianty: hamovat' se (X, SSN)

hemžyt' se, sloveso, IV, -y, -yľ, nedok., 1. *hemžit se*

henaj, příslovce, místa, 1. *tam (blíže k mluvčímu)*

hepa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *děvče vysoké*

1. *děvče vysoké*

1. Takō hepa a ešče se s laličkāmā hraje. (SSN)

1. *Taková velká holka a hraje si ještě s panenkami.*

Status: expr. + staré

herbara, podstatné jméno, ž., -y, 1. *čaj*

Varianty: arbata (SSN)

herlička, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hrdlička*

Varianty: cukruvka (SSN)

herynek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *sled', slaneček*

Varianty: harynek (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hev, příslovce, místa, 1. *sem*, 2. *tady*

1. *sem*

1. Pod' hev! (SSN)

1. *Pojd' sem!*

hevaj, příslovce, místa, 1. *tady*, 2. *sem*

2. *sem*

1. Hevaj to poluž. (SSN)

1. *Sem to polož.*

hevajten, zájmeno, ukazovací, 1. *tento*

hever, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *zvedák*, 2. *sochor*

1. *zvedák*

1. Na něho t'ra íš' heverem. (SSN)

1. *Na něj je třeba jít zvedákem.*

hlad, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *hlad*, 2. *lakomec*

1. *hlad*

1. Hladu na vas a polskych vřy!

1. *(fráze na vybíravce:) Hlad a polské vři na vás!*

2. Byl hladem.

3. Robi o hladě. (SSN)

2. *lakomec*

1. To je hlad, ten by žodnemu nědøl. (SSN)

1. *To je lakomec, ten by nikomu nic nedal.*

hladko, příslovce, způsobu, viz též klizko, 1. *kluzko*, 2. *hladce*

hladky, přídavné jméno, -y, -ø, -e, 1. *hladký*, 2. *kluzký*

1. *hladký*

1. hladky led (SSN)

1. *hadký led*

2. hladke dřevo (SSN)

2. *hladké dřevo*

3. hladkø muka (SSN)

3. *hladká mouka*

2. *kluzký*

1. hladky led (SSN)

1. *kluzký led*

hladny, přídavné jméno, -y, -ø, -e, 1. *hladový*

hlas, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *hlas*

1. *hlas*

1. Mø hlas jak zvun. (SSN)

1. *Má hlas jako zvon.*

hlasiť (se), sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *hlásiť (se)*, 2. *šťaťkat (o psovi, myslivecky)*

1. *hlásiť (se)*

1. Praša se hlasi o svojo. (SSN)

1. *Prase se hlási o své [žrádlo].*

hlasiť se, sloveso, IV, -i, -il, nedok., +Dativ, 1. *přiznat se*, 2. *hlásiť se k něčemu/někomu, znát někoho*

1. *přiznat se*

1. Něhlasi se k temu. (SSN)

1. *Nehlási se k tomu.*

2. *hlásiť se k něčemu/někomu, znát někoho*

1. Un se k nōm něhlasi. (SSN)

1. *Nehlási se k nám.*

hlasně, příslovce, způsobu, 1. *nahlas*, 2. *jasně*

hlasny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hlasitý*

hlavač, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *pulec*

hlavečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlavička*

hlavenka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlavička*

hlavně, příslovce, způsobu, 1. *hlavně*, 2. *dobře*

2. *dobře*

1. Němō se tam hlavně. (SSN)

1. *Nemá se tam dobře.*

hlavny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hlavní*, 2. *důležitý*

2. *důležitý*

1. Něni to take hlavne. (SSN)

1. *Nestojí to za to.*

hledat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hledat*

1. *hledat*

1. Takeho chlopa t'ra hledat', jak un je. (SSN)

1. *Takového chlapa jako on aby člověk pohledal.*

hledět', sloveso, IV, -i, -ěi, nedok., 1. *dívat se, čumět*, 2. *tvářit se, hledět, zírat*

1. *dívat se, čumět*

1. Hledi jak hrom do duba. (SSN)

1. *Hledí jako hrom do dubu. (fráze typu: Hledí jako tele na nová vrata.)*

2. Hledi jak z něbozyza. (SSN)

2. *Hledí jako z nebozezu (fráze typu: Hledí jako tele na nová vrata.)*

3. Hledi jak těla na nove vrata. (SSN)

3. *Hledí jako tele na nová vrata.*

4. Hledi jak Filip na horke jelita. (SSN)

4. *Hledí jako Filip na horká jelita. (fráze typu: Hledí jako tele na nová vrata.)*

5. Hledi jak zbuj. (SSN)

5. *Tváří se jako zbojník.*

6. Jak to hledi?(SSN)

6. *Jak to hledí?*

7. Hledi samu bělu. (LSZ)

7. *Hledí, až mu je bělma vidět. (fráze: Hledí rozzlobeně/zlostně.)*

2. *tvářit se, hledět, zírat*

1. Hledi jak zbuj. (SSN)

1. *Tváří se jako zbojník.*

2. Jak to hledi? (SSN)

2. *Jak se to tváří?*

hledět' se, sloveso, IV, -i, -ěi, nedok., +Genitiv, 1. *dbát, starat se oč, snažit se*

1. *dbát, starat se oč, snažit se*

1. Hled' se roboty. (SSN)

1. *Hled' si své práce.*

2. Hled' s čeho žyješ. (SSN)

2. *Starej se, z čeho jsi živ.*

3. Un na sebe něhledi. (SSN)

3. *Už se o sebe nestará.*

4. Hled'tě, až ště sų hotovi. (SSN)

4. *Snažte se, ať jste hotoví.*

hlina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlína*

hliňany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hlíněný*, 2. *keramický*

hlínka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *barva*

hlisnik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *zeměžluč (Centaurium umbellatum)*

hlísta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *děštovka, žížala*, 2. *hlíst*

2. *hlíst*

1. To se rozetře muka se zelňačkų a tře se děcku řbet a hlísty z kože vylezajú a kyvų hlavičkāmā a to jich može lehko vytahnuť. To idě tak do třech rokov, potom už ni. (SSN)

1. *To se rozetře mouka se zelňačkou a tře se to dítěti na záda a hlísty začnou vylézat z kůže a kývat hlavičkami, a to se dají snadno vytáhnout. To se dá dělat tak do tří let věku, potom už ne.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hlísty štírat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *stírat hlísty - léčebná metoda proti larva migrans*

1. *stírat hlísty - léčebná metoda proti larva migrans*

1. To se rozetře muka se zelňačkų a tře se děcku řbet a hlísty z kože vylezajú a kyvų hlavičkāmā a to jich može lehko vytahnuť. To idě tak do třech rokov, potom už ni. (SSN)

1. To se rozetře mouka se zelňačkou a tře se to dítěti na záda a hlísty začnou vylézat z kůže a kývat hlavičkami, a to se dají snadno vytáhnout. To se dá dělat tak do tří let věku, potom už ne.

hlobnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. udeřit

1. udeřit

1. Hlobnul ho po pale. (SSN)

1. Udeřil ho do hlavy.

2. Hlobnul se do hlōvy. (SSN)

2. Udeřil se do hlavy.

hlōva, podstatné jméno, ž., -y, 1. hlava

1. hlava

1. Vzōl se to do hlavy. (SSN)

1. Usmyslel si to.

2. Mō v hlōvě nasrane. (SSN)

2. Má v hlavě nasráno. (= Je hloupý.)

3. Mō dobru hlōvu. (SSN)

3. Má dobrou hlavu. (= Je chytrý.)

4. Mō teho ež na hlōvu. (SSN)

4. Má toho až nad hlavu.

5. Mōm hlōvu hladku. (SSN)

5. Nemám žádné starosti.

Výslovnost /hlava/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hlōva/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hlāva/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hlōvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. hlávka

Výslovnost /hlavka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hlōvka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hlávka/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hlub, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *koštál*

hlubi, podstatné jméno, s., -ja, 1. *koštál*

hlubit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *hloubit*

hluchō pokřyva, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hluchavka (Lanium)*

hluchoň, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -ě, 1. *člověk hluchý*

hluchy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hluchý*

hlupě, příslovce, způsobu, 1. *hloupě*

hlupnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *blázinec*

Synonyma: blōznica (SSN)

hlupnuť, sloveso, II, -ně, -nuř, nedok., 1. *hloupnout*, 2. *dovádět*

2. *dovádět*

1. Ti tam hlupli. (SSN)

1. *Ti tam vyváděli.*

hlupōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *hlupák*

1. *hlupák*

1. To sū ešče tacy hlupōcy. (SSN)

1. *Jsou to ještě takoví hlupáci.*

hlupota, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hloupost*

1. *hloupost*

1. Robi hlupoty. (SSN)

1. *Tropí hlouposti.*

hlupy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. hlupšy/ō/e, 1. *hloupý*, 2. *bláznivý, šílený*

1. *hloupý*

1. Něni taky hlupy, jak by se zdalo. (SSN)

1. *Není tak hloupý, jak by se mohlo zdát.*

2. Hlupy jak baran. (SSN)

2. *Hloupý jako beran. 3 Hloupý jako noc.*

3. Hlupy jak noc. (SSN)

3. *Hloupý jako sádlo.*

4. Hlupy jak sadlo. (SSN)

4. *Hloupý kam až dohlédne.*

5. Hlupy jak daleko vidí. (SSN)

5. *Hloupý jako pařez.*

6. Hlupy jak peň. (X)

6. *(fráze:) Ty jsi ráda, že jsi hloupá. (=Jsi tak hloupá, že si to ani neuvědomuješ.)*

7. Tyžě rōda, žež je hlupō. (X)

hluza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *boule, zduřenina*

1. *boule, zduřenina*

1. Hluza, to se vōm takā buła vyhodi, tajak vřed. (SSN).

1. *Boule, to je když se vám udělá taková zduřenina, jako vřed.*

hlybina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hloubka*, 2. *hlubina*

Synonyma: hlybžka (SSN), zhlybžka (SSN)

Varianty: zhlybžka (SSN)

hlybočyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tůň*

hlybokucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hlubokánský*

hlyboky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hluboký*

hlybžka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hloubka*, 2. *hlubina*

Synonyma: hlybina (SSN)

hnat', sloveso, nepr., nedok., un ženě, hnōl, 1. *hnát*, 2. *uhánět, pospíchat*

1. *hnát*

1. Ženě husy na strnisko. (SSN)

1. *Žene husy na strniště.*

2. *uhánět, pospíchat*

1. Ten ženě. (SSN)

1. *Ten uhání.*

Synonyma: 2. letět

hnát se, sloveso, nepr., nedok., un se ženě, hnōl se, 1. *hnát se, řítit se*

1. *hnát se, řítit se*

1. Voda se hnala. (SSN)

1. *Voda se hnala.*

hned(aj), příslovce, času, 1. *hned*

1. *hned*

1. Přyd' hned. (SSN)

1. *Přijd' hned.*

hnědy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hnědý*

hněst', sloveso, I, -ě, -ōl, nedok., 1. *hníst, hnětat, mačkat*

1. *hníst, hnětat, mačkat*

1. Něhnět' furt tu kočku. (SSN)

1. *Nemačkej tu kočku pořád.*

hněvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hněvat, zlobit*

1. *hněvat, zlobit*

1. Ten synek, ten ene hněvō. (SSN)

1. *Ten chlapec, ten se jen hněvá.*

hněvat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hněvat se, zlobit se*

hnida, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hnida*

hnilčyt', sloveso, IV, -y, -yl, nedok., 1. *?uvarit na hniličku*

hnilka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hnilička*

hnít, sloveso, I, -je, -l, nedok., 1. *hnít*

hnízdit, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *hnízdit*

hnízdo, podstatné jméno, s., -a, 1. *hnízdo*

1. *hnízdo*

1. Ostatní pták, který sere do svého hnízda. (SSN)

1. *Poslední pták, který sere do svého hnízda.*

hnojačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hnojůvka*

Synonyma: hnojuvja (SSN)

hnojit, sloveso, IV, -i, -il, nedok., imp. hnuj!, 1. *hnojit*, 2. *hnít, hnisat, zanítit*

2. *hnít, hnisat, zanítit*

1. Bolěčka se mu hnoji. (SSN)

1. *Rána mu hnisá.*

hnojnice, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *desky boční u vozu*

hnojnice, podstatné jméno, ž., 1. *druh desek u vozu*

hnojny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hnojní*

1. *hnojní*

1. hnojne vidly (SSN)

1. *vidle na hnůj*

hnojvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hnojůvka*

Synonyma: hnojačka (SSN)

hnuj, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 2. bez hnoja, 3. ku hnoju, 1. *hnůj*, 2. *hnojiště*, 3. *hnis*

1. *hnůj*

1. Jedě jak s hnojem. (SSN)

1. *Jede jako s hnojem. (= Jede pomalu)*

2. Mō peněz jako hnoja. (SSN)

2. *Má peněz jako hnoje. (= Má hodně peněz)*

3. *hnis*

1. Z bolěčky mu běžy hnuj. (SSN)

1. *Z rány mu teče hnis.*

hnout' (se), sloveso, II, -e, -uť, nedok., 1. *hnout*

hobel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *hoblík*

hoblbank, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *stůl truhlářský*

hōčyk, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *háček (kupř. na chytání ryb)*

Výslovnost /hačyk/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hočyk/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hāčyk/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

hōd, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 2. bez hada, 3. ku hadovi, 1. *had*

1. *had*

1. Natahuje se jak hōd. (SSN)

1. *Natahuje se jako had.*

2. Oni by tak chtěli cuzymā rukāmā hada chytat'. (SSN)

2. *Oni by nejradějo chytali hada cizíma rukama.*

3. Je jak hōd na mlěko. (SSN)

3. *(fráze) Je jako had na mlěko. (= Je lačný/chtivý.)*

Výslovnost /had/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hod/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hād/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hōdat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *domnívat se, myslet (si)*, 2. *hádat*

1. *domnívat se, myslet (si)*

1. Hōdōm, že to tak budě. (SSN)

1. *Domnívám se, že to tak je.*

Výslovnost /hadat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hodať/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hádat' / potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hōdat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., s kym/čym, 1. *hádat se*

Výslovnost viz "hōdat".

hodina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hodina*

hodinky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *hodinky*

hodiny, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *hodiny*

hodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. hud'!, 1. *hodit*, 2. *pohnout si*

1. *hodit*

1. Hodil kameněm. (SSN)

1. *Hodil kamenem.*

2. *pohnout si*

1. Hud' sebu, az sy hned zpatkem. (SSN)

1. *Pohni sebou, ať jsi hned zpátky.*

hodit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. hud'!, 1. *hodit se*, *patřit se*

1. *hodit se*, *patřit se*

1. To se něhodi ješt'! (SSN)

1. *To by se nemělo jíst.*

2. Na tebe se to něhodi. (SSN)

2. *Na tebe se to nehodí.*

hodně, příslovce, míry, 1. *hodně*, *velmi*

1. *hodně*, *velmi*

1. Bylo hodně mokro. (SSN)

1. *Bylo hodně mokro.*

hodno, přídavné jméno, 1. *hodno*, 2. *třeba*, *slušno*, *dlužno*

1. *hodno*

1. Něni hodno tam chodit'. (SSN)

1. = Nestojí to za to.

2. třeba, slušno, dlužno

1. Něni hodno mu co zrobit'. (SSN)

1. Není mu třeba nic dělat.

hodnō chvíla, fráze, 1. docela dlouho

1. docela dlouho

1. Už je to hodnō chvíla. (SSN)

1. Je to už docela dlouho.

hodny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. velký, statný, značný

1. velký, statný, značný

1. To je hodny bravek. (SSN)

1. To je velký vepř.

2. Un už je hodny synek. (SSN)

2. On je už velký kluk.

3. Hodny kusek cesty. (SSN)

3. Značný kus cesty.

4. hodnu chvílu (SSN)

4. značnou chvíli

hofer, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. podruh, nájemník

Status: staré

hoficyr, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. důstojník

1. důstojník

1. Je jak hoficyr. (SSN)

1. Je jako důstojník.

Status: expr. + staré

hojdan, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *chlapec velký*

Status: expr.

Synonyma: natahliněc (SSN)

hojit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., imp. huj!, 1. *hojit*

hōk, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *hāk*, 2. *hāk na vyorávání brambor*

Výslovnost /hak/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hok/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hāk/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hōklivy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *choulostivý, hāklivý, citlivý*

1. *choulostivý, hāklivý, citlivý*

1. To je hōklive na mrōz, ty kvitka. (SSN)

1. *Ty květiny jsou choulostivé na mráz.*

Výslovnost /haklivy/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hoklivy/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hāklivy/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hōkovat', sloveso, III, -uje, -ovōř, nedok., 1. *vláčēt pole*

Výslovnost /hakovat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hokovat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hākovat'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hōkovat' se, sloveso, III, -uje, -ovōř, nedok., v kym čym, 1. *zlobit se*

1. *zlobit se*

1. Už se to ve mě hōkuje. (SSN)

1. *Už se začínám zlobit.*

Výslovnost viz "hōkovat'".

hōkovisko, podstatné jméno, s., -a, 1. *hāk na vyorávání brambor*

Výslovnost /hakovisko/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hokovisko/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /håkovisko/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Benkovice

holenky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *holínky*

holit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., imp. hul!, 1. *holit*

holota, podstatné jméno, ž. mn., -y, 1. *holota, cháaska, chamrad'*

Status: expr.

holport, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *podílnictví, spolupráce, spolek*

1. *podílnictví, spolupráce, spolek*

1. Vzali ho do holportu. (SSN)

1. *Vzali ho do svého spolku/mezi sebe/do podílnictví.*

holšpanek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *obojek*

holub, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *holub*

1. *holub*

1. Je sivy jak holub. (SSN)

1. *Je šedivý jako holub.*

2. Holub hurkō. (SSN)

2. *Holub vrká.*

3. Točy se jak holub na bani. (SSN)

3. *Točí se jako holub v bání.*

holubinka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *holubinka (Rossula)*

holubnik, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *holubník*

holy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *holý*, 2. *samý*

1. *holý*

1. Už mō hoľu hlōvu. (SSN)

1. *Už je plešatý.*

2. *samý*

1. Je to holō bida. (SSN)

1. *Je to samá bída.*

2. Ta štěna je holý maz. (SSN)

2. *Ta stěna je samý maz.*

3. Na ruce mō holý strup. (SSN)

3. *Na ruce má samý strup.*

honcovať, sloveso, III, -uje, -ovōľ, 1. *běhat se, být v říji*

honcula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *běhna (nadávka)*

Status: expr.

honyř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *zástěrkář, 2. uličník*

Status: expr.

honem, příslovce, času, 1. *honem, rychle, kvapně*

honěno, podstatné jméno, ž., -ej, 1. *hra na honěnou*

Synonyma: hoňka (X), honička (SSN)

honička, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hra na honěnou*

Synonyma: hoňka (X), honěno (SSN)

honit', sloveso, IV, -i, -iľ, nedok., imp. huň!, 1. *honit*

1. *honit*

1. Něhuň ho tak. (SSN)

1. *Nehoň ho tak moc. (= Dopřej mu odpočinek.)*

honit' se, sloveso, IV, -i, -iľ, dok., 1. *honit se*

1. *honit se*

1. Děcka se hoňu. (SSN)

1. *Děti si hrají na honěnou.*

hoňka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hra na honěnou*

Synonyma: honěňō (SSN), honička (SSN)

honuca, podstatné jméno, ž., -e, 1. *onuce*

hopkat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *poskakovat, skákat, hopkat*

hopsat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *poskakovat, skákat, hopkat*

hora, podstatné jméno, ž., -y, pl.: 1. *hory*, 2. *bez hur*, 3. *ku horam*, 1. *hora*

1. hora

1. Přyšel z hur. (SSN)

1. Přišel z hor.

2. Był na horāch. (SSN)

2. Był v horách.

horačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *horalka*

horat', sloveso, I, -e, -ōļ, nedok., 1. *hořet*

1. hořet

1. Svička hore. (SSN)

1. Svíčka hoří.

2. Hore jak za dušyčky. (SSN)

2. Hoří jako za dušičky.

horěčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *horečka*, 2. *horko*

1. horečka

1. Obešla ho horěčka. (SSN)

1. Dostal horečku.

2. horko

1. To je něskaj horěčka. (SSN)

1. To je dneska horko.

Výslovnost /horyčka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /horečka/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Synonyma: hyc (SSN)

horky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *horký*

hornodla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *vlásenka*

horōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *horal*

1. *horal*

1. Pŕyšli horōcy. (SSN)

1. *Pŕyšli horalé.*

horopa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *shon, neklid*

1. *shon, neklid*

1. Už je po horopě. (SSN)

1. *Už je po shonu.*

horucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *horký velmi*

horyčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *horečka*

1. *horečka*

1. Mō horyčku. (SSN)

1. *Má horečku.*

hořkavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nahořklý*

hořky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hořký*

hořky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hořký*

hospocky, podstatné jméno, m. živ. oso., -eho, 1. *hostinský, hospodský*

hospoda, podstatné jméno, ž., -y, pl.: 1. hospody, 2. bez hospud, 3. ku hospodām, 1. *hostinec, hospoda*

hospodarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hospodářství, hospodaření*

1. *hospodářství, hospodaření*

1. Mō velku hospodarku. (SSN)

1. *Má velké hospodářství.*

Synonyma: hospodarstvi (SSN)

hospodarny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hospodárný, šetrný*

hospodarstvi, podstatné jméno, s., -a, 1. *hospodářství, hospodaření*

Synonyma: hospodarka (SSN)

Varianty: hospodarstvi (SSN)

hospodarstvi, podstatné jméno, s., -a, 1. *hospodářství, hospodaření*

Synonyma: hospodarka (SSN)

Varianty: hospodarstvo (X)

hospodařyt', sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *hospodařit, spravovat*

hospodōř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *hospodář*

hospodyň, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *hospodyně*

hošť, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *host*

hoština, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hostina*

1. *hostina*

1. Majū křtiny, pozvali nas na hoštinu. (SSN)

1. *Mají křtiny, pozvali nás na hostinu.*

hoštit', sloveso, IV, -i, -iĭ, nedok., 1. *hostit*

hot(a), citoslovce, 1. *volání na koně "vpravo"*

hotovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hotový*

1. *hotový*

1. Už sem hotovy. (SSN)

1. *Už jsem hotový.*

2. Un je hotovy djabel. (SSN)

2. *Je hotový ďábel.*

3. Platí hotovymä. (SSN)

3. *Platí v hotovosti.*

hovacky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hovadský*

Status: expr.

hovado, podstatné jméno, s., -a, 1. *hovado (také jako nadávka)*

1. *hovado (také jako nadávka)*

1. To je velke hovado. (SSN)

1. *To je velký hodnostář.*

Status: expr.

hovjazi, přídavné jméno, -i, -'a, -'e/'o, 1. *hovězí*

1. *hovězí*

1. hovjazě maso (SSN)

1. *hovězí maso*

hovnival, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. *chrobák*

hovno, podstatné jméno, s., -a, 1. *hovno*

hrab, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *habr*

hrabat', sloveso, I, -e, -ōļ, nedok., 1. *hrabat*, 2. *chamtit, křečkovat*

1. *hrabat*

1. Hrabe sěno. (SSN)

1. *Hrabe seno.*

2. *chamtit, křečkovat*

1. Ten teho nahrabōļ. (SSN)

1. *Ten toho nakřečkoval.*

hrabě, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *hrábě*

hrabica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *hrabice (na kose)*

Synonyma: obľuček (SSN)

hrabisko, podstatné jméno, s., -a, 1. *část hrabí*

hrabky, podstatné jméno, 1. *hrábě malé*

hrabovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *habrový*

hradit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *ohrazovat, oplocovat (opatřovat plotem)*

1. *ohrazovat, oplocovat (opatřovat plotem)*

1. Hradi zahradu. (SSN)

1. *Oplocuje zahradu.*

hrach, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *hrách*

hrachovina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *nať hrachová*

hrachovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrachový*

hrachuvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *polévka hrachová*

hranečnik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *kámen mezní/hraniční*

Synonyma: hraničök (SSN)

hranica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *hranice*

hraničök, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *kámen mezní/hraniční*

Synonyma: hranečnik (SSN)

hrat', sloveso, III, -je, -l, nedok., též V: jō hrōm, ty hrōš, un hrō, my hrōmy, vy hrōtě, oni hraju (X), 1. *hrát*

1. *hrát*

1. hrat' na varhanky (SSN)

1. *hraje na harmoniku*

2. hrat' na husle/husläch (SSN)

2. *hraje na housle*

hrat' se, sloveso, III, -je, -l, nedok., též V: jō se hrōm, ty se hrōš, un se hrō, my se hrōmy, vy se hrōtě, oni se hraju (X), 1. *hrát si*, 2. *piplat se s něčím*

1. *hrát si*

1. hrat' se na zloděje/na špaka/na skovavanku/na honěnu/na vojōky (SSN)

1. *hrát si na zloděje/na špačka/schovávanou/honěnou/na vojáky*

2. Něhraj se se srkāmä! Něhraj se s nim! (SSN)

2. *Nehraj si se zápalkami! (SSN)*

3. *Nehraj si s ním! (SSN)*

2. *piplat se s něčím*

1. Un se s tym hraje. (SSN)

1. *Dělá to pomalu/důkladně.*

hravat, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hrávat*

hrbaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrbatý*

Synonyma: puklaty (SSN)

Varianty: hyrbaty (X)

hrcat, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *drkotat, hrkotat*

1. *drkotat, hrkotat*

1. Vuz hrcō po cestě. (SSN)

1. *Vůz drkotá po cestě.*

hrča, podstatné jméno, ž., -e, 1. *boule*, 2. *křečová žíla*

1. *boule*

1. Mō hrču na noze. (SSN)

1. *Má na noze bouli.*

2. Mō hrču na krku. (SSN)

2. *Má na krku bouli.*

hrčēt, sloveso, IV, -y, -eł, nedok., 1. *hrčēt, drkotat, hrkotat*

1. *hrčēt, drkotat, hrkotat*

1. Cosik tam hrčy po cestě. (SSN)

1. *Něco tam drkotá na cestě.*

2. Hrčy mu v krku. (SSN)

2. *Hrkotá mu v krku.*

hrkačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *řehťačka*

hrkat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *hrkat*

hrněc, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *hrnec*

hrnek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *hrnec malý*, 2. *hrnek*

hrocky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zatracený, zpropadený*

hrom, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hrom*, 2. *nadávka*

2. *nadávka*

1. Ty hrome hromsky! (SSN)

1. *Ty prevíte prevítský!*

2. Ty hrome devōty! (SSN)

2. *Ty prevíte!*

hromada, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hromada*

hromadã, příslovce, 1. *hromada, hodně, mnoho*

1. *hromada, hodně, mnoho*

1. Bylo tam hromadã lidí. (SSN)

1. *Bylo tam strašně moc lidí.*

Výslovnost /hromada/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hromadu/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

hromadacky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *perný, těžký*

1. *perný, těžký*

1. hromadackō robota (SSN)

1. *těžká práce*

Status: expr.

hromec, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *hrom zdrobněle*, 2. *nedávka zdrobněle*

1. *hrom zdrobněle*

1. To je hromec. (SSN)

1. *To je hrom.*

2. *nedávka zdrobněle*

1. S tím hromcem už něni možné vydržet. (SSN)

1. *S tím blbcem už se nedá vydržet.*

hromnička, podstatné jméno, ž., -y, 1. ?

hromobiti, podstatné jméno, s., -'a, 1. *věci nepotřebné, staré krámy*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hromosvod, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *netřesk (Sempervivum tectorum)*

Synonyma: hromotřesk (SSN)

hromotřask, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *netřesk (Sempervivum tectorum)*

Synonyma: hromosvod (SSN)

hromovat, sloveso, III, -uje, -ovõl, nedok., 1. *nadávat, hromovat*

Status: expr.

hromsko, příslovce, způsobu, 1. *strašně, moc, hrozně*

1. *strašně, moc, hrozně*

1. Hromsky se spalil. (SSN)

1. *Strašně se spálil*

Varianty: hromsky (SSN)

hromsky, příslovce, způsobu, 1. *strašně, moc, hrozně*

Varianty: hromsko (SSN)

hromsky, přídavné jméno, -y, -õ, -e, 1. *zatracený, zpropadený*, 2. *strašný, velký*

hromstvi, podstatné jméno, s., -ja, 1. *věc hloupá, nesmyslná, zbytečná, překážející*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hrot, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *škopek velký*, 2. *nadávka tabuová za hrom*, 3. *hrot*

2. *nadávka tabuová za hrom*

1. Ty hrote! (SSN)

1. *Ty prevíte prevítský!*

2. *Ty prevíte!*

Status: expr.

hrotek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *škopek*

Status: expr.

hrōza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hráz*

Výslovnost /hraza/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hroza/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hrāza/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

hrozenka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *rozinka*

hrozit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., imp. hruř!, 1. *hrozit*

hrozně, příslovce, míry, 1. *velmi, hrozně, mocně*, 2. *hrozně, strašně*

1. *velmi, hrozně, mocně*

1. Hrozně kuckō. (SSN)

1. *Hodně kucká.*

2. *hrozně, strašně*

1. Hrozně kuckō. (SSN)

1. *Hrozně kucká.*

hrozny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrozný*

hršť', podstatné jméno, ž., -y, 1. *hrst*

hrtaň, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -ě, 1. *hrdlo*, 2. *nadávka pro skoupého člověka*

hrub, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 2. *bez hrobã*, 3. *ku hrobu*, 1. *hrob*

1. *hrob*

1. Un mě do hroba přyvědě. (SSN)

1. *Přivede mne do hrobu.*

2. Visi nad hrobem. (SSN)

2. *Visí nad hrobem. (= Je krátce před smrtí.)*

hrubě, příslovce, způsobu, 1. *velmi*

1. *velmi*

1. Un je hrubě pěkný. (SSN)

1. *Je velmi hezký.*

hrubnut', sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *tloustnout*

hrubo, příslovce, způsobu, 1. *hrubě*

1. *hrubě*

1. potluc na hrubo (SSN)

1. *hrubě potlouct/pomlátit*

2. hrubo mlet' (SSN)

2. *mlét na hrubo*

hrubucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *silný velmi*

hruby, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *silný, tlustý, široký*

1. *silný, tlustý, široký*

1. Ten strom je hruby. (SSN)

1. *Ten strom je široký.*

2. Un je hruby chlop. (SSN)

2. *On je tlustý chlap.*

3. Mō same hrube peníze. (SSN)

3. *Má samé velké peníze.*

hrubžka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tloušťka*

Synonyma: zhrubžka (SSN)

hruda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hrouda*

1. *hrouda*

1. Šli tluc hrudy na polo. (SSN)

1. *Šli tlouct hroudy na polo.*

hrudka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hrouda malá*, 2. *hrudka*

1. *hrouda malá*

1. hrudka masla (SSN)

1. *hrouda másla*

2. hrudka tvarohu (SSN)

2. *hrouda tvarohu*

hrudovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *házet hroudami*, *koulovat se*

hrudovaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrudkovitý*

hrudovity, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hroudivitý*

hruška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hruška*, 2. *hrušeň*

hruza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hrůza*

1. *hrůza*

1. To je hruza hruzucnō. (SSN)

1. *To je strašná hrůza.*

2. Bylo teho ež hruza. (SSN)

2. *Bylo toho až hrůza.*

hruzā, příslovce, míry, 1. *hodně*, *velmi*, *strašně*

1. *hodně*, *velmi*, *strašně*

1. Dostōl hruzā peněz. (SSN)

1. *Dostal hrozně moc peněz.*

Výslovnost /hruza/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hruzu/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

hruzucny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrozitánský*, *strašný*

1. *hrozitánský*, *strašný*

1. To je hruza hruzucnō. (SSN)

1. *To je strašná hrůza.*

hryžt', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *kousat, hryzat*

1. *kousat, hryzat*

1. Pes cosik hryze. (SSN)

1. *Pes něco hryže.*

2. Něbuj se, un něuhryze. (SSN)

2. *Neboj se, on nekousne.*

hřadlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *hřada*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hrabyň

hřät', sloveso, III, -eje, -l, nedok., 1. *hřät*

Výslovnost /hřyt'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /hřat'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

hřebat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hrabat*

1. *hrabat*

1. Kury hřebu v popele. (SSN)

1. *Slepice hrabají v popelu.*

hřebčyt' se, sloveso, IV, -y, -yl, nedok., 1. *hřínat se (o kobyle)*

1. *hřínat se (o kobyle)*

1. Kobyla se hřebčy. (SSN)

1. *Kobyla se hříná.*

Synonyma: hřebit' se (SSN)

hřebec, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *hřebec*

hřebelco, podstatné jméno, s., -a, 1. *hřebelec, hřeblo*

hřebeň, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hřebeň*

hřebiček, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *hřebík malý*, 2. *karafiát (Dianthus caraphyllus)*

hřebík, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hřebík*

hřebít' se, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *hřínat se (o kobyle)*

1. *hřínat se (o kobyle)*

1. Kobyla se hřebi. (SSN)

1. *Kobyla se hříná.*

Synonyma: hřebčyt' se (SSN)

hřeblo, podstatné jméno, s., -a, 1. *pohrabáč, hřeblo*

hřyb, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *houba*

hřybek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *houba malá*

hřybja, podstatné jméno, s., -ařa, 1. *hříbě*

huba, podstatné jméno, ř., -y, 1. *obličej, 2. ústa, 3. houba (mořská, na mytí atd.)*

hubinka, podstatné jméno, ř., -y, 1. *ústa malá, 2. polibek malý*

Synonyma: hubita (SSN)

hubita, podstatné jméno, ř., -y, 1. *ústa malá, 2. polibek malý*

Synonyma: hubinka (SSN)

hubka, podstatné jméno, ř., -y, 1. *houba malá mycí, 2. nemoc, 3. hubka na zapalování*

2. *nemoc*

1. Děti mají hubku na jazyku. (SSN)

1. */mají na jazyku příznaky nemoci/*

huč, citoslovce, 1. *citoslovce zahánění hus*

Varianty: huř (X)

hučet', sloveso, IV, -y, -eř, nedok., 1. *hučet, bručet, 2. mlet, drmolit, ztěžovat si*

1. *hučet, bručet*

1. Hučy vlak. (SSN)

1. *Hučí jako vlak.*

2. Hučy mi v uřách.

2. *Hučí mi v uřích.*

3. Hučy ani měrka chrustuv. (SSN)

3. *Hučí jako měrka chroustů. (fráze)*

2. *mlet, drmolit, ztěžovat si*

1. Muj chlop furt hučy. (SSN)

1. *Můj manžel pořád něco mele.*

hučnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *silnice okresní*

Status: staré

hučök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *bručoun*

1. *bručoun*

1. To je taky hučök uhučeny. (SSN)

1. *Je to takový člověk ubručený.*

Synonyma: huk (SSN)

hufa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *houf*

1. *houf*

1. Přyšla jich tam cela hufa. (SSN)

1. *Přišel jich tam celý houf.*

huj, příslovce, způsobu, 1. *hodně*

1. *hodně*

1. Najprem huj a potym fuj. (SSN)

1. *(fráze:) Nejprve ohó a potom nic z toho.*

Status: expr.

hujs, citoslovce, 1. *volání na zvíře, aby zvedlo nohu*

huk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *křik, hluk*, 2. *bručoun*

1. *křik, hluk*

1. Tam bylo huku! (SSN)

1. *Tam bylo křiku!*

Synonyma: hučōk (SSN)

hukat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *boukat se (o praseti)*

1. *boukat se (o praseti)*

1. Sviňa se hukō. (SSN)

1. *Svině se bouká.*

hula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kolébka*

Synonyma: hulinka (SSN)

hulat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *kolébat (dětsky)*

Status: staré + expr.

hulečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hůl malá*

hulinka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kolébka*

Synonyma: hula (SSN)

hulka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hůl*, 2. *hůlka u cepu*

Synonyma: cepjanka (LSZ)

humenica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *místo ve stodole po obou stranách mlatu*

Synonyma: štvrť (SSN)

humeničnik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *ohrada oddělující humenice od humna*

humno, podstatné jméno, s., -a, 1. *mlat*

hun, podstatné jméno, m. neživ., -u, 2. bez honu, 3. ku honu, 1. *hon*, 2. *záhon*, *lán*

1. *hon*

1. Šli na hun na zajáčě. (SSN)

1. *Šli na hon na zajíce.*

2. *záhon*, *lán*

1. Hony pola (SSN)

1. *Lány pole.*

huňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *houně*

huňaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *huňatý*

hup(s), citoslovce, 1. *citoslovce skoku*

Status: expr.

hup(s)nuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *skočit*

1. *skočit*

1. Hupsnul do vody. (SSN)

1. *Skočil do vody.*

hupytkem, příslovce, způsobu, 1. *rychle, kvapem*

1. *rychle, kvapem*

1. Všecko robi hupytkem. (SSN)

1. *Všechno dělá rychle.*

2. Letěla hupytkem. (SSN)

2. *Běžela rychle.*

Status: expr.

Synonyma: trapem (SSN), kalupem (SSN)

hura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *půda (pod střechou)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hurdat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *drkotat, třepat*, 2. *kolébat (silně)*

Status: expr.

hurečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *půda (zdrobněle)*

1. *půda (zdrobněle)*

1. na hurečkách (SSN)

1. *trať v lese*

Synonyma: hurka (SSN)

hurka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *půda (zdrobněle)*

Synonyma: hurečka (SSN)

hurkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *vrkat*, 2. *drmolit*

1. *vrkat*

1. Holub hurkō. (SSN)

1. *Holub vrká.*

Status: expr.

hurknut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *hrknout*

1. *hrknout*

1. Hurknul na něho grobsko. (SSN)

1. *Hrknul na něj hrubě.*

hurni, přídavné jméno, -i, -i, -i, 1. *horní*

1. *horní*

1. Hurni Lhota (SSN)

1. *Horní Lhota*

Varianty: hurny (SSN)

hurny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *horní*

1. *horní*

1. hurny rynek (SSN)

1. *horní náměstí*

Varianty: hurni (SSN)

hury bury, fráze, 1. *naspěch, honem*

1. *naspěch, honem*

1. Robi všecko hury bury. (SSN)

1. *Dělá všechno spěšně.*

huś, podstatné jméno, ž., -i, 1. *husa*

huśa, podstatné jméno, s., -aťa, 1. *house*

husar, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *houser*, 2. *bouchoř na švestkách*

Varianty: huser (SSN)

hušátko, podstatné jméno, s., -a, 1. *houšátko*

husěnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *housenka*

Synonyma: husěnka (SSN)

husěnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *člověk pověřený sběrem housenek*

husěnka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *housenka*

Synonyma: husěnica (SSN)

huser, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *houser*, 2. *bouchoř na švestkách*

Varianty: husar (SSN)

husí, přídavné jméno, -i, -i, -i, též -'i, -'e/'o, -'a, 1. *husí*

husí kvitko, podstatné jméno, s., -a, 1. *sedmikráska (Bellis perennis)*

Synonyma: sirotka (SSN)

husí pracky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *ocún (Colchicum autumnale)*

Synonyma: nahůč (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Pustá Polom

husí pupek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *druh hřibovité houby (babka?)*

Synonyma: zajác (SSN)

husina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sádlo husí*, 2. *husí kůže*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

husiněc, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *trus husí*

husle, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *housle*

1. *housle*

1. Hraje na husle/na huslách. (SSN)

1. *Hraje na housle.*

huští, podstatné jméno, s., -a, 1. *houští*

husty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. *huštější/ō/e*, 1. *hustý*

huš, citoslovce, 1. *citoslovce zahánění hus*

Varianty: huč (SSN)

huš, podstatné jméno, ž., -y, 1. *husa*

huštačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *houpačka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

huštat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *houpat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

hut (1), citoslovce, 1. *citoslovce polykání, hltání*

1. *citoslovce polykání, hltání*

1. Un hut, hut... (SSN)

1. *On hlt hlt.*

hut (2), podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *hlt*

1. *hlt*

1. Enem jeden hut. (SSN)

1. *Jen jeden hlt.*

hutať, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hltat*

hutek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *hlt malý*

hutnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *hltnout*

hutnuť se, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *opít se (alkoholu)*

1. *opít se (alkoholu)*

1. Jak se hutnuť, hrubě robu biť. (SSN)

1. *Když se napil, strašně biť manželku.*

hužva, podstatné jméno, ž., -y, 1. *houžev*

hvitost', podstatné jméno, ž., -i, 1. *hbitost, rychlost*

1. *hbitost, rychlost*

1. V tej hvitosti sem na to zapoměl. (SSN)

1. V té rychlosti jsem na to zapomněl.

hvity, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. rychlý, hbitý

1. rychlý, hbitý

1. Ty sy taky hvity. (SSN)

1. Jsi takový rychlý.

hvizdat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. pískat, hvízdát

1. pískat, hvízdát

1. Un se hvizdō po cestě. (SSN)

1. Hvízdá si na cestu.

hvizdnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. hvíznout, písknout, 2. udeřit

2. udeřit

1. Taku mu jednu hvizdnul. (SSN)

1. Takovou mu jednu ubalil.

hyb, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. pohyb, krok, 2. úder

1. pohyb, krok

1. Koně ani hyb. (SSN)

1. Koně ani krok.

2. úder

1. Dostōl hybuv. (SSN)

1. Dostal ránu.

hybat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., imp. hybaj! hybajtě!, 1. hýbat

1. hýbat

1. Hybaj dom! (SSN)

1. Mazej domů.

hyc, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. horko, 2. horečka

1. horko

1. V takym hycu robot'. (SSN)

1. *Pracovat v takovém horku.*

2. *horečka*

1. Mō hyc. (SSN)

1. *Má horečku.*

Synonyma: horěčka (SSN)

hycel, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -i, 1. *darebák*

Status: staré + expr.

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

hynčet', sloveso, IV, -y, -eļ, nedok., 1. *řičeti (o koni)*

1. *řičeti (o koni)*

1. slychat' hřybja hynčet' (SSN)

1. *slyšet říčet hříbě*

hynuť, sloveso, II, -ně, -nuļ, nedok., 1. *hynout*

hyrbaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrbatý*

Synonyma: puklaty (SSN)

Varianty: hrbaty (SSN)

hyta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *šála*

Status: staré

hytka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *šála malá*

Status: staré

chabi, podstatné jméno, s., -ja, 1. *roští, křoví*

chaby, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chabý, slabý*

1. *chabý, slabý*

1. Mō chabe zdravi. (SSN)

1. *Má chabé zdraví.*

2. To je take chabe. (SSN)

2. *Je to takové slabé.*

chachar, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *dareba, skřet*

1. *dareba, skřet*

1. Ty chachare hromsky! (SSN)

1. *Ty zatracený skřete.*

chacharňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *místo, kde jsou chachari*, 2. *dílo chachara*

Status: expr.

chajda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chalupa stará*

Status: expr.

chalkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *tišit, koněšit, klidnit*

Status: expr.

chalupa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *stavení, dům, budova*

chalupnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *chalupník*

chapat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *chápat*, 2. *rozumět*

2. *rozumět*

1. Un to ešče něchape. (SSN)

1. *Ještě to nechápe.*

chapat' se, sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *chápat se*

1. *chápat se*

1. Us se teho chapōl. (SSN)

1. *Už se toho chápal.*

2. Chape se roboty. (SSN)

2. *Chápal se práce.*

charba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chrpa*

1. *chrpa*

1. Modry jak charba. (SSN)

1. *Modrý jako chrpa.*

chasa, podstatné jméno, ž., 1. *chasa*

chasnik, podstatné jméno, m. živ. oso., 1. *výrostek*

chcet', sloveso, nepr., chcu, chceš, chce, chcem(y), chcetě, chcų; chtěl, chtěla; chcy! chcytěl!, 1. *chtít*

1. *chtít*

1. Chce všechno, co vidí. (SSN)

1. *Chce všechno, co vidí.*

2. Něvi, co by za to chtěl. (SSN)

2. *Neví, co by za to chtěl.*

3. Chce se mu ještě. (SSN)

3. *Má hlad.*

Výslovnost přičestí minulého m. rod. /chtěl/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost přičestí minulého m. rod. /chtil/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

chebz, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *chebz (Sambucus nigra)*, 2. *šeřík (Syringa vulgaris)*

chechlat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *odírat (mírně)*, *třít*, 2. *řezat či kosit špatně*

Status: expr.

chladny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chladný, studený*

Synonyma: zimny (SSN)

chlampačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *polévka či nápoj nedobrý*

1. *polévka či nápoj nedobrý*

1. Je to chlampačka, ni polévka. (SSN)

1. *Je to hnus, ne polévka.*

Status: expr.

chlamst, citoslovce, 1. *citoslovce jezení (hltavého)*

1. citoslovce jezení (*hltavého*)

1. Zrub chlamst. (SSN)

1. *Udělej chramst*

Status: expr.

chlamstat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *jíst hlasitě*

chlamstnuť, sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *sníst, spolknout, zlhnout*

1. *sníst, spolknout, zlhnout*

1. Chlamstni to. (SSN)

1. *Sněs to.*

Status: expr.

Synonyma: schlamstnuť (SSN)

chlapik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *výrostek, mladý muž*

1. *výrostek, mladý muž*

1. Jak sem byl chlapikem. (SSN)

1. *Když jsem byl výrostek.*

chlast, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *pití*

1. *pití*

1. Němō na chlast. (SSN)

1. *Nemá na chlast.*

2. Na chlast ho užyje. (SSN)

2. *Na chlast ho užije.*

Status: expr.

chlast, citoslovce, 1. *plesk*

1. *plesk*

1. Chlast v řyt' a je. (SSN)

1. *Plesk přes prdel a je hotovo.*

Status: expr.

chlastat', sloveso, I, -ě, -ōl, nedok., 1. *chlastat, pít hodně*, 2. *pleskat, děřit*

1. *chlastat, pít hodně*

1. Chlastě jak duha. (SSN)

1. *Chlastá jako duha.*

Status: expr.

chlaštit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *udeřit*

chlastnuť, sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *udeřit, plesknout*

1. *udeřit, plesknout*

1. Chlastni ho po dupě. (SSN)

1. *Pleskni ho přes zadek.*

chlastnuty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *praštěný, udeřený*, 2. *střelený, trefený*

chlěb, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. *bez chleba*, 3. *ku chlebu*, 1. *chléb*

Výslovnost /chlib/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chleb/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

chlebarňa, podstatné jméno, ž., -ně, 1. *chlebník*, 2. *ústa*

2. *ústa*

1. Odevřel tu svoji chlebarňu. (SSN)

1. *Otevřel tu svoji držku.*

Status: expr.

Synonyma: chlebník (SSN)

chlebiček, podstatné jméno, m. neživ., -/a, pl. -y, 1. *chlebiček*

chlebník, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *chlebník*, 2. *ústa*

Synonyma: chlebarňa (SSN)

chlěmpat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *srkat*, 2. *jíst/pít tekutinu zvířecím způsobem, až to cáká*

1. *srkat*

1. Co tak chlimpeš? (SSN)

1. Proč tak srkáš?

Výslovnost /chlempať/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chlimpať/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Status: expr.

chlemtať, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *chlemtat, jíst či pít hltavě*

chlěv, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *chlév*

Výslovnost /chlev/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chliv/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

chlěvek, podstatné jméno, m. neživ., -/a, pl. -y, 1. *chlívek*

Výslovnost /chlevek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chlivek/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

chlevik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *chlívej malý*

chlipať, sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *srkat*, 2. *jíst/pít těkutinou zvířecím způsobem, až to cáká*

Status: expr.

chlipnut, sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *srknout*, 2. *cáknout*

Status: expr.

chlistnut, sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *plácnout*, 2. *udeřit*, 3. *cáknout*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

chlop, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *muž*, 2. *manžel*

chlopeček, podstatné jméno, m. živ. oso., -/a, pl. -'y, 1. *muž (zdrobněle)*, 2. *manžel (zdrobněle)*

2. *manžel (zdrobněle)*

1. Muj chlopeček. (SSN)

1. Můj manžílek.

chlopek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/a, pl. -'y, 1. *muž (zdrobněle)*, 2. *manžel (zdrobněle)*

1. muž (zdrobněle)

1. Sedi chlopek na dachu, kuřy fajfku tabaku. (SSN)

1. (říkanka:) *Sedí mužík na střeše, kouří fajfku tabáku.*

chlopisko, podstatné jméno, s., -a, 1. *chlapisko*

1. *chlapisko*

1. stare chlopisko (SSN)

1. *starý muž*

chlopsky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chlapský*

chlup, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *chlup*

chlupaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chlupatý, srstnatý*

chlust, citoslovce, 1. *citoslovce plivnutí*, 2. *citoslovce úderu, facky*

2. *citoslovce úderu, facky*

1. A un ho chlust v pysk. (SSN)

1. *A on mu dal facku.*

Status: expr.

chlustat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *deřit, pleskat, poličkovat*, 2. *silně pršet*, 3. *plivat*, 4. *lít, sypat či házet šupem, až to cáká*

2. *silně pršet*

1. chlustat' deščem (SSN)

1. *silně pršet*

Status: expr.

chlustnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *udeřit, plesknout, praštit, dát facku*, 2. *vylít, vysypat či hodit šupem, až to cákne*, 3. *střelit, zastřelit, trefit hodem*

Status: expr.

chlustnuty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *praštěný, udeřený*, 2. *střelený*

chmatnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *uchopit, uchvátit*

1. *uchopit, uchvátit*

1. Chmatnul ho za ruku. (SSN)

1. Chytil ho za ruku.

Status: expr.

chmuliť se, sloveso, IV, -i, -iľ, nedok., 1. *chmuřit se*

1. *chmuřit se*

1. Us se chmuli, přydě dešč. (SSN)

1. Už se chmuří, přijde dešť.

Synonyma: chmuřit se (SSN)

chmuřit se, sloveso, IV, -y, -yľ, nedok., 1. *chmuřit se*

Synonyma: chmuliť se (SSN)

chod', spojka, podřadící, 1. *ačkoliv, i když*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

chod', příslovce, 1. *aspoň*

chod' baj, spojka, odporovací, 1. *byť i*, 2. *i když*, 3. *třebas*

chodba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chodba*

Status: nové

Synonyma: ganěk (SSN)

chodit', sloveso, IV, -i, -iľ, nedok., imp. *chud'!* *chud'tě!*, 1. *chodit*, 2. *starat se*, 3. *kolovat*

1. *chodit*

1. Něchud' tam. (SSN)

1. *Nechod' tam.* 2. *Chodí se jí dvořit.*

2. Chodi za něj na zalety. (SSN)

2. *Leze mu do zelí.*

3. Chodi mu do zela. (SSN)

2. *starat se*

1. Chodi kole všackeho. (SSN)

1. *Stará se o všechno.*

2. Chodil kole vesela. (SSN)

2. *Staral se o svatbu.*

3. *kolovat*

1. Nĕmoc chodi po lud'ach. (SSN)

1. *Mezi lidmi koluje nemoc.*

chodnik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *chodník, pěšina, stezka*

chodzovat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *chodivat*

chochmes, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *chytrost, rozum, takt*

1. *chytrost, rozum, takt*

1. Nĕmō žōdneho chochmesu. (SSN)

1. *Nemá žádný důvtip.*

Status: staré

chocholuška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chocholouš*

choji, podstatné jméno, s., -a, 1. *chvojí*

chojina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *větev jehličnatého stromu*

chomut, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *chomout*

chopit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *chopit*

chopit' se, sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *chopit se*

choruba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *korouhev (kostelní)*

1. *korouhev (kostelní)*

1. Šli na put' s chorubāmā. (SSN)

1. *Šli na pouť s korouhvemi.*

chory, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *tmavý, černý*

1. *tmavý, černý*

1. chorō muka (SSN)

1. *tmavá mouka*

2. chory chléb (SSN)

2. *tmavý chléb*

chovaněc, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -y, 1. *svěřenec, poručenec, adoptivní dítě, schovanec*

chovani, podstatné jméno, s., -a, 1. *chov, odchov*, 2. *živení*

1. *chov, odchov*

1. Bravek z dobrého chovaňa. (SSN)

1. *Prase z dobrého chovu.*

2. Těla na chovani. (SSN)

2. *Tele na chov.*

2. *živení*

1. Mō pět lidí na chovani. (SSN)

1. *Má pět lidí, které musí žít.*

chovanica, podstatné jméno, ž., -y, 1. *svěřenka, poručenka, adoptivní dítě, schovanka*

chovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chovaný*

1. *chovaný*

1. Bravek dobře chovany. (SSN)

1. *Dobře chované prase.*

chovat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *život někoho*, 2. *chovat dobytek*, 3. *pochovávat*

2. *chovat dobytek*

1. Chovō tři kravy a koňa. (SSN)

1. *Chová tři krávy a koně.*

3. *pochovávat*

1. Prvej chovali v Mokrych Łazcích. (SSN)

1. *Dříve pochovávali v Mokrych Łazcích.*

chramat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. kulhat

1. kulhat

1. Chrame na obě nohy. (SSN)

1. Kulhá na obě nohy.

2. Hodiny chramajū. (SSN)

2. Hodiny pokulhávají.

chramosta, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. nešika, nemotora, 2. člověk neochotný

Status: expr.

chranit' (se), sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. klidit (se), 2. spěchat, mazat

1. klidit (se)

1. Chraň se mi z cesty! (SSN)

1. Ztrať se!

2. Chranil se mi z očí. (SSN)

2. Klidil se mi z očí.

2. spěchat, mazat

1. Chraň do roboty! (SSN)

1. Mazej do práce!

chrapat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. bouchat, bušit, 2. chrápat

1. bouchat, bušit

1. Kdosik chrape na dveře. (SSN)

1. Někdo bouchá na dveře.

2. chrápat

1. Un už chrape. (SSN)

1. Už chrápe.

chrapět', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. chraptět

chrapnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. udeřit, praštit

1. udeřit, praštit

1. Chrapnul pjašťu na stul. (SSN)

1. Praštil pěstí do stolu.

2. Chrapnul se do nohy. (SSN)

2. Udeřil se do nohy.

chrapota, podstatné jméno, ž., -y, 1. chrápot

1. chrápot

1. Mō chrapotu, chrapi. (SSN)

1. Trpí chrápáním, chrápe.

chrast (1), podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. chrást

1. chrást

1. To něni žōdne zelē, to sų enem chrasty. (SSN)

1. To není žádné zelí, to jsou jen chrasty.

chrast (2), citoslovce, 1. prásk

1. prásk

1. S čertem enem chrast do blata. (SSN)

1. S čertem jenom prásk do bláta. (=???)

chrastavka, podstatné jméno, ž., -y, 1. bouchoř na švestkách

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hlubočec, Pustá Polom, Hrabíň

chrastavō žaba, podstatné jméno, ž., -y, 1. ropucha

chrastavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. ?

chrčeť, sloveso, IV, -y, -eť, nedok., 1. chrčeť, chraptět, sýpat

1. chrčeť, chraptět, sýpat

1. Chrčy mi na pršách. (SSN)

1. Sýpu.

chrobačyvět, sloveso, IV, -i, -ěť, 1. červivět

Synonyma: chrobalivěť (SSN)

chrobačyvy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. červivý

Synonyma: chrobalivy (SSN)

chrobalivěť, sloveso, IV, -i, -ěť, 1. červivěť

1. červivěť

1. Ty jabka jaksik chrobalivjū. (SSN)

1. *Ta jablka nějak červiví.*

Synonyma: chrobačyvěť (SSN)

chrobalivy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. červivý

Synonyma: chrobačyvy (SSN)

chrobōk, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. brouk, 2. červ, 3. nemoc

3. nemoc

1. Zedla chrobōka. (SSN)

1. *(fráze:) Snědla chobáka (= Je těhotná).*

2. Třa chrobōka otravit'. (SSN)

2. *Je třeba se napít (alkoholu).*

chromy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. chromý

1. chromý

1. Je chromy na obě nohy. (SSN)

1. *Je chromý na obě nohy.*

chrust, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -i, 1. chroust

chtivy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. chtivý

chudnut', sloveso, II, -ně, -nuť, 1. hubeněť

chudoba, podstatné jméno, ž., -y, 1. chudoba, 2. chudina

2. chudina

1. Chudoba musi robit'. (SSN)

1. (fráze:) *Chudina musí pracovat.*

chudobny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chudý, nemajetný*

chudy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hubený*

Synonyma: *suchy (SSN), bidny (SSN)*

chuchať, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *dýchat (rychle)*

1. *dýchat (rychle)*

1. Chuchaj se ruky, jak ti je zima. (SSN)

1. *Když je ti zima, dýchej si na ruce.*

chuchnuť, sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *dýchnout (rychle)*

1. *dýchnout (rychle)*

1. Chuchni na mě. (SSN)

1. *Dýchni na mě.*

chuč', podstatné jméno, ž., -i, 1. *chuť*

1. *chuť*

1. Mōm चुच' mu to řeknuť. (SSN)

1. *Mám chuť mu to říct.*

2. Sto ludi, sto चुचti. (SSN)

2. *Sto lidí, sto chutí.*

chutno, příslovce, způsobu, 1. *příjemně*, 2. *s chutí*

1. *příjemně*

1. Něskaj je venku चुचno. (SSN)

1. *Dnes je venku příjemně.*

2. *s chutí*

1. Zyd to tak चुचno. (SSN)

1. *Snědl to s chutí.*

chutny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *příjemný*

1. příjemný

1. To je taky chutný synek. (SSN)

1. Je to takový příjemný mladík.

chuv, podstatné jméno, m. neživ., -u, 2. bez chovu, 3. ku chovu, 1. chov

1. chov

1. To kozla něchamy na chuv. (SSN)

1. To kůzle necháme na chov.

chuza, podstatné jméno, ž., -ě, 1. chůze

1. chůze

1. Je ho poznat' po chuzě. (SSN)

1. Jde poznat podle chůze.

chvant (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. cár, potrháný kus

1. cár, potrháný kus

1. Byly z teho same chvanty. (SSN)

1. Bylo to na cáry.

chvant (2), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. trhan

1. trhan

1. Lunty chvanty, lunty chvanty. (SSN)

1. rčení/citoslovce ve smyslu "bim bam za chudáka"

Status: expr.

Synonyma: ľajdōk (SSN), ľach (SSN), hajdaľōk (SSN)

chvět', sloveso, III, -eje, -ľ, nedok., též zaznamenán tvar: un se chvi, 1. třást, chvět

1. třást, chvět

1. Chvěje stromem. (SSN)

1. Třese stromem.

2. Chvěje se jak osika. (SSN)

2. *Chvěje se jako osika.*

Výslovnost /chvět'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvit'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

chvila, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chvíle*

1. *chvíle*

1. Už je to hodnō chvila. (SSN)

1. *Už je to docela dlouho.*

2. Na chvíli to vydrží. (SSN)

2. *Na chvíli to vydrží.*

chvilka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chvilka*

chvilkový, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nestálý, vrtkavý*

1. *nestálý, vrtkavý*

1. Un je chvilkový. (SSN)

1. *Je vrtkavý.*

chvōla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chvála*

1. *chvála*

1. Un je samō chvōla. (SSN)

1. *Je samá chvála.*

Výslovnost /chvała/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvoła/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvāła/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

chvōlidupa, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *chlubil*

Výslovnost /chvalidupa/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvolidupa/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvālidupa/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Status: expr.

chvōlit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *chvālit*

1. *chvālit*

1. Nĕchva!, bo nĕkupiš. (SSN)

1. *Nevychvaluj [zboží před tím, než jej koupíš], protože [jej] nekoupíš [lacině].*

Výslovnost /chvalit'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvōlit'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /chvālit'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

chvōlit' se, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *chlubit se, chvástat*

Výslovnost viz "chvōlit".

chvost, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, jen v pojmech: červený chvost, dřevchvost, 1. *ocas, chvost*

chyba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chyba, nedostatek*

1. *chyba, nedostatek*

1. Ty šaty mají chybu. (SSN)

1. *Ty šaty mají nedostatky.*

2. Je chyba, že to nĕzrobil. (SSN)

2. *Je chyba, že to neudĕlal.*

chybĕt', sloveso, IV, -i, -ĕl, nedok., 1. *schāzet, chybĕt*

1. *schāzet, chybĕt*

1. Ten nĕsmi nikdĕ chybĕt'. (SSN)

1. *Ten nesmĕ nikde chybĕt.*

chybnuť, sloveso, II, -nĕ, -nuť, dok., 1. *zachybĕt, dojĕt*

1. *zachybĕt, dojĕt*

1. Pochybĕlo nōm kobzoli. (SSN)

1. *Došly nám brambory.*

Synonyma: pochybĕt' (SSN)

chybny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chybný*, 2. *vadný*

2. *vadný*

1. Je chybny na hlōvu. (SSN)

1. *Má vadnou hlavu. (= Je hloupý./Je blázen.)*

chybovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *chybēt*

1. *chybēt*

1. Tež baj nōm někdy chybuje. (SSN)

1. *Taky někdy nemáme dost.*

chylit' (se), sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *chýlit (se)*, *naklānēt (se)*

1. *chýlit (se)*, *naklānēt (se)*

1. Už se to chyli ku koncu. (SSN)

1. *Už se to chílí ke konci.*

chylkem, příslovce, způsobu, 1. *schýleně*, *skrčēně*

1. *schýleně*, *skrčēně*

1. Letěl tam chylkem. (SSN)

1. *Utíkal tam se schýlenou hlavou.*

chystat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *chystat*

1. *chystat*

1. Jō jim něbudu furt chystat'. (SSN)

1. *Já jim něbudu pořād dělat hostinu/pořād se o ně starat.*

chytat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *chytat*, 2. *zkoušet*, 3. *začínat (kupř. hořet, hnít, vztekat se, být nemocný, atd.)*

2. *zkoušet*

1. Chytōl sem ho. (SSN)

1. *Zkoušel jsem ho/Pokoušel jsem se jej nachytat.*

3. *začínat (kupř. hořet, hnít, vztekat se, být nemocný, atd.)*

1. V pecu chytō. (SSN)

1. *V peci začíná hořet.*

chytat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *chytat se, chápat se*

1. *chytat se, chápat se*

1. Všeckeho se chytō. (SSN)

1. *Chytá se všeho. (= Je chytrý.)*

chytit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *chytit*, 2. *přistihnout*, 3. *začít* (kupř. *hořet, hnít, vztekat se, být nemocný, atd.*)

1. *chytit*

1. Chytil ho na jabkách. (SSN)

1. *Chytil ho při krádeži jablek.*

2. Chytil hromadu rakuv. (SSN)

2. *Chtil spoustu raků.*

3. Včyl sem tě chytil. (SSN)

3. *Ted' jsem tě chytil.*

2. *přistihnout*

1. Chytil ho na jabkách. (SSN)

1. *Přistihl ho při krádeži jablek.*

2. Včyl sem tě chytil. (SSN)

2. *Ted' jsem tě přistihl.*

3. *začít* (kupř. *hořet, hnít, vztekat se, být nemocný, atd.*)

1. Dřevo se hned chyti. (SSN)

1. *Dřevo hned začne hořet.*

chytit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *chytit se*

1. *chytit se*

1. Chytil se roboty. (SSN)

1. *Chopil se práce.*

chytlavý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *poddajný, citlivý, lehce něco chytající*

1. *poddajný, citlivý, lehce něco chytající*

1. Ona je chytlavō. (SSN)

1. *Snadno otěhotní.*

chytnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *chytit*, 2. *začít (kupř. hořet, hnít, vztekat se, být nemocný, atd.)*

1. *chytit*

1. Včyl sy se chytnuť. (SSN)

1. *Ted' ses chytil.*

2. Chytlo nas to na cešťě, zmokli smy jak doch. (SSN)

2. *Chytilo nás to na cestě, zmokli jsme jako došek.*

2. *začít (kupř. hořet, hnít, vztekat se, být nemocný, atd.)*

1. V pecu chytlo. (SSN)

1. *V kamnech začalo hořet.*

2. Staveni se chytlo. (SSN)

2. *Stavení začalo hořet.*

chytnuť balanc, fráze, 1. *získat rovnováhu*, 2. *ztratit rovnováhu*

1. *získat rovnováhu*

1. Chytnuť balanc. (X)

1. *Získal rovnováhu.*

2. *ztratit rovnováhu*

1. Chytnuť balanc. (X)

1. *Ztratil rovnováhu.*

chytrala, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *chytrák*

Synonyma: *chytrōk (SSN)*

chytrōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *chytrák*

Synonyma: chytrala (SSN)

chytrula, podstatné jméno, ž., -y, 1. *chytračka*

chytry, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chytrý*

i, příslovce, 1. *také*

1. *také*

1. Přýšla tam i naša děvucha. (SSN)

1. *Přišla tam i naše dcera.*

i (1), spojka, podřadící, 1. *a*, 2. *i*

2. *i*

1. Něpujdu tam, i dyby mě na kolenāch prosila. (SSN)

1. *Nepůjdu tam, i kdyby mě prosila na kolenou.*

i (2), spojka, slučovací, 1. *a (+)*, 2. *i, a také/poté*

1. *a (+)*

1. tatiček i matička (SSN)

1. *tatínek a maminka*

2. *i, a také/poté*

1. Id kytku i napil se. (SSN)

1. *Jedl stehýnko a poté se napil.*

icky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *pejzy, kotlety*

1. *pejzy, kotlety*

1. Di se ostrýhat', bo už mōš icky před ušāmā. (SSN)

1. *Jdi se ostrýhat, protože už máš před ušima pejzy.*

Status: staré + expr.

icnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *jedlík*

1. *jedlík*

1. Un je velký icník. (SSN)

1. Je velký jedlík.

idat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., *1. jídat*

idlo, podstatné jméno, s., -a, *1. jídlo*

ih, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, *1. jih*

Autentické slovo pro české "jih" nebylo (prozatím) zaznamenáno, proto navrujeme užívat buďto uměle utvořené slovo "ih", které je přejaté z češtiny (z "jih") a upravené tak, aby více odpovídalo výslovnosti ponášemu (srovnej čs. jiný = pnš. iny, čs. jídlo = pnš. idlo). Další možností je užívat zrekonstruované slovo "juh" (viz tam).

Status: novotvar, přejímka, čeština, jih

Varianty: juh (*)

ikra, podstatné jméno, ž., -y, *1. jikra*

ikro, podstatné jméno, s., -a, *1. lýtko*

1. lýtko

1. Vody bylo po ikra. (SSN)

1. Vody bylo po lýtko.

ilco, podstatné jméno, s., -a, *1. jílec*

1. jílec

1. Jak by nuž ež po ilco vrazil. (SSN)

1. Jakoby vrazil nuž až po jílec.

Status: staré

Synonyma: střenek (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Dolní Lhota

ilma, podstatné jméno, ž., -y, *1. jilm*

inačy, přídavné jméno, -, '-a, '-e, *1. jiný*

1. jiný

1. Ty už něbuděš inačy. (SSN)

1. *Ty už jiný nebudeš.*

Varianty: **inakšy** (2) (SSN), **inšy** (SSN)

inakšy (1), příslovce, způsobu, 1. *jinak*

inakšy (2), přídavné jméno, -, '-a, '-e, 1. *jinaký, jiný*

Varianty: **inačy** (SSN), **inšy** (SSN)

indě, příslovce, místa, 1. *jinde*, 2. *jinam*

1. *jinde*

1. Bylo to kaj indě. (X)

1. *Bylo to jinde.*

2. *jinam*

1. Přyděm kaj indě. (SSN)

1. *Přijdem jinam.*

inšy, přídavné jméno, -, '-a, '-e, 1. *jiný*

1. *jiný*

1. Povědajtě co inšěho! (SSN)

1. *Povídejte něco jiného.*

Varianty: **inačy** (SSN), **inakšy** (SSN)

inšy rōz, příslovce, času, 1. *jindy*

intres, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *úrok*

1. *úrok*

1. Něvystykō mu ani na intresu. (SSN)

1. *Nevystačí mu ani na úrok.*

invalida, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *invalida*

iskatʹ, sloveso, V, -ō, -ōl, 1. *vískat, hledat vši, rozmáčkávat*

iskerka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *jiskřička*

isknutʹ, sloveso, II, -ně, -nuł, 1. *vísknout, rozmáčknout*

iskra, podstatné jméno, ž., -y, 1. *jiskra*

1. *jiskra*

1. Ona je jak iskra. (SSN)

1. *Je jako jiskra.*

íšť, sloveso, nepr., idu, iděš, idě, iděm(y), idětě, idu; šel, šla; di! ditě!/pod'! potě!, 1. *jít*, 2. *dařit se*

1. *jít*

1. Idě do masařa. (SSN)

1. *Jde k řezníkovi.*

2. To tak něidě. (SSN)

2. *To tak nejde.*

3. Něidě mu to do hlōvy. (SSN)

3. *Nejde mu to do hlavy.*

4. Cele to hospodarstvi idě včucy. (SSN)

4. *Celé to hospodářství jde k čertu (???)*

5. Di, di. (SSN)

5. *Běž, běž.*

6. Nale ditě, ditě. (SSN)

6. *Ale jděte, jděte.*

2. *dařit se*

1. Idě mu dobře. (SSN)

1. *Daří se mu dobře.*

íšť na besědy, fráze, 1. *jít posedět*, 2. *jít navštívit*

íšť na bezuch, fráze, 1. *navštívit*

isto, částice, 1. *asi*, 2. *jistě*

1. *asi*

1. Un tam tež isto přydě. (SSN)

1. *Taky tam určitě přijde.*

2. *jistě*

1. Přyšěl na isto. (SSN)

1. *Přišel najisto.*

Synonyma: 2. *istotně (SSN)*

istotně, částice, 1. *jistě*

Synonyma: *istě (SSN)*

istotně, příslovce, způsobu, 1. *jistě, určitě*

isty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *jistý*

1. *jistý*

1. To něni iste. (SSN)

1. *To není jisté.*

2. Pravěl sem temu istemu. (SSN)

2. *Řekl jsem tomu jistému.*

išpektor, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *inspektor*

iternica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *jitrnice*

izba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *místnost*, 2. *světnice*

izbečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *místnost malá*, 2. *světnička*

ižynir, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *inženýr*

jabkovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *jablečný*

jačmeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *ječmenný*

jak drňa, fráze, 1. *mnoho*

jak kdy, fráze, 1. *jak kdy*

jak kemu, fráze, 1. *jak komu, každému jinak*

jak o kym, fráze, 1. *jak o kom*

jak tureckō fana, fráze, 1. roztrhané, 2. špinavé

jaluvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. jalovice

jancykryst, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. d'áběl

Varianty: ancykryst (LSZ)

jazyk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. jazyk

1. jazyk

1. Drž jazyk za zubāmä. (SSN)

1. Drž jazyk za zuby.

2. Furt mele tym jazykem. (SSN)

2. Pořád tím jazykem mele.

jeleň, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -ě, 1. jelen, 2. brouk roháč

jelito, podstatné jméno, s., -a, 1. jelito

ješli, spojka, tázací, 1. zda, 2. jestli

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), ježli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně přechodová oblast

ješť, sloveso, nepr., 1. jíst

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

jeternik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. eternit

ježli, spojka, tázací, 1. zda, 2. jestli

Varianty: eli (SSN, ČJA5), elizli (ČJA5), esli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešli (ČJA5), ešy (ČJA5), ežli (ČJA5), ežli (SSN, ČJA5), ežy (ČJA5), ješli (ČJA5)

Dodatek výskytu: Výskyt: převážně přechodová oblast

juh, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, alt. skloň.: 1. juh, 6. na juzě, 1. jih

Autentické slovo pro české "jih" nebylo (prozatím) zaznamenáno, proto navrhujeme užívat buďto uměle utvořené slovo "juh", které je zrekonstruováno ze staročeského "juh".

Skloňování tohoto slova nabízí dvě možnosti: 1) Poněkud obvyklejší "juh, bez juhu, ku

juhu, vidim juh, o juhu, s juhem", nebo 2) alternativně méně intuitivní "juh, bez juhu, ku juhu, vidim juh, o juzě, s juhem". Další možností je užívat přejaté slovo "ih" (viz tam).

Status: novotvar, rekonstrukce, strč. juh

Varianty: ih (*)

kačer, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *kačer*

kačyca, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kachna*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kadečka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kád'*

Synonyma: faska (SSN)

kafej, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *káva*

1. *káva*

1. Vyrostli ene na kafeju. (SSN)

1. *Vyrostli jen na kávě.*

kafejovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kávový*

kaj, příslovce, zájmenná tázací, 1. *kde*, 2. *kam*

2. *kam*

1. Kaj iděš? (INF4)

1. *Kam jdeš?*

kaj enem věrně co, fráze, 1. *všechno*

1. *všechno*

1. Zebrala kaj enem věrně co. (SSN)

1. *Sebrala všechno co mohla.*

kajco, zájmeno, vztažné, 1. *kdeco*

1. *kdeco*

1. Un kajco porobi. (SSN)

1. *Kdeco udělá.*

kajkdo, zájmeno, 1. *kdekdo*

1. *kdekdo*

1. Pravěl to kajkemu. (SSN)

1. *Řekl to kdekomu.*

kajzerka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *houska*

Status: staré

kakalik, podstatné jméno, m. neživ., -ě, pl. -y, 1. *nočník*

Synonyma: sralik (SSN)

kakau, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *kakao*

Status: staré

kalenica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *hřeben střechy (hlavně u doškové střechy)*

kalupem, příslovce, způsobu, 1. *rychle, kvapem*

Status: expr.

Synonyma: trapem (SSN), hupytkem (SSN)

kameny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kamenný*

kaněc, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -y, 1. *kanec*

kapalka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *syrovátka*

kapica, podstatné jméno, ž., -y, 1. *část cepu*

kaplan, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *kaplan*, 2. *kapoun*

karasel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *kolotoč*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

karbenatla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *karbenátek*

Status: staré

karta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *karta*, 2. *pohlednice*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kartofelšalat, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *salát bramborový*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kaslík, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *kbelík na uhlí*, 2. *truhlík*, 3. *krabice*

kaša, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kaše*

kdo (1), zájmeno, vztažné, 1. *kdo*

1. *kdo*

1. Kdo ohlósil, ten zaprasil (?). (SSN)

1. *Kdo ohlásil, ten se špatně zachoval.*

2. Kemu něni rady... (SSN)

2. *Komu není rady...*

kdo (2), zájmeno, tázací, 1. *kdo*

1. *kdo*

1. Kdo tam je? (SSN)

1. *Kdo tam je? Koho jste volali?*

2. Keho ště volali?(SSN)

kdo (3), zájmeno, neurčité, 1. *někdo*

1. *někdo*

1. Zavolaj keho! (SSN)

1. *Zavolej někoho!*

2. Něch tam kdo idě! (SSN)

2. *Ať tam někdo jde!*

Varianty: *kdosik* (SSN, X), *kdoš* (X), *kdosikej* (X), *kdosyk* (SSN), *kdosikejšek* (X)

kdoš, zájmeno, neurčité, 1. *někdo*

Varianty: *kdosik* (SSN, X), *kdosyk* (SSN), *kdosikej* (X), *kdosikejšek* (X), *kdo (3)* (SSN)

kdosik, zájmeno, neurčité, 1. *někdo*

Varianty: *kdosyk* (SSN), *kdoš* (X), *kdosikej* (X), *kdosikejšek* (X), *kdo (3)* (SSN)

kdosikej, zájmeno, neurčité, 1. *někdo*

Varianty: kdosik (SSN, X), kdoš (X), kdosyk (SSN), kdosikejšek (X), kdo (3) (SSN)

kdosikejšek, zájmeno, neurčité, 1. někdo

Varianty: kdosik (SSN, X), kdoš (X), kdosikej (X), kdosyk (SSN), kdo (3) (SSN)

kdosyk, zájmeno, neurčité, 1. někdo

Varianty: kdosik (SSN, X), kdoš (X), kdosikej (X), kdosikejšek (X), kdo (3) (SSN)

kdotež, zájmeno, tázací, 1. kdopak

1. kdopak

1. Kdotež to tam je? (SSN)

1. Kdopak to tam je?

2. Kdotež ti to nabulikovöl. (SSN)

2. Kdopak ti to nabulíkoval?

kdovi, zájmeno, neurčité, 1. kdo ví

kdy (1), příslovce, zájmenná tázací, 1. kdy

1. kdy

1. Kdy to budě? (SSN)

1. Kdy to bude?

Varianty: kěj (1), kej (1)

kdy (2), příslovce, zájmenná vztažná, 1. někdy

1. někdy

1. Přyd'tě k nōm kdy. (SSN)

1. Přijďte k nám někdy.

2. Čy ště už kdy co zrobili? (SSN)

2. Cožpak jste již někdy něco udělali?

Synonyma: někdy (SSN)

Varianty: kěj (2), kej (2)

kdy (3), příslovce, zájmenná neurčitá, 1. někdy

Varianty: kěj (3), keĵ (3)

kdys, příslovce, času, 1. *kdysi (méně určité)*

Varianty: kedyś (X)

kdysik, příslovce, času, 1. *kdysi*

Varianty: kdysyk (SSN), kedysik (X)

kdysikej, příslovce, času, 1. *kdysi (mírně určitější)*

Varianty: kedysikej (X)

kdysikejšek (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *čas, který byl kdysi*, 2. *čas, který byl někdy*, 3. *minulost*

Varianty: kedysikejšek (1) (X)

kdysikejšek (2), příslovce, času, 1. *kdysi (určitější)*

Varianty: kedysikejšek (2) (X), kedysikejšky (X), kdysikejšky (X)

kdysikejšky, příslovce, času, 1. *kdysi (určitější)*

Varianty: kedysikejšek (2) (X), kedysikejšky (X), kdysikejšek (2) (X)

kdysyk, příslovce, času, 1. *kdysi*

Varianty: kdysik (X), kedysik (X)

kdytež, zájmeno, tázací, 1. *kdypak*

1. *kdypak*

1. Kdytež to budě? (SSN)

1. *Kdypak to bude?*

kedys, příslovce, času, 1. *kdysi (méně určité)*

Varianty: kdyś (X)

kedysik, příslovce, času, 1. *kdysi*

Varianty: kdysik (X), kdysyk (SSN), kdyś (X)

kedysikej, příslovce, času, 1. *kdysi (mírně určitější)*

Varianty: kdysikej (X)

kedysikejšek (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. čas, který byl kdysi, 2. čas, který byl někdy, 3. minulost

Varianty: kdysikejšek (1) (X)

kedysikejšek (2), příslovce, času, 1. kdysi (určitější)

Varianty: kedysikejšky (X), kdysikejšek (2) (X), kdysikejšky (X)

kedysikejšky, příslovce, času, 1. kdysi (určitější)

Varianty: kedysikejšek (2) (X), kdysikejšek (2) (X), kdysikejšky (X)

kej (1), příslovce, zájmenná tázací, 1. kdy

Varianty: kěj (1), kdy (1)

kěj (1), příslovce, zájmenná tázací, 1. kdy

Varianty: kdy (1), kej (1)

kej (2), příslovce, zájmenná vztažná, 1. někdy

Varianty: kěj (2), kdy (2)

kěj (2), příslovce, zájmenná vztažná, 1. někdy

Varianty: kdy (2), kej (2)

kej (3), příslovce, zájmenná neurčitá, 1. někdy

Varianty: kěj (3), kdy (3)

kěj (3), příslovce, zájmenná neurčitá, 1. někdy

Varianty: kej (3), kdy (3)

keleruba, podstatné jméno, ž., -y, 1. kedluben

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

keta, podstatné jméno, ž., -y, 1. řetízek (šperk), 2. řetěz (na kole)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

klak, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. tuřín, burák

klapačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. pusa (zvláště užvaněná)

1. pusa (zvláště užvaněná)

1. Mō dobru klapačku. (SSN)

1. Má dobrou držku. (= Je ukecaný.)

klidně, příslovce, způsobu, 1. *klidně*

1. *klidně*

1. Esli němōtě čas, možetě už klidně íst'. (X)

1. *Jestli nemáte čas, můžete už klidně jít.*

Autentické slovo ve významu čs. "klidně" není prozatím jasně určitelné. Máme proto možnost používat jednu z následujících možností: 1) klidně (přejaté z češtiny, prakticky beze změny, nedoporučujeme), 2) kludně (viz tam), 3) pokojně (viz tam), 4) rujch (viz tam).

Status: novotvar, přejímka, čeština, čs. klidně

Synonyma: rujch (*), kludně (*), pokojně (*)

klizačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *klouzačka*

Synonyma: čynruvka (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

klizko, příslovce, způsobu, 1. *kluzko*

kloper, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *plácačka na koberce*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

klučka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *klika*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

klučka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *klika*

Status: staré

kludně, příslovce, způsobu, 1. *klidně*

1. *klidně*

1. Esli němōtě čas, možetě už kludně íst'. (X)

1. *Jestli nemáte čas, můžete už klidně jít.*

Autentické slovo ve významu čs. "klidně" není prozatím jasně určitelné. Máme proto možnost používat jednu z následujících možností: 1) klidně (viz tam), 2) kludně

(zrekonstruované ze staročestiny, srovnej čs. poklidit = pnš. pokludit'), 3) pokojně (viz tam), 4) rujch (viz tam).

Status: novotvar, rekonstrukce, strč. kľudně

Synonyma: rujch (*), klidně (*), pokojně (*)

knebel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *klacek*, 2. *kyj*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kobant, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *šikmá podpěra v krovu (od slupka k fetně)*

kobyła, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kobyła*

kobyłka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kobyłka luční*

kobzal, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *brambor*

Varianty: kobzol (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Skřípov, Těškovice

kobzol, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *brambor*

Varianty: kobzal (SSN)

kokot, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *kohout*

koleska, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *kočárek*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kolňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *kůlna*

Synonyma: šopa (SSN)

kolůč (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *koláč*

kolůč (2), podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *žalobníček*

1. *žalobníček*

1. To je kolůč žalovny. (SSN)

1. *To je žalobníček užalovaný.*

komin, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *komín*

kominůř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *kominík*

komora, podstatné jméno, ž., -y, 1. *komora*

komurka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *komůrka*

koňak, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *cognac*

kondraba, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ponrava*

koněčně, příslovce, způsobu, 1. *konečně*

1. *konečně*

1. Koněčně přyšel. (X)

1. *Konečně přišel.*

Autentické slovo ve významu čs. "konečně" nebylo zatím potvrzeno. Doporučujeme proto používat buďto slovo "koněčně" přejaté z češtiny, nebo jedno z těchto slov: entlich (viz tam), ostatně (viz tam).

Status: novotvar, přejímka, čeština, čs. konečně

Synonyma: entlich (*), ostatně (*)

konik, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *koník*, 2. *saranče, kobylka*

koniky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *oměj šalamounek (Aconitum napellus)*, 2. *kolotoč*

Varianty: 1. kukačka (SSN)

kopačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *motyka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kopidoł, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. *hrobník*

Varianty: kopidoł (SNOS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kopidoł, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 2. bez kopidoła, 3. ku kopidołowi, 1. *hrobník*

1. *hrobník*

1. Utěk/spadnuł kopidołowi zpod łopaty. (SNOS)

1. *Utekl/spadł hrobníkowi s łopaty.*

Varianty: kopidoł (MS)

korytko, podstatné jméno, s., -a, 1. *korytko*

koslavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nešikovný (pohybově), neotesaný*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kosnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *člověk kosou pracující*

košť, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kost*

koval, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -e, 1. *kovář*, 2. *brouk kovařík*, 3. *druh tance*

koza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *koza*

kozeľ, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -i, 1. *kozeľ*

kozi střých, podstatné jméno, 1. ?

kozla, podstatné jméno, s., -a'ā, 1. *kůzle*

kozōk červený, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *houba kozák (osičník)*

koža, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kůže*

kralik, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *králik*

krava, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kráva*

kravarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *houba ryzec nebo syrovinka*

krčyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *krčit*

krepla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *kobliha*

Status: staré

krchov, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hřbitov*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

krk, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *krk*

krokva, podstatné jméno, ž., -y, též 2. bez krokve (východ), 1. *krokev*

krupa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kroupa*

1. *kroupa*

1. Krupy padají. (SSN)

1. *Kroupy padají.*

krupica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *krupice*

krupičkovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *krupičkový*

krygel, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -e, 1. *sklenice na pivo*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kryka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hůl (stařecká)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

křaptavět, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *chraptět*

křaptavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *ochraptělý*

1. *ochraptělý*

1. Je cely křaptavy. (SSN)

1. *Je ochraptělý.*

křtiny, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *křtiny*

křypopa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *příkop*

Synonyma: škarpa (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kuča, podstatné jméno, ž., -e, 1. *dům starý, sešlý*

Status: expr.

Synonyma: pajta (SSN), chajda (SSN)

kudly, podstatné jméno, ž. mn., bez kudeř, 1. *vlasy husté, neupravené*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kuchyň, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *kuchyň*

Synonyma: vaškuchňa (MS)

Varianty: kuchňa (SSN)

kuchyň, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *kuchyň*

Synonyma: vaškuchňa (MS)

Varianty: kuchňa (X)

kukačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kukačka*, 2. *oměj šalamounek*

Synonyma: 2. koniky (SSN)

Varianty: kukelka (SSN), zegzułka (SSN))

Dodatek výskytu: Ve významu 2. potvrzeno v: Pustá Polom

kukelka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kukačka*

Varianty: kukačka (SSN), zegzułka (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

kulkovat' se, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *koulovat se*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kuň, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -ě, 1. *kuň*

kura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *slepice*

1. *slepice*

1. Moje kury něsų žōdne ślepice, moje kury dobře vidzų! (X)

1. *Moje drůbež nejsou žádné slepice, moje drůbež dobře vidí!*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

kuř, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *kouř*, 2. *dým*

kuřa, podstatné jméno, s., -at'a, 1. *kuře*

kuřátko, podstatné jméno, s., -a, 1. *kuřátko*, 2. *houba liška*

Výslovnost /kuřatko/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /kuřytko/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

kuřý řyt', podstatné jméno, ž., -y, 1. *bradavice*

Synonyma: bradavka (SSN)

květovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kytičkovaný*

kvuli, předložka, +Dat., 1. *kvůli*

Varianty: vuli (SSN)

kyselý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kyselý*

kyška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kyselé mléko, kyška*

lače, podstatné jméno, ž. mn., -y, 1. *pantofle*

1. *pantofle*

1. Zeber se na nohy lače, bo je zima. (INF5)

1. *Vezmi si na nohy pantofle, protože je zima.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hlučín, Markvartovice, Darkovičky

lach, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *trhan, darebák, ničema*

Synonyma: *łajdōk* (SSN), *chvant* (2) (SSN), *hajdałōk* (SSN)

łajdōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *trhan, darebák, ničema*

Synonyma: *chvant* (2) (SSN), *lach* (SSN), *hajdałōk* (SSN)

łata, podstatné jméno, ž., -y, 1. *łať v plotě nebo krovu, 2. záplata, 3. darebák*

2. *záplata*

1. košula same łaty (SSN)

1. *košila se samými zaplátami*

3. *darebák*

1. Ty łato jedna spalena! (SSN)

1. *Ty darebáku jeden proklatý.*

lebo, spojka, vylučovací, 1. *nebo, 2. snad*

1. *nebo*

1. Chceš to lebo to. (SSN)

1. *Chceš to nebo to.*

2. *snad*

1. Un musěl vidět' lebo anjela stražneho. (LSZ)

1. *Musel snad vidět anděla strážného.*

Varianty: *abo* (X), *albo* (X), *alebo* (SNOS), *nebo* (X)

lěd, podstatné jméno, m. neživ., -u, 2. *bez ledu, 3. ku ledu, 1. led*

Výslovnost /led/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /lid/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /lěd/ potvrzena v: Hlučín (Exil.), MŮŽETE DODAT

ledyco, zájmeno, vztažné, 1. *ledasco*

ledykdo, zájmeno, 1. *ledaskdo*

lepaňa, podstatné jméno, ž., 1. ?

lesňa cesta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cesta lesní*

lesňi, přídavné jméno, -i, -i, -i, alt. skloň.: -i, -'e, -'ō, 1. *lesní*

1. *lesní*

1. lesňa cesta (SSN)

1. *lesní cesta*

letni chrustek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -/-a, pl. -'y, 1. *Chroustek letní (Amphimallon solstitiale)*

letōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *člověk stále venku pobývající*

Status: expr.

ležka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *lžíce*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

lico, podstatné jméno, s., -a, 1. *líce, tvář*, 2. *líc (opak rubu)*

livaněc, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *lívánec*

Status: staré

lokaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kudrnatý (přirozeně)*

lokovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kudrnatý (spíše uměle)*, 2. *natočený (o vlasech)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

lopat', sloveso, I, -e, -ōł, nedok., jō łopu, 1. *pít*

Status: expr.

ludzeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *uzený*

luftovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. větrat, 2. vzdrušnit

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

lunt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. hadr, část oděvu

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

lunty, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. šaty (staré)

Status: expr.

lunty chvanty, citoslovce, 1. umíráček za chudobného

1. umíráček za chudobného

1. Lunty chvanty, lunty chvanty. (SSN)

1. rčení/citoslovce ve smyslu "bim bam za chudáka"

macala, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. pracovník pomalý, nešika, nemotora

Status: expr.

Synonyma: macek (SSN), macōk (SSN)

macek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. domácí název pro kocoura, 2. jedince velký, tlustý, 3. pracovník pomalý, nešika, nemotora

2. jedince velký, tlustý

1. Ten kralík ke macek. (SSN)

1. Ten králík je macek.

Status: expr.

Synonyma: 3. macōk (SSN), macala (SSN)

macōk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. pracovník pomalý, nešika, nemotora

Synonyma: macek (SSN), macala (SSN)

macoška, podstatné jméno, ž., -y, 1. violka trojbarevná (*Viola tricolor*)

Synonyma: polnō fijalka (SSN)

mačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. omáčka, 2. bláto řídké

magery, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. brány (typ?)

machani, podstatné jméno, s., -aňa, 1. *prádlo vyprané*, 2. *prádlo určené k praní*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

majs, podstatné jméno, m. neživ., 1. *kukuřice*

makovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *makový*

masara, podstatné jméno, ž., -y, 1. *masařka*

1. *masařka*

1. Takō velkō masara tam byla! (X)

1. *Byla tam taková velká masařka!*

Status: expr.

Synonyma: masarka (SSN)

masarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *masařka*

Synonyma: masara (SSN)

masař, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *řezník*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

maslo, podstatné jméno, s., -a, 1. *máslo*

masloch, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *houba klouzek (Sullius)*

Synonyma: maslōk (SSN)

maslōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *houba klouzek (Sullius)*

Synonyma: masloch (SSN)

maso, podstatné jméno, s., -a, 1. *maso*

mařtal, podstatné jméno, ž., -e, 1. *stáj pro koně*

1. *stáj pro koně*

1. mařtal s řyzňu (SSN)

maurłata, podstatné jméno, ž., -y, 1. *horní podélný trám, na němž spočívá vazba střechy*

Synonyma: plátva (SSN)

mečyky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *část bran*

med, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *med*

medovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *medový*

merunka, podstatné jméno, ž., -y, 1. ?

meškani, podstatné jméno, s., -aňa, 1. *bydlení*

1. *bydlení*

1. Tam je dobře meškani. (SSN)

1. *Tam se dobře bydlí.*

meškať, sloveso, V, 1. *bydlet*, 2. *otálet*

2. *otálet*

1. Němeškōl a vevalil ho mezy ocy. (SSN)

1. *Neotálel a praštil ho mezi oči.*

měť co vybiglovane, fráze, 1. *mít něco ve vzorném pořádku*

měť čeho až na hlōvu, fráze, 1. *mít něčeho hodně*

1. *mít něčeho hodně*

1. Mō teho ež na hlōvu. (SSN)

1. *Má toho až nad hlavu. (=Má toho hodně.)*

měť dobru hlōvu, fráze, 1. *být nadaný*

1. *být nadaný*

1. Mō dobru hlōvu. (SSN)

1. *Má dobrou hlavu.*

měť dušu na jazyku, fráze, 1. *umírat*

měť hlōvu hladku, fráze, 1. *být bez starostí*

1. *být bez starostí*

1. Mōm hlōvu hladku. (SSN)

1. *Nic mě netrápí.*

měť ho, fráze, 1. *být opilý*

Synonyma: měť pod čubem (SSN)

měť na keho dopal, fráze, 1. mít na někoho spadeno

1. mít na někoho spadeno

1. Mō na něho dopal. (SSN)

1. Má na něj spadeno.

měť pod čubem, fráze, 1. být opilý

Synonyma: měť ho (SSN)

měť psě dni, fráze, 1. chodit po hospodách

Synonyma: voľovat' (SSN)

měť v hlōvě nasrane, fráze, 1. být hlupák

1. být hlupák

1. Mō v hlōvě nasrane. (SSN)

1. Má v hlavě nasráno. (=Je úplně tupý.)

měť v kuli, fráze, 1. být opilý

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

měť v nosě, že, fráze, 1. u-manout si

1. u-manout si

1. Měl v nosě, že tam něšel. (SSN)

1. Umanul si, že tam nejde.

meter, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. metr

1. metr

1. Skakōl na meter. (SSN)

1. Skákal metr daleko/vysoko.

2. dřevo z metra (SSN)

2. dřevo asi metr dlouhé

metrovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. metrový

mišanina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *směska, míšenina*

mjaga, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kaše, bahno, břecha*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

mjodula, podstatné jméno, ž., -y, 1. *medovina*

mlacek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *mlatec*

modry, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *modrý*

mol, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -e, 1. *mol*

mora, podstatné jméno, ž., -y, 1. *můra, noční motýl*, 2. *Mora (myt.)*, 3. *psárka luční (Hněvošice)*, 4. *nadávka*

2. *Mora (myt.)*

1. Mora, co lidi dusí. (SSN)

1. *Mora, která rdousí lidi.*

2. Moře musí co slubit', a to se potem pro to přydě. (SSN)

2. *Moře je třeba něco slíbit, a to si potom pro to přijde.*

morak, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *krocán*

morka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *krůta*

Varianty: norka (SSN)

morska cebula, podstatné jméno, ž., -e, 1. *ladoňka*

mory keho beru, fráze, 1. *být netrpělivý při čekání*, 2. *mít naléhavou potřebu*

1. *být netrpělivý při čekání*

1. Mory mě braly. (SSN)

1. *Je netrpělivý.*

motrlök, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *motýl*

Varianty: motyla (SSN), motylök (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

motyka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *potvora (posměšně)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

motyla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *motýl*

Status: staré

Varianty: motrlök (SSN), motylök (SSN)

motylök, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *motýl*

Varianty: motyla (SSN), motrlök (SSN)

mraveniščo, podstatné jméno, s., -a, 1. *mravenišť*

Status: novotvar, přejímka, čeština

Synonyma: bravenčyrka (SSN)

mucha, podstatné jméno, ž., -y, 1. *moucha*

1. *moucha*

1. Slaby jak mucha. (SSN)

1. *Slabý jako moucha.*

muj, podstatné jméno, m. živ. oso., -ěho, 1. *manžel*

1. *manžel*

1. Šla sem s mojim. (SSN)

1. *Šla jsem s manželem.*

muka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *mouka*

mulōř, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *zedník*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

mur, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *zed'*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

mušara, podstatné jméno, ž., -y, 1. *muchomůrka*, 2. *houba olezlá, ožraná, vůbec škaredá*, 3. *prašivka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

mušyněc, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *trus muší*

mušyrka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *muchomůrka*

muzg, podstatné jméno, m. neživ., -u, 2. bez mozgu, 3. ku mozgu, 1. *mozek*

1. *mozek*

1. Leze mu to na muzg. (SSN)

1. *Leze mu to na mozek.*

mycnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *plácnout (lehce)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

na boku, příslovce, místa, 1. *stranou (lokace)*

na co, zájmeno, tázací, 1. *proč*, 2. *k čemu*

1. *proč*

1. Na co sy tu přyšel? (SSN)

1. *Proč jsi sem přišel?*

Synonyma: po čym (SSN), čemu (SSN)

na fleku, fráze, 1. *ihned*

1. *ihned*

1. Na fleku ho vyhodil. (SSN)

1. *Ihned ho vyhodil.*

na podpalku, fráze, 1. *na podpal*

na toť, fráze, 1. *no ba; je to tak; máš pravdu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

nabarvit', sloveso, IV, -i, -iť, dok., 1. *nabarvit*

nabečkovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, dok., 1. *nabečkovat do sudu*

nabirat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *nabírat*

nabit', sloveso, III, -je, -ť, dok., 1. *zbít*, 2. *nabít*

1. *zbít*

1. Nabíl mu, co do něho vlezlo. (SSN)

1. *Namlátil mu, kolik se do něj vešlo.*

nabok, příslovce, místa, 1. *stranou (směr)*

naborhovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *napůjčovat si*

Status: staré

nabrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *nabrat*

nabrusit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *nabrousit*

nabulikovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *obelhal*

nabuřyt', sloveso, IV, -y, -yř, dok., 1. *hustě napršet/nasněžit*, 2. *nakálet*

2. *nakálet*

1. Nabuřyl se do galat. (SSN)

1. *Nadělal si do kalhot.*

nabyt', sloveso, nepr., dok., 1. *nabýt*

nabyvat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *nabývat*

načas, příslovce, času, 1. *včas*

1. *včas*

1. Přyšel načas. (SSN)

1. *Přiřel včas.*

načekat' se, sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *načekat se*

načesat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *nabít někomu*, 2. *nasbírat (ovoce se stromu)*

1. *nabít někomu*

1. Načesali mu tam, co do něho vlezlo. (SSN)

1. *Namlátili mu tam, co se do něj vešlo.*

načnout', sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *načnout*

1. *načnout*

1. Načněm chlebě. (SSN)

1. *Načneme chleba.*

načpane, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nacpané, naplněné*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

načpat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *nacpat*

načuchnuť, sloveso, III, -ně, -nuť, dok., 1. *načichnout*

načvat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *poštvat někoho proti někomu*

1. *poštvat někoho proti někomu*

1. načvat' keho na keho (SSN)

1. *poštvat někoho proti někomu*

načyni, podstatné jméno, s., -'a, 1. *nábytek*, 2. *nádobí*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

načytat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *napočítat*

1. *napočítat*

1. U ni je zle kupovat', ta vōm teho dycky načytō. (SSN)

1. *U ní je hloupost nakupovat, ta vám toho vždycky napočítá.*

načytat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *načíst si*

nadat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *naložit*, 2. *vynadat*

1. *naložit*

1. Nadōl ji jak svini do koryta. (SSN)

1. *Naložil jí jak svini do koryta.*

2. *vynadat*

1. Nadōl ji jak svini do koryta. (SSN)

1. *(metafora: Vynadal jí jak svini do koryta.*

nadbyť, sloveso, nepr., dok., viz byť, 1. *zůstat, zbýt, nevejít, nespotřebovat se*

1. *zůstat, zbýt, nevejít, nespotřebovat se*

1. Nadbylo teho. (SSN)

1. *Dost toho zbylo.*

nadbyvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *nadbývat*

nadbyvat', sloveso, V, -ō, -ōl, 1. *zůstávat, zbývat, nevejít se, nespotřebovat se, vyčnívat*

1. *zůstávat, zbývat, nevejít se, nespotřebovat se, vyčnívat*

1. Teho kus nadbyvō. (SSN)

1. *Kus toho přečuhuje. 2, Bot není nikdy dost.*

2. Butkuv nikda něnadbyvō. (SSN)

2. *Nezbývá jim peněz/živobytí.*

3. Im tež něnadbyvō. (SSN)

nadhazovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *nadhazovat*

1. *nadhazovat*

1. Furt cosik nadhazovōl. (SSN)

1. *Pořád něco nadhazoval.*

nadhodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. nadhud'!, 1. *nadhodit*

nadmout' se, sloveso, II, -e, -ul, dok., 1. *nadmout se*

nadojit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *nadojit*

nadōvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *nadávat*

Výslovnost /nadavat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /nadovat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /nadāvat'/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

nadrašcyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *nasypat smětí*

1. *nasypat smětí*

1. Telej gyzdu sy tu nadrašcył. (SSN)

1. *Nasypal jse sem tolik smetí.*

nadrobit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *nadrobit*

nadřet', sloveso, I, -e, -el, dok., 1. *nadřít*

1. *nadřít*

1. nadřet' se peřa (SSN)

1. *naškubat se peří*

2. nadřet' se korun (SSN)

2. *odkořit hodně kůry*

nadřet' se, sloveso, I, -e, -eř, dok., 1. *nadřít se*, 2. *napracovat se*

nadymat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *nadýmat*

nafackat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *nafackovat*

nafulat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *namluvit, nakecat*

Status: expr.

nafutrovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nakrmený*

nafutrovat', sloveso, III, -uje, -ovōř, nedok., 1. *nakrmit*, 2. *podšít*

nahaňat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *nahánět*

nahazat', sloveso, I, -ě, -ōř, dok., 1. *naházet*

nahledět' se, sloveso, IV, -i, -ěř, dok., 1. *nahledět se, nadívat se*

nahnat', sloveso, nepr., dok., un naženě, nahnōř, 1. *nahnat*

nahněvat' (se), sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *nahněvat (se)*

nahnout' (se), sloveso, II, -e, -uř, dok., 1. *nahnout*

nahōč, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *ocún (Colchicum autumnale)*

Synonyma: husi pracky (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hněvošice

nahodit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., imp. nahud'!, 1. *nahodit*

nahonem, příslovce, času, 1. *honem, na rychlo, kvapně*

nahonit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *nakrýt, oplodnit (o zvířeti)*

1. *nakrýt, oplodnit (o zvířeti)*

1. Třa dat' samicu nahonit'. (SSN)

1. *Je třeba dát nakrýt samici.*

nahrabat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *nahrabat*, 2. *nakřečkovat*

nahrat', sloveso, III, -je, -l, dok., též V: jō nahrōm, ty nahrōš, un nahrō, my nahrōmy, vy nahrōtě, oni nahrajū (X), 1. *nahrát*

nahrat' se, sloveso, III, -je, -l, dok., též V: jō se nahrōm, ty se nahrōš, un se nahrō, my se nahrōmy, vy se nahrōtě, oni se nahrajū (X), 1. *provést, provinit se*

1. *provést, provinit se*

1. Ty sy se nahrōl. (SSN)

1. *Tys to provedl.*

nahravat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *nahrávat*, 2. *přihrávat*

nahybat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *nahýbat*

nachlustat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *namlátit, naplácat*, 2. *naplivat*, 3. *nalít, nasypat, naházet šupem, až to cáká*

1. *namlátit, naplácat*

1. Nachlustōl mu do pysku. (SSN)

1. *Namlátil mu do tváře*

2. *naplivat*

1. Nachlustōl mu do pysku. (SSN)

1. *Naplival mu do tváře*

Status: expr.

nachramovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *pokulhávat*

nachrapat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *nasekat, natřískat, nabít*

nachylit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *nachýlit*

nachystany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nachystaný, přichystaný*

1. *nachystaný, přichystaný*

1. Byla sem nachystanō, že mu to vpalim, ale něpravěl nic. (SSN)

1. *Byla jsem nachystaná, že ho uhodím, ale nic neřekl.*

nachystat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *nachystat*

1. *nachystat*

1. Nachystōl nōm fajnu večeru. (X)

1. *Přichystal nám dobrou večeri.*

nachytat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *nachytat*

1. *nachytat*

1. Nachytōl pylny košyk ryb. (SSN)

1. *Nachytal plný košík ryb.*

najdzeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *našlý, nalezený*

1. *našlý, nalezený*

1. Je to jak najdzene. (SSN)

1. *Je to jak nelezené.*

najšt', sloveso, nepr., viz *išť*, 1. *najít, nalézt*, 2. *nalézt, vlézt*

1. *najít, nalézt*

1. Šak un to najdě. (SSN)

1. *Však on to najde.*

2. *nalézt, vlézt*

1. Luft najdě do izby. (SSN)

1. *Vzduch se dostane do místnosti.*

nalepek, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *násep*, 2. *zápraží*

Synonyma: pohradka, naspa (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

nalopat' se, sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *napít se*

1. *napít se*

1. Nalopōl se, je zas nalopany. (SSN)

1. *Napil se, je zase opilý.*

napec, sloveso, I, -ě, -, dok., 1. *napéct*

1. *napéct*

1. napeče kolačky (SSN)

1. *napečené koláče*

napít' se, sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *napít*

napity, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *napitý*, 2. *opilý*

naprašyt', sloveso, IV, -y, -ył, dok., 1. *naprášit*

naspa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *násep*, 2. *zápraží*

Synonyma: pohradka, nalepek (SSN)

našponovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *natáhnutý*, *napnutý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

našyk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *řetěz spojující chomout a konec oje*

natahliněc, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -y, 1. *chlapec velký*

Status: expr.

Synonyma: hojdan (SSN)

naťapat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *našlapat*

1. *našlapat*

1. Naťapali ště mi tu. (SSN)

1. *Našlapali jste mi tady.*

nebo, spojka, vylučovací, 1. *nebo*, 2. *snad*

1. *nebo*

1. Chceš to nebo to. (X)

1. *Chceš to nebo to.*

Varianty: abo (X), albo (X), alebo (SNOS), lebo (SSN)

něboziz, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *vrták*

Synonyma: borek

něbožčyk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *nebožtík*

něčas, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *nepohoda*

1. *nepohoda*

1. V takym něčasě. (SSN)

1. *V takové nepohodě.*

nědat' se předat', fráze, 1. *neztratit se (vždy si poradit)*

nědov'upa, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *hlupák*

někdy, příslovce, zájmenná vztažná, 1. *někdy*

Synonyma: kdy (2), kěj (2), kej (2)

někdy, příslovce, zájmenná vztažná, 1. *někdy*

Synonyma: kdy (SSN)

něměť filipa, fráze, 1. *nebýt vtipný*

1. *nebýt vtipný*

1. Němō žōdneho filipa. (SSN)

1. *Nemá žádný smysl pro humor.*

něvlazlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *nemehlo*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

něžnahaňba, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. *nestyda*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

nikdē, příslovce, místa, 1. *nikde*, 2. *nikam*

1. *nikde*

1. Ten něsmi nikdē chybět'. (SSN)

1. *Ten nesmí nikde chybět.*

2. Nikdē to něbylo. (SSN)

2. *Nebylo to nikde.*

2. *nikam*

1. Nikdē něpujdēm. (SSM)

1. *Nikam nepůjdeme.*

Výslovnost /nikdĕ/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /nikdi/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

nit', podstatné jméno, ž., -ě, pl. nitě, 1. *nit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

noha, podstatné jméno, ž., -y, pl.: 1. nohy, 2. bez nuh, 3. ku noham, 1. *noha*

norka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *krůta*

Varianty: morka (SSN)

nos, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *nos*

1. *nos*

1. Mō kozy v nosě. (SSN)

1. *Má v nose holuby.*

2. Měl v nosě, že tam něšel. (SSN)

2. *Umanul si, že tam nejde.*

3. Děl se do nosa. (SSN)

3. *Dal si do nosu. (=Opil se.)*

o včylejšku, fráze, 1. *v tuto dobu*

1. *v tuto dobu*

1. Łoni o včylejšku už byl snih. (SSN)

1. *Loni touhle dobou už byl sníh.*

obarvit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *obarvit*

obehtit', sloveso, -je, -ř, dok., 1. *obehtit*

obehrat', sloveso, III, -je, -ř, dok., též V: jō obehrōm, ty obehrōš, un obehrō, my obehrōmy, vy obehrōtě, oni obehrajū (X), 1. *obehrāt*

obehravat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *obehrāvāt*

obeist', sloveso, nepr., viz iř, 1. *obejīt*

1. obejít

1. Bez teho se člověk obejdě. (SSN)

1. *Bez toho se člověk obejde.*

2. Obešel chalupu. (SSN)

2. *Obešel dům.*

3. Obešla ho hruza. (SSN)

3. *Dostal strach.*

obhorat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *obhořet*

obchadzat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *obcházet*

1. *obcházet*

1. obchazat' po domách (SSN)

1. *chodit dům od domu*

obchodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *týkat se*

1. *týkat se*

1. To mě něobchodi. (SSN)

1. *To se mě netýká.*

objíat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *objíjet*

obírat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *obírat*, 2. *otrhávat*, 3. *přebírat (kolaudovat)*

1. *obírat*

1. Obirō slivy. (SSN)

1. *Obírá švestky.*

3. *přebírat (kolaudovat)*

1. Obírala chalupu. (SSN)

1. *Přebírala dům.*

oblídat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *obhlížet*

obluček, podstatné jméno, m. neživ., -/-ā, pl. -y, 1. *hrabice (na kose)*

Synonyma: hrabica (SSN)

obrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōļ, dok., 1. *obrat*, 2. *otrhat*, 3. *vybrat*

1. *obrat*

1. Obrali ho o všecko. (SSN)

1. *Obrali jej o vše.*

2. *otrhat*

1. obrat' jahudky (SSN)

1. *otrhat rybíz*

3. *vybrat*

1. Obertě se co pěkného. (SSN)

1. *Vyberte si něco pěkného.*

obšćymrat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *ohlodat*, *ozobat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

obudit', sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. *vzbudit*

obulit', sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. *převrátit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ocas, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *ocas*

ocedit', sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. ?

očesat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *očesat (strom)*, 2. *obrat (někoho o něco)*

od huby, fráze, 1. *výmluvný*

1. *výmluvný*

1. Un je od huby. (LSZ)

1. *Je výmluvný.*

odbih, podstatné jméno, m. neživ., -u, 2. *bez odběhu*, 3. *ku odběhu*, 1. *odtok*, *odvodnění*

odbirat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *odebírat*, 2. *hnisat*

1. *odebírat*

1. Odbirō za mašynū nebo za kosū ve žniva. (SSN)

1. *Odebírá za strojem nebo kosou pokosené obilí.*

2. *hnisat*

1. Noha mu odbirō. (SSN)

1. *Hnisá mu noha.*

odbit', sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *zbít*, 2. *přebrat, převzít, odcizit, ukořistit*

1. *zbít*

1. Odbil mu nerky. (SSN)

1. *Nabil mu ledviny.*

2. *přebrat, převzít, odcizit, ukořistit*

1. Odbil mu galanku. (SSN)

1. *Přebral mu přítelkyni.*

odbyt', sloveso, nepr, dok., 1. *odbýt*

odbyvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *odbývat*

odčytať, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *odečíst*

1. *odečíst*

1. To jim všecho odčytō. (SSN)

1. *To se jim všechno odčítá.*

oddělit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *oddělit*

oddilat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *oddělovat*

odebrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *odebrat*, 2. *ubýt*

2. *ubýt*

1. Už mu ta bolička odebrala. (SSN)

1. *Už mu ta bolístka zplaskla.*

odehnat', sloveso, nepr, dok., un odeženě, odehnōl, 1. *odehnat*

odehnout', sloveso, II, -e, -ul, dok., 1. *odehnout*

odechcet', sloveso, nepr., viz *chcet'*, 1. *přestat chtít*

1. *přestat chtít*

1. To se mu brzo odechce. (SSN)

1. *To se brzí zprotiví.*

2. Us se mu odechtělo robit'. (SSN)

2. *Už se mu přestalo chtít pracovat.*

odejst', sloveso, nepr., viz *íst'*, 1. *odejít*

1. *odejít*

1. Odešel před chvíli. (SSN)

1. *Odešel před chvílí.*

odhaňat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *odhánět*

odhřebať, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *odhrabat*

odchylit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *odchýlit*

od'obavat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *ozobávat, oklovávat*

Varianty: *od'ubovat'* (MS)

odrnany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *ordinérní*, 2. *běžný*

Status: staré

odřet', sloveso, I, -e, -el, dok., 1. *odřít*, 2. *odkořit*, 3. *oškubat*

2. *odkořit*

1. Odřel všecke koruny. (SSN)

1. *Odkořil všechnu kůru.*

3. *oškubat*

1. Třa tu kuru odrať. (SSN)

1. *Tu kůži je třeba oškubat.*

od'ubovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *ozobávat, oklovávat*

Varianty: *od'obavat'* (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ofukat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *ofoukat*, 2. *pofoukat*

2. *pofoukat*

1. Ofukat' bolave misto. (SSN)

1. *Ofoukat bolavé místo.*

ofuknut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *ofouknout*, 2. *způsobit nachlazení*

1. *ofouknout*

1. Obleč se, bo tě ofukně. (X)

1. *Obleč se, nebo se nachladíš.*

ofukovat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. *ofoukávat*, 2. *pofoukávat*

ohaňat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *ohánět*

1. *ohánět*

1. To se třeba ohaňat' přy telej děckāch. (SSN)

1. *To je třeba se ohánět při tolika dětech.*

ohlasit', sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. *ohlásit*

ohlavka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ohlávka*, část postroje

ohlednut', sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. *ohlédnout*

ohlidat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *ohlížet*

ohnut' (se), sloveso, II, -e, -uļ, dok., 1. *ohnout*, 2. *ošidit, okrást*

oholit', sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. *oholit*

ohon, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *ocas*, 2. *culík*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ohradit', sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. *ohradit (opatřit plotem)*

ohražat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *ohrožovat*

ohřebit' se, sloveso, IV, -i, -iļ, dok., 1. *oplodnit (o kobyle)*

ohybat', sloveso, I, -e, -ōļ, nedok., 1. *ohýbat*, 2. *prohýbat*

ochechlane, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *odřené, podřené, pořezané, poškrábané*

1. *odřené, podřené, pořezané, poškrábané*

1. Už je to cele ochechlane. (SSN)

1. *Je to už celé omšelé.*

Status: expr.

ochechlat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *odřít, pořezat, poškrábat (mírně)*

Status: expr.

ochrapat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *střást, omlátit*

1. *střást, omlátit*

1. Ochrapali všecke ořechy. (SSN)

1. *Omlátili všechny ořechy.*

ochrapnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *otřísknout*

ochrapovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *otřískávat*

ochvit', sloveso, III, -eje, -l, dok., 1. *otřepat*

okaličyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *mrzačit*

oko (1), podstatné jméno, s., -a, 1. *oko*

oko (2), podstatné jméno, s., -'y, 1. *oko (orgán)*

1. *oko (orgán)*

1. Un to robi enem na oko. (SSN)

1. *Dělá to jen na oko.*

2. Řekni mu to do oči. (SSN)

2. *Řekni mu to do očí.*

3. Do oči tak a krom oči zas jinakšy. (SSN)

3. *(fráze:) Do očí tak [říká jedno] a mimo oči jinak [říká něco jiného].*

okuti, podstatné jméno, s., -a, 1. *kování podušky u vozu*

Synonyma: cybanty (SSN), trulinky (SSN)

omasta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tuk*

oprata, podstatné jméno, ž., -y, častěji pomnožné: *opraty*, 1. *oprat'*

ordeka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *strop (bez viditelných trámů)*

oryngle, podstatné jméno, ž. mn., -i, 1. *náušnice*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: *Darkovičky*

osa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vosa*

1. *vosa*

1. **Zesypaly se na něho tajak osy. (SSN)**

1. *Sesypaly se na něj vosy.*

osi baňa, fráze, 1. *úl vosí*

osika, podstatné jméno, ž., -y, 1. *osika*

ostatně, příslovce, způsobu, 1. *konečně*

1. *konečně*

1. **Ostatně přyšel (*)**

1. *Konečně přišel.*

Autentické slovo ve významu čs. "konečně" nebylo zatím potvrzeno. Doporučujeme proto používat buďto zrekonstruované slovo "ostatně", nebo jedno z těchto slov: *entlich* (viz tam), *ostatně* (viz tam). Slovo "ostatně" je odvozeno od slova "ostatek" (konec, zbytek), "naostatek" (nakonec) nebo "ostatni" (poslední).

Status: novotvar, rekonstrukce, z "ostatek" - konec

Synonyma: *koněčně* (*), *entlich* (*)

ostřý, podstatné jméno, s., -a, 1. *ostří*, 2. *část pluhu*

otělit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *otelit se*

otěžyt' se, sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *pronést se*

1. *pronést se*

1. **Jak to člověk del něse, tak se to otěžy. (SSN)**

1. *Když to člověk nese déle, pronese se to.*

ovca, podstatné jméno, ž., -e, 1. *ovce*

ovčok, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *ovčák*

ovoc, podstatné jméno, ž., -e, též m. ten ovoc a s. to ovoc, 1. *ovoce*

pača, podstatné jméno, ž., -e, 1. *hromada exkrementů, hnoje nebo bahna*, 2. *zákusek (větrník)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pačerky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *korále*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

padat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *padat*, 2. *pršet*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

padol, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *jáma*, 2. *prohlubeň*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pacholek, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *pacholek*

pajc, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *mořidlo (nálev na zvěřinu)*

Varianty: bajc (SSN)

pajser, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *páčidlo*

Synonyma: brechštangla (SNOS)

Varianty: bajzr (SNOS), pajsr (SNOS)

pajsr, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *páčidlo*

Synonyma: brechštangla (SNOS)

Varianty: bajzr (SNOS), pajsr (SNOS)

pajšel, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *plíčka*

pajta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *dům rozbitý, starý*

Status: expr.

Synonyma: chajda, kuča (SSN)

pajunk, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *pavouk*

Synonyma: pauk (SSN, X)

pala, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlava*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pala, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlava*

palica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *palice*, 2. *hlava*

2. *hlava*

1. Mō tvrdu palicu. (SSN)

1. *Má tvrdou hlavu.*

Status: expr.

palička, podstatné jméno, ž., -y, 1. *palička*, 2. *hlavička*

paličky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *toten lékařský (Sanguisorba officinalis)*

palka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hlavička*

1. *hlavička*

1. špendlikovō palka (SSN)

1. *špendliková hlavička*

Pambuček, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *Bůh (zdrobněle)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

panket, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *obrubiík*

Varianty: banket (SNOS)

panščarka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *žena pracující na panském*

Status: staré

paryzol, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *deštník*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

paskuda, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pamlsek*, 2. *vybíravec, rozpustilec*

1. *pamlsek*

1. Onemu tak enem paskud. (SSN)

1. *Chce jen pamlsky.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

paskudit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *mlsat*, 2. *reptat*, *vymýšlet si*, *být vybíravý*

paskudnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *mlsoun*, 2. *vybíravec*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

paskudny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *mlsný*, 2. *vybíravý*

patyk, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *klacek*, 2. *kyj*, 3. *břevno*

Varianty: batyk (SNN)

paučyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pavučina*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pauk, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *pavouk*

Synonyma: pajunk (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pav, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *páv*

pavi oko, podstatné jméno, s., -a, 1. *babočka*

pazgryvec, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -y, 1. *falešník*, *zrádce*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pec (1), podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *pec*, 2. *trouba*, 3. *sporák*

pec (2), sloveso, I, -ě, -, nedok., 1. *péct*

1. *péct*

1. Peče chléb. (SSN)

1. *Peče chléb.*

2. Slunko peče. (SSN)

2. *Slunce peče.*

3. Peče se v kabůtě. (SSN)

3. *Peče se v kabátu.*

4. Oni spolem pečy. (SSN)

4. Pečou spolu.

pecen, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *pecen, bochník*

pecenek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *pecen, bochník (malý)*

pecka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pecka*

pečka, podstatné jméno, ž., -y, zpravidla v pl.: *pečky, 1. sušené švestky, křížaly*

pečky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *oblečení staré, nepotřebné, 2. věci staré, nepotřebné, 3. švestky sušené*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pěkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *pěkat, péct dlouhodobě/obvykle*

1. *pěkat, péct dlouhodobě/obvykle*

1. Ona často pěkala kolače. (SSN)

1. *Často pekla koláče.*

Výslovnost /pekát'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /pikat'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

perluvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *perlička*

perník, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *perník*

pěstit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *mazlit se*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pěstovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *chovat či nosit dítě*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pijat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *pít opakovaně, dlouhodobě, pravidelně*

pijavka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pijavice*

pisat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *psát*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pismo, podstatné jméno, s., -a, 1. *dopis, psaní, 2. písmo*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pit', sloveso, III, -je, -l, nedok., 1. *pít*

1. *pít*

1. Pije mi krev. (SSN)

1. *Pije mi krev.*

2. Pije jak duha. (SSN)

2. *Pije jako duha.*

3. Un rōd pije. (SSN)

3. *Rād pije.*

pivnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *sklep*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pjargat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. ?

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

plac, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *dvůr*, 2. *místo*

1. *dvůr*

1. Je na placu. (SSN)

1. *Je na dvoře.*

2. *místo*

1. Je tam ešče plac. (SSN)

1. *Ještě je tam místo.*

Synonyma: 2. místo (SSN)

placek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *placka*

plaskačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *plácačka na mouchy*, 2. *placatka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

platva, podstatné jméno, ž., -y, 1. *horní podélný trám, na němž spočívá vazba střechy*

Synonyma: mauerlata (SSN)

plecko, podstatné jméno, s., -a, 1. *plece*, 2. *chléb se zapečeným uzeným masem (jí se o velikonocích po vzkříšení)*

pleco, podstatné jméno, s., -a, 1. *plece*

1. *plece*

1. maso z pleca (SSN)

1. *maso z plece*

plechovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *plechový*

plemeno, podstatné jméno, s., -a, 1. *chov, plemeno*

1. *chov, plemeno*

1. kozla na plemeno (SSN)

1. *kůzle na chov*

ploščyca, podstatné jméno, 1. *ploštice*

Synonyma: *bloščka (SSN)*

plumpa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pumpa na vodu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: *Darkovičky*

plyvat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *plavat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: *Darkovičky*

pňuvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *václavka*

po čym, zájmeno, tázací, 1. *proč*

1. *proč*

1. Po čym to tu máte? (SSN)

1. *Proč to tu máte?*

Synonyma: *čemu (SSN), na co (SSN)*

pobaľamutit', sloveso, IV, -i, -iľ, dok., 1. *poplést*, 2. *obelhat*

pobantovat', sloveso, III, -uje, -ovōľ, dok., 1. *vyrušit ze spaní*, 2. *vyrušit*, 3. *vyplašit*

1. *vyrušit ze spaní*

1. Přyšel něskoro a všeckych pobantovōl. (SSN)

1. *Přišel pozdě a všechny vyrušil.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pobaranit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vzít na záda*, 2. *narazit čelem*

Synonyma: pobaranovat'

pobaranovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *vzít na záda*, 2. *narazit čelem*

Synonyma: pobaranit'

pobarvit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *pobarvit*

pobavit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *pozdržet*, 2. *pobavit*

pobečet' se, sloveso, IV, -y, -eł, dok., 1. *pobrečet si*

pobirat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *pobírat*

1. *pobírat*

1. Oni pobirajū penzyj. (SSN)

1. *Pobírají důchod.*

pobludit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *zabloudit*, 2. *zmást se*, 3. *ztratit se*

pobolovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *pobolívat*

pobrusit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *pobrousit*

pobyť, sloveso, nepr., dok., 1. *pobýt*

počastovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *pohostit někoho (zvláště alkoholem)*

počkovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *povidlový*

1. *povidlový*

1. pečkovy kolōč

1. *povidlový koláč*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

počnout', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *počnout*

1. *počnout*

1. Co se počně sama roba. (SSN)

1. *Co si počne ženská sama?*

počyhat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *počíhat*

počytat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *počítat*

1. *počítat*

1. počytat' peníze (SSN)

1. *počítat peníze*

počytat' se, sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *počíst si*

pod', sloveso, nepr., viz *íst'*, 1. *pojd'*

podarovat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *obdarovat*, 2. *podarovat*

podareny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *podarený*

1. *podarený*

1. něpodařene praša (SSN)

1. *nevydařené prase*

podarýt' se, sloveso, IV, -y, -ył, dok., 1. *podarít se*

1. *podarít se*

1. Kolače se nōm nepodařyly. (SSN)

1. *Koláče se nám nepodařily.*

podat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *podat*

podbranky, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *část bran*

podebrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōł, dok., 1. *podebrat*

podělat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *podělat*

podělit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *podělit*

podelšyt', sloveso, IV, -y, -ył, dok., 1. *zdloužit*

podeptat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *pošlapat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

podeptovat', sloveso, -uje, -ovōl, dok., 1. pošlapávat

podilat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. podílet, 2. podělovat

podívat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. podívat se

podivit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. podivit se

podmuchať, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pofoukat

podnebi, podstatné jméno, s., -ja, 1. podnebí, 2. patro (v ústech)

podojit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. podojit

podōvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. podávat

Výslovnost viz "dōvat".

podpěřōky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. podprsenka

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

podražnit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. podráždit

podrobit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. podrobit

podrpat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. poškodit na povrchu odlupováním, 2. poškrábat

podruhej, příslovce, času, 1. jindy

podrutovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. podrátovat

podržet', sloveso, IV, -y, -el, dok., 1. podržet

podšynka, podstatné jméno, ž., -y, 1. předsínka

poduška, podstatné jméno, ž., -y, 1. horní dřevo ležící podél nápravy vozu (pod oplínem) a přípevněné k ní železnými pásky, 2. podložka pod chomout

podvojo, podstatné jméno, s., -a, pouze ve spojení: stať v podvoju (stát ve dveřích), 1. rám dveří, zárubně

pofukat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pofoukat

pofukovat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pofukávat

pofulat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. potlachat, zažvanit

Status: expr.

pofutrovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. nakrmený (trochu)

pofutrovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. nakrmit (trochu)

pogřāmpat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pokrūpat, pochroupat

Výslovnost viz "gřāmpat'".

pohalat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pohladit, polaskat (dětsky)

1. pohladit, polaskat (dětsky)

1. Pohalaj maminku. (SSN)

1. Pohlad' maminku.

Status: expr.

pohazat', sloveso, I, -ě, -ōl, dok., 1. pohāzet

pohledat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pohledat

pohledět', sloveso, IV, -i, -ěl, dok., 1. pohledět

pohlednut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. pohlédnout

pohlidat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. pohlížet

pohlupavec, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -y, 1. hlupák

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pohlupavy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. nahlouplý

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pohnat', sloveso, nepr., dok., un poženě, pohnōl, 1. pohnat

pohněvany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. nahněvaný

pohněvat' (se), sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pohněvat (se)

pohnojit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., imp. pohnuj!, 1. pohnojit

pohnut' (se), sloveso, II, -e, -uł, dok., 1. pohnout

pohōdat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pohādat se

Výslovnost viz "hōdat'".

pohodit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., imp. pohod'!, 1. pohodit

pohodit' se, sloveso, IV, -i, -ił, dok., imp. pohod'!, 1. dohoudnout se, shodnout se, snést se

1. *dohodnout se, shodnout se, snést se*

1. Němožy se pohodit'. (SSN)

1. *Nedokážou se dohodnout.*

pohonit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *prohnat*

1. *prohnat*

1. Hajny jich pohonil. (SSN)

1. *Prohnal je hajný.*

pohořtit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *pohostit*

pohrabat', sloveso, I, -e, -oř, dok., 1. *pohrabat*

pohrabovat', sloveso, III, -uje, -ovoř, nedok., 1. *pohrabávat*

pohradka, podstatné jméno, ř., -y, 1. *násep*, 2. *zápraží*

Synonyma: *naspa*, *nalepek* (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hořtice, západní Opavsko

pohrozit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *pohrozit*

1. *pohrozit*

1. Pohruř mu, až to už něrobi. (SSN)

1. *Pohroz mu, aby to už nedělal.*

pohryřit', sloveso, I, -e, -oř, dok., 1. *pokousat*, *pohryzat*

1. *pokousat*, *pohryzat*

1. Musíš to dobře pohryřit'. (SSN)

1. *Musíš to dobře pokousat.*

pohřeb, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. *bez pohřeba*, 3. *ku pohřebu*, 1. *pohřeb*

Výslovnost /pohřeb/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /pohryb/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /pohřeb/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pohulať, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *pokolébat (dětsky)*

pochechlat, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *podřít, pořezat (mírně), cuchat*

1. *podřít, pořezat (mírně), cuchat*

1. Enem to kosų pochechlōl a nic něusěk. (SSN)

1. *Jen to kosou pocuchal a nic neusekl.*

Status: expr.

pochodit, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *pocházet*

1. *pocházet*

1. Pochodi z Podvihova. (SSN)

1. *Pochází z Podvihova.*

pochodit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *projít se*, 2. *pochodit, skončit*

1. *projít se*

1. Pochodil se trochā. (SSN)

1. *Prošel se trochu.*

2. *pochodit, skončit*

1. Zle pochodil. (SSN)

1. *Špatně skončil.*

pochopit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *pochopit*

1. *pochopit*

1. Un to něpochopil. (SSN)

1. *Nepochopil to.*

pochopovat, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *získávat pochopení*

pochovat, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *pochovat, uložit do hrobu*

pochraněny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *uklizený, poklizený*

1. *uklizený, poklizený*

1. Mōmy všeko pochraněne. (SSN)

1. Máme všechno poklizené.

pochranit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. uklidit, poklidit, 2. poschovávat

1. uklidit, poklidit

1. Třa to všecko pochranit'. (SSN)

1. Je třeba to všechno uklidit.

pochrapat', sloveso, I, -e, -oě, dok., 1. potřískat

pochybět', sloveso, IV, -i, -ěě, dok., 1. zachybět, dojít

Synonyma: chybnut' (SSN)

pochytat', sloveso, V, -ō, -oě, dok., 1. pochytat

pochytit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. pochytit, pochopit

1. pochytit, pochopit

1. Hned všecko pochytit. (SSN)

1. Hned všechno pochopil.

poiskat', sloveso, V, -ō, -oě, 1. vísknout, rozmáčknout

pojít', sloveso, nepr., viz íst', 1. pojít, popojít

1. pojít, popojít

1. Jak pošli kusek. (SSN)

1. Když kousek popošli.

pokaličyt', sloveso, IV, -y, -yě, dok., 1. zmrzačit

pokojně, příslovce, způsobu, 1. klidně

1. klidně

1. Esli němōtě čas, možetě už pokojně íst'. (X)

1. Jestli nemáte čas, můžete už klidně jít.

Autentické slovo ve významu čs. "klidně" není prozatím jasně určitelné. Máme proto možnost používat jednu z následujících možností: 1) klidně (viz tam), 2) kludně (viz tam), 3) pokojně (zrekonstruováno ze staročestiny), 4) rujch (viz tam).

Status: novotvar, rekonstrukce, strč. pokojně

Synonyma: rujch (*), klidně (*), kludně (*)

polěvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *polěvka*

Výslovnost /polevka/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /polivka/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Status: staré

poliček, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *spánek (část těla)*

polnō cesta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *cesta polní*

polnō fijalka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *violka trojbarevná (Viola tricolor)*

Synonyma: macoška (SSN)

polny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *polní*

1. *polní*

1. polna cesta (SSN)

1. *polní cesta*

polo, podstatné jméno, s., -a, 1. *pole*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

polokřivý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, polokřivšy/e/ō, 1. *polokřivý*

polopat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *popít*

pomjagat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *pomačkat*, 2. *rozšlehat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

popel, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *popel*

popelit' se, sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *popelit se*

popelník, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *popelník*

popijat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *popíjet*

1. *popíjet*

1. Prvej lude věc popijali. (SSN)

1. *Dříve lidé pili více.*

popít' se, sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *opít se*

popity, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *opilý*

1. *opilý*

1. Přešel popity. (SSN)

1. *Přešel opilý.*

poplamyk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *podplamenice – placka upečená ze zbytku těsta při pečení chleba*

Status: staré

poplantany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *popletený*

poplantany herynek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *zavináč (žertovně)*

Varianty: rolmops (SSN)

poprašyt', sloveso, IV, -y, -ył, dok., 1. *poprášit*

porozbijat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *porozbíjet*

poschraňany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *posklízený*

poschraňat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *posklízet*

poslat' aprelem, fráze, 1. *vyvézt aprílový žert*

pošť'áčka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *pošť'áčka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pošymrat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *pošimrat*, 2. *poškrábat*

2. *poškrábat*

1. Pošymraj mě na řbetě. Ha, vlas, boch je kudlaty. (MS)

1. *Poškrábej mě na zádech. Ha, vlas, protože jsem kudrnatý.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

poťapany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *pošahaný*

poťapat', sloveso, I, -e, -ōł, dok., 1. *pošlapat*

potě, sloveso, nepr., viz *išť*, 1. *pojd'te*

potěček, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. houba modrák, 2. koloděj (*Boletus luridus*)

potětku, příslovce, míry, 1. málo

1. málo

1. Chleba mají potětku. (SSN)

1. Chleba mají málo.

potěplu, příslovce, způsobu, 1. teple

1. teple

1. Je oblečeny potěplu. (SSN)

1. Je teple oblečený.

potěšyt' (se), sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. potěšit (*se*)

potisnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. potlačit, 2. potisknout

1. potlačit

1. Třa to kušček potisnuť. (SSN)

1. Je třeba to kousek posunout.

poťmaku, příslovce, způsobu, 1. potmě

Synonyma: poťmě (X)

poťmě, příslovce, způsobu, 1. potmě

Synonyma: poťmaku (SSN)

poval, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. strop

1. strop

1. poval s tramāmā (SSN)

1. strop s trámy

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

povalek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. místo ve výšce pece na vymetání popela

1. místo ve výšce pece na vymetání popela

1. Povalek je místo ve zvyžce peca na vymětani. (SSN)

1. *Povalek je místo ve výšce kotle/pece na vymetání [popela].*

povětrňok, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. větrník

Synonyma: povětřok (MS), větřok (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

povětrřok, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. větrník

Synonyma: větřok (X), povětrňok (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

povšedňu, příslovce, způsobu, 1. všedně

pozabijat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. pozabíjet

pozbyt', sloveso, nepr., dok., 1. pozbýt

pozochrapovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. potřískat

pračyvky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. nemoc

prah, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. práh

praša, podstatné jméno, s., -at'a, 1. prase

prasit' se, sloveso, IV, -y, -ył, nedok., 1. ?

prašyt' (se), sloveso, IV, -y, -ył, nedok., 1. prášit (se)

1. *prášit (se)*

1. Prašy se mu do očí. (SSN)

1. *Práší se mu do očí. (= Je unavený.)*

prašyvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. pýchavka

Synonyma: cygansky tabōk (SSN)

pravět', sloveso, IV, -i, -ěl, dok., 1. říct

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

pravōk, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. pravák

prduplik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. člověk malý

precnlik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. preclík

Varianty: breclik (X)

presvuřt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *tlačénka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

presvuřt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *tlačénka*

pršy, podstatné jméno, ž. mn., 1. *prsa*

pryšč, podstatné jméno, 1. *pryšec (Euphorbia cyparissias)*

Synonyma: hadi mlěko (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Štítina

přebít, sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *probít*

1. *probít*

1. Přebil mu pysky. (SSN)

1. *Rozbil mu rty.*

přebrať, sloveso, I, -e-e, -/-oľ, dok., 1. *přebrať*, 2. *probrat*

1. *přebrať*

1. Přebroľ mu galanku. (SSN)

1. *Přebraľ mu přítelkyni.*

přebudit, sloveso, IV, -i, -iľ, dok., 1. *probudit*

přebudzať, sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *probouzet*

přebušť, sloveso, I, -ě, -, dok., um přebodě; přebud, přebodľa, 1. *probodnout*

přebyt, sloveso, nepr., dok., 1. *přebýt*

přebývat, sloveso, V, -o, -oľ, nedok., 1. *přebývat*

přecedit, sloveso, IV, -i, -iľ, dok., 1. *přecedit*, 2. *procedit*

přecpať, sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *přecpat*, 2. *procpat*

přecytat, sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *přecíst*, 2. *pročíst*

předat, sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *prodat*, 2. *předat*

1. *prodat*

1. Předala ji to. (SSN)

1. Prodala jí to.

předit se, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. ?předit

1. ?předit

1. Musěla se předit. (SSN)

1. ???

předejít, sloveso, nepr., viz íst', 1. předejít

1. předejít

1. Předešel mě stryk. (SSN)

1. Strejda mne předešel.

předělat, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. předělat

předepnout, sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. prošlapnout, 2. přešlapnout

předeptovat, sloveso, -uje, -ovōl, dok., 1. prošlapávat, 2. přešlapávat

předōvat, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. prodávat, 2. předávat

Výslovnost viz "dōvat".

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

předržet, sloveso, IV, -y, -eł, dok., 1. ?předržet, 2. ?prodržet

přehazet, sloveso, I, -ě, -ōl, dok., 1. přeházet, 2. proházet

přehlubit, sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. prohloubit

přehnat, sloveso, nepr., dok., un přeženě, přehnōl, 1. přehnat, 2. prohnat

2. prohnat

1. Přehnala nas buřka. (SSN)

1. Prohnala nás bouře.

přehnojit, sloveso, IV, -i, -ił, dok., imp. přehnuj!, 1. přehnojit, 2. prohnojit, 3. prohnít, prohnisat

přehnut (se), sloveso, II, -e, -uł, dok., 1. přehnout, 2. prohnout, 3. potrestat, zbit, 4. osouložit

3. *potrestat, zbít*

1. Daj pozor, až tě nepřehnu! (SSN)

1. *Dej pozor, ať tě neztrestá.*

přehodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. přehud'!, 1. *přehodit*, 2. *prohodit*

přehojit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *přehojit*

přehrabovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *přehrabovat*, 2. *prohrabávat*

přehradit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *přehradit*, 2. *přesměrovat, změnit, přenastavit*

2. *přesměrovat, změnit, přenastavit*

1. Třa zas přehradit'. (SSN)

1. *Je třeba zase změnit výživu.*

přehrat', sloveso, III, -je, -l, dok., též V: jō přehrōm, ty přehrōš, un přehrō, my přehrōmy, vy přehrōtě, oni přehrajū (X), 1. *přehrát*, 2. *prohrát*

přehybat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *přehýbat*

přechlastat', sloveso, I, -ě, -ōl, dok., 1. *propít*, 2. *přepít*

Status: expr.

přechodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *přechodit, přestát, prodělat*, 2. *prochodit, proslápnout*

1. *přechodit, přestát, prodělat*

1. Přechodil křypku. (SSN)

1. *Prodělal chřipku.*

2. *prochodit, proslápnout*

1. Přechodil sem se nove buty. (X)

1. *Prochodil jsem si nové boty.*

přejít', sloveso, nepr., viz íst', 1. *projít*, 2. *přejít*

1. *projít*

1. To ti nepřejdě. (SSN)

1. *To ti neprojde.*

2. *přejít*

1. Už ho zlošť přešla. (SSN)

1. *Už ho přešla zlost.*

přelopat', sloveso, I, -e, -oř, dok., 1. *přepít*, 2. *propít*

2. *propít*

1. Všecko přelope. (SSN)

1. *Všechno vypije.*

přepaskudit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *promlsat*, 2. -

přepít', sloveso, III, -je, -ř, dok., 1. *přepít*, 2. *propít*

přetisnuť, sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *přitisknout*, 2. *přitlačít*, 3. *protisknout*, 4. *protlačít*

přybrat', sloveso, I, -e-e, -/-oř, dok., 1. *přibrat*

přybyť, sloveso, nepr., dok., 1. *přibýt*

přybyvat', sloveso, V, -o, -oř, nedok., 1. *přibývat*

přycajdat', sloveso, V, -o, -oř, dok., 1. *přicapat*, 2. *přitáhnout (z A do B)*

přyčesat', sloveso, V, -o, -oř, dok., 1. *přičesat*, 2. *nabít někomu*

přydašek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *přístřešek*

přydat', sloveso, V, -o, -oř, dok., 1. *přidat*

1. *přidat*

1. Přydat' vóm něpřydō. (SSN)

1. *Nepřidá vám.*

přydepnuť, sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *přiřlápnout*

přydōvat', sloveso, V, -o, -oř, nedok., 1. *přidávat*

Výslovnost viz "dōvat".

přydržet', sloveso, IV, -y, -eř, dok., 1. *přidržet*

přyhazat', sloveso, I, -ě, -oř, dok., 1. *přiházet*

přyhlasit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *přihlásit*

přyhnat', sloveso, nepr., dok., un přýženě, přyhnoł, 1. *přihnat*

přyhodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. přyhud'!, 1. *přihodit*

přyhrabat', sloveso, I, -e, -oł, dok., 1. *přyhrabat*

přyhřát', sloveso, III, -eje, -ł, dok., 1. *přihřát*

1. *přihřát*

1. přyhřyte kobzole (SSN)

1. *přihřáté brambory*

Výslovnost viz "hřát"

přyhřývat', sloveso, V, -o, -oł, nedok., 1. *přihřívát*

přychlustek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *nádstavec*, 2. *přilepenec*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

přychystat', sloveso, V, -o, -oł, dok., 1. *přichystat*

přychytnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *přichytit*, 2. *připálit*

2. *připálit*

1. Zasmažka se přychytlá. (SSN)

1. *Zasmažka se připálila.*

přysada, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sazeničky zeleniny*

1. *sazeničky zeleniny*

1. Třa zasāt' přysadu. (SSN)

1. *Je třeba zasāt' sazeničky.*

přýst', sloveso, nepr., viz íst', 1. *přijít*

1. *přijít*

1. Bylo přýst', dostoł bys tež. (SSN)

1. *Měl jsi přijít, dostal bys taky.*

2. Přýšel temu na chuť. (SSN)

2. *Přišel tomu na chuť.*

3. Přyšel k temu po haluzi. (SSN)

3. *Přišel k tomu lacině/zadarmo/výhodně.*

přystavky, podstatné jméno, m. mn. neživ., 1. *druh desek u vozu*

přytisnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *přitisknout*, 2. *přitlačit*, 3. *skřípnout*

3. *skřípnout*

1. přytisnuť se prsty (SSN)

1. *přiskřípnout si prsty*

psi fijalka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *violka psí (Viola canina)*

pučet', sloveso, IV, -y, -eť, nedok., 1. *pučet*, 2. *nadýmat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

puchlutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nakynutý (pěkně)*, 2. *křehký (o těstu)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

puchly, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *nakynutý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

puklaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hrbatý*

Synonyma: hrbaty (SSN)

pumpky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *kalhotky*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

punclovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. ?

puť, podstatné jméno, ž., -i, 1. *pout'*

pysk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *ústa, rty, huba*, 2. *huba (u zvířat)*

1. *ústa, rty, huba*

1. Drž pysk! (SSN)

1. *Drž hubu!*

2. Pysk mu jedě jak na podšyrce. (SSN)

2. *Držka mu jede jako kolovrátek.*

3. Něni co do pysku. (SSN)

3. *Není nic k snědku.*

4. To je pysk paskudny. (SSN)

4. *To je umlsaná držka.*

5. Valil ho pysk něpysk. (SSN)

5. *Bil ho hlava nehlava.*

6. Mō otuřene pysky. (SSN)

6. *Mračí se.*

7. Mō pysky jak mycky. (SSN)

7. *Mračí se.*

2. *huba (u zvířat)*

1. Pes měl vrōnu v pysku. (SSN)

1. *Pes měl v tlamě vrānu.*

pyšček, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *ústa, rty, huba (zdrob.)*, 2. *huba (u zvířat) (zdrob.)*

pyščysko, podstatné jméno, s., -a, 1. *ústa, rty, huba (zhrub.)*, 2. *huba (u zvířat) (uhrub.)*

radni, podstatné jméno, m. živ. oso., -iho, 1. *radní*

rachovatʹ, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *počítat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

rajzovatʹ, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *cestovat*

rež, podstatné jméno, ž., -y, 2. *bez ržy*, 3. *ku ržy*, 1. *žito*

režny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *žitný*

robiť figle, fráze, 1. *žertovat*

1. *žertovat*

1. Robi same figle. (SSN)

1. *Dělá samé žerty.*

rohlík, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *rohlík*

rolmops, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *zavináč (žertovně)*

Varianty: poplantany herynek (SSN)

rozbíjat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *rozbíjet*

rozdat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *rozdát*

rozdělit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *rozdělit*

rozdōvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *rozdávat*

Výslovnost viz "dōvat".

rozebrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *rozebrat*

rozejst', sloveso, nepr., viz *íst'*, 1. *rozejít*

rozgajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *rozviklat*

rozgřāmpat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *rozkřūpat, rozchroupat*

Výslovnost viz "gřāmpat".

rozházat', sloveso, I, -ě, -ōl, dok., 1. *rozházet*

rozházovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *rozházovat*

rozhněvat' (se), sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *rozhněvat (se)*

rozhodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. rozhod'!, 1. *rozhodit*

rozhrabat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *rozhrabat*

rozhrabovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *rozhrabávat*

rozhrēbat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *rozhrabat*

rozchodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *rozchodit, rozšlāpnout*

1. *rozchodit, rozšlāpnout*

1. Rozchodil butky. (SSN)

1. *Rozšlāpl boty.*

rozmišane kobzole, podstatné jméno, m. mn. neživ., -i, 1. *kaše bramborová*

rozprašyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *rozprāšit*

ručka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *držadlo, držátko*

ručky, podstatné jméno, ž. mn., -ek, 1. *držadla u pluhu*

rujch, příslovce, způsobu, 1. *klidně*

1. *klidně*

1. Esli němötě čas, možetě už rujch íšť. (X)

1. *Jestli nemáte čas, můžete už klidně jít.*

Autentické slovo ve významu čs. "klidně" není prozatím jasně určitelné. Máme proto možnost používat jednu z následujících možností: 1) klidně (viz tam), 2) kludně (viz tam), 3) pokojně (viz tam), 4) rujch (přejato z německého "ruhig" (klidný, klidně) – tato forma byla zaznamenána i v praxi).

Status: novotvar, přejímka, němčina, něm. ruhig

Synonyma: kludně (*), klidně (*), pokojně (*)

ruka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ruka*

ruľa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *skruž (do studny)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

rumenek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. *rmen*

Varianty: hořkō zelina (SSN)

rusek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *mřenka či hrouzek, 2. sprota, ruská sardinka*

rusta, podstatné jméno, s. mn., -uv, 1. *rošt*

Varianty: rušta (SSN)

rušat', sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *kynout (o těstu)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

rušat' se, sloveso, V, -ō, -ōļ, nedok., 1. *hýbat se, šít sebou*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

rušta, podstatné jméno, s. mn., -uv, 1. *rošt*

Varianty: rusta (SSN)

rybka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *ryba malá, 2. rybenka*

ryna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *okap*, 2. *žleb*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

řbet, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -ě, 1. *hřbet*

řetaz, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *řetěz*

řetazek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *řetízek*

1. *řetízek*

1. Třa ho držet' na kratkym řetazku. (SSN)

1. *Je třeba jej držet na krátkém řetězu.*

řetazyt', sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *řetězit*

řyděl, podstatné jméno, ž., 1. *hřídel*

řyzňa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sečkárna, místo, kde se řeže sečka*

1. *sečkárna, místo, kde se řeže sečka*

1. maštal s řyzňu (SSN)

sadlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *sádlo*

1. *sádlo*

1. Je hlupy jak sadlo. (SSN)

1. *Je hloupý jako sádlo.*

sedlök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *sedlák*

selka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *selka*

selskō chasa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *selská chasa*

sfackat', sloveso, V, -ō, -ōĭ, dok., 1. *zfackovat*

sfuknut', sloveso, IV, -ně, -nuĭ, dok., 1. *sfouknout (něco z něčeho)*

sfulnut', sloveso, II, -ně, -nuĭ, dok., 1. *nakecat, nažvanit*

1. *nakecat, nažvanit*

1. Un dycky cosik sfulně. (SSN)

1. *Vždycky něco nakecá.*

Status: expr.

schlamstnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *sníst, spolknout, zlhnout*

1. *sníst, spolknout, zlhnout*

1. Třa co dobreho schlamstnuť. (SSN)

1. *Měli bychom si dát něco dobrého.*

Status: expr.

Synonyma: chlamstnuť (SSN)

schlustany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zfackovaný, 2. zcákaný, zašpiněný*

schlustat', sloveso, V, -ō, -ōť, dok., 1. *zfackovat, zbít, zmlátit, 2. pocákat, pokrýt (kupř. bahnem, sněhem, deštěm)*

1. *zfackovat, zbít, zmlátit*

1. Schlustōl ho. (SSN)

1. *Zfackoval jej.*

Status: expr.

schrana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *úkryt?*

1. *úkryt?*

1. Něni to jak schranit', něni tu žōdnej schrany. (SSN)

1. *Není to jak skrýt, není tady žádný úkryt (?).*

schraňat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. *sklízet*

schranit', sloveso, IV, -i, -iť, dok., 1. *schovat*

1. *schovat*

1. Schraň se to všecko, budēm večeřat'. (SSN)

1. *Schvej to všechno, budeme večeřet.*

2. Něni to jak schranit', něni tu žōdnej schrany. (SSN)

2. *Není to jak schovat, není tu žádný úkryt.*

schrapat', sloveso, I, -e, -ōť, dok., 1. *udeřit, zbít, zmlátit*

1. udeřit, zbit, zmlátit

1. Jak ti ten pysk schrapu. (SSN)

1. Až ti ten obličej rozmlátím.

schud, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. bez schoda, 3. ku schodu, 1. *schod (spíše větší)*

schudek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *schod (spíše běžný)*

schudky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *schody, schodiště*

1. *schody, schodiště*

1. Spadnul ze schudkuv. (SSN)

1. Spadl ze schodů.

schylit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *schýlit, sehnout*

siny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *siný*

sírotka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sedmikráska (Bellis perennis)*

Synonyma: husi kvitko (SSN)

síto, podstatné jméno, s., -a, 1. *síto*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

sivý, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *šedý*

sklipek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *skrojek (chleba)*

sklopek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *vikýř*

skořycovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *skořicový*

skotny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *březí*

1. *březí*

1. Kralík je skotny. (SSN)

1. *Králík je březí.*

2. Kočka je skotnō. (SSN)

2. *Kočka je březí.*

3. Koza je skotnō. (SSN)

3. *Koza je březí.*

skovane, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *schované, skryté*

1. *schované, skryté*

1. Mōš to u mě skovane. (SSN)

1. *Máš to u mě schované.*

skovat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *schovat*

1. *schovat*

1. Skovōl to do kapsy. (SSN)

1. *Schoval to do kapsy.*

skřydla, podstatné jméno, s. mn., -el, 1. *křídla (desky) u háku nebo plužice*

skřydlica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *tašky na střechu*

skřydlo, podstatné jméno, s., -a, 1. *křídlo*

skura, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kůže, 2. kůra*

1. *kůže*

1. Uz zas tě svrbi skura, chceš dostat'. (SSN)

1. *Zase tě svědí kůže, chceš dostat [namláceno].*

2. Naskočyla mu husi skura. (SSN)

2. *Naskočila mu husí kůže.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

skurka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kůrka*

skuřanny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kožený*

Varianty: skuřany (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

skuřany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *kožený*

Varianty: skuřanny (MS)

sladký, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *sladký*

slamjanny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *sláměný*

1. *sláměný*

1. slamjanny stružok (MS)

1. *matrace vyrobená ze slámy*

Synonyma: *slamjany* (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

slamjany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *sláměný*

Synonyma: *slamjanny* (MS)

slany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *slaný*

slimpat', sloveso, I, -e, -ōl, 1. *slintat*, 2. *usrkávat*, 3. *pršet*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

slivovica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *slivovice*

slivovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *švestkový*

slížky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *škubánky*

1. *škubánky*

1. slížky s makem (SSN)

1. *škubánky s máslem*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

slunečko, podstatné jméno, s., -a, 1. *slunce*, 2. *slunečko sedmítečné*

slupek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *sloupek v plotě*, 2. *sloupek u krovu, na němž je fetňa a tvoří tak stolicu*

smažynka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vejce smažená*

smetana, podstatné jméno, ž., -y, 1. *smetana*

smetanik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *hrnec na smetanu*

smetanka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *smetánka*

smyk, citoslovce, 1. *citoslovce smykání, škubání*

1. citoslovce smykání, škubání

1. A un dycky smyk s tym pněm. (SSN)

1. A on vždycky hejrub s tím kořenem.

smyk, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. člověk, který se toulá nebo loudá, pobuda, 2. běhna (nadávka)

Status: expr.

smykula, podstatné jméno, ž., -y, 1. žena pomalá, loudalka

Status: expr.

spodek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ã, pl. -y, 1. druh desek u vozu

spodňoky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. spodky

Synonyma: gatě (SSN)

sprašny, přídavné jméno, -y, -õ, -e, 1. ?

spuštíť, sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. spustit, 2. slevnit

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

sralik, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. nočník

Synonyma: kakalik (SSN)

sršť, podstatné jméno, ž., -i, 1. srst

starõ divka, podstatné jméno, ž., -y, 1. pohanka

Synonyma: čekanka (SSN), cygorka (SSN)

starosta, podstatné jméno, m. živ. oso., -y, 1. starosta

Synonyma: burmister (SSN), fojt (SSN)

stary, podstatné jméno, m. živ. oso., -eho, 1. manžel

1. manžel

1. Stary, pod' hev! (SSN)

1. Starochu, pojd' sem!

stělny, přídavné jméno, -y, -õ, -e, 1. stelný

1. *stelný*

1. Krava je štělna. (SSN)

1. *Kráva je stelná.*

štiskat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *tisknout*, 2. *mačkat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

stodjabelny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *stod'ábelský*

1. *stod'ábelský*

1. Ty djable stodjabelny. (SSN)

1. *Ty zpropadený d'áble.*

stolek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *židle*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

strhnut', sloveso, II, -ně, -nuł, 1. *strhnout*, 2. *sundat*

2. *sundat*

1. strhnut' z blota

1. *sundat z plotny*

stružok, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *rošt do postele*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

střenek, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *jílec*

Synonyma: ilco (SSN)

střevo, podstatné jméno, s., -a, 1. *střevo*

Synonyma: čevo (SSN)

suchy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *hubený*

Synonyma: chudy (SSN), bidny (SSN)

svicaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *lesklý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

sviňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *svině*

svora, podstatné jméno, ž., -y, 1. *část cepu*

svracat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *zvracet, blít*

Synonyma: grcat' (SSN)

Varianty: zvracat' (SSN)

šaförka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *šafářka*

šaför, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *šafář*

šanovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *chránit před opotřebením*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ššeja, podstatné jméno, ž., -e, 1. *cesta*

Varianty: ššeja (X)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Kravaře

šaufenster, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 6. v šaufenstře, 1. *skříň výkladní*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ščur, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *potkan*, 2. *krysa*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ščuřyt' se, sloveso, IV, -y, -ył, nedok., 1. *tvářit se, dělat úšklebky, šklebit se*, 2. *posmívat se, uchechtávat se*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ščymrat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *hlodat, zobat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

škarpa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *příkop*

Synonyma: křypopa (MS)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

šklenka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *sklenice*

šlajer, podstatné jméno, m. neživ., -ã, pl. -y, 1. *závoj*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

šlajf, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *brzda*

Synonyma: bremza (SSN)

šlajfa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *stuha*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

šmajchlovat' keho/kemu, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *lichotit, pochlebovat*

šmajchlovat' se/keho, sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *mazlit se, laskat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

šmuglovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *pašovat*, 2. *šidit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

šnycla, podstatné jméno, ž., -y, 1. *řízek*

1. *řízek*

1. Šnycla jak aportdekel. (SNOS)

1. *Řízek velký jako víko od záchodu.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

šopa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kůlna*

Synonyma: kolňa (SSN)

šplachat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *prát*, 2. *šplouchat*

šrajtofla, podstatné jméno, ž., -e, 1. *peněženka*

štacheta, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tyč dřevěná špičatá (kupř. od plotu), obruč*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

štandesamt, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *radnice*

šteker, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *zásuvka (elektrická)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

štojer, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *daň*

Výslovnost /štajer/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /štojer/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Status: staré

Synonyma: daň (SSN)

štrykovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *plést (na jehlicích)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

štvrt', podstatné jméno, ž., 1. *místo ve stodole po obou stranách mlátu*

Synonyma: humenica (SSN)

šublada, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zásuvka (ve skříni)*

Varianty: šuflada (MS)

šuflada, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zásuvka (ve skříni)*

Varianty: šublada (X)

šybliky, podstatné jméno, m. mn. neživ., 1. *druh desek u vozu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Žimrovice

šybry, podstatné jméno, m. mn. neživ., 1. *druh desek u vozu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Hněvošice

šypět', sloveso, IV, -i, -ěl, nedok., 1. *mžít*

NEJASNO: včera šypilo nebo šypělo? Existuje (na severu, v Hati, Píšti atd.) varianta sipět'?

Varianta šypit'/sipit'?

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ťap, citoslovce, 1. *citoslovce (pleskavého) šlapání*

1. *citoslovce (pleskavého) šlapání*

1. A un ťap ťap v tym blatě. (SSN)

1. *A on ťap ťap v tom blatě.*

ťapačka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *bahno řídké*

ťapat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. *šlapat (pleskavě)*, 2. *jíst, cpát se, hltat*, 3. *matlat, patlat*

1. *šlapat (pleskavě)*

1. Synek ťape v blatě. (SSN)

1. Chlapec šlape v blátě.

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

t'apčura, podstatné jméno, ž., -y, i pro mužské, *1. nešika, 2. nemotora, 3. hlupák*

tehda(j), příslovce, času, *1. tehdy*

Varianty: vtedy (SSN), vteda(j) (SSN), tehda(ja) (X)

tehda(ja), příslovce, času, *1. tehdy*

Varianty: vtedy (SSN), vteda(j) (SSN), tehda(j) (SSN)

tej, podstatné jméno, m. neživ., -u, *1. čaj*

Synonyma: čaj (SSN)

těla, podstatné jméno, s., -at'a, *1. tele*

1. tele

1. Mluví mluví, a duša v nim spi jak v tělat'u. (SSN)

1. Mluví, mluví, a duše v něm spí jako v teleti.

2. Hledi jak těla na nove vrata. (SSN)

2. Hledí jako tele na nová vrata.

3. Ty těla jedno, cos to zrobila? (SSN)

3. Ty tele, co jsi to provedla?

tělacko, podstatné jméno, s., -a, *1. telátko*

Varianty: tělatko (SSN)

tělacy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, *1. telecí*

1. telecí

1. tělace maso (SSN)

1. telecí maso

tělátko, podstatné jméno, s., -a, *1. telátko*

Varianty: tělacko (SSN)

tělátnik, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, *1. teletník (ohrada pro tele)*

tělička, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tele (samička)*, 2. *jalovička*

tělit' se, sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *telit se*

tělo, podstatné jméno, s., -a, 1. *tělo*

těluch, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *nemotora*, 2. *nešika*, 3. *trouba*

těmeno, podstatné jméno, s., -a, 1. *temeno*

těnko, příslovce, míry, 1. *tence*, 2. *málo*

těnky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. *těšy/ō/e*, 1. *tenký*, 2. *hubený*

1. *tenký*

1. Tam budeš ténke hovna srat'. (SSN)

1. *Tam budeš srát tenká hovna. (= Tam se ti špatně povede.)*

2. *hubený*

1. Un je těnky jak špagöt. (SSN)

1. *Je hubený jako špagát.*

těnutky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *tenoučký*

těplo, příslovce, způsobu, 1. *teple*

těplo, podstatné jméno, s., -a, 1. *teplo*

1. *teplo*

1. V tym može chodit', zaked' je těplo. (SSN)

1. *Může v tom chodit, dokud je teplo.*

těply, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *teplý*

1. *teplý*

1. těply kabat (SSN)

1. *teplý kabát*

teryňa, podstatné jméno, ž., -y, 1. *mísa*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

těšyt' (se), sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *těšit (se)*, 2. *utěšovat (se)*

1. *těšit (se)*

1. těšyt' se na svatky (SSN)

1. *těšit se na svátky*

2. Ťeš se, co dostaneš. (SSN)

2. *Ťeš se, něco dostaneš.*

2. *utěšovat (se)*

1. Un je tak dobry hlupych těšyt'. (SSN)

1. *On je tak dobrý utěšovat hlupáky. (=???)*

těťa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *teta (v rýmech)*

1. *teta (v rýmech)*

1. Kaj idětě – do starej tětě. (SSN)

1. *Kam jdete – ke staré tetě.*

tětka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *teta*, 2. *oslovení pro starší (venkovskou) ženu*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

těžar, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 1. *věc těžká*

těžko, příslovce, způsobu, 1. *těžce*

těžky, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. *těžy/ō/e*, 1. *těžký*

těžyt' se, sloveso, IV, -y, -ył, nedok., 1. *být zatěžko*

tiha, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tíže*, 2. *tlak*

Synonyma: *tiž (SSN)*

ticho, podstatné jméno, s., -a, 1. *ticho*

tichy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. *tichšy/ō/e*, 1. *tichý*

1. *tichý*

1. tichō voda (SSN)

1. *tichá voda*

2. Un je taky tichy blōzen. (SSN)

2. *Je tokový tichý blázen.*

tiň, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *stín*

1. *stín*

1. Stoji v tini. (SSN)

1. *Stojí ve stínu.*

tisíc, číslovka, základní, 1. *tisíc*

tisk, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *tlačnice*

1. *tlačnice*

1. V tym tisku ztratila tašku. (SSN)

1. *Ztratila v té tlačnici tašku.*

tisnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, nedok., 1. *tisknout*, 2. *tlačit*

tiž, podstatné jméno, ž., -e, 1. *tíže*, 2. *tlak*

1. *tíže*

1. Takō tiž ze mě spadla. (SSN)

1. *Spadla ze mne taková tíže.*

Synonyma: tiha (SSN)

tižyt', sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *tížit*

tižyt' se, sloveso, IV, -y, -yť, nedok., 1. *být zatěžko*

1. *být zatěžko*

1. Nětižy se mu tam íšť. (SSN)

1. *Není mu zatěžko tma jít.*

tlama, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tlama*, 2. *ústa*

1. *tlama*

1. Enem otviraj tu tlamu, ty tlamaču. (SSN)

1. *Jen otevírej tu tlamu, ty držko.*

tlusty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *tlustý*

1. *tlustý*

1. Je tlusty jak opuchlý špagat. (SSN)

1. *Je tlustý jako opuchlý špagát. (= je hubený)*

Varianty: *tulsty* (X)

ťma, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tma*

ťmavý, přídavné jméno, tvrdé, 1. *tmavý*

ťměť se, sloveso, IV, -i, -ěť, 1. *stmívat se*, 2. *šeřit se*, 3. *špinit se*

3. *špinit se*

1. Už se to ťmi. (SSN)

1. *Je to již špinavé.*

2. Ta košula se ťmi. (SSN)

2. *Košule začíná být špinavá.*

Výslovnost /ťměť/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /ťmit'/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

topek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ě, pl. -y, 1. *nočník*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

trapem, příslovce, způsobu, 1. *rychle, kvapem*

Status: expr.

Synonyma: *hupytkem* (SSN), *kalupem* (SSN)

travnica, podstatné jméno, ž., -e, 1. *plachta na trávu*

Synonyma: *drchta* (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Dolní Lhota

troky, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *necky*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

trubaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *přihlouplý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

trubit', sloveso, IV, -i, -iř, nedok., 1. *troubit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

truhla, podstatné jméno, ř., -y, 1. *rakev*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

trulinky, podstatné jméno, ř. mn., 1. *kování podušky u vozu*

Synonyma: cybanty (SSN), okuti (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Bolatice

třa, příslovce, 1. *třeba*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

t'ujik, podstatné jméno, m. řiv. neosob., -a, pl. -y, 1. *tuhýk*

tulsty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *tlustý*

Varianty: tlusty (SSN)

tutat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. *pít z flašky (o dítěti)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

tvarohovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *tvarohový*

ubečeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *uplakany*

1. *uplakany*

1. Přyšel celý ubečeny. (SSN)

1. *Přiřel celý uplakany.*

ubrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōř, dok., 1. *ubrat*

ubyt', sloveso, nepr, dok., 1. *ubýt*

ucapkat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *umazat nohama*

ucapkat' se, sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *uchodit se*

ucviknut', sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *uřtípnout*, 2. *uřtříhnout (kupř. kleřtemi)*

udat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. *udat*, 2. *zbavit se*

1. *udat*

1. Un ho uděl. (SSN)

1. On ho udal.

2. zbavit se

1. Uděl ty peníze. (SSN)

1. Zbavil se těch peněz.

udělat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *udělat*

udepnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *ukopnout*

udeptat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *ušlapat*

udeptovat', sloveso, -uje, -ovōl, dok., 1. *ušlapávat*

udlavit' se, sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *udávit se*

udōvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *udávat*, 2. *zbavovat se*

Výslovnost viz "dōvat".

udrapit', sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *škrábnout*

1. *škrábnout*

1. Udrapil ho. (SSN)

1. Škrábl ho.

udržet', sloveso, IV, -y, -eł, dok., 1. *udržet*

udřymany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *často dřímající*

1. *často dřímající*

1. Dřymala udřymany. (SSN)

1. *Velký spavec*

ududany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *ušpiněný*

ududat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *ušpinit*

ufiknuť, sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *utěct*, 2. *uříznout, utnout*

2. *uříznout, utnout*

1. Daj pozor, ež ti prst něufikně. (SSN)

1. *Dej pozor, aby ti to neufiklo prst.*

uflagnuť, sloveso, III, -ně, -nuť, dok., 1. *uříznout*, 2. *odbít, ubít*

Status: expr.

ugrajfnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *chytit, uchopit*, 2. *ukousnout*

uhnat', sloveso, nepr., dok., uženě, uhnōť, 1. *uhnat*

1. *uhnat*

1. Uhnōť se nemoc. (SSN)

1. *Uhnal si nemoc.*

uhněvat' (se), sloveso, V, -ō, -ōť, dok., 1. *nahněvat (se)*, *rozhněvat (se)*

1. *nahněvat (se)*, *rozhněvat (se)*

1. S děckāmā se uhněvō. (SSN)

1. *Hněvá se na děti.*

uhnízdit', sloveso, IV, -i, -iť, dok., 1. *uhnízdit*, *zahnízdit*

1. *uhnízdit*, *zahnízdit*

1. Němože se uhnízdit'. (SSN)

1. *Neumí se uhnízdit./Neumí si najít pohodlnou polohu.*

uhryznuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *kousnout, hryznout*, 2. *ukousnout, uhryznout*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

uhryzt', sloveso, I, -e, -ōť, dok., 1. *kousnout, hryznout*, 2. *ukousnout, uhryznout*

1. *kousnout, hryznout*

1. Daj pozor, až tě něuhryze. (SSN)

1. *Dej pozor, ať tě nekousne.*

2. Něbuj se, un něuhryze. (SSN)

2. *Neboj se, on nekousne.*

uhučeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *uhučený*, 2. *pořád si ztěžující*

2. *pořád si ztěžující*

1. To je taky hučök uhučeny. (SSN)

1. Je to takový člověk ubručený.

uhynovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *hynout*

uhynut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *uhynout*

1. uhynout

1. Krava uhynula. (SSN)

1. Kráva uhynula.

uchalkat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *utišit, ukonějšit, uklidnit*

1. utišit, ukonějšit, uklidnit

1. Němohli ho uchalkat'. (SSN)

1. Nedokázali jej utišit.

Status: expr.

ucho, podstatné jméno, s., -a, 1. *ucho*

uchodit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *uchodit se*

uchovat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *uchovat*, 2. *uživit*

2. uživit

1. Kerak to ta roba uchovala. (SSN)

1. Jak to ta žena uživila.

uchytnut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *chytit, zachytit*

1. chytit, zachytit

1. Uchytnul to. (SSN)

1. Chytil jej.

uchytovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *předbíhat se, snažit se získat, předhánět se*

1. předbíhat se, snažit se získat, předhánět se

1. Lude uchytovali, co kdo muh. (SSN)

1. Lidé se snažili získat, kdo co mohl.

ujít, sloveso, nepr., viz *íšť*, 1. *ujít*

1. *ujít*

1. To ujdě. (SSN)

1. *To ujde.*

ulupit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *uloupnout*

unterhozy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *spodky*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

upec, sloveso, I, -ě, -, dok., 1. *upéct*

1. *upéct*

1. Třa co upec. (SSN)

1. *Je to třeba upéct.*

uščypit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *štípnout*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

ušly, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *uchozený, sešlý, znavený, ztrhaný*

1. *uchozený, sešlý, znavený, ztrhaný*

1. Je celý ušly. (SSN)

1. *Je celý sešlý.*

utěšit (se), sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *potěšit (se)*

1. *potěšit (se)*

1. Tam smy se utěšyli. (SSN)

1. *Tam jsme se potěšili.*

vaha ku branam, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *část bran*

vaječyna, podstatné jméno, ž., -y, 1. *vejce míchaná*

valach, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *valach*

Valach, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *Valach*

valek, podstatné jméno, m. neživ., -/ -ã, pl. -y, 1. *část hrabí*

Synonyma: disno (SSN)

valit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *kácet*, 2. *bít*

vargy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *rtý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

varmuška, podstatné jméno, ž., -y, 1. *polévka česneková*

Synonyma: česnekačka (SSN), česnekula (SSN)

vaškuchňa, podstatné jméno, ž., -ě, 1. *kuchyň*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

včela, podstatné jméno, ž., -y, 1. *včela*

včeraj, příslovce, času, 1. *včera*

včucy, ?, 1. ?

1. ?

1. Cele to hospodarstvi idě včucy. (SSN)

1. *Celé hospodářství jde do kopru (?)*.

včyl(ej), příslovce, času, 1. *yní, ted'*

včylejšek, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *dnešek*, 2. *tato chvíle*

včylejšy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *ynější*

vedňo, příslovce, času, 1. *ve dne*

Synonyma: zavedňa (SSN)

vertiko, podstatné jméno, s., -a, 1. *prádelník*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

vesědy, podstatné jméno, ž. mn., -/, 1. *vesědy*, 2. *bez vesěd*, 3. *k vesědám*, 1. *beseda*, 2. *zasedání*, 3. *návšteva (sousedská)*

Výslovnost 2. pádu pl. /vesid/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost 2. pádu pl. /vesěd/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Varianty: besědy (SNOS), běsědy (SNOS, LSZ, SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

veselě, podstatné jméno, s., -a, 1. *svatba*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

větrovō zelina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *máta peprná*

Synonyma: fafrmenica (SSN)

větrřok, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *větrník*

Synonyma: povětrřōk (MS), povětrřōkk (MS)

vchud, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -y, 2. bez vchoda, 3. ku vchodu, 1. *vchod*

1. *vchod*

1. Je to u sameho vchoda. (SSN)

1. *Je to až u vchodu.*

vineck, podstatné jméno, 1. *kamna (menší, domácí)*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

visěť nad hrobem, fráze, 1. *být nad hrobem, bát blízko smrti*

vlačyt', sloveso, IV, -y, -yĭ, nedok., 1. *vláčet*

vlas, podstatné jméno, m. neživ., -ā, pl. -y, 1. *vlas*

vnitřnosti, podstatné jméno, ž. mn., -y, 1. *vnitřnosti*

zřejmě převzato z češtiny, jinak *vňutřnosť

vod'anka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *polévka z vody, chleba a česneku*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

volek, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -'y, 1. *volek*

volovat', sloveso, III, -uje, -ovōĭ, nedok., 1. *být v říji (kráva, kobyla, fenka)*

vpalit', sloveso, IV, -i, -iĭ, dok., 1. *vrazit*

1. *vrazit*

1. Jak ti jednu vpalim! (SSN)

1. *Až ti jednu praštím!*

Status: expr.

vrátka, podstatné jméno, m. neživ., -/-a, pl. -y, 1. *vrátka*

Synonyma: *furtka* (SSN), *dvorek* (SSN)

vřed keho chyti, fráze, 1. *leknout se*

1. *leknout se*

1. Vřed ho chytil. (MS)

1. *Strašně se lekl.*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: *Darkovičky*

vskutku, příslovce, 1. *skutečně, vskutku*

vsuýt, sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *vrazit, dát pohlavek*

1. *vrazit, dát pohlavek*

1. Jak ti jednu vsuším! (SSN)

1. *Až ti jednu praštím!*

Status: expr.

všecek, zájmeno, neurčité, sg.: m.: všecek, ž.: všecka, n.: všecko/všecke; pl.: m. živ. všycy, ostatní: všecke, 1. *všechn*

všedni, přídavné jméno, -i, -'a, -'e/'o, též -'i, -'i, -'i, 1. *všední*

všelijaky, zájmeno, neurčité, 1. *všelijaky*

všeňok, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 1. *veš mladá*

všetečnik, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *rozpustilec*

1. *rozpustilec*

1. Ten všetečnik všetečny! (SSN)

1. *Ten rozpustilec rozpustilý!*

všetečny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *rozpustilý*

1. *rozpustilý*

1. Ten všetečnik všetečny! (SSN)

1. Ten rozpustilec rozpustilý!

všudě, příslovce, místa, 1. *všude*

Varianty: všudy (SSN)

všudy, příslovce, místa, 1. *všude*

Varianty: všudě (SSN)

všymnut' se, sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *všimnout si*

všyvec, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *všivák*

1. všivák

1. Ten všyvec jeden, ten to zrobil. (SSN)

1. Ten všivák, ten to udělal.

Status: expr.

Synonyma: všyvök (SSN)

všyvök, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *všivák*

Status: expr.

Synonyma: všyvec (SSN)

vtedaj, příslovce, času, vtedaja?, 1. *tehdy*

Varianty: vtedy (SSN), tehda(ja) (X), tehda(j) (SSN)

vtedy, příslovce, času, 1. *tehdy*

Varianty: vtedaj (SSN), tehda(ja) (X), tehda(j) (SSN)

vtisnuť, sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *vstřít*, 2. *vtěsнат*, 3. *vecpat*, 4. *vrazit*

4. vrazit

1. Vtisi mu tam jednu. (SSN)

1. Jednu mu vraz.

vt'upit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vtípit se*

vul, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -y, 2. bez voľa, 3. ku volovi, 1. *vůl*

vuli, předložka, +Dat., 1. *kvůli*

Varianty: kvuli (SSN)

vybiglovane, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vyžehlené*

vybiglovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *vyžehlit*

vybijaněc, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -'y, 1. *rváč*

vybírati', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *vybírat (tříditi)*, 2. *vybírat (vytahovat)*

1. *vybírat (tříditi)*

1. vybírati' kobzole (SSN)

1. *tříditi brambory*

2. *vybírat (vytahovat)*

1. vybírati' chleb z peca (SSN)

1. *vytahovat chléb z pece*

vybit', sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *vybít*

1. *vybít*

1. Vybíl nōm okno. (SSN)

1. *Vybíl nám okno.*

2. Vybíl mu dva zuby. (SSN)

2. *Vybíl mi dva zuby.*

vyblafnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *vyštěknout*

vybleščati', sloveso, V, -ō, -ōl, 1. *valiti oči*

1. *valiti oči*

1. Něvybleščaj na mě ty bleska. (SSN)

1. *Nekuł na mě ty oči.*

vybrati', sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *vybrat*

vybrati' se, sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *vyčasiti se*, 2. *vybrati si*

1. *vyčasiti se*

1. Vybralo se. (SSN)

1. *Vyčásilo se.*

vybubnovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *vybubnovat*

vybudzat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vybouzet*

vybyť, sloveso, nepr., dok., 1. *vybýt*, 2. *zbýt*

vybyvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *vybývat*

vycajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vylézt někam loudavě*

vycykat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vysát*, 2. *vycucat*

vycykovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *vysávat*, 2. *vycucávat*

vyčachany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vymáchaný*, 2. *vypraný*, 3. *vykoupaný*

1. *vymáchaný*

1. Pradlo už je vyčachane. (SSN)

1. *Pradlo je již vymáchané.*

vyčachat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vymáchat*, 2. *přeprát ve vodě*, 3. *vyšplouchnout*

vyčachovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *máchat*, 2. *prát*

1. *máchat*

1. vyčachovat' pradlo (SSN)

1. *vymáchat pradlo*

vyčastovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *?pohostit někoho (zvláště alkoholem)*

vyčesat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vyčesat*

vyčyhat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vyčíhat*

vyčytat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vyčítat*, 2. *vyčíst*

1. *vyčítat*

1. Nic mi něbuděš vyčytat'. (SSN)

1. *Nic mi nebudeš vyčítat.*

vydara, podstatné jméno, m. + ž., -y, 1. *nezdara*

vydařyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *vydařit se*, 2. *přihodit se*

1. *vydařit se*

1. Letos se nám to všechno vydařilo. (SSN)

1. *Letos se nám to všechno podařilo.*

2. *přihodit se*

1. To se může každému vydařit. (SSN)

1. *To se může stát každému.*

vydat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vydat*, 2. *vdát*

1. *vydat*

1. Kelko ti vydała nazpadek? (SSN)

1. *Kolik ti vrátila?*

2. *vdát*

1. vydat' děvuchu (SSN)

1. *vdát dceru*

vydat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vdát se*

vydělat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vydělat*

vydeptat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., +Dativ, 1. *prosadit*

1. *prosadit*

1. Un se všechno vydeptō. (SSN)

1. *Všchno si prosadí.*

vydeptat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vyšlapat*

1. *vyšlapat*

1. Všecko mu vydeptali. (X)

1. *Všchno mu vyšlapali.*

vydlabat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *vydlabat*, 2. *vykašlat na něco*

vydlubat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *vydloubat*, 2. *vyvrtat*, 3. *vyhloubit*

1. *vydloubat*

1. Třa tu dřuru vydlubat'. (SSN)

1. Je třeba vydloubat díru.

vydlubnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. vydloubnout, 2. vyvrtnout, 3. vyhloubit

vydlubovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, nedok., 1. vydloubávat, 2. vyvrtávat, 3. vyhloubávat, 4. vyprovokovat

1. vydloubávat

1. vydlubovat' kozy z nosa (SSN)

1. dlubat holuby z nosu

vydnuť se, sloveso, IV, -i, -iť, dok., 1. vyčastit se

vydobyť, sloveso, nepr., dok., 1. vydobýt

vydojit', sloveso, IV, -i, -iť, dok., 1. vydojit

vydōvat', sloveso, V, -ō, -ōť, nedok., 1. vydávat

Výslovnost viz "dōvat".

vydrapat' se, sloveso, I, -e, -ōť, dok., 1. vyškrábat se

vydražnit', sloveso, IV, -i, -iť, dok., 1. vydráždit

vydrpat', sloveso, I, -e, -ōť, dok., 1. vyhloubit, 2. vyštípnout, 3. vyvrtat

vydrpnuť, sloveso, III, -ně, -nuť, dok., 1. vydloupnout

vydržet', sloveso, IV, -y, -eť, dok., 1. vydržet

vydřet', sloveso, I, -e, -eť, dok., 1. kopulovat

Status: expr.

vyfackat', sloveso, V, -ō, -ōť, dok., 1. vyfackovat

vyfilovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, dok., 1. vyplnit, zadělat

1. vyplnit, zadělat

1. To se vyfiluje deskāmā. (SSN)

1. To se vyplní deskami.

Status: staré

vyflinkat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vymlátit, pomlátit*

Status: expr.

vyfuknut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *vyfouknout*

vyfukovat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vyfoukávat*

vyfutrovany, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vykrmený*

vyfutrovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *vykrmit*

vygajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vyviklat*

vyglancovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *vyleštit*

Synonyma: vyglančyt' (SSN)

vyglančeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vyleštěný*

vyglančyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *vyleštit*

Synonyma: vyglancovat' (SSN)

vyhaňahat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *vyhánět*

vyhandlovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, dok., 1. *vyobchodovat*, 2. *vysmlouvat*

vyhazat', sloveso, I, -ě, -ōl, dok., 1. *vyházet*

vyhazovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *vyhazovat*

vyhladnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *vyhladovět*

vyhlasit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vyhlásit*

vyhlednut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *vyhlédnout*

vyhlídat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *vyhlížet*

vyhlubit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vyhloubit*

vyhlupjat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *dovádět, blbnout*

vyhnat', sloveso, nepr., dok., un vyženě, vyhnōl, 1. *vyhnat*

1. *vyhnat*

1. Vyhnali kravy na pašu. (SSN)

1. *Vyhnali krávy na pastvu.*

vyhnít, sloveso, -je, -l, dok., 1. *vyhnít*

vyhnojit, sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. vyhnuj!, 1. *vyhnojit*, 2. *vyhnít, vyhnisat*

vyhnout (se), sloveso, II, -e, -ul, dok., 1. *vyhnout*, 2. *pohnout*

2. *pohnout*

1. Němožu se ani z domu vyhnout. (SSN)

1. *Nemohu se z domu ani pohnout.*

2. Kaj se vyhnu, všudy za mnų. (SSN)

2. *Kam se vyhnu, všude [jdou] za mnou.*

vyhodit, sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. vyhud'!, 1. *vyhodit*, 2. *vzniknout, vyrůst*

2. *vzniknout, vyrůst*

1. Vyhodil se mu vřed. (SSN)

1. *Udělal se mu vřed.*

vyhojit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vyhojit*

vyholit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vyholit*

vyhonit, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vyběhat, vyčerpat, vyžít*

1. *vyběhat, vyčerpat, vyžít*

1. Děcka se vyhonily. (SSN)

1. *Děti se vyběhaly.*

vyhorat, sloveso, I, -e, -oě, dok., 1. *vyhořet*

vyhrabat, sloveso, I, -e, -oě, dok., 1. *vyhravat*

vyhrat, sloveso, III, -je, -l, dok., též V: jō vyhrōm, ty vyhrōš, un vyhrō, my vyhrōmy, vy vyhrōtě, oni vyhrajų (X), 1. *vyhrát*

vyhravat, sloveso, V, -ō, -oě, nedok., 1. *vyhrávat*

vyhražat, sloveso, V, -ō, -oě, nedok., 1. *vyhražovat*

1. *vyhražovat*

1. Vyhražol mu, že ho udō. (SSN)

1. *Vyhrožoval mu, že jej udá.*

vyhryzt', sloveso, I, -e, -oľ, dok., 1. *vykousnout, vyhryzat*

1. *vykousnout, vyhryzat*

1. Myši vyhryzaly d'uru. (SSN)

1. *Myši vyhryzaly díru.*

vyhřebat', sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *vyhrabat*

vyhybat', sloveso, I, -e, -oľ, nedok., 1. *vyhýbat*

vyhynovat', sloveso, III, -uje, -ovōľ, nedok., 1. *hynout*

1. *hynout*

1. Už vyhynujú ty stare zvyky. (SSN)

1. *Ty staré zvyky již mizí.*

vyhynut', sloveso, II, -ně, -nuľ, dok., 1. *vyhynout*

1. *vyhynout*

1. Přysada mu vyhynula. (SSN)

1. *Sazeničky mu pomřely.*

vychechlane, přídavné jméno, -y, -o, -e, 1. *vyvykladné, vydřené, vyškrábané*

Status: expr.

vychechlat', sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *vyvyklat, vydřít, vyškrábat (mírně)*

Status: expr.

vychlastat', sloveso, I, -ě, -oľ, dok., 1. *vypít*

Status: expr.

vychlustat', sloveso, V, -o, -oľ, dok., 1. *vyfackovat, vymlátit*

Status: expr.

vychodit', sloveso, IV, -i, -iľ, dok., 1. *dokončit, dodělat (kupř. školu)*

1. *dokončit, dodělat (kupř. školu)*

1. Vychodil školu. (SSN)

1. *Dokončil školu.*

vychodit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. *vyjít (kupř. o slunci)*

1. *vyjít (kupř. o slunci)*

1. Slunko vychodi. (SSN)

1. *Slunce vychází.*

vychovat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vychovat*

vychrapat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *nařezat*, 2. *vytrískat*

vychylit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *vychýlit, ohnout*

vychytat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *vychytat*

1. *vychytat*

1. Všecko vychytali. (SSN)

1. *Všechno vychytali.*

vyjít', sloveso, nepr., viz *ist'*, 1. *vyjít*, 2. *dojít*

1. *vyjít*

1. Člověk se těž baj musí vyjít'. (SSN)

1. *Člověk si taky někdy musí vyjít.*

2. *dojít*

1. Muka nōm vyšla. (SSN)

1. *Došla nám mouka.*

vykopičyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *převrátit (o osobě)*

vylopat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *vypít*

vypec, sloveso, I, -ě, -, dok., 1. *vypéct, propéct*

vypečeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *vypečený, propečený*

1. *vypečený, propečený*

1. Dobře vypečeny chléb. (SSN)

1. *Dobře vypečený chleba.*

vypékat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *vypékat, vypéct dlouhodobě/obvykle*

Výslovnost viz "pékat".

vypít', sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *vypít*

vyřek, podstatné jméno, m. neživ., -u, 1. *výslovnost*

vytисnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *vytisknout, 2. vytlačit*

2. *vytlačit*

1. Vytisni lepšy tu lemonku. (SSN)

1. *Vytlač tu limetku lépe.*

vzat' balanc, fráze, 1. *ztratit rovnováhu*

1. *ztratit rovnováhu*

1. Vzōl ho balanc. (X)

1. *Ztratil rovnováhu.*

vzat' na betaňa, fráze, 1. *na záda, 2. na koníka*

vzat' se co do hlōvy, fráze, 1. *usmyslet si, vznít si něco do hlavy*

1. *usmyslet si, vznít si něco do hlavy*

1. Vzōl se to do hlavy. (SSN)

1. *Usmyslel si to.*

zabarvit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *zabarvit*

zabavit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *zdržet, 2. zaměstnat*

1. *zdržet*

1. Zabavil se tam dluho. (SSN)

1. *Zdržel se tam dlouho.*

2. *zaměstnat*

1. Zabav teho synka. (SSN)

1. *Zaměstnej toho kluka.*

zabečet', sloveso, IV, -y, -eř, dok., 1. *zabečet*

zabíjat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *zabíjet*

zabit', sloveso, III, -je, -l, dok., 1. *zabít*

1. *zabít*

1. Jō tě zabiju, ty podhaze jeden. (SSN)

1. *Já tě zabiji, ty spratku.*

zablešyt' se, sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *zablešit se*

zabludit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *zabloudit*

zabočeněc, podstatné jméno, m. živ. oso., -/-a, pl. -'y, 1. *člověk zamračený*

zabočeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zamračený*, 2. *dívající se z boku/úkošem*

zabočyt' se, sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *zamračit se*, 2. *podívat se bokem/úkošem*

zabrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *odejít*, 2. *zabrat*

1. *odejít*

1. Zabertě s nōmā. (SSN)

1. *Pojd'te s námi.*

2. Zabroł s cyganāmā. (SSN)

2. *Odešel s cikánama.*

3. Zabroł do roboty. (SSN)

3. *Odešel do práce.*

zabyt', sloveso, nepr., dok., 1. *udělat se, začít*

1. *udělat se, začít*

1. Zabyło mu zle. (SSN)

1. *Udělalo se mu špatně.*

2. Zabyło mi ho luto. (SSN)

2. *Udělalo se mi ho líto.*

zacajdat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *dojít*

1. *dojít*

1. Ež se un tam zacajdō, to potrvō. (SSN)

1. Než on se tam dobelhá, to potrvá.

zaclona, podstatné jméno, ž., -y, 1. záclona

Synonyma: firhaňka (SSN), firhaňk (X)

začachat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. zaštěrkat tekutinou, 2. zašplouchat

1. zaštěrkat tekutinou

1. Začachōļ šklenķu. (SSN)

1. Zaštěrkal láhví.

začachrovat', sloveso, III, -uje, -ovōļ, dok., 1. vyměnit něco, 2. poplést něco

začnuť, sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. začnout

1. začnout

1. Začla okopovat' kobzole. (SSN)

1. Začala okopávat brambory.

2. Un to začnuļ. (SSN)

2. Už to začal.

začpat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. ucpat, 2. zacpat

1. ucpat

1. Čym tym volo začpat'. (SSN)

1. Copak k snědku.

zadělat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. zadělat

zadepnuť, sloveso, II, -ně, -nuļ, dok., 1. zašlápnout

1. zašlápnout

1. Zadepnuļ chrobōka. (SSN)

1. Zašlápl brouka.

zadeptat', sloveso, V, -ō, -ōļ, dok., 1. zašlapat

zadky, podstatné jméno, m. mn. neživ., 1. druh desek u vozu

zadrápit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *řařkrábat*

zadrutovat', sloveso, III, -uje, -ovřř, dok., 1. *zadrátovat*

zadrřet', sloveso, IV, -y, -eř, dok., 1. *zadrřet*

zadusit', sloveso, IV, -y, -yř, dok., 1. *uřkrtit*

zadychat', sloveso, V, -ř, -řř, dok., 1. *zadřchat*

zafilovat', sloveso, IV, -uje, -ovřř, dok., 1. *zaplřit, zadřlat*

zaforit' se, sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *zásobit se*

zagypsovát', sloveso, III, -uje, -ovřř, dok., 1. *zasádrovat*

zagyřdit' (se), sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *zařpinit (se)*

zahařat', sloveso, V, -ř, -řř, nedok., 1. *zahářet*

zahanbit' keho, sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *zahanbit někoho*

zahanbit' se, sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *zahanbit se*

zahandlovát', sloveso, III, -uje, -ovřř, dok., 1. *zaobchodovat*, 2. *smluvit*, 3. *obchodováním pozbřt*

zahazát', sloveso, I, -ř, -řř, dok., 1. *zaházet*

zahazát', sloveso, I, -ř, -řř, dok., 1. *zaházet*

zahazovat', sloveso, III, -uje, -ovřř, nedok., 1. *zahazovat*

1. *zahazovat*

1. Něbudu se s ním zahazovat'. (SSN)

1. *Něbudu se s ním zahazovat.*

zahazovat' se, sloveso, III, -uje, -ovřř, nedok., 1. *zahazovat se*

zahladnut', sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. *dostat hlad*

zahlasit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. *ohlásit*

1. *ohlásit*

1. Třa to zahlasit'. (SSN)

1. *Je třeba to ohlásit.*

zahlavek, podstatné jméno, m. neživ., -/-ě, pl. -y, 1. *polštář*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zahledět se, sloveso, IV, -i, -ěl, dok., 1. *zamilovat se*

zahlednut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. *zahlédnout*

zahlidať, sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *nahlížet zvědavě*

zahnat', sloveso, nepr, dok., un zaženě, zahnōl, 1. *zahnat*

zahnilyť, sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. *vařit na hniličku*

zahodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. zahud'!, 1. *zahodit*

zahodit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. zahud'!, 1. *zadat si, ubližovat si na cti*

1. *zadat si, ubližovat si na cti*

1. Zahodila se s tím chlopiskem. (SSN)

1. *Zadala si s tím chlapiskem.*

zahojit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *zahojit*

zahrabat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *zahrabat*

zahrabovat', sloveso, III, -uje, -ovōl, nedok., 1. *zahrabávat*, 2. *shrabovat zbytky sena na louce nebo obilí na strništi*

2. *shrabovat zbytky sena na louce nebo obilí na strništi*

1. Zahrabuje na panským, je na zahrabuvce. (SSN)

1. *Shrabuje seno na panském, je na zahrabůvce.*

zahrabuvka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zahrabování, shrabování zbytků sena na louce nebo obilí na strništi*

1. *zahrabování, shrabování zbytků sena na louce nebo obilí na strništi*

1. Zahrabuje na panským, je na zahrabuvce. (SSN)

1. *Shrabuje seno na panském, je na zahrabůvce.*

zahradit', sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *zahradit*

zahrat', sloveso, III, -je, -l, dok., též V: jō zahrōm, ty zahrōš, un zahrō, my zahrōmy, vy zahrōtě, oni zahrajū (X), 1. *zahrát*

zahravat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. zahrávat

1. zahrávat

1. Nězahravaj se s tym. (SSN)

1. Nezahrávej si s tím.

zahryzt', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. zakousnout

1. zakousnout

1. Tchuř nōm zahryz štyry kuřata. (SSN)

1. Tchoř nám zakousl čtyři kuřata.

zahřebat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. zahrabat

1. zahrabat

1. Zahřebōl to do země. (SSN)

1. Zahrabal to do země.

zahybat', sloveso, I, -e, -ōl, nedok., 1. zahýbat

zahynut', sloveso, II, -ně, -nul, dok., 1. zahynout

zachmuřeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. zachmuřený, zamračený

1. zachmuřený, zamračený

1. Je celý zachmuřeny. (SSN)

1. Je celý zamračený.

zachmuřyt' se, sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. zachmuřit se

1. zachmuřit se

1. Zachmuřylo se. (SSN)

1. Zachmuřilo se.

zachodit', sloveso, IV, -i, -il, nedok., 1. zajít (kupř. o slunci)

1. zajít (kupř. o slunci)

1. Slunko zachodi. (SSN)

1. Slunce zachází.

zachrap, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -i, 1. výrostek (zlý), hajzl

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zachrapat', sloveso, I, -e, -oř, dok., 1. zabouchat, zabušit, 2. zachrápat

zachvět', sloveso, III, -eje, -ř, dok., 1. zatřepat, zachvět

1. zatřepat, zachvět

1. Zachvěj tym stromem. (SSN)

1. Zatřes tím stromem.

2. Un s tu hrušku zachvěl. (SSN)

2. Zatřásl tou hrušní.

Výslovnost viz "chvět".

zachytit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. zachytit

zajac, podstatné jméno, m. živ. neosob., -a, pl. -ě, 1. zajíc, 2. druh hřibovité houby

Výslovnost /zajac/, pl. /zajacy/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Výslovnost /zajic/, pl. /zajice/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Vzhledem k výskytu dvojjakých forem (zajac/zajic) doporučuje se v kompletním pravopise užívat tvary: zajac, zajacě.

Synonyma: husi pupek (SSN)

zajdzeny, přídavné jméno, -y, -o, -e, 1. zařlý, 2. seřlý, 3. zastřený, zavřený

3. zastřený, zavřený

1. Okna sř zajdzene. (SSN)

1. Okna jsou zastřená.

zajřt', sloveso, nepr., viz iřt', 1. zajřt (kupř. o slunci), 2. sejřt (kupř. věkem, opotřebením atd.), 3. zařřtřt, zavřřt

2. sejřt (kupř. věkem, opotřebením atd.)

1. Včyl je to svicate a za chvílu to zajdě. (SSN)

1. Ted' se to leskne a za chvíli to sejde.

3. zařřtřt, zavřřt

1. Okna są zajdzone. (SSN)

1. Okna jsou zastřena.

zaked', spojka, podřadící, 1. dokud

1. dokud

1. V tym može chodit', zaked' je tĕplo. (SSN)

1. Může v tom chodit, dokud je teplo.

Synonyma: dokad' (SSN, X), doked' (SSN)

zapec, sloveso, I, -ě, -, dok., 1. zapéct

1. zapéct

1. Zapek klobasy do chleba. (SSN)

1. Zapekl do chleba klobásy.

zapĕkat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. vypĕkat, vypĕct dlouhodobĕ/obvykle

Výslovnost viz "pĕkat".

zapiť, sloveso, III, -je, -l, dok., 1. zapít

1. zapít

1. Zapij to kafejem! (SSN)

1. Zapij to kávou.

zaprąšyt', sloveso, IV, -y, -yl, dok., 1. zaprąšit

zat'apat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. zašlapat, 2. zaneřádit špinavýma botama

1. zašlapat

1. Zat'apali mi celu izbu. (SSN)

1. Zašlapali mi celou místnost.

zatisnuť, sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. zatlačit

1. zatlačit

1. Kaj štĕ to zatisli? (SSN)

1. Kam jste to zatlačili?

zauvzaty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *umanutý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zavčasu, příslovce, času, 1. *zavčas*

1. *zavčas*

1. Zrubtě to zavčasu. (SSN)

1. *Udělejte to zavčas.*

zavedňa, příslovce, času, 1. *ve dne*

Synonyma: vedňo (SSN)

zazvonitʹ, sloveso, IV, -i, -iĭ, dok., 1. *zazvonit*, 2. *zatelefonovat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zbacatʹ, sloveso, V, -ō, -ōĭ, dok., 1. *zbít (dětská mluva)*

zbajslovatʹ, sloveso, III, -uje, -ovōĭ, dok., 1. *poskládat dohromady, vyrobit*, 2. *zkazit*

zbaľamutiť, sloveso, IV, -i, -iĭ, dok., 1. *obelhat*

Varianty: zbaľamudiť (SSN)

zbečkovatʹ, sloveso, III, -uje, -ovōĭ, dok., 1. *zemřít v důsledku nadmutí*

1. *zemřít v důsledku nadmutí*

1. Našu kravu zbečkovalo. (X)

1. *Naše kráva uhynula v důsledku plynatosti.*

zbijatʹ, sloveso, V, -ō, -ōĭ, nedok., 1. *sbíjet*

zbiratʹ, sloveso, V, -ō, -ōĭ, nedok., 1. *sbírat*, 2. *sbírat se*

1. *sbírat*

1. Třa se nōm zbiratʹ. (SSN)

1. *Musíme se sbírat [a jít].*

zbitʹ, sloveso, III, -je, -ĭ, dok., 1. *zbít*

1. *zbít*

1. Zbil ho. (SSN)

1. Zbil ho.

zbity, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. unavený, 2. zbitý

zbludit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. zbloudit

zbohatnut', sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. zbohatnout

zborhovat', sloveso, III, -uje, -ovōř, dok., 1. zapůjčit si

Status: staré

zbrusit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. obrousit

zbudit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. vzbudit (méně časté)

zbudzat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. vzbouzet

zbulat', sloveso, V, -ō, -ōř, dok., 1. převrátit, 2. zkácet

zbyt', sloveso, nepr., dok., 1. zbýt

zbyvat', sloveso, V, -ō, -ōř, nedok., 1. zbývat

zcedit', sloveso, IV, -i, -iř, dok., 1. zcedit

zdmuchnut', sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. sfouknout, 2. sníst

zdrpat', sloveso, I, -e, -ōř, dok., 1. sloupat, 2. seškrábat

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zdrpnut', sloveso, IV, -ně, -nuř, dok., 1. sloupnout, 2. seškrábnout

zdrutovat', sloveso, III, -uje, -ovōř, dok., 1. sdrátovat

zdržet', sloveso, IV, -y, -eř, dok., 1. zdržet

zdymnut', sloveso, II, -ně, -nuř, dok., 1. utéct

zebrat', sloveso, I, -e-e, -/-ōř, dok., 1. vzít, 2. sebrat, 3. zhubnout, 4. onemocnět, 5. ukrást

3. zhubnout

1. Zebralo ho to. (SSN)

1. Zhubnul.

5. ukrást

1. Zebrōř to. (SSN)

1. *Ukradl to.*

zebrat' se, sloveso, I, -e-e, -/-ōl, dok., 1. *sebrat se*

1. *sebrat se*

1. Zebrōl se a šel. (SSN)

1. *Sebral se a šel.*

zečkat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *počkat*

zednit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *sednit se*

zegzulka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *kukačka*

Varianty: kukačka (SSN), kukełka (SSN)

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Lhotka

zehnat', sloveso, nepr., dok., un zeženě, zehnōl, 1. *sehnat*

zehřāt', sloveso, III, -eje, -l, dok., 1. *ohřāt*

Výslovnost viz "hřāt".

zehřyvat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *ohřívāt*

Varianty: zhřyvat' (SSN)

zejst', sloveso, nepr., viz ist', 1. *vzejít*, 2. *být vhod, sejít se*

1. *vzejít*

1. Přysada už zešla. (SSN)

1. *Sazeničky už vzešly.*

2. *být vhod, sejít se*

1. To se ti zejdě. (SSN)

1. *Přijde to vhod.*

2. Zešlo se nōm to. (SSN)

2. *Bylo nám to vhod.*

zelenina, podstatné jméno, ž., -y, 1. *zelenina*

Synonyma: gryncajg (SSN)

zelený, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zelený*

zelovy, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zelný*

zfkunut', sloveso, III, -ně, -nuł, dok., 1. *sfouknout (svíčku)*

zgruchat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *zmlátit, ubít, 2. ubít (deštěm, sněhem)*

1. *zmlátit, ubít*

1. Zgruchōł ho, až byl modry. (SSN)

1. *Zmlátil ho, až by modrý. (= až byl samá modřina)*

2. *ubít (deštěm, sněhem)*

1. Přyšła buřka a krupy všecok ovoc zgruchalo. (X)

1. *Přišla bouřka a kroupy a všechno ovoc ubily.*

zgvaltrovat', sloveso, III, -uje, -ovōł, dok., 1. *zvládnout, zmoci*

1. *zvládnout, zmoci*

1. Němuh to zgvaltrovat'. (SSN)

1. *Nemohl to zvládnout/nedokázal to.*

zgyzdit' (se), sloveso, IV, -i, -ił, dok., 1. *ušpinit (se)*

zhamat', sloveso, V, -ō, -ōł, dok., 1. *sníst hltavě*

zhaňat', sloveso, V, -ō, -ōł, nedok., 1. *shánět, 2. běhat*

2. *běhat*

1. Un enem zhaňō. (SSN)

1. *Jenom běhá [protože má hodně co dělat].*

zhazat', sloveso, I, -ě, -ōł, dok., 1. *sházet*

zhazovat', sloveso, III, -uje, -ovōł, nedok., 1. *shazovat*

zhlednut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *shlédnout*

zhlupnut', sloveso, II, -ně, -nuł, dok., 1. *zhloupnout*

zhlybžka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *hloubka, 2. hlubina*

Synonyma: hlybina (SSN)

Varianty: hlybžka (SSN)

zhnit', sloveso, -je, -l, dok., 1. *shnít*

zhōdat', sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *uhodnout*

Výslovnost viz "hōdat".

zhōdat' se, sloveso, V, -ō, -ōl, dok., 1. *pohádat se*

Výslovnost viz "hōdat".

zhodit', sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. *zhud'!*, 1. *shodit*

zhodit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., imp. *zhud' se!*, 1. *sejít se, hodit se*, 2. *shodnout se*

1. *sejít se, hodit se*

1. To se nōm zhodi. (SSN)

1. *To se nám bude hodit.*

2. *shodnout se*

1. Němožem se spolem zhodit'. (SSN)

1. *Nemůžeme se spolu shodnout.*

zhorat', sloveso, I, -e, -ōl, dok., též II: *un zhorō, un zhorōl* (OPS), 1. *shořet*

zhrabat' (se), sloveso, I, -e, -ōl, dok., 1. *shrábat*, 2. *vzpamatovat se*

2. *vzpamatovat se*

1. Ten se už nězhrabe. (SSN)

1. *Ten se už nevzpamatuje.*

zhrozit' se, sloveso, IV, -i, -il, dok., 1. *zhrozit se*

zhrubnuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *ztloustnout*

zhrubžka, podstatné jméno, ž., -y, 1. *tloušťka*

Synonyma: hrubžka (SSN)

zhřebny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *březí (o koních)*

1. *březí (o koních)*

1. Kobyła je zhřebnō. (SSN)

1. *Kobyla je březí.*

zhřývat', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *ohřívát*

Varianty: zehřývat' (X)

zignuť, sloveso, II, -ně, -nuť, dok., 1. *bodnout*, 2. *štípnout*

Varianty: dignuť (X), d'gnuť (SSN)

zimny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *chladný, studený*

Synonyma: chladny (SSN)

zkaličyt', sloveso, IV, -y, -yť, dok., 1. *zmrzačit*

znišcyť, sloveso, IV, -y, -yť, dok., 1. *zničit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zoza, podstatné jméno, ž., -y, 1. *omáčka*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zpec se, sloveso, I, -ě, -, dok., 1. *spálit se pečením*

1. *spálit se pečením*

1. Maso se zpeklo. (SSN)

1. *maso se spálilo*

zpečeny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *spálený pečením*

1. *spálený pečením*

1. Mō vlasy zpečene. (SSN)

1. *Má zpečené vlasy.*

zrychtovat', sloveso, III, -uje, -ovōť, dok., 1. *zřídít*, 2. *připravit*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zuby, podstatné jméno, m. mn. neživ., -uv, 1. *část bran*

Synonyma: braňoky

zuby, podstatné jméno, 1. *část hrabí*

zvjadly, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *zvadlý*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

zvracet', sloveso, V, -ō, -ōl, nedok., 1. *zvracet, blít*

Synonyma: grcat' (SSN)

Varianty: svracat' (SSN)

žalovna bělečka, fráze, 1. *žalobníček*

žalovny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *žalovný*

žebř, podstatné jméno, m. neživ., -a, pl. -e, 1. *žebřík*

Výslovnost /žebř/ potvrzena v: MŮŽETE DODAT

Výslovnost /žybř/ potvrzena v: Darkovičky, MŮŽETE DODAT

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

želazny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *železný*

železko, podstatné jméno, s., -a, 1. *želízko do žehličky*, 2. *ostří u pluhu*

Dodatek výskytu: Ve významu 2. potvrzeno: Hněvošice, Bolatice

železničoš, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -y, 1. *železničář*

Status: novotvar, přejímka, čeština, čs. železničář

železny, přídavné jméno, -y, -ō, -e, komp. železnějšy/ō/e, 1. *železný*

žgrbloň, podstatné jméno, m. živ. oso., -a, pl. -ě, 1. *nenasyta*, 2. *lakotník*

Status: expr.

žlampat', sloveso, I, -e, -ōl, 1. *tlachat*

Dodatek výskytu: Výskyt potvrzen: Darkovičky

žulty, přídavné jméno, -y, -ō, -e, 1. *žlutý*